

Universitätsbibliothek Wuppertal

Handlexikon zu Cicero

Merguet, Hugo

Leipzig, 1905

C

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2871)

in buccam venerit; A VII 10. cum garrimus, quicquid in buccam; A XII 1, 2.

bucina, Horn: I. te gallorum, illum bucinarum cantus exsuscitavit; Muren 22. — II. signum bucina datur; Ver IV 96.

bucula, kleine Stuh: ut (Athenienses) ex aere Myronis buculam (amittant); Ver IV 135. (Hannibalem) ex eo auro buculam curasse faciendam; div I 48.

bullae, Knopf, Büffel, Stapfel: I. bullas aureas omnes ex iis valvis, quae erant multae et graves, non dubitavit auferre; Ver IV 124. — II. neque te tam commovebat, quod ille cum toga praetexta, quam quod sine bulla venerat; Ver I 152.

Cachinnatio, schallendes Gelächter: ut, si ridere concessum sit, vituperetur tamen cachinnatio; Tusc IV 66.

cachinno, laut aufschreien: ridere convivae, cachinnare ipse Apronius; Ver III 62.

cachinnus, lautes Schreien: (Curio) cachinnos inridendum commovebat; Bru 216. in quo Alcibiades cachinnum dicitur sustulisse; fat 10.

cadaver, Leichnam: I. tu P. Clodii cruentum cadaver eiecisti domo, tu in publicum abiecisti, tu nocturnis canibus dilaniandum reliquisti; Milo 33. stratis cadaveribus parricidarum; Phil XIV 27. — 2. ab hoc eiecto cadavere quicquam mihi opis expecebam? Piso 19.

cado, fallen, sinken, abfallen, endigen, ausfliegen, untergehen, unterliegen, hingehören, anheimfallen, verfallen, fällig werden, widerfahren, ausfallen, zutreffen, passen: I. si cecidisset, ut volumus; ep I, 7, 5. verebar, ne ita caderet, quod etiam nunc vereor, ne . . .; ep II 19, 1. cecidit belle; A XIII 33, 4. ei (Ciceroni) ex praediis, ut cadet, ita solvetur; A XV 20, 4. — II. 1. quae in quem cadunt, in eundem cadit ut serviat, ut victum, si quando, se esse fateatur; Tusc III 14. §. III. alqd A III 1. — 2. in quem cadit misereri, in eundem etiam invidere; Tusc III 21. — III. ita ius civile habemus constitutum, ut causa cadat is, qui non, quem ad modum oportet, egerit; inv II 57. (medius ille) alte cadere non potest; orat 98. noluerunt ita quemquam cadere in iudicio, ut . . .; Muren 58. qui pugnantes pro patriae libertate ceciderunt; nat III 49. si Daphitae fatum fuit ex equo cadere atque ita perire; fat 5. non debemus ita cadere animis, quasi aliquid evenerit, quod . . .; ep VI 1, 4. minus multi iam te advocato causa cadent; ep VII 14, 1. casurus (videor) in aliquam vituperationem; A XIV 13, 4. signum est, quod sub sensum aliquem cadit; inv I 48. quaecumque in hominum disceptationem cadere possunt; de or II 5. hoc mihi cecidit peropportune, quod venistis; de or II 15. quae cadunt similiter; de or III 206. quod sub aurium mensuram aliquam cadit || cadat ||; orat 67. eodem pacto cadentia; orat 84. ea vel aptissime cadere debent; orat 223. quae in exortationem cadunt omnia; part or 12. omnia cadunt in eam formam causarum; part or 100. nihil mihi optatius cadere posse, quam ut tu me quam primum consequare; A III 1. cui cadunt ea, quae diligentissime sunt cogitata, taeterrime; A X 12, 1. §. II, 1. in quem cadit aegritudo, in eundem metum cadere necesse est; in quem autem metus, in eundem formido, timiditas, pavor, ignavia; Tusc V 52. istis latronibus iam pridem arma de manibus cecidissent; Phil XIV 21. auctoritas principum cecidit; har resp 60. si neque sidera neque sol neque caelum

bustuarius, für die Leichenfeier bestimmt: si mihi cum illo bustuario gladiatore decertandum fuisset; Piso 19.

bustum, Leichenbrandstätte, Grabmal, Grab: I. 1. cui (latroni) templum illud fuit bustum legum omnium ac religionum; Piso 11. — 2. tu, bustum rei publicae; Piso 9. — II. 1. quod (lex) »bustum usu capi« vetat, tuetur ius sepulchrorum; leg II 61. cum idem bustum in foro facerent, qui . . .; Phil I 5. — 2. signum de busto meretricis ablatum; dom 112. qui (Sardanapallus) incidit iussit in busto: »haec habeo, quae edi«; Tusc V 101. L. Quinctius ad bustum Basili vulneratus et despoliatus || spoliatus || est; A VII 9, 1.

sub oculorum aspectum cadere potuissent; Tim 52. comprehensio in spondios cadit; orat 223. formido, ignavia, metus: §. aegritudo. in idem genus orationis verborum cadunt lumina omnia; orat 95. in mundis innumerabilibus aliis nascentibus, aliis cadentibus; nat I 67. in eam diem cadere nummos, qui a Quinto debentur; A XV 20, 4. pavor: §. aegritudo. qui pedes in orationem non cadere qui possunt? orat 188. quod (res) ita essent parvae, ut sub sensum cadere non possent; Ac I 31. cum aliter res cecidisset, ac putasses; ep V 19, 1. sidera, sol: §. caelum. in quem (Caesarem) caderet nulla suspicio; A XIII 10, 3. si (tectae) aut vi tempestatis aut terrae motu aut vetustate cecidissent; of II 13. timiditas: §. aegritudo. cum similiter cadunt verba; orat 135. cum apte verba cecidissent; orat 168. quod verba melius in syllabas longiores cadunt; orat 194. — IV. a te mihi omnia semper honesta et incunda ceciderunt; Q fr I 3, 1. qui ita talus erit iactus, ut cadat rectus; fin III 54. si minus fortissimi viri virtus civibus grata cecidisset; Milo 81.

caduceus, Heroldsstab: qui possit non tam caduceo quam nomine oratoris ornatus incolumis vel inter hostium tela versari; de or I 202.

caducus, hinfällig, vergänglich, verfallen, herrenlos: non eloquentem quaero neque quicquam mortale et caducum; orat 101. quae fragilia essent et caduca; leg I 24. qui ex animo constet et corpore caduco et infirmo; nat I 98. quam (celeritatem) nisi in via caducae hereditatis retardassent; Phil X 11. in quam (prudens doctrinae possessionem) homines quasi caducam atque vacuum involaverunt; de or III 122. quoniam res humanae fragiles caducaeque sunt; Lael 102. quae (vitis) natura caduca est et, nisi fulta est, fertur ad terram; Cato 52.

caecitas, Blindheit, Verblendung: I. furorem esse rati sunt mentis ad omnia caecitatem; Tusc III 11. — II. augurem Tiresiam numquam inducent deplorantem caecitatem suam; Tusc V 115. — III. certae scholae sunt de debilitate, de caecitate; Tusc III 81. — IV. in furore animi et caecitate; dom 129.

caeco, blenden, verblenden, verdunkeln: ut ne (amici acies) caecaretur erroribus; Tusc V 39. qui largitione caecarunt mentes imperitorum; Sest 139. rapida et celeritate caecata oratio; Bru 264.

caecus, blind, verblendet, dunkel, finstern, unsichtbar, verborgen, unsicher: ita te caecum cupiditate et avaritia fuisse, ut . . .; Quinct 83. traditum est etiam Homerum caecum fuisse; Tusc V 114. quam caeca avaritia est! Phil II 97. »caeca caligine«; fr H IV, a, 591. quod temere fit caeco casu; div II 15. caeca ac temeraria dominatrix animi cupiditas; inv I 2. depressam, caecam, iacentem

domum; Scaur 45. nolo suspensam et incertam plebem Romanam obscura spe et caeca expectatione pendere; agr II 66. quod Fortuna ipsa, quae dicitur caeca, vidit; Phil XIII 10. quam (matrem) caecam crudelitate et scelere ferri videtis; Cluent 199. cum neque caeca nox ostendisset Milonem; Milo 50. in illis rei publicae tenebris caecisque nubibus et procellis; dom 24. res caecae et [ab] aspectu[s] iudicio] remotas; de or 357. »caecae in umbras«; fr H IV, a, 659.

caedes, Mord, Ermordung, Gemetzel, Blutbad: L. quem caedes civium, quem bellum civile delectat; Phil XIII 1. nullus ei ludus videtur esse incundior quam cruor, quam caedes, quam ante oculos trucidatio civium; Phil IV 11. — II, 1. nihil cogitant nisi caedem; Catil II 10. caedem a vobis liberisque vestris depuli; Sest 49. cum in silva Sila facta caedes esset notique homines interfecti; Bru 85. caedem, in qua P. Clodius occisus est, senatum iudicasse contra rem publicam esse factam; Milo 12. cum alter vim caedemque fugisset; sen 38. L. Catilinam caedem senatus molientem; Piso 5. cuius (belli) exitus ex altera parte caedem ostendet, ex altera servitutem; ep IV 14, 1. — 2. illos damnatos esse caedis; Ver I 72. — 3. qui caedi et flammae vobis auctoribus restiterat; sen 7. — 4. hominem a caede abhorrentem; Sest 132. ad cotidianam caedem, incendia, rapinas se cum exercitu suo contulit; Sest 88. qui servitia ad caedem incitavit; Cael 78. quid loquar de caede civium Romanorum? Phil XI 6. in caede atque ex caede vivunt; Sex Rose 78. — III, 1. urbe incendio et caedis metu liberata; Phil I 30. liberatus periculo caedis senatus; Phil I 5. — 2. erant leges, erant quaestiones vel de caede vel de vi; Milo 13. si mors legati sine caede atque ferro nullum honorem desiderat; Phil IX 14. — IV, 1. Catilinam orbem terrae caede atque incendiis vastare cupientem perferemus? Catil I 3. — 2. in: f. II, 1. facio. quantum manu ac viribus per caedem ac vulnera aut eripere aut retinere potuissent; Sest 91.

caedo, schlagen, peitschen, zerhauen, behauen, niederjagen, fällen, töten, jhachten, morden, ruta caesa, Material, nicht niet und nagelst: I. CUM L. VOLTEIO CAEDE CONCIDERE; Ver III 155. — II. virgis te ad necem caedi necesse erit; Ver III 70. quae sint ruta caesa; part or 107. cum aedes fundumve vendiderint rutis caesis receptis; Top 100. ne quid inter caesa et porrecta, ut aiunt, oneris mihi addatur aut temporis; A V 18, 1. arbores ut hiemali tempore tempestive caedi putentur; div II 33. hostium exercitum caesum fuseumque cognovi; Phil XIV 1. caedit greges armentorum reliquique pecoris; Phil III 31. caedere ianuam saxis coeperunt; Ver I 69. lapis aliqui || aliquis || caedendus et apportandus fuit; Ver I 147. tot legionibus caesis; Phil XIV 12. cum iuberetur silicem caedere; div II 85.

caelator, Ciseleur, Bildstcher: ait (vasa ea) se suis caelatoribus velle ostendere; Ver IV 63.

caelebs, eheios: »censores caelibes esse prohibentos«; leg III 7.

caeles, himmlisch: »ira caelitem invectum malum«; Tusc IV 63.

caelestis, himmlisch, am Himmel, göttlich, Gottheit: A. est animus caelestis depressus in terram; Cato 77. quae (astra) orientur in ardore caelesti; nat II 41. facibus visis caelestibus; nat II 14. illa caelestis et divina legio; Phil XII 8. cum se a caelestibus rebus referet ad humanas; orat 119. ut a caelestibus rebus ad terrestres veniamus; nat II 120. homines vim quandam esse caelestem et divinam suspicati sunt; nat II 14. — B, a. quem (Herculem) hominum fama in concilio caelestium conlocavit; of III 25. »tu, caelestem sator«; Tusc

II 21. — b, I. cogitantes supera atque caelestia; Ac II 127. cum caelum suspeximus caelestiaque contemplati sumus; nat II 4. — II. caelestium ordinem contemplantes; Cato 77.

caelo, in erhabener Arbeit ausführen, mit Bildwerken verzieren: neque me divitiae movent neque vestis aut caelatum aurum et argentum; orat 232. loricas galeasque aeneas, caelatas opere Corinthio; Ver IV 97. hanc speciem Pasiteles caelavit argento; div I 79. vende mihi vasa caelata; Ver IV 45.

caelum, Weisheit: Lysippus eodem caelo centum Alexandros facere non posset? Ac II 85.

caelum, Himmel, Horizont, Ausicht, Himmelsstrich, Klima, Bitterung, Luft, Atmosphäre, Welt: I. qua ex coniunctione caelum ita aptum est, ut sub aspectum et tactum cadat; Tim 15. initio belli Marsici discessisse caelum; div I 99. rutundum ut caelum sit; de or III 178. et mundum deum esse et caelum; nat I 30. si obscurior stella exstiterit, pingue et concretum esse caelum, ut eius aspiratio gravis et pestilens futura sit; sin industris stella apparuerit, significari caelum esse tenue purumque et propterea salubre; div I 130. f. cadit. cum (Assyrii) caelum ex omni parte patens atque apertum intuerentur; div I 2. qui (globi) versantur retro contrario motu atque caelum; rep VI 17. — II, 1. cui repente caelum, solem, aquam terramque ademerint; Sex Rose 71. cum nostri principes digito se caelum putent attingere; A II 1, 7. cum caelum totum cernerent astris distinctum et ornatum; nat II 95. totum prope caelum nonne humano genere completum est? Tusc I 28. distinguo: f. cerno. caelum in sedecim partes diviserunt Etrusci; div II 42. orno: f. cerno. intueor: f. I. patet. quae vis aequalis (est) illius caelum atque terras tuentis et regentis dei; leg II 9. cum caelum suspeximus; nat II 4. quodsi eorum (siderum) vi caelum modo hoc, modo illo modo temperatur; div II 93. caelum testarer ipsum; Deiot 6. tueor: f. rego. — 2. quae (sidera) infixae caelo sunt; nat I 34. sidera innumerabilia caelo inhaerentia; Tusc V 69. — 3. qui utantur crasso caelo atque concreto; nat II 42. — 4. mihi videor in caelum ascendisse; dom 75. Cn. Pompeium sicut aliquem de caelo delapsum intuentur; imp Pomp 41. Socrates primus philosophiam devocavit e caelo; Tusc V 10. quam (facultatem) modo Crassus in caelum verbis extulit; de or II 128. ut (Socrates) non ad mortem trudi, verum in caelum videretur ascendere; Tusc I 71. ad caelum extruit villam; dom 124. quibus laudibus te omnes in caelum iure et vere ferunt; ep X 26, 2. hominum ratio non in caelum usque penetravit? nat II 153. complures in Capitolio res de caelo esse percussas; Catil III 19. posse animos in caelum quasi in domicilium suum pervenire; Tusc I 24. augures responderunt, cum de caelo servatum sit, cum populo agi non posse; dom 40. proscriptis (Sestius) se per omnes dies comitiales de caelo servaturum; A IV 3, 3. Bibulus hominum admiratione et benivolentia in caelo est; A II 20, 4. tyrannoctonos in caelo esse; A XIV 6, 2. cum suspexit in caelum; har resp 19. ut beneficiis excellentes viros in caelum fama ac voluntate tollerent; nat II 62. Salaminii nos in caelum decretis suis sustulerunt; A VI 2, 9. cum (animus) exierit et in liberum caelum quasi domum suam venerit; Tusc I 51. — III, 1. aspiratio: f. I. est; div I 130. omnia cingens et coërens caeli complexus; nat II 101. quod contemplationi caeli officere posset; div I 93. deflagrationem futuram aliquando caeli atque terrarum; div I 111. te nec terrae fremitus nec caeli discessus (terrebit); div II 60. caeli distributio docet, unde fulmen venerit; div II 45. iam corpore vix sustineo gravitatem huius caeli; A XI 22, 2. cum tam

certos caeli motus viderit; nat II 97. hunc admirabilem caeli ornatum; nat II 94. quod (Fufius), cuiusque particulae caeli officeretur, quamvis esset procul, mutari lumina putabat; de or I 179. quorum alter fines vestri imperii non terrae, sed caeli regionibus terminaret; Catil III 26. e Caeseo caeli signa servantes; div I 36. (cingulos) caeli verticibus ipsis ex utraque parte subnixos; rep VI 21. — 2. hoc iis (animis) faciliorem ascensum et reditum in caelum fore; fr F V 97. ea vita via est in caelum; rep VI 16. — IV, 1. quae (gloria) vix caelo capi posse videatur; Phil II 114. terrane tibi hoc nebuloso et caliginoso caelo aut sata aut concreta videtur tanta vis memoriae? Tusc I 60. — 2. quod efficitur in caelo singulis diebus et noctibus; nat II 88.

caementum, Baustein: qui repente lintribus in eam insulam materiem, calcem, caementa, arma convexit; Milo 74. † quid? si caementum bonum non haberem, deturbem aedificium? Q fr III 9, 7.

caenum, Schmutz, Rot, Unflat: I, 1. male olere omne caenum. at non semper commove, senties; Tusc IV 54. — 2. meministine, caenum, te prodire...? Piso 13. — II, si (Protogenes) Ialysum illum suum caeno oblitum videret; A II 21, 4.

caerimonia, Feiligkeit, Feierlichkeit, Feier, Religionsgebrauch: I, 1. religio est, quae superioris cuiusdam naturae, quam divinam vocant, curam caerimoniamque adfert; inv II 161. qui (maiores) sacra, qui caerimoniae coluerunt; Milo 83. ut sacra, caerimoniae religionesque defenderem; nat III 5. qui perfidia legationis ipsius caerimoniae polluerit; Sex Rosc 113. — 2. id e caerimoniis sepulcorum intellegi licet; Tusc I 67. reperietis frequentiores pontifices de mea domo quam unquam de caerimoniis virginum indicasse; har resp 13. religionem eam, quae in metu et caerimonia deorum sit, appellant; inv II 66. — II, vos, qui estis antistites caerimoniae et sacrorum; dom 104. — III, 1. sacra Cereris summa maiores nostri religione confici caerimoniaeque voluerunt; Balb 55. animos religionum caerimoniis mitigavit; rep II 26. — 2. omnia sollempnia ac iusta ludorum summa cum caerimonia esse servata; har resp 21.

caeruleus, caeruleus, dunkel, dunkelblau, schwärzlich, neutr. Meer: A. mare nonne caeruleum? Ac fr 7. »Centaurus caerulea contactus nube«; fr H IV, a, 448. caesios oculos Minervae, caeruleos esse Neptuni; nat I 83. »ad caeli caerulea templa«; div I 41. — B. »nemo haec est transvectus caerulea cursu, quin astiterit«; fin V 49. »Pistrix caerulea vestigat finita in partibus Austri«; fr H IV, a, 386.

caesim, in einem Schlage: »o rem excogitatum, o ingenia metuenda!« membratim adhuc; deinde caesim: »diximus«, rursus membratim: »testes dare volumus«; orat 225.

caesius, blaugrau: f. caeruleus, oculi.

caespes, Rasenstück: non esse arma caespites neque glebas; Caecin 60.

caestus, Schlagriemen: pugiles caestibus contusi ne ingemescunt quidem; Tusc II 40.

calamister, Brenneisen, Rüststiele: I. ne calamistri quidem adhibebuntur; orat 78. — II. frons calamistri notata vestigiis; sen 16. — III. qui (inepti) volent illa calamistris inurere; Bru 262.

calamistratus, geträufelt, mit gebrannten Waden: calamistrata coma; Sest 18. huius calamistrati saltatoris virtus; sen 13.

calamitas, Schaden, Verlust, Unglück, Bedrängnis, Rot, Niederlage: I. defensoris conquestio est calamitatis eius, quae non culpa, sed vi maiore quadam acciderit; inv II 102. si qua calamitas hunc in hoc iudicio adfixerit innocentem; Cluent 201. quos cives belli calamitas reliquos fecerat; Ver II 86.

in ceteris rebus cum venit calamitas, tum detrimentum accipitur; imp Pomp 15. — II, 1. Cannensi calamitate accepta; of III 47. ne quid absens (Quintus frater) acciperet calamitatis; A III 9, 1. ut calamitatem provinciae cognoscatis; Ver II 134. multis signis Lacedaemoniis Leutricae pugnae calamitas denuntiabatur; div I 75. ut omnibus iniuriis et calamitatibus, quas te praetore tulerunt, in posterum liberentur; Ver III 203. is (Pompeius) propagatione vitae quot, quantas, quam incredibiles hausit calamitates! Tusc I 86. quem ad modum calamitatem meam non modo levaret, sed etiam honestaret; sen 24. ut cum his necessariis lugere suam calamitatem liceat; Sulla 89. propulsandae calamitatis suae causa; Sulla 88. misericordiam (utilem esse) ad hominum indignorum calamitates sublevandas; Tusc IV 46. — 2. utrum posthac amicitias clarorum virorum calamitati hominibus an ornamento esse malitis; Balb 65. — 3. libero: f. 1. fero. si (aratio) omni tempestatis calamitate semper vacat; Tusc V 86. — 4. haec vobis provincia non modo a calamitate, sed etiam a metu calamitatis est defendenda; imp Pomp 14. qui simili in calamitate sunt; Phil II 98. nobis in hac calamitate tabescendum esse; A III 25. ut non plures secum in eandem trahant calamitatem; imp Pomp 19. si in hanc calamitatem venit propter praediorum bonitatem; Sex Rosc 49. — III, 1. dignus: f. calamitosus, B. I. — 2. qui ne equestrem quidem splendorem in columnam a calamitate iudicii retinere potuisset; Planc 12. — IV, alqd: f. II, 1. accipio. ut meae calamitatis non adiutor solum, verum etiam socius videretur; sen 20. conquestio: f. I. accidit. quae est ista a deis profecta significatio et quasi denuntiatio calamitatum? div II 54. cum Heracliensem securi percussum esse dico, versatur mihi ante oculos indignitas calamitatis; Ver V 123. metus: f. II, 4. defendo a. quod illi unum in malis erat perfugium calamitatis; Cluent 171. significatio: f. denuntiatio. quam graves, quam difficiles plerisque videntur calamitatum societates! Lael 64. socius: f. adiutor. — V, 1. cur hunc miserum tanta calamitate affici velis; Sex Rosc 146. hic se ita fractum illa calamitate atque afflictum putavit, ut...; Sulla 15. homines percussi Sullani temporis calamitate; Muren 49. qui calamitate premitur; of II 61. — 2. annona porro pretium nisi in calamitate fructuum non habet; Ver III 227. vgl. II 4. tabesco in. eiciuntur duo, alter per honorem turpissimum, alter per honestissimam calamitatem; dom 65.

calamitose, unglücklich: quod aiunt: »minima de malis«, id est ut turpiter potius quam calamitose; of III 105.

calamitosus, unglücklich, elend, unheilvoll, verderblich: A. eos, qui se aegritudini dederunt, miseros, afflictos, aerumnosos, calamitosos (dicere solemus); Tusc IV 82. calamitosum est bonis everti, calamitosius cum dedecore; Quinct 95. o casum illum multis innocentibus calamitosum atque funestum! Ver V 92. quae ille calamitosus dies reliquerat; Ver IV 151. reditum mihi gloriosum iniuria tua dedit, non exitum || exilium || calamitosum; par 29. ratio flagitiosae et calamitosae fugae; A VIII 1, 3. ut homines miseros et fortuna magis quam culpa calamitosos conserves; ep IX 13, 3. alterius res et terra et mari calamitosae; Muren 33. — B, I. propensior benignitas esse debet in calamitosos, nisi forte erunt digni calamitate; of II 62. — II. occurrere solet ipsa (misericordia) supplicibus et calamitosus; Deiot 40. — III. propensus in: f. I. — IV. valeant haec omnia ad auxilium calamitosorum; Muren 59.

calamus, Rohr, Schreibrohr: I. hoc facio semper, ut, quicumque calamus in manus meas venerit, eo sic utar tamquam bono; Q fr II 14, 1. —

II, 1. cum instituissem ad te scribere calamumque sumpsissem; A VI 8, 1. calamo et atramento temperato res agetur; Q fr II 14, 1. — 2. utor: f. I.

calautica, Kopfbinde, Haube: cum calautica capiti accommodaretur; fr A XIII 24.

calcar, Sporn, Antrieb: 1. alteri se calcaria adhibere, alteri frenos; Bru 204. quasi calcar admovet; A VI 1, 5. — 2. alter, uti dixit Isocrates in Ephoro et Theopompo, frenis eget, alter calcaribus; A VI 1, 12. se calcaribus in Ephoro, contra autem in Theopompo frenis uti solere; de or III 36.

calceo, mit Schuhen befeiden: calceati et vestiti; Cael 62.

calceolus, kleiner Schuh: quam (Sospitam) tu vides cum calceolis repandis; nat I 82.

calceus, Schuh: I. ut, si mihi calceos Sicyonios attulisses, non uterer, quamvis essent habiles et apti ad pedem, quia non essent viriles, sic . . . ; de or I 231. — II, 1. adfero: f. I. mutavit calceos, pater conscriptus repente factus est; Phil XIII 28. Scipio calceis et vestimentis sumptis e cubiculo est egressus; rep I 18. — 2. si multus erat in calceis pulvis, ex itinere eum venire oportebat; inv I 47.

calciamentum, Schuhwerk: mihi est calciamentum solorum callum; Tusc V 90.

calcitro, auschlagen, sich sträuben: (filius familias) calcitrat, respuit; Cael 36.

calculus, Steinchen, Stein im Brettspiel, Rechenstein, Blasenstein: 1. nunc saltem ad illos calculos revertamur, quos tum abieciimus; A VIII 12, 5. qui (Demosthenes) coniectis in os calculis versus pronuntiare consuebat; de or I 261. tibi concedo, ut calculum reducas, si te alicuius dati paenitet; fr F V 60. dicuntur quidam calculos cieicisse; div II 143. reduco: f. do. fortes viri voluptatumne calculis subductis proelium ineunt? fin II 60. — 2. revertor ad: f. 1. abicio. hoc est nimis exigue et exiliter ad calculos vocare amicitiam; Lael 58.

calefacio (calfacio, calcificio), wärmen, erwärmen, zusehen, beunruhigen: Gabinium ad populum luculente calefecerat Memmius; Q fr III 2, 1. quod balneum calfacias oportebit; ep IX 16, 9. balneum || balneum || calferi iubebo; A II 3, 4. ad calficiendum corpus; nat II 151. calface hominem; ep XVI 18, 2. nos Ventidiansi rumoribus calficimur; fr E VI 3.

caleo, warm, heiß sein, glühen, beunruhigt sein, betrieblen werden, Interesse haben: vos nunc istic satis calere audio; ep VII 10, 2. illud crimen caluit re recenti, nunc in causa refrixit; Planc 55. calere ignem; fin I 30. indicia calent; A IV 18, 3 (16, 11). calebant in interiore aedium parte totius rei publicae nundinae; Phil V 11. postea quam satis calere res Rubrio visa est; Ver I 66.

calesco, sich erwärmen: ubi potest illa aetas calescere vel apricatione melius vel igni aut vicissim umbris aquisve refrigerari salubrius? Cato 57. ea (anima) calescit primum ipso ab spiritu, deinde contagione pulmonum; nat II 138.

calidus, warm, heiß, hitzig, eifrig: A. omne, quod est calidum et igneum, cietur et agitur motu suo; nat II 23. nil illos calidius cogitare; A XV 6, 4. ex puteis iugibus aquam calidam trahi; nat II 25. quibus periculosa et calida consilia quietis et cogitatis splendidiora et maiora videntur; of I 82. grues loca calidiora petentes; nat II 125. — B. calidum illud atque igneum ita in omni fusum esse natura, ut . . . ; nat II 28. sentit (animal) et calida et frigida; nat III 32.

caliga, Soldatenstiefel: mihi caligae eius (Epiratis) et fasciae creatae non placebant; A II 3, 1.

caliginosus, neblig, verbunfelt: hoc nebuloso et caliginoso caelo; Tusc I 60. si obscurior et quasi caliginosa stella exstiterit; div I 130.

caligo, Nebel, Dunkel, Finsternis: I. illa omnis pecunia latuit in illa caligine ac tenebris, quae totam rem publicam tum occupant; Ver III 177. — II, 1. hic error et haec indoctorum animis offusa caligo est; Tusc V 6. vide nunc caliginem temporum illorum; Planc 96. — 2. lateo in: f. I. — III. 1. cum has terras incolentes circumfusi erant caligine; Tusc I 45. — 2. quod videbam equidem, sed quasi per caliginem; Phil XII 3.

caligo, dunkeln, finster sein: »sin Centaurus Aram tenui caligans vestiet umbra«; fr H, a, 449. »cum neque caligans detersit sidera nubes«; fr H IV, a, 490.

calix, Becher: I. maximi calices et ii Placentini; Piso 67. — II. huic calix mulsi impingendus est, ut plorare desinat? Tusc III 44.

calleo, verstehen, fennen: ignosco tibi, si neque Poenorum iura calles neque nostras potuisti leges inspicere; Balb 32.

callide, einfühlvoll, geschickt, schlau, verschlagen: ut callide arguteque diceret nec quicquam altius cogitaret; orat 98. aut callide aut copiose dicere; de or I 93. vereor, ne id astute et callide fecerint; Caecin 4. omnia callide referentem ad utilitatem; fin II 53. neque sine legum, moris, iuris scientia in iis ipsis rebus satis callide versari et perite potest; de or I 48.

calliditas, Gewandtheit, Schlaueit, Verschlagenheit: I. fuit stulta calliditas perverse imitata prudentiam; of III 113. f. calumnior, I. — II. scientia, quae est remota ab iustitia, calliditas potius quam sapientia est appellanda; of I 63. — III. genus eius modi calliditatis et calumniae trahatur || retrahatur || in odium iudicis cum quadam invidiosa querela; part or 137. — IV. nec calliditate Poenos superavimus; har resp 19.

callidus, gewandt, geschickt, schlau, verschlagen: A. callidos (eos appello), quorum tamquam manus opere, sic animus usu concalluit; nat III 25. qua (natura) nihil potest esse callidius; nat II 142. ne callida adsentatione capiantur; Lael 99. versutum et callidum factum Solonis; of I 108. homines prudentes natura, callidi usu, doctrina eruditi; Scatur 24. ex aequo et bono, non ex callido versutoque iure rem iudicari oportere; Caecin 65. quid tulit legum scriptor peritus et callidus? dom 47. — B. I. callidus ille et occultus ne se insinuet, studiose cavendum est; Lael 99. — II. non viri boni (hoc genus est), versuti potius, obscuro, astuti, fallacis, malitiosi, callidi, veteratoris, vafri; of III 57.

callis, Bergpfad, Trift: I. cum (Catilina) Italiae calles praecooccupare || praedari, al. || coepisset; Sest 12. — II. cum quaedam in callibus controversia pastorum esset orta; Cluent 161.

callum, harte Haut, Schwiele: I. mihi est calciamentum solorum callum; Tusc V 90. — II. *λεληθότος* consuetudo diurna || diuturna || callum iam obduxit stomacho meo; ep IX 2, 3.

calo, zusammenrufen: alter a Galatis || calatis || Gaviis in Calatinos Atilios insitus; Sest 172.

calo, Reittuecht: eos (Tyndaridas) tu cantheriis albis nullis calonibus obviam Vatinius venisse existimas? nat III 11.

calor, Wärme, Hitze, Glut: I. animales, cum calor defecerit, tum interire; nat III 35. si est calor a sole; nat II 129. Scaevola paulum requiescet, dum se calor frangat; de or I 265. anni tempore gravissimo et caloribus maximis; Q fr II 15, 1. — II. aquae etiam admixtum esse calorem; nat II 26. is (vapor) existit motu eius caloris, qui aquis continetur; nat II 27. refrigerato et exstincto calore occidimus ipsi et exstinguimur; nat II 23. ego ex magnis caloribus (non enim meminimus maiores) in Arpinati summa cum amoenitate fluminis me refeci; Q fr III 1, 1. ut tectis saepti frigora caloresque

pellamus; nat II 151. refrigero: §. extinguo. — III. 1. ipse aër, qui natura est maxime frigidus, minime est expers caloris; nat II 26. — 2. ex corpusculis non calore praeditis; nat II 94. — IV. ut omnes minimos et frigoris et caloris appulsus sentire possimus; nat II 141. motus: §. II. contineo. regiones omni cultu propter vim frigoris aut caloris vacantes; Tusc I 45. — V. 1. omnes partes mundi calore fultae sustentur; nat II 25. cuius (caeli) tenuitate et calore temperatus (aër); nat II 117. — 2. ex: §. II. memin.

calvitium, Glage: perinde stultissimum regem in luctu capillum sibi evellere, quasi calvitio maeror levaretur; Tusc III 62.

calumnia, Rabale, Chifane, Ränke, Verdrehung, räufelvolle Auslegung, Rechtsverdrchung, trügerische Anflage: I. 1. ne qua calumnia adhibeatur; dom 36. senatus religionis calumniam comprobatur; ep I 1, 1. nec Arcesilae calumnia conferenda est cum Democriti verecundia; Ac II 14. calumniam stultitiamque eius obrivit ac contudit; Caecin 18. haec facilius effugiunt Academicorum calumniam; nat II 20. obtero: §. contundo. (per te esse) remotam a fama et a fortunis et ab otio locupletium illam acerbissimam ministram praetorum vauritiae, calumniam; Q fr I 1, 25. — 2. iuris indicium cum erit et aequitatis, cave in ista tam frigida, tam ieiuna calumnia delitiscas; Caecin 61. — II. genus: §. **calliditas**, III. nec sine ignominia calumniae relinquere accusationem (poterat) Cluentius; Cluent 86. imponatur honestae civitati turpissima persona calumniae? Ver II 43. — III, 1. Metellus calumnia dicendi tempus exemit; A IV 3, 3. qui (Carneades) saepe optimas causas ingenii calumnia ludificari solet; rep III 9. qui non calumnia litium alienos fundos, sed castris petebat; Milo 74. — 2. a quo HS c milia per calumniam malitiamque petita sunt; Ver II 66.

calumniator, Rechtsverdreher, trügerischer Anfläger: I. est hic Ennius egens quidam calumniator; Cluent 163. — II. 1. Verres calumniatores apponebat; Ver II 26. — 2. scriptum sequi calumniatoris esse §. bonique iudicis voluntatem scriptoris auctoritatemque defendere; Caecin 65.

calumnior, verdröhen, chifanieren, trügerisch anflagen, sich ängstigen: I. quae est ista calliditas res vetustate robustas calumniando velle pervertere? div I 35. — II. cum calumniari sciens non videatur; Sex Rose 55. calumniabar ipse; ep IX 2, 3. quod antea te calumniatus sum, indicabo malitiam meam; ep IX 7, 1.

calx, Ferse: adulescentium greges Lacedaemone vidimus certantes pugnis, calcibus, unguibus, morsu denique; Tusc V 77. cum pugnis et calcibus concisus esset; Ver III 56.

calx, Kalf, Ziel: 1. calcem, caementa convexit; Milo 74. nunc video calcem; Tusc I 15. — 2. nec velim quasi decurso spatio ad carceres a calce revocari; Cato 83.

camelus, Kamel: quae (animalia) altiora sunt, ut cameli; nat II 122 (123).

camera, gewölbte Decke, Gewölbe: cameras quasdam non probavi mutarique iussi; Q fr III 1, 1.

caminus, Kamin, Feuerung: camino luculento utendum censeo; ep VII 10, 2.

campester, auf dem Felde, Marsfeld: ut exercitatio n e ludoque campestri tunicati uteremur; Cael 11. quaestum illum maxime fecundum uberemque campestem totum ad se ita redegit, ut . . .; har resp 42.

campus, Feld, Ebene, Platz, Marsfeld, Tummelplatz, Gemeinplatz: I. cum sit campus, in quo exultare possit oratio; Ac II 112. Aegyptii et Babylonii in camporum patentium aequoribus habitantes; div I 93. hinc rhetorum campus de

Marathone, Salamine; of I 61. — II. 1. quos ego campos antea collesque nitidissimos viridissimosque vidissem, hos ita vastatos nunc ac desertos videbam, ut . . .; Ver III 47. si iam campus Martius dividatur; agr II 85. non habeat satis magnum campum ille tibi non ignotus cursus animi; A V 15, 1. vasto, video: §. desero. — 2. ex ingenti quodam oratore immensoque campo in exiguum sane gyrum compellitis; de or III 70. qui in campo Martio crucem constitui iubet; Rabir 11. quod in campum descenderim; fat 34. nisi Milo in campo || campum || obnuntiasset, comitia futura; A IV 3, 4. sin me ex hoc, ut ita dicam, campo aequitatis ad istas verborum angustias revocas; Caecin 84. in hoc tanto tam immensoque campo cum liceat oratori vagari libere; de or III 124. — III. aequora: §. I. patent. sit sane Fors domina campi; Piso 3. duo milia ingerum campi Leontini Sex. Clodio rhetori assignasti, et quidem immunia; Phil II 43. cum in villa quadam campi Atinatis maneres; div I 59. — IV. ut victi in campo in foro vinceretis; Sulla 49. sibi in campo Martio consulum habenti; Q fr II 2, 1. §. I. est.

cancelli Schranken: 1. si extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circumdedi; Quinct 36. — 2. egredior extra: §. I. ex fori cancellis plausus excitatus; Sest 124. — II. certarum rerum forensibus cancellis circumscriptam scientiam; de or I 52.

candelabrum, Leuchter: candelabrum e gemmis clarissimis opere mirabili perfectum reges in Romam cum attulissent, ut in Capitolio ponerent; Ver IV 64. candelabra aenea facta esse; Ver IV 60.

candeo, glänzen, glühen: qui (Dionysius) candente carbone sibi adurebat capillum; of II 25. candens et plena luna; rep I 23. tenui quae candet lumine Phatne; fr H IV, b, 160.

candidatorius, des Amtsbewerbers: in omni munere candidatorio fungendo; A I 1, 2.

candidatus, Amtsbewerber: I. semper hoc fit, simul atque candidatus accusationem meditari visus est, ut honorem desperasse videatur; Muren 43. habet: §. III. vultus. — II. 1. scito nihil tam exercitum esse nunc Romae quam candidatos omnibus iniquitatibus; A I 11, 2. — 2. quid referat Celer egisse Caesarem cum candidatis; A XII 8. tanta invidia sunt consules propter suspicionem pactorum a candidatis praemiorum; Q fr III 3, 2. virtus, probitas, integritas in candidato, non linguae volubilitas, non ars, non scientia requiri solet; Plane 62. — III. nisi forte candidatorum licentia hic (Sabinus) quoque usus hoc subito cognomen adripuit; ep XV 20, 1. quid? si illa officiosissima, quae neminem patitur non honeste in urbem introire, tota natio candidatorum obviam venit? Muren 69. me nomen consularis candidati delaturum; Muren 62. cum ex vultu candidatorum coniecturam faciant, quantum quisque animi et facultatis habere videatur; Muren 44.

candidulus, glänzend weiß: candiduli dentes; Tusc V 46.

candidus, rein, klar: elaborant alii in puro quasi quodam et candido genere dicendi; orat 53.

candor, Glanz, Lichtglanz, weiße Farbe: I. solis candor inlustrior est quam ullius ignis; nat II 40. candor huius (vicini) te et proceritas pepulerunt || perp. ||; Cael 36. — II. fucati medicamenta candoris et ruboris omnia repellunt; orat 79. cum videmus speciem candoremque caeli; Tusc I 68. — III. medicamenta: §. II. fuco.

canesco, altern: cum ipsa oratio iam nostra canesceret; Bru 8. ea (quercus) canescet saeculis innumerabilibus; leg II (2).

canis, Hund, Spürhund, Schmaroher: I. apponit

de suis canibus quendam, qui dicat se Diodorum reum velle facere; Ver IV 40. Gavius est quidam, P. Clodii canis; A VI, 3, 6. canse aluntur in Capitolio, ut significant, si fures venerint; Sex Rose 56. — II, 1. in Hyrcania plebs publicos alit canes, optimates domesticos. nobile autem genus canum illud scimus esse; sed pro sua quisque facultate parat, a quibus lanietur, eamque optimam illi esse censent sepulturam; Tusc I 108. §. I. significant. appono: §. I. dicit. qui canem et faelem ut deos colunt; leg I 32. venandi et custodiendi (causa) canem (esse generatum); nat II 37. — 2. tu P. Clodii erumentum cadaver nocturnis canibus dilaniandum reliquisti; Milo 33. — III, 1. canum tam fida custodia tamque amans dominorum adulatio; nat II 158. genus: §. II, 1. alo. nos sagacitate canum ad utilitatem nostram abutimur; nat II 151. — 2. alqs de: §. I. dicit. — IV. a: §. II, 1. alo.

canistrum, Fruchtkorb: in felicitis lancibus et splendidissimis canistris holusculis nos soles pascere; quid te in vasis fictilibus appositurum putem? A VI 1, 13.

cano, tönen, singen, spielen, blasen, schreien, fröhren, fröhzen, verkünden, weisjagen: I. cum inclinata ululantique voce more Asiatico canere coepisset, quis eum ferret? orat 27. Epaminondas fidibus praeclare cecinisse dicitur; Tusc I 4. si absurde canat is, qui se haberi velit musicum; Tusc II 12. Aspidium citharistam, de quo saepe audistis id, quod est Graecis hominibus in proverbio, quem omnia intus canere dicebant, sustulit; Ver I 53. Iuppiterne cornicem a laeva, corvum ab dextra canere iussisset; div I 12. cur ante lucem galli canant; div II 57. receptui canente senatu; Phil XII 9. cum in eius conviviis symphonia caneret; Ver III 105. modulate canentes tibiae; nat II 22. quem ad modum tibi canere sine tibiis canere (non potest), sic . . . de or II 338. — II, 1. solitos esse in epulis canere convivas ad tibiicinem de clarorum hominum virtutibus; Tusc I 3. §. III. bellicum. — 2. nec ei (Deiotaro) cornix canere potuit recte eum facere; div II 78. — III. non haec a me tum tamquam fata in ipsa re gerenda canebantur? Sest 47. (Thucydides) de bellicis rebus canit etiam quodam modo bellicum; orat 39. quae (carmina) apud illum (Homerum) et in Phaeacum et in procorum epulis canuntur; Bru 71. fata: §. alqd. ut canerent ad tibiam clarorum virorum laudes atque virtutes; Tusc IV 3. ut (tibiicina) spondeum caneret; fr F X 3. virtutes: §. laudes.

canorus, wohltönend, klangvoll, helltönend, singend, sanglustig: A. cum hoc animal tam sit canorum sua sponte; div II 57. hunc (Carbonem) canorum oratorem fuisse; Bru 105. (Cn. Lentulus) voce suavi et canora, † admirando iridebat; Bru 234. — B. I. canorum illud in voce splendescit etiam in senectute; Cato 28. — II. profluens quiddam habuit Carbo et canorum; de or III 28.

cantharis, spanische Fliege, Giftkäfer: I. Gaius (Carbo) accusante L. Crasso cantharidas sumpsisse dicitur; ep IX 21, 3. — II. magnum effecisti, si cantharidis vim consecutus es; Tusc V 117.

cantherius, Wallach, Roß: quem (mulum) tibi reliquum dieis esse, quoniam cantherium comeditis; ep IX 18, 4. §. calo.

canticum, Gesang, Lied: I. est etiam in dicendo quidam cantus obscurior, non hic e Phrygia et Caria rhetorum epilogus || in epilogis || paene canticum, sed ille . . . orat 57. — II. »modo forte — « nosti canticum; ep IX 22, 1.

cantilena, Lied, Spruch, Geschwäg: ut crebro mihi vafer ille Siculus insusurret Epicharmus cantilenam illam suam; A I 19, 8. qui neque ex scholis cantilenam requirunt; de or I 105.

cantio, Lied, Zauberformel: id veneficii et cantionibus Titinae factum esse; Bru 217.

cantito, oft singen: quae (carmina) in epulis esse cantitata; Bru 75.

cantiuncula, Liedchen: si cantiunculis tantus vir inretitus || i. v. || teneretur; fin V 49.

canto, singen, preisen, fröhren: I. 1. deos gallis signum dedisse cantandi; div II 57. — 2. si qui in foro cantet; of I 145. — II. iam pridem istum canto Caesarem; Q fr II 11, 1.

cantor, Sänger, Herjager, Lobredner: I. est tibi iuris consultus ipse per se nihil nisi cantor formularum; de or I 236. — II. o poëtam egregium! quamquam ab his cantoribus Euphorionis contemnitur; Tusc III 45.

cantus, Ton, Gesang, Lied, Klang, Musik, Fröhren, Fröhzen: I. est etiam in dicendo quidam cantus obscurior; orat 57. nondum dico, quam haec signa nulla sint, fissum iecoris, corvi cantus; div II 16. te gallorum, illum bucinarum cantus exsuscitavit; Muren 22. — II, 1. (gallos) cantus edere quiete satiatos; div II 57. solet idem Roscius dicere se, quo plus sibi aetatis accederet, eo tardiores tibiicinis modos et cantus remissiores esse facturum; de or I 254. cantus avium et volatus notaverunt; div I 94. — 2. quae (Homers) de Sirenum cantibus ftinxi || finxit ||; fin V 49. — III. summam eruditionem Graeci sitam censebant in nervorum vocumque cantibus; Tusc I 4. — IV, 1. quid summi poëtae de se ipsis et carminibus edunt et cantibus? Tusc IV 71. qui Phrygiis cantibus incitantur; div I 114. ut cotidiano cantu vocum et nervorum et tibiaram tota vicinitas personet; Sex Rose 134. — 2. quanto molliores sunt et deliciores in cantu flexiones et falsae voculae quam certae et severae! de or III 98.

canus, grau, graues Haar: A. »nec metuunt canos fluctus«; fr H IV, a, 305. »saxa cana salis niveo spumata liquore«; div I 13. — B. non cani nec rugae repente auctoritatem adripere possunt; Cato 62.

capacitas, Raum: utrum capacitatem aliquam in animo putamus esse? Tusc I 61.

capax, empfänglich: qui (Demosthenes) non semper implet aures meas; ita sunt avidae et capaces; orat 104.

capedo §. **capudo**.

capeduncula, Opferschälchen: meliora me didicisse de colendis dis capedunculis iis, quas Numa nobis reliquit; nat III 43.

capella, Ziege: capella quaedam est seite facta; Ver II 87.

capesso, ergreifen, übernehmen, sich befassen, hinstreben, erreichen: cibum (animalia) partim oris hiatu et dentibus ipsis capessunt; nat II 122. principium libertatis capessenda; Phil X 19. Melitam capessamus; A X 9, 1. sitne sapienti capessenda res publica; de or III 112, nec ego nunc istuc ad rem publicam capessendam venio; A XVI 7, 7. animus superiora capessat necesse est; Tusc I 42.

capillatus, behaart: capillatior quam ante (esse meditabatur) barbaque maiore; agr II 13. adolescens non minus bene nummatus quam bene capillatus; agr II 59.

capillus, Haar: I. erant illi compti capilli; Piso 25. composito et delibuto capillo; Sex Rose 135. regem in luctu capillum sibi evellere; Tusc III 62. pexo capillo; Catil II 22. — II. sordidati, maxima barba et capillo; Ver II 62. (alter) capillo ita horrido, ut; Sest 19.

capio, fassen, ergreifen, erhalten, wäshen, nehmen, einnehmen, gewinnen, erbeuten, erobern, enthalten, aufnehmen, begreifen, beeinflussen, fangen, verleiten, lähmen: I. 1. (philosophi) docendi causa, non capiendi loquuntur; orat 63. — 2. iam in uno »capsis« tria verba sunt; orat 154. — II. nostram

intellegentiam capere, quae sit beata natura; nat I 49. — III. prius, quam misericordia sum ipse captus; de or II 195. qui a praedonibus erant capti; Ver V 72. quoniam sunt ita multi, ut eos carcer capere non possit; Catil II 22. ego te non mente captum putem? Piso 47. quae si vos cepit oblivio; Milo 99. nisi te amor ipse ceperit; fin II 78. ut idem oculis et auribus captus sit; Tusc V 117. voluptate capiuntur omnes; leg I 31. (urbs) ei parum magna visa est, quae etiam ipsum capere potuerit; A XIII 35. 1. qui tantundem caperent, quantum omnes heredes; leg II 52. f. incommodum. vix iam videtur locus esse, qui tantos acervos pecuniae capiat; agr II 59. (T. Inventius) in capiendo adversario versutus; Bru 178. ut imperator agros de hostibus captos consecraret; dom 128. aliquando patrium animum virtutemque capiamus; Phil III 29 si pro illorum laude mihi arma capienda essent; Rabir 30. nimis insidiarum ad capiendas aures adhiberi videtur; orat 170. quae (benivolentia) capitur beneficiis maxime; of II 32. f. hoc duce castra cepimus; Muren 38. quam (causam) ceperimus ex magnitudine commodorum; nat II 13. qui ex lucri magnitudine coniecturam capiam furti atque praedae; Ver III 111. subito consilium cepi, ut exirem; A VII 10. quod (desiderium Laertes) capiebat e filio; Cato 54. dolorem gravissimum cepi A XI 21. 1. nunc quoniam periculosissimi belli nefarios duces captos iam et comprehensos tenetis; Catil III 16. a Bruto capiamus exordium; Phil V 35. eius mei consilii maiorem in dies singulos fructum voluptatemque capio; ep V 2. 3. ex quibus (litteris) cepi fructum duplicem; ep X 5. 1. nullam esse gratiam tantam, quam non capere animus meus in accipiendo posset; ep II 6. 2. quod ea (voluptate) videlicet homines capiantur ut pisces; Cato 44. quod insit in iis aliquid probi, quod capiat ignaros; of III 15. incommodi nihil ceperunt; Ver III 109. quam (laetitia) oculis cepi iusto interitu tyranni; A XIV 14. 4. nostri imperatores ex hac una re maximam laudem capere studebant; of II 27 (26). ut non fugiendi hostis sed capiendi loci causa cessisse videar; de or II 294. ex iis, qui magistratum ceperunt, quod senatus efficitur; leg III 27. prima Haluntinorum navis capitur; Ver V 90. patria capta; Tusc III 54. C. Verrem contra leges pecuniam cepisse; Ver I 10. possumus petitoris personam capere, accusatoris deponere? Quinct 45. quae (aves) cum piscem cepissent; nat II 124. f. homines. fore ut brevi a Gallis Roma caperetur; div I 100. qui sensum verae gloriae ceperit; Phil V 49. in eodem loco somnum capere voluerunt; inv II 14. ut eum (sonitum) aures hominum capere non possint; rep VI 19. qui (Ti. Gracchus) cum tabernaculum vitio cepisset imprudens; div I 33. virtutem: f. animum. magnam cum ex ingenio eius (Servii) singularique studio, tum ex virtute et probitate voluptatem capio; ep XIII 27. 4. f. fructum. urbes partim vi, partim obsidione cepit; Muren 20. utilitates ex amicitia maximae capientur; Lael 32.

capio, Ergreifung: f. **usus capio**.

capitalis, todeswürdiges Verbrechen: cum Lacedaemonis lex esset, ut, hostias nisi ad sacrificium quoddam redemptor praebuisset, capital esset; inv II 96. »qui non parnerit, capital esto«; leg II 21.

capitalis, tödlich, totbringend, gefährlich, todeswürdig, der Todesstrafe verfallen, die Hinrichtungen beaufschlagend, vorzüglich: A. Siculus ille (Philistus) capitalis, creber, acutus, brevis; Q fr II 11. 4. f. **aes**, II. 2. non continuo id C. Norbano in nefario crimine atque in fraude capitali esse ponendum; de or II 199. quod tam capitale hostem non comprehenderim; Catil II 3. cum is capitali odio a Q. Pompeio dissideret; Lael 2. nullam capitaliorem pestem quam voluptatem corporis hominibus dicebat (Archytas) a natura datam; Cato 39. ne

arguere illum rei capitalis viderer; Caecin 25. — B. »(minores magistratus) capitalia vindicanto«; leg III 6.

capito, Großtopf, Dicktopf: equos (deos) frontones, capitones (esse arbitramur)? nat I 80.

capra, Ziege, Geiß: I. capras in Creta feras, cum essent confixae venenatis sagittis, herbam quaerere, quae dictamnis vocaretur, quam cum gusta vissent, sagittas excidere dicunt || [dicunt] || e corpore; nat II 126. — II. capras et oves quot quisque haberet; Lael 62.

caprigenus, von Ziegen stammend: »caprigeni pecoris custos de gurgite vasto«; fr H IV, c. 3.

caprinus, von der Ziege: quam (Sospitam) tu numquam vides nisi cum pelle caprina; nat I 82.

capsa, Bücherkapsel: si te semel ad meas capsas admisero; div Caec 51.

captatio, Häfchen, verb. Silbenstecherei: illam disputandi prudentiam concertatio captatioque verborum (imitatur); part or 81.

captio, Betrug, Täuschung, Trugschluß, Spitzfindigkeit, Verfänglichkeit: I. quanta esset in verbis captio cum in ceteris rebus tum in testamentis, si neglegerentur voluntates; Bru 198. mea captio || cautio || est; A V 4. 4. omnes captiones in omni sententia occurrunt; A X 15. 2. — II. 1. cur vos indutis in eas captiones, quas numquam explicetis? div II 41. eam sententiam nihil habere aut captionis aut vitii; part or 133. hoc ipsum providens, dialecticas captiones; fin II 17. — 2. induo in: f. 1. explicio. — III. alqd: f. II. 1. habeo. similiter Scaevolam ex uno scalam captionis centumvirale iudicium hereditatis effecisse; Bru 197.

captiose, verfänglich: nec diutius captiose interroganti respondeo; Ac II 94.

captiosus, verfänglich, spitzfindig, neutr. Trugschluß: A. quam captiosum esset populo, quod scriptum esset, negligi? Bru 196. fallacibus et captiosis interrogationibus circumscripti; Ac II 46. ne unquam captiosa probabilitate fallamur; fin III 72. — B. qua via captiosa solvantur; fin I 22.

captiuncula, Verfänglichkeit: Servius videtur omnes captiunculas pertimescere; A XI 7.

captivus, gefangen, kriegsgefangen: A. duces eum (Dionysium) captivum in triumpho; ep V 11. 3. eo quod multos captivos cives Romanos coniecerat; Ver V 69. in piratarum captivorum numero; Ver V 156. — B. Regulus captivos reddendos non censuit; of I 39. nisi de redimendis captivis impetravissent; of III 113. captivi retenti sunt; of III 10

capto, zu fangen, zu gewinnen suchen, häfchen, trachten, auffuchen: I. est quiddam non emolumento captans aliquo, sed trahens sua dignitate; inv II 157. — II. inductio est oratio, quae rebus non dubiis captat adensationes eius, quicum instituta est; inv I 51. benivolentiam captare oportebit; inv I 21. locis communibus misericordiam captare oportebit; inv II 108. captatur occasio; har resp 55. captare plausus; Piso 60. ut (Epicurus) risus captare videatur; Tusc II 17. ex hoc evenit, ut in animi doloribus alii solitudines captent; Tusc III 63. ut non modo nullam captet, sed etiam praetereat omnes voluptates; fin I 24.

captus, Faßungsstraf: Graeci homines prudentes, ut est captus hominum, satis; Tusc II 65.

capudo, Opferhals: oratio Laeli, quam simpulia || simpula, al. || pontificum dis immortalibus grata sint Samiaequae, ut is scribit, capudines || capp., cupedines ||; rep VI 2. a Numa Pompilio minusne gratas dis immortalibus capudines fuisse arbitramur? par 11.

capulus, Schwertgriff: Philippus hasne in capulo quadrigulas vitare monebatur? quasi vero capulo sit occisus; fat 5.

caput. Kopf, Haupt, Leben, Person, persönliches Recht, bürgerliche Ehre, Spitze, Pfahlkopf, Ursprung, sichere Quelle, Hauptsache, Hauptsumme, Kapital, Hauptpunkt, Hauptsatz, Abschnitt, Kapitel; I. **absolut:** 1. unumne fundum pulcherrimum populi Romani, caput vestrae pecuniae, disperire patiemini? agr II 80. potest caput (dolere); Tusc II 44. in ea (aegritudine) est fons miseriarum et caput; Tusc IV 83. caput est in iecore; div II 37. alterum caput est tralaticium de impunitate, SI QUID . . . ; A III 23, 2. in lege nulla esse eius modi caput te non fallit; A III 23, 4. diligentissime scriptum caput est, quod pertinet ad minuendos sumptus civitatum; ep III 8, 4. potest: f. dolet, quod videretur salvo capite fieri posse; Caccin 20. propter tuas res ita contractas, ut, quem ad modum scribis, „nec caput nec pedes“; ep VII 31, 2. — 2. hoc loco caput illud erit accusatori, si demonstrare poterit alii nemini causam fuisse faciendi; secundarium, si tam idoneam nemini; inv II 24. caput esse oratoris, ut . . . ; de or I 87. ad consilium de re publica dandum caput est nosse rem publicam; de or II 337. quod (ius nigrum) cenae caput erat; Tusc V 98. quod caput est, mihi quaevis satis iusta causa cessandi est; A II 6, 1.

II. **nach Verben:** 1. qua in re ipsius praetoris caput existimatioque ageretur; Ver II 57. ut aperiamus capita ea, unde omnis disputatio ducitur; de or II 130. cum contraria inter sese de re publica capita contulisset; de or II 223. caput iecoris ex omni parte diligentissime (haruspices) considerant; div II 32. tibi illud superius sicut caput et famam tuam defendere necesse erit; Ac II 119. quod ex quibusdam capitibus expositis nec explicatis intellegi potest; Bru 164. qui capitibus involutis producebantur; Ver V 156. ut scriba secum ipse, caput sinistra manu perfricans, commurmuratus sit . . . ; Piso 61. sciebam Catilinam caput aut collum solere petere; Muren 52. scribo: f. I, 1. pertinet. ut quidam imperatores etiam se ipsos capite velato devoverent; nat II 10. horum duorum criminum video certum nomen et caput; Cael 31. nostri imperatores pro salute patriae sua capita voverunt; fin V 64. — 2. uti lis haec capitis aestimaretur; Cluent 116. quidam capitis accesserunt; inv II 97. cuius (Socratis) reponso indices sic exarserunt, ut capitis hominem innocentissimum condemnarent; de or I 233. ut ipse se capitis damnaret; Quinct 32. — 3. multa mala cum (Dionysius) dixisset || eum dixisse || suo capiti, ut aiunt; A VIII 5, 1. — 4. nec capite damneret; Tusc I 98. quae (mulier) se capite nunquam deminuit; Top 18. — 5. aetatis, est ususque nostri a capite, quod velimus, accessere; de or II 117. demit de capite medimna po; Ver III 77. ab huius nunc capite Gallorum impetus terroresque depellit; Font 44. cum maiores ita constituerint, ut, qui pro capite diceret, is posteriore loco diceret; Quinct 33. de capite non modo ferri, sed ne iudicari quidem posse nisi comitiis centuriatis; Sest 73. ab isto capite fluere necesse est omnem rationem bonorum et malorum; fin II 34. intellego ex: f. 1. explicio. indico de: f. fero de. quae (vis) ad caput ac vitam pertineret; Caccin 63. ut omnem semper vim a corpore, a capite, a vita sua propulsarent; Milo 30. tibi concedetur, qui de capite vestigalium populi Romani remisisti? Ver III 82. altera (lex) de capite civis rogari nisi maximo comitiatu vetat; leg III 44. cum exta sine capite fuerunt, quibus nihil videtur esse dirius; div II 36.

III. **nach Adjectiv:** in hominis caput ille tam crudelis propter versum fuisse? Piso 75.

IV. **nach Substantiven:** 1. capitis nostri saepe potest accidere ut causae versentur in iure; de or I 181. horribile est causam capitis dicere, horribilius priore loco dicere; Quinct 95. cum

altero capitis et famae (certamen est); of I 38. neque tributa capitis comitia rata esse posse; leg III 45. qui custos capitis fuit, Cn. Plancius; sen 35. si quae dimicatio capitis futura (est); Milo 100. ne in illam acerbissimam exactionem capitem atque ostiorum inducerentur sumptus minime necessarii; ep III 8, 5. in iudicium capitis multos vocaverunt; Bru 136. adminiculorum ordines (me delectant), capitem iugatio; Cato 53. in periculis capitis, ut quaeque causa difficillima est, ita deterrimus patronus adhibetur; Cluent 57. indemnati civis capitis bonorumque tribunicia proscripito; Piso 30. regem reum capitis esse; Deiot 1. — 2. Hermae tui Pentelici cum capibus aëneis; A I 8, 2. in filii caput quaestionem habere conata es? Cluent 182.

V. **nach Stand:** 1. excipitur hoc capite ager in Sicilia Recentoricus; agr II 57. quid attinet tertio capite legem curiatam ferre iubere? agr II 29. qui (Solon) capite sanxit, si qui in seditione non alterius utrius || alterutrius || partis fuisset; A X I, 2. — 2. philosophorum greges iam ab illo fonte et capite Socrate; de or I 42. a primo capite legis usque ad extremum reperio . . . ; agr II 15. nos de Dolabella cotidie, quae volumus, audimus, sed adhuc sine capite, sine auctore, rumore nuntio; ep XII 10, 1. ecce supra caput homo levis ac sordidus; Q fr I 2, 6.

carbaceus, aus Ruffeln; tabernacula carbaceis intenta velis; Ver V 30. 80.

carbo, Kohle; qui (Dionysius) candente carbone sibi adurebat capillum; of II 25.

carcer, Gefängnis, Kerker, Schranken der Rennbahn; I. carcer ille, qui est a crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis, quae lautumiae vocantur, in istius imperio domicilium civium Romanorum fuit; Ver V 143. — II, 1. facio, al.: f. I. — 2. (Theramenes) coniectus in carcerem; Tusc I 96. est in carcerem deductus; inv II 149. cum sicariis e carcere emissis; Sest 78. nec in quadrigis eum secundum numeraverim aut tertium, qui vix e carceribus exierit, cum palmam iam primus acceperit; Bru 173. nec velim quasi decurso spatio ad carceres a calce revocari; Cato 83. tam diu fuit Apollonius in carcere; Ver V 21. — III. nec (beata vita) resistet extra fores limenque carceris; Tusc V 80. aderat ianitor carceris, carnifex praetoris; Ver V 118.

cardiacus, magentranf; ego haud scio an nec cardiacis hoc tribuendum sit nec phreneticis; div I 81.

cardo, Weltachse; extremus duplici de cardine vertex dicitur esse polus; nat II 105.

care, teuer; emit domum prope dimidio carius quam aestimabatur; dom 115.

careo, frei sein, nicht haben, sich enthalten, entbehren, fern sein, meiden müssen, ermangeln; I. triste est nomen ipsum carendi, quia subicitur haec vis. habuit, non habet, desiderat, requirit, indiget; Tusc I 87. „carere“ hoc significat: egere eo, quod habere velis. inest enim velle in carendo, nisi cum sic tamquam in febris dicitur alia quadam notione verbi. dicitur enim alio modo etiam carere, cum aliquid non habeas et non habere te sentias, etiamsi id facile patiari; Tusc I 88. — II. quibus (Graecis) carere hoc quidem sermonis genere non possumus; de or III 137. commisi, ut me vivo careres, vivo me aliis indigeres; Q fr I 3, 2. propter quem mihi non modo meis, sed memet ipso carendum est; A VIII 7, 2. f. civi. amicis: f. familiaribus. quibus (artibus) qui carebant, inertes a maioribus nominabantur; fin II 115. ne vivus quidem bono caret, si eo non indiget; Tusc I 88. quem non modo foro, sed etiam caelo hoc ac spiritu censoriae leges atque urbis domicilio carere voluerunt; Rabir 15. cum (res publica) declarasset se non potuisse me uno civi carere; ep I 9, 16. in hac solitudine careo omnium conloquio; A XII 15. haec duo tempora carent crimine; Ligar 4. nihil esse indignius, quam

eum, qui culpa careat, supplicio non carere; inv II 101. P. Naso, omni carens cupiditate; Phil III 25. summam voluptatem esse dolore carere; Tusc III 47. domicilio: f. caelo. non solum domo, sed tota urbe careo; dom 146. careo cum familiarissimis multis tum omnibus amicis; ep IV 13, 2. te plane febricitare et belle habere; ep XVI 15, 1. foro: f. caelo. possum oblivisci, quo caream honore, qua gloria, quibus liberis, quibus fortunis, quo fratre? A III 10, 2. f. patria. nihil in bonis ducendum, quod honestate careat; Tusc V 75. honore, liberis: f. fortunis. (Isocrates) quamquam forensi luce caruit intraque parietes aluit eam gloriam; Bru 32. carere omni malo mortem; Tusc I 26. te carentem patria et fortunis tuis; ep IV 7, 4. summa utilitate ac maximo saepe praesidio asperis temporibus carendum nobis erit; Balb 22. qua (prudencia) ne maximis quidem in bellis aequo animo carere quisquam potest; Bru 23. f. sensu. quibus (rebus) senectus etiam non abunde potitur, non omnino caret; Cato 48. quoniam Roma caremus; A IX 19, 1. (Sophocles) iusta reprehensione caruisset; of I 144. scelere careat; Cael 42. careat (deus) sensu necesse est, careat etiam prudentia, careat voluptate; nat I 30. spiritu: f. caelo. supplicio: f. culpa. si corpus caret viribus; fin V 47. cum omni vitio carere lex iubeat; leg III 29. voluptate: f. sensu. urbe: f. domo. utilitate: f. praesidio.

carica, getrodfnete Feige: quidam in portu caricae Cauno advectas vendens Cauneas clamitabat; div II 84.

caritas, hoher Preis, Teuerung, Hochschätzung, Hochachtung, Liebe: I. quae (caritas) est inter natos et parentes, quae dirimi nisi detestabili scelere non potest; Lael 27. tantam esse apud omnes bonos tui caritatem, ut . . . ; ep X 22, 3. ubi patriae caritas poterit existere? leg I 43. me impulit tui caritas, ut vellem . . . ; ep X 6, 2. caritas amicitiae indicat . . . ; fin II 99. potest: f. est, existit. virtus, quam sequitur caritas, minime repudianda est; Lael 61. — II, 1. haec res amorem magis conciliat, illa virtutis defensio caritatem; de or II 206. dirimo: f. I. est. natura gigni benivolentiae caritatem; Lael 32. patria dici vix potest quid caritatis habeat; Quir 4. ad tuendas amicitias et reliquas caritates quid natura valeat; fin III 73. — 2. cuius (patriae) salutem caritati anteponebat suorum; dom 98. parcendum maxime [est] caritati hominum, ne temere in eos dicas, qui diliguntur; de or II 237. — 3. tanta repente vilitas annonae ex summa inopia et caritate rei frumentariae consecuta est, quantam . . . ; imp Pomp 44. ad populi caritatem (devocant); prov 29. cum deorum tum parentum patriaeque cultus ad caritatem referri solet; part or 88. — III. alqd: f. II, 1. habeo. cum animus societatem caritatis coierit cum suis; leg I 60. — IV, 1. nec id fit fastidio meo, sed caritate rei publicae; Phil XII 20. aut caritate moventur homines, ut deorum, ut patriae, ut parentum; aut amore, ut fratrum, ut coniugum, ut liberorum, ut familiarium || familiarium ||; part or 56. — 2. frumenti in summa caritate; Plane 64. in maxima caritate annonae; of III 89. nunc omnia ista iacere puto propter nummorum caritatem; A IX 9, 4.

carmen, Lied, Gedicht, Spruch, Formel, Inschrift: I. quae (carmina Aratia) a te admodum adulescentulo conversa ita me delectant, quia . . . ; nat II 104. Tarquinii ista sunt cruciatu carmina, quae tu libentissime commemoras: CAPUT OBNUBITO, ARBORI INFELICI SUSPENDITO; Rabir 13. notum est carmen incisum in sepulcro; Cato 61. utinam exstarent illa carmina, quae multis saeculis ante suam aetatem in epulis esse cantitata a singulis convivis de clarorum virorum laudibus in Originibus scriptum reliquit Cato! Bru 75. si

quis occentavisset sive carmen condidisset, quod infamiam faceret flagitiumve alteri; rep IV 12. potest: f. II, 1. invenio. mihi etiam Appii Caeci carmen Pythagoreum videtur; Tusc IV 4. — II, 1. cum Simonides cecinisset id carmen, quod in eum (Scopam) scripsisset, in quo multa ornandi causa poetarum more in Castorem scripta et Pollucem fuissent; de or II 352. »pertriste canit carmen a credula«; div I 14. cantito: f. I. exstant. commemoro; f. I. est. ei (praetori) carmen compositum est; Muren 26. condo: f. I. facit. converto: f. I. delectant. incido: f. I. est. quod carmen artificiosa verborum conclusione aptius (inveniri potest)? de or II 34. scribo: f. cano. — 2. ut totum illud UTI LINGUA NUNCUPASSIT non in XII tabulis, sed in magistri carmine scriptum videretur; de or I 245. f. I. cano. — III. quorum (nummorum atque vocum) illa summa vis carminibus est aptior et cantibus; de or III 197. — IV. Decimus Brutus Accii carminibus templorum ac monumentorum aditus exornavit suorum; Arch 27.

carnifex, Henker, Scharfrichter: I. aderat ianitor carceris, carnifex praetoris, lictor Sextius; Ver V 118. — II, 1. crudelissimum carnificem civium sociorumque in vestrum iudicium adduximus; Ver I 9. — 2. ut nobilissimus adulescens istius carnifici Sextio dederetur; Ver V 125. — III. nec graviora sunt carnificum cruciamenta quam interdum tormenta morborum; Phil XI 8.

carnificina, Marter, Pein: I. non ea est medicina, cum sanae parti corporis scalpellum adhibetur; carnificina est ista et crudelitas; Sest 135. carnificina est aegritudo; Tusc III 27. — II. (Aegyptiorum) mentes quamvis carnificinam prius subierint, quam ibim violent; Tusc V 78.

caro, Fleisch, Fleischmaße: I. qui carnem Latinis petant; Plane 23. — II, 1. quae (pantherae) in barbaria venenata carne caperentur; nat II 126. — 2. lacte, caseo, carne vescor; Tusc V 90. — III. ego istius pecudis ac putidae carnis consilio scilicet aut praesidio volebam niti? Piso 19. — IV. capi: f. I. veneno. exstructa mensa carne subrancida; Piso 67.

carpo, pflücken, auswählen, rupfen, schmäheln: I. vel passim licet carpentem et conligentem undique replere iustam iuris civilis scientiam || repleri iusta . . . scientia ||; de or I 191. alia (animalia) sugunt, alia carpunt; nat II 122. — II. is (Pompeius) carpebatur a Bibulo; Q fr II 3, 2. non sum tam insolens in dicendo, ut omni ex genere orationem aucuper et omnes undique flosculos carpam atque delibem; Sest 119.

caruncula, Stückchen Fleisch: carunculae vitulinae mavis quam imperatori veteri credere? div II 52.

carus, teuer, wert, wertvoll, lieb, beliebt: I. „carum“ ipsum verbum est amoris; nat I 122. — II. quem (Lentulum) nos in primis amamus carumque habemus; ep I 7, 11. Pompeius amat nos carosque habet; A II 20, 1. quod apud homines carissimum est; Ver II 110. carissimam annonam necopinata vilitas consecuta est; dom 14. quorum tibi auctoritas est videlicet cara, vita vilissima; Catil I 21. tuam mihi existimationem et dignitatem carissimam esse; ep III 4, 1. f. gloria. cari sunt parentes, cari liberi, propinqui, familiares; of I 57. qui (frater) mihi est carissimus; Muren 10. quorum gloria nobis et dignitas cara est; de or I 19. homines mihi ita cari itaque iucundi, ut . . . ; Bru 10. cari hominis apud civitates; ep III 10, 1. liberi, al.: f. familiares. quae (patria) mihi erat carissima; Sest 53. ad salutem meam, quae tibi carissima fuisset; Milo 68. tam caram populo Romano vitam A. Hirtii fuisse; Phil I 37.

casa, Hütte, Gartenhaus: I. Helico nequissimus HS ∞ dabat nullo aprico horto, nullo emissario,

nulla maceria, nulla casa; ep XVI 18, 2. — II. ad di casas aratorum; Scaur 25. casas omnium introspicere; div II 105.

casus, uralt; quos (priscos) „casos“ appellat Ennius; Tusc I 27.

caseus. Käse: villa abundat caseo, melle; Cato 56. lacte, caseo, carne vescor; Tusc V 90.

casus, leer, nichtig: ut omne id illi (philosophi) cassum quiddam et inani vocis sono decoratum esse dicant; Tusc V 119. »Orion dextra retinens non cassum luminis ense«; fr H IV, a, 615. »sanguine cassam«; div II 133.

caste. sittenrein, lauter, züchtig, fromm: caste iubet lex adire ad deos; leg II 24. qui (Iuppiter) castissime colitur a matribus; div II 85. nihil rite, nihil caste perfect; dom 134. haec omnia pure atque caste tribuenda deorum numini sunt; nat I 3. tueamur (eloquentiam) ut adultam virginem caste; Bru 330. qui cum caste et integre viverent; fin IV 63.

castellanus. Festung betreffend: malim mihi L. Crassi unam pro M. Curio dictionem quam castellanos triumphos duo; Bru 256.

castellum. Befestigung, Schanze, Festung: I. 1. castellum munitum habitanti mihi prodesset, transeunti non est necessarium; A III 7, 1. — 2. cui templum illud fuit castellum forensis latrocinii; Piso 11. — II. castellum capi Ligurum; Bru 256. urbem philosophiae proditis, dum castella defenditis; div II 37. qui Ligurum castella expugnauerunt; Bru 255. — III. te in castello castisederi; Deiot 25.

castigatio, Zurechtweisung, Strafe: I. omnis et animadversio et castigatio contumelia vacare debet; of I 88. — II. clementi castigatione licet uti; of I 137. — III. ut (me) castigatione dignum putares; A III 10, 3. — IV. ut homines castigationibus, reprehensionibus, ignominia adfici se in delicto dolerent; Tusc IV 45.

castigo, zurechtweisen, rügen, strafen: in hoc me ipse castigo, quod . . .; Tusc V 4. videsne, ut obmutuerit castigatus animi dolor? Tusc II 50. castigemus etiam segnitatem || segnitatem || hominum atque inertiam; de or I 185. pueros matres et magistri castigare etiam solent, nec verbis solum, sed etiam verberibus; Tusc III 64. segnitatem: f. inertiam.

castimonia, Reinheit, Keuschheit: I. caste iubet lex adire ad deos, animo videlicet; nec tollit castimonia corporis; leg II 24. — II. quae sacra per summam castimoniam virorum ac mulierum fiant; Ver IV 102.

castitas, Keuschheit: naturam || in naturam || feminarum omnem castitatem pati; leg II 29.

castrensis, im Lager: hunc ego hominem nisi ex domesticis insidiis in castris latrocinium compulsissem; Catil III 17. eadem erat castrensis ratio ac militaris; Cael II.

castro, entmannen: nolo dici morte Africani „castratum“ esse rem publicam; de or III 164.

castrum, Burg, Festung, pl. Lager, Feldlager, Hoflager: A. **sing.**: »qua miser sollertia transverberatus castrum hoc Furiarum incolo«; Tusc II 23. — B. **plur.**: I. nimum diu te imperatorem tua illa Manliana castra desiderant; Catil I 10. — II, 1. hoc duce castra cepimus; Muren 38. ille ex Sicilia iam castra commoverat et vasa conlegerat; Ver IV 40. ubi iste castra luxuriae conlocarat; Ver V 96. ut (M. Anneius legatus) castra in Lycaonia apud Ieonium faceret; ep XV 4, 2. his rebus ita gestis castra in radicibus Amani habuimus apud Aras Alexandri quadriduum; ep XV 4, 9. castra ad Cybistra locavi; ep XV 2, 2. castra movi ab Iconio pridie Kalendas Septembres; ep III 6, 6. ex eo loco castra movi; ep XV 2, 8. qui (Manlius) in

agro Faesulano castra posuit; Catil II 14. teneant alii castra, gerant || regna || res bellicas; nos urbem tuebimur; Phil XII 24. — 2. in Epicuri nos, adversarii nostri, castra coiecimur; ep IX 20, 1. se in castra Q. Metelli contulit; Cluent 24. qui e castris duas legiones eduxit; Phil XIV 27. improvise eos (Syracusanos) in castra intrupisse; div I 50. mihi non est dubium, quin res spectet ad castra; A XIV 21, 3. posteaquam in castris esse potuit per aetatem; Deiot 37. ex qua (civitate) C. Mucius solus in castra Porsennae venisset; Sest 48. si ad interdicti sententiam confugis, in meis castris praesidiisque versaris; Caecin 83. — III. Saxa, castrorum ante metator, nunc, ut sperat, urbis; Phil XI 12. — IV, 1. si castris res geretur; A VII 1, 4. armis et castris temptata res est; of II 84. — 2. huc Tertia illa perducta maximas in istius castris effecisse dicitur turbas; Ver V 31. Cn. Pompeius cum P. Vettio Scatone inter bina castra conlocutus est; Phil XII 27.

castus, sittenrein, feucht, lauter, fromm, heilig: A. qui (animi) se integros castosque servavissent; Tusc I 72. ut casta corpora adhibeantur; leg II 24. cultus deorum est castissimus atque sanctissimus, ut . . .; nat II 71. in M. Crassi castissima domo; Cael 9. ebur ex inani corpore extractum haud satis castum donum deo; leg II 45. hominem integrum et castum et gravem cognovi; A XI 6, 5. vestrae mentes tam castae, tam integrae; Font 32. si quae mulieres castiores erant; Ver V 28. praemia virtutis et officii sancta et casta esse oportere; inv II 114. res familiaris cum ampla tum casta a cruore civili; Phil XIII 8. — B. periurum castus (fraudasse dicitur)? Q Rose 21.

casus, Fall, Sturz, Vorfall, Ereignis, Gelegenheit, Ausfall, Zufall, Unfall, Unglück, Capus, Beugefall, Endfille: I. 1. mihi explicandae philosophiae causam attulit casus gravis civitatis; div II 6. videte, qui Sthenii causam casus adiuverit; Ver II 98. eos huius mihi belli casus eripuit; ep VI 1, 7. quid est aliud fors, quid fortuna, quid casus, quid eventus, nisi cum sic aliquid cecidit, sic evenit, ut vel aliter cadere atque evenire potuerit? div II 15. quam spem consiliorum meorum cum graves communium temporum tum varii nostri casus fefellerunt; de or I 2. haec casus gubernabit; A XV 9, 1. iecit quidam casus caput meum quasi certaminis causa in mediam contentionem dissensionemque civilem; ep I 9, 13. casus mirificus quidam intervenit quasi testis opinionis meae; ep VII 5, 2. casus consilium nostri itineris iudicabit; A XV 25. quibus in rebus temeritas et casus, non ratio nec consilium valet; div II 85. quid iste in domo tua casus armorum? A XV 9, 2. — 2. o casum illum multis innocentibus calamitosum atque funestum! Ver V 92. — II, 1. cum eiusdem nominis casus saepius commutantur; orat 135. non extimescet ancipites dicendi incertosque casus; orat 98. magna illa laus videri solet, tulisse casus sapienter adversos; de or II 346. flens meum et rei publicae casum; Sest 60. quae (verba) sive casus habent in exitu similes sive . . .; orat 164. aetas illa multo plures quam nostra casus mortis habet; Cato 67. casus infertur || inferetur || in concessionem, cum demonstratur || demonstrabitur || aliqua fortunae vis voluntati obstitisse; inv II 96. si levare potest || potes || communem casum misericordia hominum; Q fr I 4, 4. cum meum illum casum tam horribilem, tam gravem, tam repentinum non solum homines, sed tecta urbis ac templa lugerent; Sest 53. respicite dubios variosque casus; Cluent 58. ipse pari fortuna adfectus aliorum opibus casus meos sustentabam; ep IV 13, 1. casum proelii nemo nostrum erat quin timeret; div II 114. — 2. animi,

si quando vera viderunt, usi sunt fortuna atque casu; div II 108. — 3. maiores nostros semper ad novos casus temporum novorum consiliorum rationes accommodasse; imp Pomp 60. nec in eum casum incidisset; div II 20. quod in multis casibus ponitur; de or III 207. nullum crimen est in casu; Plane 35. — III. virum ad consilia prudentem, ad casum fortunamque felicem; Font 43. regna, imperia in casu sita temporibus gubernantur; of I 115. — IV. omnem vim omnium sceleratorum acerbitas mei casus exceperat; dom 64. — V, 1. sive casu accidit sive consilio; Tusc IV 64. ut ea (verba) sic et casibus et temere cursantibus; nat II 115. casus ipse (mundus) sit effectus aut necessitate aliqua an ratione ac mente divina; nat II 88. quod temere fit caeco casu et volubilitate fortunae; div II 15. quid est tandem, quod casu (haec) fieri aut forte fortuna putemus? div II 18. quis esset, qui me in consulatu non casu potius existimaret quam consilio fortem fuisse? ep V 2, 8. immutari: f. converti. loqui: f. 2. in. eo ipso die casu Messanam Verres venit; Ver V 160. oraculis casu veris; div II 115. — 2. beneficia ex casu considerantur; inv II 112. in Caepionis gravi miserabilique casu; de or II 197. absurdum erat aut etiam in barbaris casibus Graecam litteram adhibere aut recto casu solum Graece loqui; orat 160. quae (mors) propter incertos casus cotidie imminet; Tusc I 91.

Catamitus, Lustfnabe: ut te Catamitum mulier aspiceret; Phil II 77.

catapulus, Sandung: catapulus || artata plus, al. || ille Puteolanus aures refert istis sermonibus; Rab Post 40.

cate, geschickt: »ut nemo tam tornare cate contortos possiet orbis«; H IV, a, 550.

catellus, junges Hündchen: erat mortuus catellus eo nomine; div I 103.

catena, Kette, Fessel: I. catenas habebat hospes tuns; Ver V 110. iste hominibus miseris innocentibus inici catenas imperat; Ver V 106. — II. beluam constrictam legum sacratarum catenis solvit consul; Sest 16.

caterva, Schar, Truppe, Chor: I. cum ageretur togata, caterva tota clarissima confectione confectionata est...; Sest 118. catervae veniunt contra dicentium; Tusc I 77. — II, 1. cum forum armatis catervis perditorum hominum possideres; dom 110. — 2. cuius in magnis catervis amicorum si fuit etiam Caelius; Cael 14. — III, 1. possidere: f. II, 1. — 2. quem ad modum passim per forum volitet cum magna caterva togatorum; Sex Rose 135.

catulus, junger Hund: I. quoniam catuli, qui iam dispecturi sunt, caeci aequae et ii, qui modo nati; fin IV 64. — II. in cane (esse meliora) quam in catulo; nat II 38.

catus, gewandt, geschickt: A. vide, quam sit catus is, quem isti tardum putant; Ac II 97. — B. quis prudentem et, ut ita dicam, catum ex aliqua re externa indicet? leg I 45.

cauda (coda), Schwanz, Schweif: I. videtis extremam partem nominis, codam || caudam || illam Verrinam tanquam in luto demersam esse in litura? Ver II 191. caudam antiqui „penem“ vocabant; ep IX 22, 2. — II. »canis ad caudam serpens prolabitur Argo«; nat II 114.

cavea, Gehege, Käfig, Sitzreihen, Zuschauerraum: I. illi cum ludos facerent, servos de cavea exire iubebant; har resp 26. inclusa (avis) in cavea; div II 73. — II, 1. ludi publici quoniam sunt cavea circoque divisi; leg II 38. — 2. attulit

in cavea pullos is, qui...; div II 72. qui in prima cavea spectat; Cato 48.

caveo, sich hüten, sich vorsehen, vorsehen, Vorsichtsmaßregeln treffen, Sicherheit schaffen, sorgen, verfügen, verhüten, vermeiden, verhindern: I, 1. quid iuvat aut quid adfert ad cavendum scire aliquid futurum? nat III 14. in iure cavere vehementer et ad opes augendas pertinet et ad gratiam; of II 65. quia vulgo pragmatici homines omnibus historiis, praeceptis, versibus denique cavere iubent et vetant credere; A II 20, 1. — 2. cum ita caverent, si post Kalendas Ianuarias in consilium iretur; Ver I 31. insanire hominem, perituum hoc uno crimine, nisi cavisset; Ver IV 41. — II, 1, a. cave putes quiequam esse verius; fin II 71. cave facias; A XIII 33, a, 1 (33, 4). — b. ut diligenter caveret atque prospiceret, ne quid esset...; Ver II 173. tu caves, ne tui consultores, ille ne urbes aut castra capiantur; Muren 22. — c. testamento cavere, ut (dies natalis) ageretur; fin II 103. — d. caveamus, ut ne quod in nobis insigne vitium fuisse dicatur; Q fr I 1, 38. — e. si cautum esset eos testimonium non esse dicturos; Ver IV 92. — 2, a. melius ei cavere volo, quam ipse aliis solet; ep III 1, 3. cum heredi vellet cavere; inv II 120. praedibus et praediis populo cautum est; Ver I 142. quoniam veteranis cautum esse volumus; Phil II 59. — b. nisi prius a te cavero amplius eo nomine neminem petiturum; Bru 18. a me ipso caveret; Sest 133. ut a servitio caveremus; har resp 25. a veneno ut (rex) caveret; fin V 64. — c. de quibus (agris) foedere cautum est; agr II 58. ita cautum una quaque de re, ut...; inv II 135. — III. fidem nobis habendam non esse, me vero etiam cavendum; A XIII 37, 2. non omnia scriptis, sed quaedam, quae perspicua sint, tacitis exceptionibus caveri; inv II 140. cavebo, quae sunt cavenda; A I 17, 10. dum ut in pessimis rebus aliquid caveam, qui nihil unquam cavi; A XI 19, 2. e Graecis ipsis diligenter cavendae sunt quaedam familiaritates; Q fr I 1, 16. cavenda est presso illi oratori inopia et ieiunitas, amplo autem inflatum et corruptum orationis genus; Bru 202. o hominem cavendum! A XII 38, 2. ieiunitatem, inopiam: f. genus. Caleni interventum et Calvenae cavebis; A XVI 11, 1. quam sit bellum cavere malum; de or I 247. socium cavere qui possumus? Sex Rose 116.

caverna, Höhlung, Höhle, hohler Raum, Grotte: I. quid tam in navigio necessarium quam latera, quam cavernae? de or III 180. — II. nos e terrae cavernis ferrum eligimus; nat II 151. — III. »aetheris aeterni saepa (mens divina) atque inclusa cavernis«; div I 17. quibus cavernis maria sustineantur; Tusc V 69.

cavillatio, Neckerei, Spott, Humor: cum duo genera sint facietiarum, alterum aequabiliter in omni sermone fusum, alterum peracutum et breve, illa a veteribus superior cavillatio, haec altera dicacitas nominata est; de or II 218.

cavillator, Stichter: consul tamen || tantum || cavillator genere illo moroso, quod etiam sine dicacitate ridetur; A I 13, 2.

cavillor, scherzen, spotten, bespötteln: I. iam familiariter cum ipso cavillor ac iocor; A II 1, 5. — II. (Dionysius) in eo etiam cavillatus est aestate grave esse aureum a miculum, hieme frigidum; nat III 83. — III. invidentes oratorem cavillantur; de or III 122. togam sum eius praetextam cavillatus; Q fr II 10, 2.

caulis, Kohl: (vites) a caulibus refugere dicuntur; nat II 120.

caupo, Schenkwirt: I. alterum (Arcadem) ad cauponem || cop. || divertisse, ad hospitem alterum; div I 57. — II. quale est (somnia) de illo interfecto a caupone || copone || Megaris; div II 135.

caupona. Schenke: nonne tibi caupona (erat) pro oppido? Piso 53.

cauponula, kleine, schlechte Schenke: delituit in quadam cauponula; Phil II 77.

causa, Ursache, Veranlassung, Beweggrund, Einwand, Vorwand, Angelegenheit, Verhältnis, Zustand, Sache, Interesse, Partei, Rechtsfache, Rechtsfall, Prozeß: I. **absolut:** 1. **Subject:** causam solum illa causa non habet, ceteris rebus abundat; A VII 3, 5. quia nulla causa accedat extrinsecus; fat 24. num quaerenda causa, quae te ad tantum facinus adduxerit? Sex Rosc 86. **frangit.** causarum genera sunt plura. nam sunt aliae, quae ipsae efficiunt, aliae, quae vim ad faciendum aliquam adferunt. itaque illae superiores efficientes vocentur, hae reliquae ponantur in eo genere, ut sine his confici non possit; part or 93. „causarum“, inquit (Chrypsippus), „aliae sunt perfectae et principales, aliae adiuvantes et proximae“; fat 41. voluntatis nostrae non esse causas externas et antecedentes; fat 23. **fr. V, 1.** fieri. sunt aliae causae, quae aut propter principium aut propter exitum efficientes vocantur; part or 94. **fr. adferunt.** qua de re agatur, et in quo causa consistat, non videt; fat 9 sunt multae causae, quae ex praemii alicuius petitione constant; inv II 110. si causa facultatem dabit; inv II 147. proximus est locus rerum efficientium, quae causae appellantur; deinde rerum effectarum ab efficientibus causis; Top 58. causa efficiens aliquid necessario; Top 60. erat hoc quidem verum ex aeternitate, sed causas id efficientes non habebat; fat 33. constitutione causae reperta statim placet considerare, utrum causa sit simplex an iuncta; inv I 17. quae sit causa ambigendi; de or II 104 nulla est causa, in qua id, quod in iudicium venit, reorum personis ac non generum ipsorum universa dubitatione quaeratur; de or II 134. haec duo sunt ei (accusatori) prima, causa et eventus; part or 110. earum causarum, quae non sunt constantes, aliae sunt perspicuae, aliae latent. perspicuae sunt, quae appetitionem animi iudiciumque tangunt; latent, quae subiectae sunt fortunae; Top 63. ut causa, quid sit effectum, indicat, sic quod effectum est, quae fuerit causa, demonstrat; Top 67. non fuit causa, cur tantum laborem caperes; Q Rosc 49. si causam ipsam per se firmam esse et stabilem videritis; Balb 19. aliae causae iustae, haec necessaria est; Phil VIII 12. quae est alia causa erroris tanti? fin II 115. quid est causae, quin liceat idem Peripateticis dicere? Tusc V 32. neque erant causae fatales, cur ita accideret; fat 19. nec sequitur ilico esse causas immutabiles, easque aeternas, quae prohibeant quicquam secus cadere, atque casurum sit; fat 28. **fr. adferunt,** adiuvant, antecedunt, efficiunt, constant. me haec fecit praeclarissima causa popularem; Phil VII 4. eadem causa opes meas fregit, quae tuam salutem in discrimen adduxit; ep VI 13, 4. cum causae causa nexa rem ex se gignat; div I 125. deliberativa causa simul ex eadem parte eodem in genere et coniecturalem et generalem et definitivam et translitivam solet habere constitutionem et unam aliquam et plures non numquam; inv I 14. constituo, quid habeat causa quaeque boni, quid mali; de or II 291. prima causa publica pro Sex. Roscio dicta tantum commendationis habuit, ut . . .; Bru 312. **fr. abundat.** latent: **fr. est;** Top 63. indicat: **fr. est;** Top 67. quae causa ante mortua est, quam tu natus es; Rabir 25. nihil vitiosius quam nasci de integro causam, cum sit ab altero perorata; Bru 208. nascitur causa Cornelii ex ea lege, quam . . .; Balb 19. primum considerare solet, postuletne causa; de or II 205. potest: **fr. II, 1.** sano. prohibet: **fr. est;** fat 28. causae capitis alium quandam verborum sonum requirunt, alium rerum privatarum atque parvarum; de or III 211. solet: **fr. habet;** inv I 14. tangunt:

fr. est; Top 63. ut in genus honestum causa translata videatur; inv I 24. valuit causa rogandi, non gratia; Planc 24. omnis et demonstrativa et deliberativa et iudicialis causa necesse est in aliquo eorum, quae ante exposita sunt, constitutionis genere, uno pluribusve, versetur; inv II 12. quae (causae) in civitate et in forensi disceptatione versantur; de or III 111. causa cognita possunt multi absolvi, incognita quidem condemnari nemo potest; Ver I 25. rem indicta causa indicatam; Phil II 56. huius modi causae non necessariae; Top 62.

2. **Prädicat:** qui (Hermagoras) causam esse dicat rem, quae habeat in se controversiam in dicendo positam cum personarum certarum interpositione; inv I 8. causa ea est, quae id efficit, cuius est causa, ut vulnus mortis; fat 34. existimant plerique non haec adiuvantia causarum, sed has ipsas esse omnium causas; Tim 50.

3. **Anruf:** o causam singularem! Ver II 151. en causa, cur regem fugitivus accuset! Deiot 17.

II. **nach Verben:** I. **Accusativ:** accipio: **fr. accipio.** III. causam. pars causae est constitutio omnis. non enim causa ad constitutionem, sed constitutio ad causam accommodatur; inv I 13. (Galbam) exisse in aedes eo colore et iis oculis, ut egisse causam, non commentatum putares; Bru 87. quae (causae) propter scriptum ambiguntur; de or II 110. quarum rerum negligentia plerasque causas et maxime privatas videmus amitti; de or II 100. causam appellant rem positam in disceptatione reorum et controversia; de or II 78. alterum (quaestionum genus) finitum temporibus et personis causam appello; part or 61. causam appello rationem efficiendi, eventum id, quod est effectum; part or 110. **fr. I, 1.** efficit; Top 58. causa certis personis, locis, temporibus, actionibus, negotiis cernitur aut in omnibus aut in plerisque eorum; Top 80. ut eas (causas) diligenter penitusque cognoscat; de or II 99. quorum ipse (Caesar) causam cognovisset; A XI 7, 2. **fr. I, 1.** abl. abs. qui necessitudinis causas complures protulit, simultatis nullam commemorare potuit; Muren 56. commentor: **fr. ago.** esset magnum tantam causam, tam expectatam et diligentia consequi et memoria complecti et oratione expromere et voce ac viribus sustinere; div Caec 39. quodsi auctoritatibus hanc causam confirmandam putatis; imp Pomp 68. causam meam cum communi salute coniunxit; Quir 16. conlectis ceteris causis eluvionis, pestilentiae, vastitatis; of II 16. consequor: **fr. complector.** ea (futura), quorum causas natura ita contineret, ut ea fieri necesse esset; fat 32. neque hoc, quod nunc fit, ut causae singulae defenderentur a pluribus, quo nihil est vitiosius; Bru 207. perpaucae ad eum (Curionem) causae deferebantur; Bru 220. si pollicebimur nos brevi nostram causam demonstraturos; inv I 23. si non in hominem certum, sed in rem aliquam causa domovebitur; inv II 90. si nostram causam laudando extollemus, adversariorum causam per contemptum deprimemus; inv I 22. si quis aes statuae causam velit dicere, quod sine eo non possit effici; Top 58. accusant ii, qui in fortunas huius invaserunt, causam dicit is, cui nihil reliquerunt; Sex Rosc 13. ut apud M. Metellum praetorem causa diceretur; Ver pr 26. cum alia lege causam dicerent; Cluent 114. ne de ambitu causam diceret; Sest 18. recte nihil de causa discenda praecipunt; de or II 100. distribuo: **fr. tribuo.** qui (Trebatius) mihi dedit causam harum litterarum; ep XI 27, 8. qui cum me hanc causam doceret; Cluent 198. qui bene exordiri causam volet, cum necesse est genus suae causae diligenter ante cognoscere; inv I 20. ut possem oratione mea crimina causamque explicare; Ver I 25. expromo, expecto: **fr. complector.** extollo: **fr. deprimio.** quod (verbum) causam facit; de or II 108. quid faciat

causam, id est, quo sublato controversia stare non possit; de or II 132. $\frac{2}{3}$ accusas-eum, qui causam habet aut meliorem quam tu aut parem; Ligar 10. cum id visum proximam causam habeat, non principalem; fat 42. $\frac{1}{1}$. abundat. causa morbi inventa; Tusc III 23. quae (causa) iudicata est; Rab Post 11. iungo: $\frac{1}{1}$. est; inv I 17. non modo non laedetur causa nobilitatis, verum etiam ornabitur; Sex Rosc 138. cum (cogitatio) rerum causas alias ex aliis aptas et necessitate nexas videt; Tusc V 70. $\frac{1}{1}$. gignit. isne apud vos obtinebit causam suam? Caecin 38. orno: $\frac{1}{1}$. laedo. hic tu si amplius HS nummo petisti, quam tibi debitum est, causam perdidisti; Q Rosc 10. si omnia perfectis et principalibus causis fieri diceremus; fat 41. causa duabus actionibus perorata; Font 37. $\frac{1}{1}$. nascitur. tota causa pertemptata atque perspecta; de or II 318. sequitur, ut causa ponatur; de or II 331. $\frac{1}{1}$. adferunt. causa Milonis semper a senatu probata est; Milo 62. profero: $\frac{1}{1}$. commemoro. si causam quis ex eo (Xerxe) quaereret tantarum copiarum tantique belli; fin II 112. $\frac{1}{1}$. adducit. ut ego nemini (respondi), cuius causam non reciperem; A VIII 4, 2. quod iudicium lege non erat, causam totam reliquit; Flac 50. causa aegritudinis reperta; Tusc III 23. cuius (Tuscenii) causa sanari non potest; Q fr I 2, 6. quae (causae) sint a communi quaestione seunctae; de or I 141. causam maxime spectari oportere et non oportere; inv II 50. subicio: $\frac{1}{1}$. est; Top 63. quia parricidii causa subscripta esset; inv II 58. me, ut hanc causam salutisque suae defensionem susceperem, obsecrarunt; Ver II 156. inflammatus incredibili cupiditate hanc causam accusationemque suscepit; Flac 13. quoniam tribunatus totus P. Sestii nihil aliud nisi meum nomen causamque sustinuit; Sest 14. $\frac{1}{1}$. complector. rationes et causas rerum non tenebant; Tusc I 29. hac lege causae possessionum tollentur; agr III 11. causas totas alias alia forma dicendi esse tractandas; orat 74. causa transferitur, cum aliena dicitur vi et potestate factum; inv I 15. $\frac{1}{1}$. videtur. causa tribuitur \parallel distribuitur \parallel in impulsionem et [in] ratiocinationem; inv II 17. victa est causa rei publicae non suffragiis, sed vi, manu, ferro; Sest 78. voco: $\frac{1}{1}$. adferunt.

2. **Genetiv:** omnes illae (orationes) causarum ac temporum sunt, non hominum ipsorum aut patronorum; Cluent 139.

3. **Dativ:** vi opprimi in bona causa est melius quam malae cedere; leg III 34. alter causae confidit, alter diffidit; Q Rosc 11. quod suae causae convenit; inv I 70. ne quis illi causae patronum defuisse arbitraretur; Cluent 51. diffido: $\frac{1}{1}$. confido. quibus (causis) totis moderatur oratio; orat 51. necto: $\frac{1}{1}$. gignit. posse te causae atque officio tuo satis facere; div Caec 47. id quod maximo malo illi causae fuit; Cluent 54.

4. **Ablativ:** ne adversarius causa caderet; de or I 166. docuit, cur sibi causa desistere necesse esset; of III 112.

5. **mit Präpositionen:** nec ab ipsa causa P. Sestii abhorrebit oratio mea; Sest 96. nec ad privatas causas magnos ac disertos homines accedere; inv I 4. accommodo ad: $\frac{1}{1}$. accommodo. priusquam adgrediar ad ius causamque Cornelia; Balb 18. tum primum nos ad causas et privatas et publicas adire coepimus; Bru 311. in causis conditae sunt res futurae; div I 128. quodsi in causa spem aliquam conlocasset; Ver pr 9. qui in forensibus causis possit praeclare consistere; orat 30. antequam de ipsa causa dicere incipio; Cluent 6. quod de causa digredi nisi per locum communem displicet; ino I 97. qui (Hermagoras) oratoris materiam in causam et in quaestionem dividat; inv I 8. ex causis sic (argumenta ducuntur); de or II 171. ut (Antonius)

me tum elicere vellet ad caedis causam; ep XII 25, 4. equitum Romanorum animi ad causam excitati; Sest 87. cum se in causa putant habere aequum et bonum, quod defendant; Caecin 65. iactare se in causis centumviralibus; $\frac{1}{1}$ in quibus usucapionum, tutelarum iura versentur; $\frac{1}{1}$ de or I 173. $\frac{2}{3}$ omnium causarum in aliis inest constantia, in aliis non inest; Top 63. Cn. Pompeius rogatione sua et de re et de causa iudicavit; Milo 15. haec ex naturalibus causis vitia nasci possunt; fat 11. necto ex: $\frac{1}{1}$. necto. quae mihi visa sunt ad illius miseri causam pertinere; dom 41. sin hominibus remotis de causa quaeritis; Caecin 104. cum haec duo nobis quaerenda sint in causis, primum quid, deinde quo modo dicamus; de or II 120. L. Sulla, homo a populi causa remotissimus; Cluent 151. in causa (est finis) [et] fides et motus; part or 9. in omnibus causis tres sunt gradus; part or 101. motus sine causa nullus est; fat 20. quod in aliis causis debet valere et valet lege Aquilia; Tul 11. me in causis maioribus sicuti te solere versari; de or I 82. $\frac{1}{1}$. iacto in.

III. **nach Adjectiven und Adverb:** 1. **Genetiv:** non sum tam ignarus causarum, ut . . . ; Sest 119.

2. **Dativ:** amicioi causae quisquam inveniri potest quam filius? Phil X 16. (Caesar) Africanae causae irator; ep VI 13, 3. huic causae id satis est; Muren 38.

3. **mit Präpositionen:** alienum me animum habuisse a causa nobilitatis; Sex Rosc 135. aptus ex: $\frac{1}{1}$. necto. non essem ad ullam causam idoneus; Cluent 17.

IV. **nach Substantiven:** 1. **Genetiv:** alqd: $\frac{1}{1}$. est; Tusc V 32. quoniam actio maximae causae debilitatur loco; Deiot 7. me actorem causae totius esse voverunt; div Caec 11. $\frac{1}{1}$. defensor. adiuvantia: $\frac{1}{1}$. Tim 50. propter summam bonitatem et aequitatem causae; A XVI 16, 9. initiorum causarumque cuiusque rei cognitione; Tusc V 7. causarum est conflictio, in qua constitutio constat; inv I 18. constitutio: $\frac{1}{1}$. est; inv I 17. in causarum contentione magnum est quoddam opus atque haud sciam an de humanis operibus longe maximum; de or II 72. ea, quae sic referuntur, contentione causarum vocentur \parallel vocantur \parallel ; part or 103. actor hic defensorque causae meae nihil progreditur; Sest 75. totam causae meae dictionem certas in partes dividam; Quinct 35. est causarum dissimilitudo, quod . . . ; Top 62. erit videndum, quod firmamentum causae sit; inv I 18. deliberatio et demonstratio genera sunt causarum. nam aut nullum causae genus est aut iudiciale solum aut et iudiciale et demonstrativum et deliberativum; inv I 12. genera causarum quinque sunt: honestum, admirabile, humile, anceps, obscurum; inv I 20. genus hoc causarum, quod in scripti interpretatione versatur; de or II 112. constituunt in partiendis orationum modis duo genera causarum: unum appellant, in quo sine personis atque temporibus de universo genere quaeratur, alterum, quod personis certis et temporibus definiatur; de or II 133. tria genera causarum exstiterunt: unum, quod a meliore parte laudationis est appellatum, deliberationis alterum, tertium iudiciorum; part or 70. huius generis causarum, sine quo non efficitur, alia sunt quietia, nihil agentia, stolidia quodam modo, ut locus, tempus; alia autem praecursionem quandam adhibent ad efficiendum; Top 59. tria sunt genera causarum: iudicii, deliberationis, laudationis; Top 91. $\frac{1}{1}$. adferunt. II, 1. exordior. hoc instrumentum causarum et generum universorum in forum deferre debemus; de or II 146. fatum id appello, quod Graeci *εἰσαγωγήν*, id est ordinem seriemque causarum; div I 125. pars: $\frac{1}{1}$. accommodo. patronusne causae negaret . . . ? fin IV 22. omnium causarum unum est naturale

principium, una peroratio; Bru 209. causae remotionis hoc nobis exemplo sit; inv II 87. series: f. ordo. quoniam ipsa susceptio causae reprehensa est; Muren 2. ut (M. Anneius) suum negotium pro causae veritate conficiat; ep XIII 57, 2.

2. mit Präpositionen: qui aditus ad causam Hortensio patuerit; Sulla 4. quid de vestra in illa causa perseverantia respondebitis? Ligar 29. de causa praecepta dant; de or II 78. nullam tibi a causis vacationem video dari; leg I 11.

V. Umstand: 1. Ablativ: si omnia fato fiunt, omnia causis antecedentibus fiunt; fat 31. f. II, 1. perficio. (C. Iunius) oppressus est non causa, sed tempore; Cluent 91. vincerer causa; Scaur 16.

2. Präpositionen: ab: f. I, 1. efficit; Top 58. scio te fecisse cum causa; Q fr I 2, 6. quod nos cum causa dicimus, illi sine causa; de or II 247. multis de causis mihi Fabius debet ignoscere; Tul 3. qua ex causa cum bellum Romanis Sabini intulissent: rep II 13. me plura extra causam dixisse; dom 32. in his causis eadem et prima quaestio et disceptatio extrema est; part or 104. his rebus in causa iudicioque patefactis; Cluent 25. equis umquam tam in bona causa concidit? A III 10, 2. f. I, 1. est; de or II 134. II, 3. cedo. ut homo homini ob eam ipsam causam, quod is homo sit, consultum velit; of III 27. cum tu in bona fortunaeque locupletiam per causam inopum atque imperitorum repentinos impetus comparares; dom 13. te a me pro magnis causis nostrae necessitudinis monendum esse; Sulla 23. publice propter duas causas nihil scripsi; ep XV 3, 2. cum nihil sine causa fiat; Top 63. f. cum. I, 1. adferunt.

causa, wegen, um — willen, um zu: I. eum nihil ad utilitatem suam rettulisse ac nihil omnino fecisse causa sua; de or II 207. quam multa, quae nostra || nostri || causa nunquam faceremus, facimus causa || [causa] || amicorum! Lael 57. cuius ea (membra) causa utilitatis || ut. c. || habeamus; fin III 66. — II, 1. ut mea causa mentiat; Q Rose 48. peto a te maiorem in modum vel humanitatem tuae vel mea c., ut . . .; ep XI 22, 1. cui cum rei publicae c. faveo tum etiam tua; Phil X 4. quod illi semper sua || sui || c. fecerant; Ver III 121. qui nostra c. volunt; A XI 8, 1. quorum haec c. praeparantur; leg I 28. quorum igitur c. quis dixerit effectum esse mundum? eorum scilicet animantium, quae ratione utuntur; nat II 133. quoniam, qua de causa et quorum c. ille hoc promulgarit || promulgavit ||, ostendi; agr III 15. formicae, apes, ciconiae aliorum etiam c. quaedam faciunt; fin III 63. — 2. te ipsius M. Annei c. omnia velle; ep XIII 57, 2. etsi te ipsius Attici c. velle intellexeram; A XVI 16, 6. animantium: f. I. quorum? deliciarum c. et voluptatis; Rab Post 26. nomen clarissimum vel generis vel vetustatis vel hominis c. rei publicae reservate; Flac 106. hoc non est faciendum nisi aut rei publicae c. aut ulciscendi aut patrocini; of II 50. si quid praedictionis c. monuerunt; nat III 5. rei publicae: f. patrocini. 1. tua. cum gradatim interrogetur verbi c., tria pauca sint anne multa; Ac II 93. vetustatis: f. generis. voluptatis: f. deliciarum. — 3. equum vehendi c., arandi bovem, venandi et custodiendi canem (esse generatum); nat II 37. non exprobrandi c., sed commonendi gratia dicam; Sex Rose 45. sin me interrogare (voles) non tam intellegendi c. quam refellendi; nat III 4. ulciscendi: f. 2. patrocini. — 4. nihil de me dixi sublatius asciscendae laudis c. potius quam criminis depellendi; Sex Rose 95. si omnia fugiendae turpitudinis adipiscendaeque honestatis c. faciemus; Tusc II 66. aures tegendi c. factae tandi que sensus; nat II 144. cum venisset eodem Mytilenis mei salutandi et visendi c. Cratippus; Tim 2. etsi

me aut consolandi aut iuvandi tui c. scribere ad te oportebat; ep VI 13, 1.

causidicus, Advokat, Rechtsanwalt: non causidicum nescio quem neque clamatorem || proclamatorem || aut rabulam hoc sermone nostro conquirimus, sed eum virum, qui sit eius artis antistes; de or I 202. qui Lysiam sequuntur, causidicum quendam sequuntur; orat 30.

causor, einen Grund vorschützen: num quid causare || causae est ||, quin ab iudicio abeas turpissime victus? Q Rose 41.

causula, unbedeutender Prozeß: quia (Lysias) parvarum rerum causulas scripsit; opt gen 9.

caute, vorsichtig, mit Sicherstellung: sine quo nihil satis caute, nihil satis callide posset agi; Caecin 15. a me omnia caute pedetemptimque dicentur; Cluent 118. aliter nec caute nec iure fieri potest; A XV 17, 1. partitionis caput scriptum caute; leg II 53. ita est totum hoc ipso genere ridiculum, ut cautissime tractandum sit; de or II 242.

cautio, Vorsicht, Sicherung, Sicherstellung: I. defendendi facilis est cautio; Flac 31. horum vitiorum atque incommodorum una cautio est atque una provisio, ut ne . . .; Lael 78. quoniam vestrae cautiones infirmae sunt; ep VII 18, 1. — II. ut privatis meis rebus adhibeam quandam cautionem et diligentiam; A I 19, 8. a malis natura declinamus, quae declinatio cum ratione fiet, cautio appelletur; Tusc IV 13. quae cautionem non habebunt; ep XI 21, 3. Graeculam tibi misi cautionem chirographi mei; ep VII 18, 1. neque illa mea cautio et timiditas in causis neglegenda est; de or II 300. — III. quae scripsi, scripsi propter diligentiam cautionis meae; Q fr I 2, 13. cum in altera (iuris scientia) persecutionum || praescriptionum || cautionumque praecepto (esset); orat 141. magna res et multae cautionis; A XIII 41, 2. — IV. hunc vir clarissimus omni cautione, foedere, execratione devinxerat nihil in tribunatu contra me esse facturum; Sest 15.

cautor, Sichersteller, Abwender: nisi ipsum cautores alieni periculi suis propriis periculis tenuisset; Sest 15.

cautus, vorsichtig, behutjam, sicher, gesichert: quam te velim cautum esse in scribendo; Q fr III 9, 3. sapientia cautioribus utitur consiliis; Phil XIII 6. illi homines parum putantur cauti providique fuisse; Sex Rose 117. tametsi bestiae sunt, tamen in eam partem potius peccant, quae est cautior; Sex Rose 56.

cavus, höhl: in quem (ventriculum cordis) sanguis a iecore per venam illam cavam influit; nat II 138.

cedo, weichen, nachgeben, nachstehen, entschwinden, scheiden, Fortgang haben, von statten gehen, zufallen, überlassen: I, 1. cedendum est celeriter; A VIII 16, 1. — 2. qui (Aeschines) cum propter ignominiam iudicii cessisset Athenis; de or III 213. ille (Hortensius) cessit e vita; Bru 4. illo ipso anno, cum ego cessissem; sen 4. quorum ego furor nisi cessissem; Piso 16. me vel vi pulsum vel ratione cedentem; Planc 26. cessit (Tubero) auctoritati amplissimi viri vel potius paruit; Ligar 22. qui vita cesserint; Tusc I 35. cur succumbis cedisque fortunae? Tusc III 36. ut in hoc etiam genere Graeciae nihil cedamus; leg I 5. pudori malui famaeque cedere quam salutis meae rationem ducere; ep VII 3, 1. eos (Parthos) cedentes ab oppido Cassius insecutus; A V 20, 3. cum tibi aetas nostra iam cederet fascesque submitteret; Bru 22. necesse est animum perspicuis cedere; Ac II 38. horae cedunt et dies et menses et anni; Cato 69. »cedant arma togae, concedat laurea laudi«; of I 77. auctoritati cessisset audacia; Phil XIII 28.

dies, al.: f. anni. ut vanitati veritas et opinioni confirmatae natura ipsa cedat; Tusc III 2. ut etiam is quaestus huic cederet; Ver II 170. Hortensii et mea sententia cedit religioni de exercitu; ep I 1, 3. cedere e patria servatorem eius, manere in patria perditores! Phil X 8. tuis armis cessit toga; Phil II 20. veritas; f. natura. vita nulla alia re nisi immortalitate cedens caelestibus; nat II 153. — II. multa multis de suo iure cedentem; of II 64. vgl. I, 2. alqs; leg I 6. volo hoc oratori contingat, ut gratiosi scribae sint in dando et cedendo loco; Bru 290. quasi sorte aut micando victus alteri (tabulam) cedet alter; of III 90.

cedo, gieß her, laß hören, sieh nur! I. cedo, quis unquam cenarit atratus; Vatin 30. cedo tandem, qui sit ordo aut quae concursatio somniorum; div II 146. — II. „vidisti virum? ingenuisti?“ certe. „cedo reliqua“; A IX 18, 3. ego statim „cedo“, inquam, „si quid ab Attico“; A XVI 13 (a), I. unum cedo auctorem tui facti, unius profer exemplum; Ver V 67. cedo Thermanorum mihi litteras et testimonium; Ver III 99.

celeber, besücht, vörschick, berühmmt, gefeiert, herrlich; ubi Syracusani festos dies anniversarios agunt celeberrimo virorum mulierumque conventu; Ver IV 107. P. Scipioni ex multis diebus, quos in vita celeberrimos laetissimosque viderit, illum diem clarissimum fuisse; Lael 12. in loco celebri homo occidi qui potuit? inv I 80. urbis celeberrimae et maximae partes; dom 146. clara res est, tota Sicilia celeberrima atque notissima; Ver III 61.

celebratio, zahlreiche Gesellschaft, Besuch, Feier: I, 1. natura impellit, ut (homo) hominum coetus et celebrationes et esse et a se obiri velit; of I 12. — 2. quae domus [quae] celebratio cotidiana! Sulla 73. — II, 1. ob eo: f. I, 1. — 2. de celebratione ludorum Bruti tibi adsentior; A XV 29, 1.

celebritas, Befehtheit, Feierlichkeit, Volksmenge, zahlreiche Zusammenkommen, Zubrang, Verherrlichung, Berühmtheit: I. si offendet me loci celebritas; ep XIV 1, 7. me haec solitudo minus stimulat quam ista celebritas; A XII 13, 1. — II, 1. (Lucus) celebritatem nullam tum habebat, nunc audio maximam; A XIII 29, 1 (2). (Pompilius) mercatus, ludos omnesque conveniendi causas et celebritates invenit; rep II 27. odi celebritatem, fugio homines; A III 7, 1. — 2. in multitudine et celebritate iudiciorum et novis legibus ita distinemur, ut . . .; ep VII 2, 4. — III, 1. hac tanta celebritate famae cum esset iam absentibus notus; Arch 5. cum (Hippias) Olympiam venisset maxima illa quinquennali celebritate ludorum; de or III 127. — 2. propter viae celebritatem; A III 14, 2.

celebro, zahlreiche besuchen, beleben, erfüllen, verbreiten, begehen, feiern, betreiben, verherrlichen, preisen: I, 1. est omnium sermone celebratum, quem ad modum iste omnia fecerit; dom 140. — 2. quibus in locis paucis ante diebus factum esse consulam Murenam nuntii litteraeque celebrarint | celebrarant, al. ||; Muren 89. — II. similis et frequentia et plausus me usque ad Capitolium celebravit; A IV 1, 5. ad eas artes celebrandas inter nosque recolendas; de or I 2. cuius litteris, fama, nuntiis celebrantur aures cotidie meae novis nominibus gentium, nationum, locorum; prov 22. nunc apud Philonem etiam harum iam causarum cognitio exercitatioque celebratur; de or III 110. ad festos dies ludorum celebrandos; Arch 13. exercitationem: f. cognitionem. bellicae tuae laudes celebrabuntur paene omnium gentium litteris atque linguis; Marcel 9. nomen ut nostrum scriptis inlustretur et celebretur tuis; ep V 12, 1. scio me in rebus celebratissimis omnium sermone versari; Phil II 57. nota illa res et celebrata monumentis plurimis litterarum; rep II 63. senectuti celebrandae et ornandae quod honestius potest esse

perflugium quam iuris interpretatio? de or I 199. quod (vestibulum) maxima cotidie frequentia civium ac summorum hominum splendore celebratur; de or I 200. cum viae multitudine legatorum undique missorum celebrabantur; Sest 131.

celer, schnell: A. qua (mente) nihil est celerius; orat 200. motum istum celerem cogitationis; nat III 69. oratione celeri et concitata; de or II 88. videbam celerem mihi reditum; dom 64. — B. ut, quod esset tardissimum, id proximum fieret celerimo; Tim 31.

celeripes, schnellfüßig: venit ille „celeripes“, quem Salvius dixerat; A IX 7, 1.

celeritas, Schnelligkeit, Eile, Hast, Gewandtheit, schnelle Wirkung: I. nulla est celeritas, quae possit cum animi celeritate contendere; Tusc I 43. propter verborum bonitatem et expeditam ac fluentem quodam modo celeritatem; Bru 220. quid haec tanta celeritas festinatioque significat? Sex Rose 97. — II, 1. velocitas corporis celeritas appellatur, quae eadem ingenii etiam laus habetur; Tusc IV 31. expeditio: f. I. profuit. habeo: f. appello. ut (cor) imitaretur igneam celeritatem; nat II 24. quod consuetudo exercitatioque eloquendi celeritatem incitat; de or I 90. legatorum nomen belli celeritatem morabitur; Phil V 26. non quaeritur mobilitas linguae, non celeritas verborum; de or I 127. mortis celeritatem pretio redimere cogebantur parentes; Ver V 119. ut maeror patrius celeritatem persequendi retardaret; imp Pomp 22. Galli promptam et paratam in agendo et in respondendo celeritatem subtilitate diligentiaque (Servius) superavit; Bru 154. — 2. haec Centuripina navis erat incredibili celeritate velis; Ver V 88. aiunt eum (Antonium) Caesarina uti celeritate; A XVI 10, 1. — 3. maiorem fructum (te) ponere in perpetuitate laudis quam in celeritate praeturae; ep X 25, 3. — III, 1. Sestius cum illo exercitu summa celeritate C. Antonium consecutus est; Sest 12. ut tarditate et celeritate dissimillimos motus una regeret conversio; Tusc I 63. quos sciebam memoria, scientia, celeritate scribendi facillime, quae dicerentur, persequi posse; Sulla 42. versari circum axem caeli admirabili celeritate; nat I 52. — 2. cum impetum caeli cum admirabili celeritate moveri vertique videamus || videmus ||; nat II 97. propter: f. I. profuit.

celeriter, schnell: quod ipse celeriter a dripuit, id cum tarde percipi videt, discruciat; Q Rose 31. ut cuperem quam celerrime res nostras monumentis commendari tuis; ep V 12, 1. mature et celeriter deflorescunt (hae deliciae); Cael 44. celeriter isti, redisti; Phil II 78. qui acutissime et celerrime potest et videre et explicare rationem; of I 16. quod celeriter eras facturus; ep III 1, 2. librum tibi celeriter mittam „de gloria“; A XV 27, 2. quia (hae stellae) tum celerius moventur, tum tardius; nat II 51. in iis rebus celeriter expediteque percipiendis; fin V 36. redeo: f. eo. celeriter una futuros nos arbitror; ep IX 11, 2. video: f. explico.

cella, Kammer, Vorratskammer, Kapelle: I, 1. boni domini referta cella vinaria, olearia, etiam penaria est; Cato 56. — 2. illi Capuam cellam atque horreum Campani agri esse voluerunt; agr II 89. — II, 1. M. Cato sapiens cellam penariam rei publicae nostrae Siciliam nominabat; Ver II 5. cellis vinariis et oleariis plenis relictis; Top 17. cui (matri) ego totam villam cellamque tradidi; A XIV 19, 6. — 2. in cella Concordia conlocari armatos; Phil V 18. placet vobis in cellam magistratibus vestris frumentum Siculos dare gratis? Ver III 200. cum frumentum sibi in cellam imperavisset; div Caec 30. cum ex legibus frumentum in cellam ei sumere liceret; Ver III 188. — III. multi magnas pecunias ista ratione cellae nomine coegerunt; Ver III 218.

celo. verheimlichen, verbergen, in Unkenntnis lassen: I, 1. ex omni deliberatione celandi et occultandi spes opinioque removenda est; of III 37. — 2. callidum Q Maximum accepimus, facile celare, tacere, dissimulare; of I 108. — II. istum celare, quae scribat; Ac I 2. — III. non quo celandus esses; ep V 19, 2. celari videor a te; Q fr II 15, 5. (eos) triumphi nomine tegere atque celare cupiditatem suam; Piso 56. cur celatis sententiam vestram? Ac II 60. — IV, 1. debes existimare te maximis de rebus a fratre esse celatum; ep V 2, 9. Bassus noster me de hoc libro celavit; ep VII 20, 3. — 2. quam celo miseram me hoc timere; A XI 24, 2. — 3. o virum simplicem, qui nos nihil celat! orat 230. indicabo tibi, quod in primis te celatum volebam; Q fr III 5, 4. non te celavi sermonem T. Ampii; ep II 16, 3.

celsus, hoch, emporragend, erhaben, groß; qui poterit esse celsus et erectus; Tusc V 42. »haec species celsa est in sede locata«; div I 21. status erectus et celsus; orat 59. »stridor celso e vertice montis ortus«; div I 13.

cena, Mahlzeit, Wittageßen, Gastmahl: I, 1. etiam Hirtio cenam dedi, sine pavone tamen; ep IX 20, 2. quas eos (viros bonos) cenas et facere et obire scripsit ad me Sextus, quam lautas, quam tempestivas! A IX 13, 6. ut puerum vocaret, credo, cui cenam imperaret; Sex Rosc 59. oheo: j. facio. nec eas cenas quaero, ut magna reliquiae fiant; ep IX 16, 8. — 2. is me crebro ad cenam invitat; ep VII 9, 3. occiditur rediens a cena Sex. Roscius; Sex Rosc 18. hunc (Hortensium filium) ego patris causa vocavi ad cenam; A VI 3, 9. — II. quod (ius nigrum) cenae caput erat; Tusc V 98. — III. si inter cenam hoc tibi accidisset; Phil II 63.

cenaculum, obereß Stöckverf: Romam cenaculis sublatam atque suspensam contemnent; agr II 96.

cenito, oft speifen: I. cura, ut valeas; id foris cenitandum facillime consequere; ep IX 24, 3. — II. ego si foris cenitarem; ep VII 16, 2. non desino aquid istos, qui nunc dominantur, cenitare; ep IX 7, 1.

ceno, speifen, cenatus, nach dem Essen: illud egregium Sextii et ex tempore: »manum lava«, inquit, »et cena«; de or II 246. cedo, quis umquam cenarit atratus; Vatin 30. cum illa munera in-spexisses cenatus; Deiot 42. (Crassus) cenavit apud me; ep I 9, 20. villa ita completa a || completa || militibus est, ut vix triclinium, ubi cenaturus ipse Caesar esset, vacaret; A XIII 52, 1. ubi (praetor) cenaret; agr II 94.

censeo, schätzen, meinen, glauben, der Ansicht sein, für wahr halten, raten, dafür stimmen, beantragen, beschließen, verordnen: I. si, quem ad modum senatus censuit populusque iussit, ita fecisses; Plane 42. — II, 1. de ea re ita censeo, uti C. Pansa A. Hirtius, consules designati, dent operam uti . . .; Phil III 37. de ea re ita censeo: cum . . .; Phil X 25. si (Regulus) de captivis, quod ipsi opus esse videretur, censuisset; of III 115. — 2. qua ex syngrapha quid sis acturus, meditare censeo; Phil II 95. quae disputari de amicitia possunt, ab eis censeo petatis, qui ista profitentur; Lael 17. 3. cum existerent non nullae sententiae, quae censerent, ut tribuni, ut praefecti lege hac tenerentur; Rab Post 13. j. 1. Phil III 37. — 4. quid vos fieri censetis Tralibus? Flac 57. qui (Hieronymus) censet summum bonum esse sine ulla molestia vivere; fin II 16. non censet (Ennius) lugendam esse mortem, quam immortalitas consequatur; Cato 73. nunc, quoniam est id temporis, surgendum censeo et requiescendum; de or II 367. patres conscripti mihi pecunia publica aedificandam domum censuerunt; Piso 52. hic sapientem censet id suave dicitur; Tusc II 17. nisi omnia sibi in se posita censebit; Tusc V 42. — III. cum quaeritur, is, qui

domini voluntate census sit, continuone, an, ubi lustrum sit conditum, liber sit; de or I 183. eum, qui, cum liber esset, censori noluerit, ipsum sibi libertatem abiudicavisse; Caecin 99. ne absens censere, curabo edicendum et proponendum locis omnibus; A I 18, 8. quid tum? quid censet? Ver III 25. quasi quicquam de nostra salute decrevissemus, quod non idem illis censuissemus; ep IX 6, 3. »quorum luxuries † fortunata censa peperit«; fr H X, b, 7. »censores populi aevitates, suboles, familias pecuniasque censento«; leg III 7. sintne ista praedia censui censendo; Flac 80. familias, al. j. aevitates. Crassus tres legatos decernit, nec excludit Pompeium, censet enim etiam ex iis, qui cum imperio sint; ep I 1, 3. si censenda nobis sit atque aestimanda res; par 48. — IV. quid censet hunc ipsum Sex. Roscium, quo studio et qua intellegentia esse in rusticis rebus? Sex Rosc 49. mentem censam censentem idoneam, cui crederetur; Ac I 30. gloriosus fuisti, voluisti magnum agri modum censori. census es praeterea numeratae pecuniae cxxx. census es mancipia Amyntae; Flac 80. cum te audisset servos suos esse censum; Flac 80.

censor, Cenfor: I, 1. video animadvertisse censores in indices quosdam illius consilii Iuniani; Cluent 119. quod L. Papirius P. Pinarius censores multis dicendis vim armentorum a privatis in publicum averterant; rep II 60. »censores populi aevitates, suboles, familias pecuniasque censento, urbis tecta templa, vias aquas, aerarium vectigalia tuento populique partes in tribus distribuunt, exin || † exin || pecunias, aevitates, ordines partiunt, equitum peditumque prolem distribuunt || descr. ||, caelibes esse prohibent, mores populi regunt, probum in senatu ne relinquunt; bini sunt, magistratum quinquennium habent«; leg III 7. »censores || cesoris || fidem legum custodiunt; privati ad eos acta referunt«; leg III 11. distribuunt, al.: j. censet. cum imperator exercitum, censor populum lustraret, bonis nominibus, qui hostias duerent, eligebantur; div I 102. cum Africanus censor tribu movebat eum centurionem, qui in Pauli pugna non adferat; de or II 272. quos ipse L. Gellius et Cn. Lentulus, duo censores, furti et captarum pecuniarum nomine notaverunt; Cluent 120. patrem tuum L. Philippum censor avunculum suum praeteriit in recitando senatu; dom 84. quia censores subscripserint; Cluent 123. — 2. illo ipso tempore, illis censoribus; Cluent 130. — II, 1. censores quem ad modum isto praetore in Sicilia creati sint; Ver II 131. describebat || descr. || censores binos in singulas civitates Timarchides; Ver II 133. censores cxxx facti sunt; Ver II 137. — 2. putavi esse censoris, ne longius id serperet, providere; de or III 94. — 3. cum centuriata lex censoribus ferebatur; agr II 26. ne in unum quemque nostrum censoribus in posterum potestatem regiam permittatis; Cluent 123. — 4. refero ad: j. I. 1. custodiunt. ista praedia subsignari apud aerarium aut apud censorem possint; Flac 80. — III. duos solos video auctoritate censorum adfines ei turpitudini iudicari; Cluent 127. si comitia censorum proximi consules haberent; A IV 2, 6. ordo aliqui censorum est? conlegium? Ver II 137. indices saepe potius religioni quam censorum opinioni paruerunt; Cluent 121. — IV. eos a censoribus omnibus ignominis notatos; of III 115. anno ante me censorem (avus) mortuus est; Cato 19.

censorius, censorisch, des Cenfors, gewesener Cenfor, sittenrichterlich, streng: numquam animadvertionibus censoriis hanc civitatem ita contentam ut rebus indicatis fuisse; Cluent 119. removeantur auctoritates censoriae; Cluent 124. consulem habuimus tam severum tamque censorium, ut . . .; fr G, b, 25. sublata cooptatione censoria; leg III 27.

vide, ne quid Catulus attulerit religionis: opus hoc censorium est, id autem committere vides quam homini censorio conveniat; de or II 367. sibi censoriam ignominiam impedimento esse; Cluent 121. iudicium: f. notio. corriguntur leges censoriae; Ver I 143. possunt in pactionibus faciendis non legem spectare censoriam; Q fr I 1, 35. quod ceteris (provinciis) censoria locatio constituta est; Ver III 112. genus id hominum tribu moveri notatione censoria voluerunt; rep IV 10. quadringentos (annos teneramus) iudicium notationemque censoriam; Piso 10. opus: f. homo. illa censoria contra Cn. Domitium conlegam non est oratio, sed quasi capita rerum; Bru 164. populi Romani suffragiis saepe numero censorias subscriptiones esse sublatas; Cluent 121. illum tabulas publicas Larini censorias corrupisse; Cluent 41.

censura, Censoriam: I. Q. Metelli egregia cen-ura (fuit); dom 87. — II, 1. ab eodem homine vetus illa magistra pudoris et modestiae, censura, sublata est; Piso 9. — 2. sane velim scire, tota de censura (tribuni plebis) quid agant, quid cogitent; A IV 9, 1. — III. † qui (populus Romanus) eum (Gracchum) ob id factum eo, quod insciente conlega in censura || non || nihil gessit, post censuram consulem fecit; inv I 48.

census, Schätzung, Schätzungslifte, Vermögen: I. in his omnibus senatoribus cooptandis neque census neque aetates neque cetera Sicularum iura valuisse; Ver II 120. — II, 1. census, qui isto praetore sunt habiti, non servaturum se Metellus ostenderat; Ver II 63. sane velim scire, num censum impediunt tribuni diebus vitiandis; A IV 9, 1. servo: f. habeo. — 2. haec praedia etiam in censum dedicavisti; Flac 79. — III, 1. non aestimatione census, verum victu atque cultu terminatur pecuniae modus; par 50. — 2. Meandrio, homini egenti, sine honore, sine censu; Flac 52. — IV, 1. discriptus populus censu, ordinibus, aetatibus; leg III 44. cum ei, qui in servitute iusta fuerunt, censu liberentur; Caecin 99. — 2. quem tu si ex censu spectas, eques Romanus est; Q Rosc 42.

centeni, je hundert: Dionem HS deciens centena milia numerasse; Ver I 28.

centesimus, hundertste, fem. ein Prozent: A. anno fere centesimo et quadragésimo post mortem Numae; rep II 29. — B, I. si Brutus putabit me quaternas centesimas oportuisse de cernere, cum tota provincia singulas observarem; A VI 1, 6. cum senatus consultum modo factum sit, ut centesimae perpetuo faenore ducerentur; A V 21, 13. confeceram, ut solverent centesimis sexemii ductis cum renovatione singulorum annorum; A VI 1, 5. centesimis ductis a proxima quidem syngrapha nec perpetuis, sed renovatis quotannis; A VI 2, 7. (Scaptius) aut bono nomine centesimis contentus erat aut non bono quaternas centesimas sperabat; A V 21, 12. — II. contentus: f. I. spero. **anacocismus**. — III. (Verres pecuniam) binis centesimis faeneratus est; Ver III 165. a Caecilio propinqui minore centesimis nummum movere non possunt; A I 12, 1.

centiens, hundertmal, zehn Millionen: sestertium centiens et octogiens ex aerario tibi attributum; Piso 86.

centum, hundert: cuius (Isocratis) magister Leontinus Gorgias centum et septem complevit annos; Cato 13. centum et unum aratores unus ager istius iniuria desiderat; Ver III 120. qui cum amplius centum cives Romanos haberet ex conventu Syracusano; Ver V 155. addicitur medimum VIIIQ; Ver III 77. die (Flavium) HS CCCIOOO dedisse, qui assem nullum dedit; Q Rosc 49. qui centum milibus annorum ante occiderunt; Tusc I 9.

centumviri, Hundertmänner: I. qua de re

inter Marcellos et Claudios patricos centumviri iudicaverunt; de or I 176. cum vos volueritis de privatis hereditatibus centumviros iudicare; agr II 44. — II. id apud centumviros in M. Curii causa cognitum est; Bru 144. res delata est ad centumviros; de or I 175. quam (causam) ille contra me apud centumviros pro fratribus Cossis dixit; de or II 98.

centumviralis, der Hundertmänner: iactare se in causis centumviralibus, in quibus usucapionum, tutelarum, gentilitatum, agnationum, adluvionum, circumluvionum, nexorum, mancipiorum, parietum, luminum, stillicidiorum, testamentorum ruptorum aut ratorum ceterarumque rerum innumerabilium iura versentur; de or I 173. quod item in centumvirali iudicio certatum esse accepimus; de or I 177.

centuria, Centurie, Feldbezirk: I. ei (L. Turio) pancae centuriae ad consulatum defuerunt; Bru 237. est in eo agro centuria, quae Populiana nominatur; Tul 16. — II, 1. ut † equitum centuriae cum sex || certamine cum et || suffragiis et prima classis addita centuria, quae ad summum usum urbis fabris tignariis est data, LXXXVIII centurias habeat; rep II 39. — II, 1. ut is (Lupus) nobis eas centurias conficiat; ep XI 16, 3. do, habeo: f. addo. nomino: f. I. est. quoniam equitum centurias tenes, in quis regnas; ep XI 16, 3. — 2. cum (Scipio) ex centuria sua renuntiaret Acidinum consulem; de or II 260. — III. qui rogator centuriae fuisset; div II 75. — IV, 1. quo (die) consul omnibus centuriis P. Sulla renuntiatus est; Sulla 91. — 2. illarum sex et nonaginta centuriarum in una centuria tum quidem plures cen-ebantur quam paene in prima classe tota; rep II 40. f. II, 1. teneo.

centuriatim, nach Centurien: tributum et centuriatim discriptis ordinibus, classibus, aetatibus; Flac 15.

centuriatus, Centurionenstelle: cuius in exercitu centuriatus veneant; imp Pomp 37.

centurio, in Centurien einteilen, in Centurien beschließen: I. (Octavianus) centuriat Capuae, dinumerat; A XVI 9. — II. quae (lex) de capite civis Romani nisi comitiis centuriatis statui vetaret; rep II 61. legem comitiis centuriatis esse perlatam; A IV 1, 4. cum homines in tribunali Aurelio palam conscribi centuriarique vidissem; Quir 13. cum centuriata lex censoribus ferebatur; agr II 26.

centurio, Centurio, Hauptmann: I. illam iram centurio habeat aut signifer; Tusc IV 55. L. Marcius, primi pili centurio, cum Gaditanis foedus icisse dicitur; Balb 34. — II. delectos Martiae legionis centuriones trucidavit; Phil XIII 18. — III. qui dilectus centurionum! Phil V 22. ne vos quidem Titi Pontii centurionis vires habetis; Cato 33.

cenula, kleine Maßzeit: I. vereor, ne nescio quid illud dediscas, cenulas facere; ep IX 24, 2. — II. vos hesternae cenula non intellexistis me pecunia non egere? Tusc V 91.

cera, Wachs, Wachstafel: I. si omnis cera commutabilis esset nihil esset cereum, quod commutari non posset; nat III 30. (ea) sicut mollissimam ceram ad nostrum arbitrium formamus et fingimus; de or III 177. — 2. alterum fingere opinor e cera solitum esse; Ver IV 30. — II, 1. ceratam uni cuique tabellam dari cera legitima, non illa infami ac nefaria; div Caec 24. Persae etiam cera circumlitos (mortuos) condunt; Tusc I 108. — 2. in codicis extrema cera nomen infimum in flagitiosa litura fecit; Ver I 92.

cerarium, Siegelgebühren: ex omni pecunia deductiones fieri solebant pro nescio quo cerario; Ver III 181.

cerebrum, Gehirn: I. si cor aut sanguis aut cerebrum est animus; Tusc I 24. magis illa (ad vitam pertinent), cerebrum, cor; nat I 99. — II. alii in cerebro dixerunt animi esse sedem et locum; Tusc I 19.

cereus, wächfern, Wachsfackel: A. alqd. j. cera, I. — B. I. omnibus vicis statuatae, ad eas tus, cerei; of III 80. — II. delectabatur (C. Duellius) cereo || crebro || funali et tibicine; Cato 44.

cerno, wahrnehmen, sehen, erkennen, bestimmen, entscheiden, beschließen, die Erbschaftsannahme erfüllen, die Erbschaft antreten: I. acies, qua cernimus, quae pupula vocatur; nat II 142. nunc mittendum est, ut meo iussu cernat; A XIII 46, 3. idem Pollex remittendus est, ut ille cernat; A XIII 47 (a). — II. 1. ut magis in aliis cernamus quam in nobismet ipsis. si quid delinquitur; of I 146. — 2. bene adhibita ratio cernit, quid optimum sit; Tusc IV 58. cerno iam animo, quanto omnia uberiora atque ornatioa futura sint; ep V 12, 2. — 3. nonne cernitis ex uno fonte omnia scelera manare? Phil XIII 36. — III. hoc melius ea fortasse, quae erant vera, (antiquitas) cernebat; Tusc I 26. certo animo sepulta in patria miseros atque insepultos acervos civium; Catil IV 11. quod (Saufeus) debet etiam fratris Appii amorem erga me cum reliqua hereditate crevisse; A VI, 1, 10. fortis animus et magnus duabus rebus maxime cernitur; of I 66. causa certis personis, locis, temporibus, actionibus, negotiis cernitur; Top 80. j. notas. quoniam decorum illud in omnibus factis, dictis, in corporis denique motu et statu cernitur; of I 126. tam vera quam falsa cernimus; Ac II 111. ut fortitudo in laboribus periculisque cernatur, temperantia in praetermittendis voluptatibus; fin V 67. ut me hanc quasi falsam hereditatem alienae gloriae sinas cernere; ep IX 14, 4. eo ipso die ex testamento crevi hereditatem; A XI 2, 1. Galeonis hereditatem crevi; A XI 12, 4. qui etsi causas ipsas non cernunt, signa tamen causarum et notas cernunt; div I 127. ut eas (res) non penitus acri vir ingenio cernat, si modo aspexerit; de or III 124. matrum in liberos, virorum in uxores scelera cernitis; Scaur 13. signa: j. notas. onusti cibo et vino perturbata et confusa (somnia) cernimus; div I 60. temperantiam: j. fortitudinem. vera: j. falsa. hae virtutes cernuntur in agendo; part or 78. vitium integra valetudine ipsum ex se cernitur; Tusc IV 29. — IV. supina etiam ora cernuntur depulsione luminum; Tim 49.

cero, mit Wachs bestreichen: j. cera, II, 1.

cerritus, verrückt: numquam (Dionysius) cerritior || certior, al. || fuit quam in hoc negotio; A VIII 5, 1.

certamen, Wettstreit, Wettseifer, Streit, Kampf: I. illud, in quo quasi certamen est controversiae, quod Graece *κρόνον* dicitur; orat 126. si certamen inter aliquos sit, cui potissimum delatio detur; div Caec 10. cum proeli certamen varium atque anceps fuisset; rep II 13. quicum laudis certamen fuisset; of III 86. — II. 1. quoniam adhuc praesens certamen contentionemque fugerunt; agr III 1. ut magnum et difficile certamen iniens; fin IV 31. magnum erat ei certamen propositum; Flac 92. — 2. adducta res in certamen putabatur, utrum . . .; Piso 79. qui in id certamen descendant; Tusc II 62. consulatu devenimus in medium rerum omnium certamen atque discrimen; de or I 3. honestissimas ex gymnico certamine victorias domum rettulerunt; inv II 2. in patrocinio Siciliensi maxime in certamen veni designatus aedilis cum designato consule Hortensio; Bru 319. — III. 1. illam pugnam navalem ad Tenedum mediocri certamine et parva dimicatione commissam

arbitraris? Muren 33. — 2. in ipso illo gladiatorio vitae certamine, quo ferro decernitur; de or II 317.

certatim, wetteifernd, eifrig: quem (adulescentem) ego et frater meus certatim amamus; Phil III 18. cum omnes certatim aliusque alio gravius de mea salute dixisset; Sest 74.

certatio, Streit, Wettstreit, Verhandlung: I. non fuisse Naevio parem certationem cum Ahenio; Quinct 68. »per populum multae poenae certatio esto«; leg III 6. — II. relinquatur non mihi cum Torquato, sed virtuti cum voluptate certatio; fin II 44.

certe, gewiß, sicherlich, doch, wenigstens: I. **affici**: 1. quodsi tibi tantum in nobis videtur esse, doctrina certe et otium defuit; de or I 79. sit Ennius sane, ut est certe, perfectior; Bru 76. hoc, sine quo non fit, ab eo, in || a || quo certe fit, diligenter est separandum; Top 61. quod legem de ambitu tuli, certe ita tuli, ut . . .; Muren 5. quodsi de Antonio non laboratis, mihi certe consulere debetis; Phil XII 19. ut velle ceteris, sibi certe persuasisse videatur; Tusc I 49. si omne futurum ex aeternitate verum est, ut ita certe eveniat, quem ad modum sit futurum; fat 32. causam nostram Pompeium certe suscepturum; A III 18, 1. si est bellum civile futurum, quod certe erit, si Sextus in armis permanebit; A XIV 13, 2. — 2. ne: j. II aut. is certe neque classem prodidit neque . . .; Ver V 111. mihi videor iam de omnibus rebus eius gestis dixisse; certe nihil sciens praetermisi; Ver V 25. j. II. num id iussum esset ratum? certe non; dom 77. sint (haec) falsa sane, invidiosa certe non sunt; Ac II 105. alterum fieri profecto potest, ut earum (opinionum) nulla, alterum certe non potest, ut plus una vera sit; nat I 5. a quibus expectare gloriam certe nullam potestis; rep VI 20. causas egi multas equidem tecum, certe numquam hoc modo: »ignoscite, indices«; Ligar 30.

II. **Verbindungen**: si minus sapientes (tulit civitas), at certe summa laude dignos; rep III 7. atque haec certe non ita se haberent; Tusc V 42. hoc unum (mundus) non habebit? atqui certe nihil omnium rerum melius est mundo; nat II 18. ut ea res aut prosit aut certe ne obsit rei publicae; of II 72. nos aut sine molestia aut certe sine errore futuros; A II 22, 5. mundo autem certe nihil est melius; nat II 46. certe enim boni aliquid attulimus inventuti; Bru 123. qui nec pauciores et certe meliores fuerunt viri; rep VI 23. boni nihil ab illis nugis esse expectandum, mali quidem certe nihil pertimescendum; Sest 24. cum civis is pelleretur, non dicam auxilio vestro, quod vere licet dicere, sed certe silentio; Piso 23. quid habet vita commodi? sed habeat sane, habet certe tamen aut satietatem aut modum; Cato 84. ex victoria cum multa mala, tum certe tyrannus existet; A XII 5, 4. rem vero publicam nostri maiores certe melioribus temperaverunt et institutis et legibus; Tusc I 2.

certo, sicher, gewiß: certo scio vos non petere sanguinem; Ligar 13. facile me a te vinci posse certo scio; nat III 95. id ispsum certo fore; A X 14, 3.

certo, kämpfen, streiten, verhandeln, wetteifern: I. 1. in D. Bruti salute certatur; Phil XIII 16. — 2. memini T. Tincam cum Q. Granio praecone dicacitate certare; Bru 172. cum luxuria nobis, cum amentia, cum scelere certandum est; Catil II 11. te imitere oportet, tecum ipse certes; ep IX 14, 6. non ut cum aliis, sed ut tecum iam ipse certes; Q fr I 1, 3. (erat candelabrum) ea varietate operum, ut ars certare videretur cum copia; Ver IV 65. sic fortuna cum improbitate certavit, ut . . .; prov 8. — II. 1. in quibus (iudiciis) saepe non de facto, sed de aequitate ac iure certetur; de or I 173. qui (Hannibal) tot annis de imperio cum populo Romano certasset; de or II 76. ego de omni statu consilioque

totius vitae certare cum aliis pugnaciter velim? Ac II 65. — 2. si nautae certarent, quis eorum potissimum gubernaret; of I 87.

certus, sicher, gewiß, entschieden, feststehend, zuverlässig, bestimmt: A. quod crebro certior per me fias de omnibus rebus; ep I 7, 1. cras ad te fortasse; sed cum certum sciam, faciam te paulo ante certior; ep IX 23, 1. sibi certum esse a iudiciis causisque discedere; de or II 144. fidentium est hominum illa vera et firma et certa esse, quae tutentur; Ac II 43. quae fortuita sunt, certa esse non possunt; div II 24. mihi non tam de iure certum est (quamquam ne id quidem valde dubium est) quam illud; ep I 9, 25. cum certius tibi sit me esse Romae quam mihi te Athenis; A I 9, 1. actio: f. motus. certissima accipite argumenta; Ver II 18. eos (comites) Verres certiores facit, quid opus esset; Ver I 66. ut certo consilio certum in locum proficiscerentur; Tul 25. ubi vidit certissimum consulem; Milo 25. certissimis criminibus et testibus fretus; Cluent 10. infinitum (genus quaestionum) mihi videbatur id dicere, in quo aliquid generatim quaereretur; certum autem, in quo quid in personis et [in] constituta re et definita quaereretur; de or II 42. (Cleanthes) ultimum ardorem, qui aether nominetur, certissimum deum indicat; nat I 37. quo pervenire ante certam diem non licebit; prov 37. quoniam te nulla vincula impediunt ullius certae disciplinae; Tusc V 82. iste continuo mittit homines certos Melitam; Ver IV 39. quotiens mihi certorum hominum potestas erit; ep I 7, 1. certum et definitum ius religionum; dom 4. est certus locus, certa lex, certum tribunal, quo hoc reservetur; Ver V 79. non certos quisquam aspexerat || inspexerat || liberos; inv I 2. locus: f. consilium, lex, gladiatore, quam sibi ille manum certissimam fore putavit; Catil II 26. noctes certarum mulierum non nullis iudiciis pro mercedis cumulo fuerunt; A I 16, 5. ut histrioni actio, saltatori motus non quivis, sed certus quidam est datus; fin III 24. certus est inquisitioni comitum numerus constitutus; Flac 13. iudicium est pecuniae certae, arbitrium incertae; Q Rosc 10. his rationibus tam certis tamque industriis; rep I 4. locus communis aut certae rei quendam continet amplificationem aut dubiae; inv II 48. huic certae stabilique sententiae quae sint coniuncta; fin I 55. tu velim quam primum bona et certa tempestate consendas; Q fr II 2, 4. ut certo tempore anni venderent; Ver III 14. testes: f. crimina. tribunal: f. lex. si indicaretur certis quibusdam verbis; de or I 183. sunt certa legum verba; leg II 18. sunt certa vitia, quae nemo est quin effugere cupiat; de or III 41. — B, a, I. cum certi propter divitias rem publicam tenent, est factio; rep III 23. — II. nec fictus (Romuli anguratus) ad opiniones imperitorum, sed a certis acceptus; div I 107. — b, I. sunt certa, quae de paupertate, certa, quae de vita inhonorata dici soleant; Tusc III 81. — II, 1. quod certum declarat || declarat ||, ut fumus ignem; part or 34. dico: f. I. de quo (Caldo) adhuc nihil certi habebamus; A VI 5, 3. haec nunc quaero quae causa fuerit. de Oropo, opinor, sed certum nescio; A XII 23, 2. scio: f. A. alqs. quo in somnis certiora videamus; div II 119. — 2. quod ego pro certo dicere audeam; Bru 10. quid stultius quam incerta pro certis habere, falsa pro veris? Cato 68. — III. alqd: f. II, 1. habeo. quasi desperata cognitione certi; fin II 43.

cerva, Hirschkuh, Hindin: cervae paulo ante partum purgant se quadam herbula, quae seselis dicitur; nat II 127.

cervicula, Rachen: tamenne putamus patronum tuum in hoc crimine cerviculam iactaturum? Ver III 49.

cervix, Rachen, Genick, Stärke, Festigkeit: I.

cervices (bom) natae ad iugum; nat II 159. — II, 1. dandae cervices erant crudelitati nefariae; Phil V 42. cervices in carcere frangebantur indig; nissime civium Romanorum; Ver V 147. »huic (Equo) cervix dextra mulcetur Aquari«; fr H IV, a, 290. — 2. qui tantis erunt cervicibus recuperatores, qui audeant...? Ver III 135. — 3. eas (legiones Antonius) in cervicibus nostris conlovare (cogitabat); ep XII 23, 2. quos (homines) ego a vestris cervicibus depuli, iudices, a meis non removi; Sulla 28. imposuistis in cervicibus nostris sempiternum dominum; nat I 54. removeo a: f. depello a. — III, 1. nulla mollitia cervicum, nullae argutiae digitorum; orat 59. — 2. »supera cervice iubata cedit Equus fugiens«; fr H IV, a, 727. — IV, 1. »anguem varia cervice micantem«; div I 106. qui suis cervicibus tanta munia atque rem publicam sustinent; Sest 138. — 2. »hic Equus a capite et longa cervice latescit«; fr H IV, a, 631.

cerula, Stüdchen Wachs, miniata, Rotstift: I. cerulas tuas miniatulas || miniatas || illas extimescebam; A XVI 11, 1. — II. quae (συντάξεις) vereor ne miniata cerula tua pluribus locis notandae sint; A XV 14, 4.

cervus, Hirsch: quod (natura) cervis et cornibus vitam diuturnam dedisset; Tusc III 69.

cessatio, Ruhe, Ruhe, Untätigkeit: I. ne nostra nobiscum aut inter nos cessatio vituperetur; ep IX 3, 1. — II. Epicurus quasi pueri delicati nihil cessatione melius existimat; nat I 102.

cessator, Zauderer, faunfelig: non quo cessator esse solerem; ep IX 17, 3. de libris Tyrannio est cessator; Q fr III 5, 6. cessator esse noli; Q fr III 5, 7.

cessio, Abtretung, Übergabe: f. abalienatio.

cesso, säumen, zögern, untätig, müßig sein, feiern: I. neque (Leontinus Gorgias) umquam in suo studio atque opere cessavit; Cato 13. ego hic cesso, quia ipse nihil scribo, lego autem libentissime; ep XVI 22, 1. quod quaeris, quid de illis libris egerim, quos scribere institui, non cessavi neque cesso; Q fr III 5, 1. cur (mens divina) tam multos deos nihil agere et cessare patitur? nat III 93. — II. quid cessat hic homullus dare haec praeclara praecepta sapientiae clarissimo imperatori? Piso 59. ille non cessat de nobis detrahere; A XI 11, 2. de aedificatione tua Cyrum urgere non cesso; Q fr II 2, 2.

ceteroqui, sonst, außerdem: quem (subtilem) nisi quod solum ceteroqui recte quidam vocant Atticum; orat 83. ceteroqui mihi locus non displicet; ep VI 19, 1. Tusculanum, ubi ceteroqui sum libenter, sed...; A XII 3, 1. o loca ceteroqui valde expectanda, interpellantium autem multitudinem paene fugienda! A XIV 16, 1. pauca παρὰ λέξιν, ceteroqui satis graviter; A XVI 4, 1.

ceterus, übrig, andere: A. mihi pro cetera eius audacia atque amentia ne hoc quidem mirandum videtur; Ver I 6. argentum ille ceterum purum apposuerat, duo pocula non magna, verum tamen cum emblemate; Ver IV 49. audacia: f. amentia. homines, ut in ceteris artibus, sic in hac posse falli; div I 124. vestrae domus, patres conscripti, ceterorumque civium; har resp 11. cum nostris civibus pateat ad ceteras iter civitates; Balb 29. iam cetera iuris dictio nec imperita et clemens cum admirabili facilitate; A VI 2, 5. id confirmandum (est) ex cetera diligentia; inv II 90. est forma eius disciplinae, sicut fere ceterarum, triplex; fin V 9. cuius pater, cum ceteri defecerent finitimi ac vicini, singulari exstiterit in rem publicam nostram officio; Sulla 58. numquam ea diligentia, quae solet adhiberi in ceteris iudiciis || cetero iudicio ||, eadem reo damnato adhibita est; Cluent 115. si vestem aut ceterum ornatum muliebrem pretii maioris habeat; inv I 51. »cetera pars late tenui cum lumine serpit«; fr H

IV, a, 336. inter Siciliam ceterasque provincias hoc interest, quod . . . ; Ver III 12. omnium ceterarum rerum oblii; fin V 57. cetera vectigalia belli difficultatibus adfliguntur; hoc vectigali etiam belli difficultates sustentantur; agr II 83. vicini: f. finitimi. beatus esse poterit virtute una praeditus, carens ceteris; fin IV 51. cum cetera vita fuisse hoc magis consentaneum, quam . . . ; inv II 90. — B, a, I. quae (vitia) ipse norit, ceteri ignorent; of III 54. quos acerbissime ceteri oderunt, tu constantissime diligas? Phil X 4. — II. 1. erant perpauci reliqui, ceteri dimissi; Ver V 87. — 2. qui anteire ceteris virtute putantur; of II 37. — III. libertate esse parem ceteris, principem dignitate; Phil I 34. — IV. si tuae res gestae ceterorum laudibus obscuritatem attulerunt; Deiot 12. — V. res praetoribus erat nota solis, ignorabatur a ceteris; Catil III 6. testis est Phalaris, cuius est praeter ceteros nobilitata crudelitas; of II 26. — b. huius Tertiae plus etiam quam Pipae, plus quam ceterarum auctoritas potuit; Ver III 78. — c. I. si cetera paria sunt; of I 49. — II. cognosce nunc cetera; A VI 2, 10. ut cetera exstinguuntur, sic sepulcra sanctiora fiunt vetustate; Phil IX 14. sed perge cetera; leg II 69. libidini (subiecta sunt) ira, exardescencia, odium et cetera eius modi; Tusc IV 16. videamus cetera; Muren 18. — III. Democritus huic in hoc similis, uberior in ceteris; Ac II 118. — IV. ut ex uno de ceteris coniecturam facere possitis; Ver I 125. — V. de cetero vellem equidem ipse (Epicurus) doctrinis fuisset instructor; fin I 26. ignoscite in hoc uno, iudices; in ceteris enim non magnopere causas requiram; Ver V 141. — C. ego me in Cumano et Pompeiano, praeterquam quod sine te, ceterum satis commode oblectabam; Q fr II 12, 1. cetera noli putare amabilia fieri posse villa, litore, prospectu maris; A XII 9.

charta, Papier, Blatt; chartae quoque, quae illam pristinam severitatem continebant, obsoleverunt; Cael 40. charta ipsa ne nos prodat, pertimesco; A II 20, 3. ne chartam quidem tibi suppeditare? ep VII 18, 2. — II. calamo et atramento temperato, charta etiam dentata res agetur; Q fr II 14, 1.

chartula, Blättchen, Briefchen; miror, quid in illa chartula fuerit, quod delere malueris; ep VII 18, 2.

chirographum, Handschrift, Aufzeichnung, Verschreibung; I. 1. qui chirographa Caesaris defendisset luci sui causa, is leges Caesaris evertit; Phil II 109. sese chirographa, testificationes deferre; Bru 277. cum chirographum sex primorum imitatus est; nat III 74. — 2. neque utar meo chirographo neque signo, si modo erunt eius modi litterae, quas in alienum incidere nolim; A II 20, 5. — 3. quid ego de commentariis infinitis, quid de innumerabilibus chirographis loquar? Phil II 97. — II. neque solum commentariis commenticiis chirographisque venalibus innumerabilis pecunia congesta in illam domum est; Phil V 12. extrema pagella pupugit me tuo chirographo; ep II 13, 3.

chirurgia, Wundarzneikunst; ego diaeta curare incipio, chirurgiae taedet; A IV 3, 3.

chlamydati, mit dem Kriegsmantel bekleidet; † maeciapella saepe videri chlamydatum illum || etiam || L. Sullam imperatorem; Rab. Post 27.

chlamys, Kriegsmantel; L. Scipionis non solum cum chlamyde, sed etiam cum crepidis in Capitolio statuum videtis; Rab Post 27.

chorda, Saite; I. voces ut chordae sunt intentae, quae ad quemque tactum respondeant; de or III 216. — II. plectri similem linguam nostri solent dicere, chordarum dentes; nat II 149.

choreus (chorius), choreisch, Choreus; A. quos (pedes) aut chorios aut heroes aut alternos esse oportebit; de or III 193. — B. qui (modus) dichoreus

vocatur, cum duo extremi chorei sunt, id est e singulis longis et brevibus; orat 212.

chorus, Chor, Schaar, Reihe; I. 1. Baiana negotia chorumque illum cum perspexero; A XIV 8, 1. — 2. totum Epicurum paene e philosophorum choro sustulisti; fin I 26. — II. quod sit huic talium virtutum choro contrarium; of III 116. — III. Catilinam stipatum choro iuventutis (videbant); Muren 49.

cibarius, aus grobem Mehl, n. Futter, Nation, Deputatgetreide, Lieferung; A. cui (Dario) cum cibarius panis datus esset; Tusc V 97. — B, I, 1. respondi me non instituisse iis dare cibaria, quorum opera non essem usus; A VI 3, 6. anseribus cibaria publice locantur; Sex Rosc 56. unde me iubes petere cibaria praefecti? A VI 3, 6. — 2. eo minus ad te de tuis cibariis pervenisse; ep V 20, 9. — II. quod Antonius uno adventu et vix menstruis cibariis fecerit; Ver III 216.

cibus, Speiße, Nahrung, Futter, Nahrungsstoff, Speisestoff; I. per quas (vias) lapsus cibus in eam venam, quae cava appellatur, confunditur perque eam ad cor confectus iam coctusque perlabitur, a corde autem in totum corpus distribuitur per venas; nat II 137. — II. 1. conficio, al: f. I. depulso de pectore et in omne corpus diviso et mitificato cibo; div II 57. ut frequenter ducatur cibus animalis, quo maxime aluntur animantes; nat II 136. prohibentur liberis suis cibum vestitumque ferre; Ver V 117. mitifico: f. depello. subduc cibum unum diem athletae; Tusc II 40. ut domitores equorum cibum saepe subtrahunt; fr F V 85. — 2. cibo quo utare; nat II 43. — 3. ne (sol) longius discedat a cibo; nat III 37. — III. cibi condimentum esse famem, potionis sitim; fin II 90. perspicuum est, quo ciborum conditiones processerint; nat II 146. non multi cibi hospitem accipies, multi iocci; ep IX 26, 4. — IV. negat verum esse adlici benivolentiam cibo; Muren 74. ali: f. II, 1. duco. multo cibo et potione completi; Tusc V 100. conferti cibo; Catil II 10. cum tribus rebus animantium vita teneatur, cibo, potione, spiritu; nat II 134.

cicatrix, Narbe; I. quoniam cicatrix est, fuit vulnus; inv I 47. — II. qui hasce ore adverso pro re publica cicatrices ac notas virtutis accepit, is . . . ; Babir 36. ne refricare obductam iam rei publicae cicatricem viderer; agr III 4. qui non dubitavit iudicibus cicatrices adversas senis imperatoris ostendere; de or II 124. refrico: f. obduco.

ciconia, Storch; formicae, apes, ciconiae aliorum etiam causa quaedam faciunt; fin III 63.

cieur, zahm; immanes alias (bestias), quasdam autem cieures; Tusc V 38. quam varia genera bestiarum vel cieurum vel ferarum! nat II 99.

cieo, erregen, aufregen, aufrufen, ertönen lassen; I. quibus verbis heretum cieri oporteat; de or I 237. — II. omne, quod est calidum et igneum, cieur et agitur motu suo; nat II 23. quod est animal, id motu cieur interiore et suo; Tusc I 54. »cum absurdo sono fontis et stagna cietis«; div I 15. qui unus (motus) mentem atque intelligentiam cieret maxime; Tim 19. ex corporis totius natura et figura varios motus cieri tamquam in cantu sonos; Tusc I 19. stagna: f. fontes.

cilicium, Haardecke; cum iste civitatibus coria, cilicia imperaret; Ver I 95.

cincinnatus, geflocht; cum flens universus ordo cincinnatum consulem orabat; Sest 26. quas (stellas) Graeci cometas, nostri cincinnatas vocant; nat II 14.

cincinnus, Locke, Stumpfstei; I. eo citius in oratoris aut in poetae cincinnis ac fuco offenditur, quod . . . ; de or III 100. — II. erant illi madentes cincinnorum fimbriae; Piso 25.

cingo, umgürten, einfüßnen, umgeben, um-

schließt, verschänzen: omnia cingens et coerecens caeli complexus; pat II 101. ut unus aditus fossa cingeretur vastissima; rep II 11. (civitas Massilia) cincta Gallorum gentibus; Flac 63. ut illi aniculae collum digitulis duobus oblideret, resticula cingeret; Scaur 10. non corona consessus vester cinctus est; Milo 1. (insulae) fluctibus cinctae; rep II 8. in campo Martio saepa tributis comitiis marmorea sumus et tecta facturi eaque cingemus excelsa portu; A IV 17, 7 (16, 14). diligentius urbem religione quam ipsis moenibus cingitis; nat III 94.

cingulus, Erdgürtel, Zone: cernis terram quasi quibusdam redimitam et circumdatam cingulis; rep VI 21.

cinis, Asche: I, 1. cur hunc dolorem cineri eius atque ossibus inassisti? Ver I 113. — 2. observavit per fratris sui mortui cinerem, ut. . .; Quinct 97. — II. in cinere urbis; Catil II 19.

circa, um, ringsum: I. quos (canes) circa se haberet; Ver I 126. Henna, quam circa lacus lucique sunt plurimi; Ver IV 107. — II. cum urbes circa Capuam occuparint; agr I 22.

circiter, um, ungefähr: quarto circiter et quinquagesimo anno; rep II 60. ut circiter Idus Sextiles putem me ad Iconium fore; ep III 5, 4. (Pansa) circiter Kal. adfuturus videtur; A XII 27, 3.

circitus s. **circumitus**.

circulus, einen Zuhörerkreis um sich bilden: videt indicem loquentem cum altero, non numquam etiam circumlatent; Bru 200.

circulus Kreis, Kreisbahn, Gesellschaft, Versammlung: I. cum duae formae praestantes sint, ex solidis globus, ex planis autem circulus aut orbis, qui *κύκλος* Graece dicitur; nat II 47. — II, 1. quae (stellae) circulos suos orbisque conficiunt celeritate mirabili; rep VI 15. inertissimos homines circulos aliquos et sessiuiculas consecrari; fin V 56. — 2. quemcumque patrem familias adripuissetis ex aliquo circulo; de or I 159. is (Cato) diribitis tabellis de circulo se subduxit; Q fr III 4, 1. — III. sermo in circulis dumtaxat et in conviviis est liberior, quam fuit; A II 18, 2.

circum, um, herum, ringsum: A, I. quae (terra) cum circum axem se summa celeritate convertat et torqueat; Ac II 123. Diodorus Romae sordidatus circum patronos atque hospites cursare; Ver IV 41. volo circum villulas nostras errare; A VIII 9, 3. sol ut eam (terram) circum feratur || circum ||; de or III 178. hunc (polum) circum Arctoe duae feruntur; nat II 105. cum haberet circum pedes homines formosos; Ver I 92. quae (templa) circum forum sunt; opt gen 10. torqueo: s. convertio. sol circum eam ipsam (terram) volvitur; nat II 102. — II. plenum est forum, plena templa circum forum; Catil IV 14. — B. ligna et sarmenta circumdare ignemque || circum || subicere coeperunt; Ver I 69.

circumcido, beschneiden, abschneiden, einschneiden, part. steil: licet hinc, quantum cuique videbitur, circumcidat atque amputet; de or I 65. amputata circumcisaque inanitate omni et errore; fin I 44. Henna ab omni aditu circumcisa atque directata est; Ver IV 107. inanitatem: s. errorem.

circumcludo, einschließen: te meis praesidiis, mea diligentia circumclusum; Catil I 7. L. Catilina consiliis, laboribus, periculis meis circumclusus ac debilitatus; Catil II 14.

circumdo, herumführen, herumlegen, umgeben: invenit auri aliquantum, idque circumdatum argento; div II 134. satisne vobis praetori improbo circumdati cancelli videntur? Ver III 135. cum (Dionysius) fossam latam cubiculari lecto circumdedisset; Tusc V 59. quoniam exiguis quibusdam finibus totum oratoris munus circumdedisti; de or I 264. vallo et fossa (Pindenissum) circumdedi; ep XV 4, 10. obsessum te dicis, ignem adlatum, sarmenta circum-

data; Ver I 80. cernis terram quasi quibusdam redimitam et circumdatam cingulis; rep VI 21.

circumduco, herumführen: Casilinum coloniam deduxisti, ut aratrum circumduceres; Phil II 102.

circumdo, umringen, umherziehen, bereisen, besuchen: se totius belli fluctibus circumiri; Phil XIII 20. cum fana circumimus in agro Ardeati; nat III 47. illum (Antonium) circumire veteranos; ut acta Caesaris sancirent; A XIV 21, 2.

circumfero, herumtragen: cedo, quaeso, codicem, circumfer, ostende; Ver II 104. cum ipsius tabulae circumferrentur inspicendi nominis causa; Balb 11.

circumflo, umwehen: ut (hic ordo) ab omnibus ventis invidiae circumflari posse videatur; Ver III 98.

circumfluo, überfließen haben, schwelgen: istum rebus omnibus circumfluere atque abundare; Ver III 9. ille amicus noster semper in laude versatus, circumfluens gloria; A II 21, 3. incitata et volubilis, nec ea redundans tamen nec circumfluens oratio; Bru 203.

circumforaneo, vom Markte geborgt, die Märkte bereisend: quod me aere hoc circumforaneo obruerunt; A II 1, 11. L. Clodium, pharmacopolam circumforaneum, || [circ.] || adgreditur; Cluent 40.

circumfundo, herumgießen, umströmen, umgeben: quod (Pompeius) illis publicorum praesidiorum copiis circumfusus sedet; Milo 71. quod se classe hostium circumfusus viderent; Tusc III 66. latent ista omnia crassis occultata et circumfusa tenebris; Ac II 122. (Cleanthes) undique circumfusus ardorem, qui aether nominetur, certissimum deum iudicat; nat II 37. terra parva quaedam insula est circumfusa illo mari; rep VI 21. nostris undique circumfusus molestiis; Tusc V 121. quam (terram) crassissimus circumfundat aër; nat II 17.

circumgesto, herumtragen: eam quoque epistolam T. Catienu circumgestat; Q fr I 2, 6.

circumicio, herumlegen, umgeben: I. animus extremitatem caeli rotundo || rut. || ambitu circumiecit; Tim 26. — II. quod anguis domi vectem circumiectus fuisse; div II 62.

circumiectus, Umfassen, Umgebung: »qui (aether) terram tenero circumiectu amplectitur«; nat II 65. munita arx circumiectu arduo; rep II 11.

circumitio, Umfassen, Umweg: I. quid opus est circumitione et anfractu? div II 127. — II. hic (Epicurus) circumitione quadam deos tollens; div II 40.

circumitus (circuitus), Umlauf, Kreislauf, Periode: I. modo ne circumitus ipse verborum sit aut brevior, quam aures expectent, aut longior, quam vires atque anima patiatur; de or III 191. cum haec duo ei (Attico oratori) liberiora fuerint, circuitus conglutinatioque verborum; orat 78. circumitus incitator numero ipso fertur et labitur, quoad perveniat ad finem et insistat; orat 187. circumitus solis et lunae reliquorumque siderum spectaculum hominibus praebent; nat II 155. — II. cum circumitum et quasi orbem verborum conficere non possent; de or III 198. in toto circumitu illo orationis, quem Graeci *περίοδον*, nos tum ambitum, tum circumitum, tum comprehensionem aut continuationem aut circumscriptionem dicimus; orat 204. quantos circumitus facere deceat; orat 206. fero: s. I. insistit. — III. in: s. II. dico.

circumligo, umschlingen: ut (Roscius) circumligatus fuerit angui; div II 66.

circumlino, bestreichen: Persae etiam cera circumlitos (mortuos) condunt; Tusc I 108.

circumluvio, Umpölung: in quibus (causis centumviralibus) adluvionum, circumluvionum iura versentur; de or I 173.

circumplector, umfassen, umgeben: undique (deus) est eas (coniunctiones) circumplexus;

Tim 24. qui domini patrimonium circumplexus quasi [thesaurum] draco; Phil XIII 12.

circumplico, umwickeln, umschlingen: tum visam beluam immanem circumplexatam serpentibus; div I 49. nutrix animadvertit puerum dormientem circumplexatam serpentis amplexu; div I 79.

circumpotatio, Serumtrinken: tollitur omnis circumpotatio || circumputatio, al. ||; leg II 60.

circumretio, umstricken: te circumretitum frequentia populi esse; Ver V 150.

circumrodo, ringsum benagen: dudum circumrodo, quod devorandum est; A IV 5, 1.

circumsaepio, umringen: vos isdem ignibus circumsaepi; har resp 45.

circumscribo, umschreiben, begrenzen, bestimmen, beschränken, ausschneiden, umgarnen, überverteilen: te ab Roscio HS 1000 circumscriptum esse; Q Rosc 24. virgula stantem circumscriptis; Phil VIII 23. circumscripta numerose; part or 72. testamenta, credo, subiciunt aut adulescentulos circumscribunt; Phil XIV 7. certi et circumscripti verborum ambitus conceduntur; orat 38. quae (coniunctio) sit circumscripta non longo anfractu, sed ad spiritum vocis apto; part or 21. exiguum nobis vitae curriculum natura circumscriptis, immensum gloriae; Rabir 30. brevis et circumscripta quaedam explicatio; de or I 189. (poëta) nullis ut terminis circumscribat aut definiat ius suum; de or I 70. ut (ea pars) sit circumscripta modicis regionibus; de or II 67. esse certarum rerum forensibus cancellis circumscriptam scientiam; de or I 52. ante circumscribitur mente sententia; orat 200. hoc omni tempore Sullano ex accusatione circumscripto; Ver I 43.

circumscripse, umgrenzt, genau, periodisch: singulas res definitis circumscripseque complectimur; nat II 147. quoniam raro circumscripse numeroseque dicendum est; orat 221.

circumscripse, Begrenzung, Periode, Überverteilung: I. est etiam circumscripse; de or III 207. quam (aeternitatem) nulla circumscripse temporum metiebatur; nat I 21. cum omnis ab iis fraus, omnes insidiae circumscriptionesque adulescentium nascerentur; Cluent 46. — II. cum contueri licebit eius (terrae) situm, formam, circumscriptionem; Tusc I 45. dico: §. **circumitus**, II. dico. — III. ipsa natura circumscriptione quadam verborum comprehendit concluditque sententiam; Bru 34.

circumscripser, Betrüger: quis circumscripser inveniri potest, qui se cum Catilina non familiarissime vixisse fateatur? Catil II 7.

circumseco, ringsum heraus schneiden: qua (serrula) illud potuisse ita circumsecari videretur; Cluent 180.

circumsedeo, umlagern, belagern: populi Romani exercitus Cn. Pompeium circumsedet; A IX 12, 3. circumsedemur copiis omnibus; A XV 9, 2. ne imperatorem populi Romani, ne exercitum, ne coloniam circumsedeat; Phil V 27. quidam imperator cum ab hostibus circumsederetur; inv II 72. dum confiteare hunc ordinem hoc ipso tempore ab Itryaeis circumsederi; Phil II 19.

circumsessionis, Belagerung: docebo te huius circumsessionis tuae causam et culpam in alios contulisse; Ver I 83.

circumsisto, sich herumstellen: sex lictores circumstant valentissimi; Ver V 142.

circumsono, ringsum ertönen: conducere arbitror talibus aures tuas vocibus undique circumsonare; of III 5.

circumspectio, Umschau, Umsicht: sin ex circumspectione aliqua et accurata consideratione quod visum sit, id se dicent sequi; Ac II 35.

circumspecto, umhersehen, umherpähen: I. ut bestiae in pastu circumspectent; nat II 126.

dubitans, circumspectans, haesitans nostra vehitur ratio; Tusc I 73. — II. circumspectantem omnia, quicquid increpuit, pertimescentem videre te volui; Piso 99.

circumspectus, Umschau: facilis est circumspectus, unde exeam, quo progrediar; Phil XII 26.

circumspicio, umherblicken, Umschau halten, betrachten, erwägen, darauf achten: I. nec suspicit nec circumspicit; div II 72. — II. 1. quid deceat, circumspicietur; orat 79. circumspicite celeriter animo, qui sint rerum exitus consecuti; leg II 42. — 2. esse circumspiciendum diligenter, ut videre . . .; Q fr I 1, 10. — III. numquam, homo amentissime, te circumspicies? par 30. permulta sunt in causis in omni parte orationis circumspicienda; de or II 301. illud circumspicite vestris mentibus animisque; agr II 45. circumspicite paulisper mentibus vestris hosce ipsos homines; Sulla 70. circumspicite omnia membra rei p., quae notissima sunt tibi; ep V 13, 3. circumspicite omnes procellas, quae impendent, nisi provideatis; Catil IV 4.

circumsto, umstehen, umgeben: circumstant te summae auctoritates; Ver pr 52. fortissimi cives, qui circumstant senatum; Catil I 21. desinant (improbi) circumstare tribunal praetoris urbani; Catil I, 32.

circumvallo, einschließen: circumvallatum esse Pompeium; A IX 12, 1.

circumvectio, Handelsverkehr, Umlauf, Kreisbahn: I. ut ei (lunae) supra terram proxima solis circumvectio esset; Tim 29. — II. illud, quod scribis, animadvertas velim de portorio circumvectionis; A II 16, 4.

circumvenio, bedrängen, umgarnen, gefährden, hintergehen, durch Ränke stürzen: quia quasi committeret contra legem „quo quis iudicio circumveniretur“; Bru 48. C. Ruscus „circumvenire“, inquit, „iudices, nisi subvenitis“; Bru 260. Oppianicum iudicio oppressum et circumventum esse innocentem? Cluent 30. cum vir optimus et homo innocentissimus pecunia circumventus diceretur; Cluent 136. innocentem pecunia circumventum; Cluent 9. ut neque tenuiores propter humilitatem circumveniantur neque . . .; of II 85. virum: §. hominem.

circus, Kreis, Rennbahn: I. „vidisti magnam candentem serpente circum“; fr H IV, a, 492. erat is splendidissimo candore inter flammam circus elucens; rep VI 16. — II. quod eorum (astrorum) motus in orbem circumque ferretur; nat II 44. — III. non habeo nauci de circo astrologos; div I 132. popa Licinius nescio qui de circo maximo; Milo 65. — IV. 1. Iudi publici quoniam sunt caeva circoque divisi; leg II 38. — 2. qui (viri primarii) in circo totas tabernas tribulium causa compararunt; Muren 73. consules producti in circo Flaminio in contionem ab illa furia; Sest 33. res agebatur in circo Flaminio; A I 14, 1.

cis, diesseits: quae (dioeceses) cis Taurum sunt; ep III 8, 4. quoad hostis cis Euphratem fuit; A VII 2, 6.

cisium, leichter Reifewagen: inde cisio celeriter ad urbem advectus; Phil II 77. decem horis nocturnis sex et quinquaginta milia passuum cisis perolavit; Sex Rose 19.

cista, Kasten: quaternos HS in cistam transferam de fisco; Ver III 197.

cistophorus, asiatische Münze: I. 1. ut in Asia cistophorum flagitaret; dom 52. — 2. quaestores num etiam de cistophoro dubitant? A II 16, 4. ego in cistophoro in Asia habeo ad sestertium bis et vicies; A XI 1, 2. — II. ecquae spes sit denarii, an cistophoro Pompeiano iaceamus; A II 6, 2.

citerior, diesseitig, näher, näher liegend,

neuter: A quorum alter ulteriorem Galliam decernit cum Syria, alter citiorem; prov 36. quae (stella) ultima a caelo, citima a terris luce lucebat aliena; rep VI 16. — B, 1. citeriora nondum audiebamus; ep II 12, 1. quanta animi tranquillitate humana et citeriora considerat! Tusc V 71. — 2. ut ad haec citeriora veniam et notiora nobis; leg III 4.

citharista, Zitherspieler: I. illum Aspendium citharistam, quem omnia intus canere dicebant, sustulit; Ver III 53. — II. saltatores, citharistas in tertiam decuriam iudicum scitote esse (coniectos); Phil V 15. tollo; f. I.

citharoedus, Sanger zur Zither: I. facio; f. **auloedus**. — II. tamquam citharoedi prooemium adfectum || adfectum || aliquid; de or II 325.

cito, schnell, citius, eher: qua (lege) vel cito absolvi vel tarde condemnari licebat; Ver I 26. festive orbis hic in re publica est conversus citius omnino, quam potuit || oportuit ||; id culpa Catonis; A II 9, 1. neque verbis aptiorem cito alium dixerim; Bru 264. quod quidem citius dixerim solum quam non summum bonum; Tusc II 46. ego citius cum eo veterem coniunctionem diremissem quam novam conciliassem; ep III 10, 5. quae omnia sunt citius facta quam dixi; Phil II 82. citius hercule is, qui duorum scalmorum naviculam in portu everterit, in Euxino ponto Argonautarum navim || navem || gubernavit; de or I 174. nimium cito ait me indignari de tabulis; Q Rosc 5. cito me ad te esse venturum; ep IX 3, 1. ego te cito videbo; A III 27.

cito, erregen, anrufen, aufrufen, vorladen, anstimmen: I. me, cum citatus essem, non adesse; Ver II 99. qui (Graeci) hoc anapaesto citantur; fin II 18. citat reum; non respondit || respondet ||; citat accusatorem; Ver II 98. citat praeco voce maxima legatos Aconenses; Flac 34. cum is motus aut boni aut mali opinione citetur bifariam; Tusc III 24. ante quam Paeanem aut Nomionem || munionem || citarimus; de or I 251. reum: f. accusatorem. — II. si Lysiaides citatus iudex non responderit; Phil V 14. in hanc rem te testem citabo; Quinct 37. cum equester ordo reus a consulibus citaretur; Sest 35. quamvis citetur Salamis clarissimae testis victoriae; of I 75.

citra, diesseits, vor, innerhalb: exercitum citra flumen Rubiconem eduxerit (oportet); Phil VII 26. natura in omni verbo posuit acutam vocem, nec una plus nec a postrema syllaba citra tertiam; orat 58. is locus est citra Leucadem stadia cxx; ep XVI 2. erat (Brutus) cum suis navibus apud Heletem fluvium, citra Veliam milia passuum III; A XVI 7, 5.

citreus, aus Citrusholz; tu pulcherrimam mensam citream abstulisti; Ver IV 37.

citro, hierher, herüber: ex beneficiis ultro et citro datis acceptis; of I 56. homines cursare ultro et citro non destiterunt; Sex Rosc 60. do: f. accipio. multis verbis ultro citroque habitis; rep VI 9. cum sic (illa vis) ultro citroque versetur; Ac I 28.

citius, schnell, rasch: voces ut chordae sunt intentae, quae ad quemque tactum respondeant, acuta gravis, cita tarda, magna parva; de or III 216.

civicus, burgerlich: id etiam gregarii milites faciunt inviti, ut coronam dent civicam; Plane 72.

civilis, burgerlich, die Burger betreffend, unter Burgern, voll Burgersinn, gemeinnutig; non suscepisset bellum civile Caesar; div II 24. (bellum) ita civile est, ut non ex civium dissensione, sed ex unius perditis civis audacia natum sit; A VII 13, 1. adsentiris mihi nostram aetatem a castris, praesertim civilibus, abhorre; A XIV 19, 1.

recordamini omnes civiles dissensiones; Catil III 24. maiores aliud ius gentium, aliud ius civile esse voluerunt; of III 69. quem (locum) civilem recte appellaturi videmur, Graeci πολιτικόν; fin IV 5. quod est in oratione civili vitium vel maximum; orat 30. in discordia pax civilis esse nullo pacto potest; Phil VII 23. civilis quaedam ratio est, quae multis et magnis ex rebus constat; inv I 6. in explicandis rationibus rerum civilium; rep I 13. spe pacis et odio civilis sanguinis; ep XV 15, 1. dum modo illa ad hanc civilem scientiam transferamus; de or III 123. cum (animus) se ad civilem societatem natum senserit; leg I 62. quae semper in civili victoria sensimus; Deiot 33.

civiliter, nach Burgerart: philosophiae quidem praecepta noscenda, vivendum autem esse civiliter; fr E IX 4.

civis, Burger, Mitburger, Mitburgerin (fem. f. II, 1. habeo): I. **absolut**: 1. ut, quod civis cum cive agat, domi certet suis legibus; Ver II 32. omnes omnium generum atque ordinum cives summae rei publicae a consulibus petendum esse auxilium arbitrabantur; Sest 25. certat: f. agit. qui cum amplius centum cives Romanos haberet ex conventu Syracusano, qui eum cognoscerent; Ver V 155. se comparet hic civis ita necesse est, ut sit contra haec, quae statum civitatis permovent, semper armatus; rep VI 1. qui meos cives et a me conservatos et me servare cupientes spoliatis ducibus servis armatis obici noluerim; ep I 9, 13. cum civis Centuripinus inter duo || duos || cives indicasset || indicasset ||; Ver II 66. ingratus est iniustusque civis, qui armorum periculo liberatus animum tamen retinet armatum; Marcel 31. quae sunt apud Platonem nostrum scripta divinitus, quales in re publica principes essent, tales reliquos solere esse cives; ep I 9, 12. quis civis ei regi non faveret, cuius...? Deiot 6. fruuntur: f. IV, 2. discrimen inter. non erat aequum principes cives rem habere, ad Satrium nihil praeter nomen pervenire; of III 74. quod cives Romani permulti in illo oppido cum ipsis Agrigentinis vivunt ac negotiantur; Ver IV 93. merentur: f. 3. II, 1. eicio. iis (imperii) cives modeste ac sine recusatione parento; magistratus nec oboedientem et noxium || innoxium || civem multa, vinculis verberibusque coerceto; leg III 6. retinet, solent: f. est. vivunt: f. negotiantur. — 2. est etiam bonorum et fortium civium, quales vos omnibus rei publicae temporibus existitistis, intercludere omnes seditionum vias; Rabir 3. illum clamitasse se civem esse Romanum; Ver V 165. iura certe paria debent esse eorum inter se, qui sunt cives in eadem re publica; rep I 49. esse pro cive, qui civis non sit, rectum est non licere; of III 47. cum illi cives optimi sirt; A VIII 11, D, 8. — 3. L. Flaccus, qui homo, qui civis! Plane 27. miseros interdum cives optime de re publica meritos! Milo 63.

II. **nach Verben**: 1. civem Romanum e conventu Panhormitano ad terram virgis et verberibus abiectum; Ver V 140. cum (animus) sese civem totius mundi quasi unius urbis agnovit; leg I 61. armo: f. I, 1. comparat. ne quem asciscere civem aut civitate donare possimus; Balb 30. coerceo: f. I, 1. parent. videtis cives Romanos gregatim coniectos in lautumias; Ver V 148. conservate rei publicae, indices, civem bonarum artium, bonarum partium, bonorum virorum studiosum; Cael 77. f. I, 1. cupiunt. ut religione civitas solvatur, civis Romanus deditur; Caecin 98. aratores Centuripini tres legatos, cives suos, delegerunt; Ver III 108. optime meritos cives e civitate eiciebant; Flac 16. exterminabit cives Romanos edicto consul a suis dispenatibus? expellet ex patria? Sest 30. in dissensione civili expendendos cives, non numerandos

puto; rep VI 1. extermino: f. expello. hic est Dio nunc beneficio Q Metelli civis Romanus factus; Ver II 20. cum (Dionysius) duas uxores haberet, Aristomachen, civem suam, Doridem autem Locrensem; Tusc V 59. f. I, 1. cognosco. L. Caesar, optimus et fortissimus civis, valetudine impeditur; ep XII 2, 3. si sceleratos cives interfici nefas esset; Milo 8. quem vos amantissimum rei publicae civem indicavistis; Flac 8. cum ad vestrum iudicium cives amplissimos legavit; Balb 42. libero: f. I, 1. est. persaepe etiam privati in hac re publica perniciosos cives morte multaverunt; Catil I 28. facinus est vincire civem Romanum, scelus verberare, prope parricidium necare; quid dicam in cruce[m] tollere? Ver V 170. obicio: f. I, 1. cupiunt. civem Romanum securi esse percussum M. Annius dicit; Ver V 74. quorum in foederibus exceptum est, ne quis eorum a nobis civis recipiatur; Balb 32. quos quasi novos et ascripticios cives in caelum receptos putant; nat III 39. spolio: f. I, 1. cupiunt. omnes cives legibus teneri omnibus; Cluent 156. hoc vos pati potestis, hoc ferre civitas, ut singuli cives singulis versiculis e civitate tollantur? dom 44. f. neco. hic Brundisii ad trecentos fortissimos viros civesque optimos trucidavit; Phil III 10. verbero, vincio: f. neco. — 2. sapientis civis fuit causam nec perniciosam et ita popularem, ut non posset obsisti, pernicioso populari civi non relinquere; leg III 26. f. I, 2. exsisto. — 3. neque ratio adferri potest, cur, si cuiquam novo civi potuerit adimi civitas, non omnibus antiquissimis civibus possit; Caecin 101. aguntur bona multorum civium, quibus est a vobis et ipsorum et rei publicae causa consulendum; imp Pomp 6. haec omnia plane et Siculis et civibus Romanis erepta sunt; Ver II 33. qui se patriae, qui suis civibus natos arbitrantur; Sest 138. cum nostris civibus pateat ad ceteras iter civitates; Balb 29. sic magistratum, sic patrum, sic populorum imperia civibus sociisque praesunt ut corporibus animus; rep III 37. iubet Plato tantum contendere in re publica, quantum probare tuis civibus possis; ep I 9, 18. relinquo: f. 2. si optimarum artium vias traderem meis civibus; div II 1. qui istos plausus, cum popularibus civibus tribuerentur, semper contempserim; Phil I 37. — 4. cum (res publica) declarasset se non potuisse me uno civi carere; ep I 9, 16. et locupletioribus his et melioribus civibus uteremur; Catil II 18. — 5. quos quis ignorat duodecim coloniarum fuisse et a civibus Romanis hereditates capere potuisse? Caecin 102. cum infimo cive Romano quisquam amplissimus Galliae comparandus est? Font 27. se causam apud Chios cives suos dixisse; Ver I 52. diiudico inter: f. I, 1. diiudicat. quid intersit inter popularem, id est adstantorem et levem civem, et inter constantem, severum et severum, al. et gravem; Lael 95. cum tribunus pl. poenas a seditioso civi per bonos viros iudicio persequi vellet; ep I 9, 15. Syracusis cum civibus Romanis eram; eorum tabulas exquirebam, iniurias cognoscebam; Ver IV 137. ut nunc in uno civi spes ad resistendum sit || vires . . sint, al. ||; A VII 3, 4. pro: f. I, 2. of III 47. non modo in socios, sed etiam in cives militesque nostros persaepe esse severe vindicatum; Ver V 133.

III. nach *Adjectiven*: 1. multa sunt civibus inter se communia, forum, fana, porticus, viae; of I 53. ut et civibus et sociis gratissima esset eius integritas ac fides; Ligar 2. — 2. harum omnium rerum mentio ipsa indigna cive Romano atque homine libero est; Rabir 16. — 3. homines Lampsaceni summe in omnes cives Romanos officiosi; Ver I 63.

IV. nach *Substantiven*: 1. perficiam profecto, ut neque res publica civis a me animum neque tu amici desideres; A VIII 11, D, 8. ut omnium civium

salus, vita, libertas, arae, foci, di penates, bona fortunae, domicilia vestrae sapientiae credita esse videantur; dom 1. auctoritas: f. 2. discrimen inter. bona: f. arae. II, 3. consulo. caedes: f. trucidatio. quae (lex) de capite civis Romani nisi comitiis centuriatis statui vetaret; rep II 61. hoc bellum quantum civile geritur primum non modo non in dissensione et discordia civium, sed in maxima consensione incredibilique concordia; Phil VIII 8. Porcia lex virgas ab omnium civium Romanorum corpore amovit; Rabir 12. di: f. arae. cruor: f. trucidatio. Collinam novam dilectu perditissimorum civium conscribebat; Milo 25. habere dilectum (debemus) civis et peregrini; of I 149. dissensio, discordia: f. concordia. domicilia: f. arae. quid est sanctius quam domus unius cuiusque civium? dom 109. foci: f. arae. ut fortunae civis bene meriti defenderetis; Quir 16. f. arae. quasi tu Gavio tum fueris infestus ac non nomini, generi, iuri civium hostis; Ver V 169. ut mea persona semper ad improborum civium impetus aliquid videretur habere populare; A VIII 11, D, 7. iniuriae: f. II, 5. sum cum. ius: f. genus. Porcia lex libertatem civium licitori eripuit; Rabir 12. in conservanda civium libertate esse privatum neminem; rep II 46. f. arae. ut unius honestissimi atque innocentissimi civis mortem ac sanguinem deprecaretur; Ver V 125. cum interfecta sit civium multitudo; Phil XIV 7. nomen: f. genus. ut nemo, nisi qui mecum esset, civium esse in numero videretur; Piso 7. vos in viri et in civis invicti appello periculo; Milo 101. neque delendum (arbitraretur), etiamsi id fieri posset, summorum civium principatum; ep I 9, 21. saluti prospexit civium; fin I 35. f. arae. civium Romanorum omnium sanguis coniunctus existimandus est; Ver V 172. f. mors. quam sancta sit societas civium inter ipsos; leg II 16. leges, quae de civium Romanorum supplicio rogatae sunt; Catil I 28. nummus in Gallia nullus sine civium Romanorum tabulis commovetur; Font 11. f. II, 5. sum cum. nullus ei ludus videtur esse iucundior quam cruor, quam caedes, quam ante oculos trucidatio civium; Phil IV 11. huic moderatori rei publicae beata civium vita proposita est; rep V 8. f. arae. — 2. si in hostes animo fuisset eo, quo fuit in cives Romanos; prov 10. quod (bellum) et *καλονδον* est et cum civibus; A IX 10, 5. erat in eo summa in omnes cives opis, auxilii, defensionis, largiendi etiam benignitas; rep II 35. qui sibi cum suis civibus nullam iuris communionem, nullam humanitatis societatem velit; rep II 48. sit hoc discrimen inter gratiosos cives atque fortes, ut illi vivi fruuntur opibus suis, horum etiam mortuorum vivat auctoritas immortalis; Balb 49. qui de sociis cum hostibus, de civibus cum sociis faciat pactiones; prov 12. societas cum: f. communio cum. supplicia in cives Romanos nulla Tarquinii accepimus; Phil III 10.

V. *Umstand*: 1. quae (caritas generis humani) serpit sensim foras, cognationibus primum, tum civibus; fin V 65. — 2. homines Graeci inique a suis civibus damnati atque expulsi; Sest 142. se a suis civibus rei publicae causa diligi; Vatin 7. notatio iudicum etiam in nostris civibus haberi solet; Phil V 13. pro uno cive universum senatum mutasse vestem; Sest 27. nemo Gallorum sine cive Romano quicquam negotii gerit; Font 11.

civitas, Bürgerſchaft, Gemeinde, Stadt, Staat, Bürgerrecht: I. *absolut*: 1. erat summum otium forense, sed senescentis magis civitatis quam acquiescentis; Q fr II 13, 5. multae civitates omni aere alieno liberatae, multae valde levatae sunt, omnes suis legibus et iudiciis usae, *αυτονομία* adeptae, revixerunt; A VI 2, 4. in hac civitate, quae longe iure libertatis ceteris civitatibus antecellit; agr II 29. lege carens civitas estne ob *id* ipsum habenda nullo loco? leg II 12. Syracusana civitas,

ut eam potissimum nominem, dedit ipsi statuum; Ver II 145. civitates locupletes, ne in hiberna milites recipiant, magnas pecunias dabant; A V 21, 7. §. II, 3. concedo. debet; §. est; rep III 34. II, 1. rego. hoc Netinorum foederata civitas publice dicit; Ver V 133. hac re incredibile est quantum civitates emergerint; A VI 2, 4. foederatae civitates sunt duae, quarum decumae venire non soleant, Mamertina et Tauromenitana: quinque praeterea sine foedere immunes civitates ac liberae, Centuripina, Halaesina, Segestana, Halicyensis, Panormitana; Ver III 13. quid est civitas nisi iuris societas? rep I 49. debet constituta sic esse civitas, ut aeterna sit; rep III 34. quae tam firma civitas est, quae non odiis et discidiis funditus possit everti? Lael 23. non id actum, beata et honesta civitas ut esset; A VIII 11, 2. cuius paucos pares haec civitas tulit; Piso 8. qui (rex) civitatem non modo liberam, sed etiam gentibus imperantem servare sibi coëgisset; of III 84. quae (civitates) in amicitia fideque populi Romani perpetuo manserant; Ver V 83. nunc novo quodam morbo civitas moritur; A II 20, 3. potest; §. est; Lael 25. stat. II, 1. adimo. et in nostra civitate et in ceteris, quae rerum potitae sunt, multis fortissimis viris iniustus iudiciis tales casus incidisse; ep V 17, 3. huic (fratri) ad urbem venienti tota obviam civitas cum lacrimis gemituque processerat; Sest 68. recipiunt; §. dant. reviviscunt; §. adipiscuntur. senescit; §. acquiescit. servit; §. imperat. sine quo (imperio) nec domus nec ulla civitas stare potest; leg III 3. quibus (legibus) haec civitas utitur; dom 33. §. adipiscuntur. ut illa omittam, quae civitate teste fecisti; ep XV 21, 2. 2. eum (mundum) esse quasi communem urbem et civitatem hominum et deorum; fin III 64.

II. *nach Verben*: 1. ut omnes intellegent nec ademptam cuiquam civitatem esse neque adimi posse; Caecin 101. §. depono. provideri abs te. ut civitates optimatum consiliis administrarentur; Q fr I 1, 25. cum ex nostro iure duarum civitatum nemo esse possit, tum amittitur haec civitas denique, cum is, qui profugit, receptus est in exsilium, hoc est in aliam civitatem; Caecin 100. cogo; §. I, 1. imperat. cum a me peteret Philippus Lacedaemonius, ut tibi civitatem commendarem; ep XIII 28, a, 1. sin ea conservandae civitatis causa gessissem; Quir I. constituo; §. I, 1. est; rep III 34. quae (civitas) legibus continetur; Cluent 146. non admittit iis civitas, sed ab iis relinquitur atque deponitur; Caecin 100. ipsa Julia, qua lege civitas est sociis et Latinis data, qui fundi populi facti non essent, civitatem non haberent; Balb 21. non ut eriperent nobis socii civitatem, sed ut in eam reciperentur, petebant; Phil XII 27. evertito; §. I, 1. est; Lael 23. habeo; §. do. I, 1. caret. cur de civitatibus instituendis littera nulla in eorum (rhetoricorum doctorum) libris inveniretur; de or I 86. levo; §. I, 1. adipiscuntur. nuper fixa tabula est, qua civitates locupletissimae Cretensium vectigalibus liberantur; Phil II 97. §. I, 1. adipiscuntur. iure nostro neque mutare civitatem quisquam invitus potest neque, si velit, mutare non potest, modo asciscatur ab ea civitate, cuius esse se civitatis velit; Balb 27. nomino; §. I, 1. dat; Ver II 145. ne P. Clodius vi oppressam civitatem teneret; Milo 38. considerandae leges, quibus civitates regi debeant; leg I 17. relinquo; §. depono. ut religione civitas solvatur, civis Romanus deditur; Caecin 98. teneo; §. opprimo. legem populum Romanum iussisse de civitate tribenda; Balb 38. sapientissimis et fortissimis et armis et consilio civitatem tuentibus; rep II 59. — 2. duarum civitatum civis noster esse iuri civili nemo potest; non esse huius civitatis, qui se alii civitati dicarit, potest; Balb 28. §. I. amitto, muto. — 3. antecello; §. I, 1. antecellit. qui civitatibus concesserunt, ut

nummos pro frumento darent; Ver III 191. etsi memineram me ei civitati omnia debere; ep XIII 28, a, 1. classis nomine pecuniam civitatibus imperatam queruntur; Flac 27. cum (Pericles) iam suae civitati maxima auctoritate plurimos annos domi et belli praefuisset; rep IV 11. permultis civitatibus pro frumento nihil solvit omnino; Ver III 165. ut usui civitati simus; rep I 33. numquam tanto odio civitati Antonius fuit, quanto est Lepidus; ep XII 10, 3. hanc coniunctionem videlicet potestatis et sapientiae saluti censuit (Plato) civitatibus esse posse; Q fr I 1, 29. — 4. qui (viri) carere ingrata civitate quam manere in improba maluerunt; leg III 26. Volaterrani optimi cives fruuntur nobiscum simul hac civitate; dom 79. — 5. accersitus in civitatem sum; par 28. ascivit eos (Latinos) in civitatem; rep II 33. qui ex civitate in senatum propter dignitatem delecti estis; Sex Rosc 8. cum indemnati cives e civitate eiciebantur; Sest 56. aut tres tibi Ligarii retinendi in civitate sunt aut tres ex civitate exterminandi; Ligar 33. maneo in; §. 4. careo. qui de illa civitate totaque provincia optime meritus esset; Ver IV 142. hinc in ea civitate, in qua est natus, honestissimo loco natum esse concedis; Balb 6. eos plane non solum ex agris, verum ex civitatibus suis profugisse; Ver III 121. et ex Latio multi, ut Tusculani, ut Lanuvini, et ex ceteris regionibus gentes universae in civitatem sunt receptae, ut Sabinorum, Volscorum, Hernicorum; Balb 31. §. I. amitto, eripio. cuius (Calidii) lege Q. Metellus in civitatem sit restitutus; Planc 69. retineo in; §. extermino ex. cum ego me sensissem tuto omnino in civitate esse non posse; dom 8. summos fuisse in civitate nostra viros; leg I 14. senatum omnino de civitate esse sublatum; Sest 42.

III. *nach Adjektivben*: 1. id est proprium civitatis atque urbis, ut sit libera suae rei cuiusque custodia; of II 78. — 2. neminem illi civitati inimicum esse arbitror, qui amicus huic sit civitati; Phil VIII 19. adfert haec opinio religionem utilem civitatibus; leg II 26. — 3. natura sumus apti ad coetus, concilia, civitates; fin III 63. homines in suis civitatibus et municipiis gratiosi; Muren 47.

IV. *nach Substantiven*: 1. id est ut esset faciendum non ademptione civitatis, sed tecti et aquae et ignis interdictione; dom 78. illi Massiliensium paucorum et principum administrationi civitatis; rep I 44. etsi cursum ingenii tui, Brute, premit haec importuna clades civitatis; Bru 332. amissum omnem non modo sucum ac sanguinem, sed etiam colorem et speciem pristinam civitatis; A IV 18, 2. omitto civitatum, nationum consensum; dom 75. ut in re publica quaedam sunt, quae, ut sic dicam, ad corpus pertinent civitatis, ut agri, portus, pecunia, classis, nautae, milites, socii; inv II 168. de C. Mario, custode civitatis atque imperii vestri; Quir 9. decumae; §. I, 1. est; Ver III 13. reddite prius nobis Brutum, lumen et decus civitatis; Phil XI 24. §. persona. dignitas; §. persona. ut de disciplina ac temperatione civitatis loquamur; Tusc IV 1. cum paucis annis post hanc civitatis donationem acerrima de civitate quaestio Licinia et Mucia lege venisset; Balb 48. sumptus et tributa civitatum ab omnibus, qui earum civitatum fines incolant, tolerari aequaliter || aequabiliter ||; Q fr I 1, 25. ea forma civitatis mutabilis maxime est; rep II 43. Romulum auspiciis, Numam sacris constitutis fundamenta iecisse nostrae civitatis; nat III 5. numero definieram genera civitatum tria probabilia; rep II 65. usus eius (virtutis) est maximus civitatis gubernatio; rep I 2. Cetarinos, Scherinos, parvarum civitatum homines, omnino abiectos esse; Ver III 103. leges etiam et instituta ac mores civitatum perscripsimus; fin IV 61. quoniam census non ius civitatis confirmat; Arch 11. leges; §. instituta.

haec ita gesta esse cognoscite et ex litteris publicis civitatum et ex testimoniis publicis; Ver III 175. lumen: f. decus. mores: f. instituta. postliminio potest civitatis fieri mutatio; Balb 28. cum imploraret saepius usurparetque nomen civitatis; Ver V 162. de sua potentia dimicant homines hoc tempore periculo civitatis; A VII 3, 4. est proprium munus magistratus intellegere se gerere personam civitatis debereque eius dignitatem et decus sustinere; of I 124. cur me a ceteris clarissimis viris ac principibus civitatis secernas; Sulla 3. Pericles, et auctoritate et eloquentia et consilio princeps civitatis suae; rep I 25. in optimorum consiliis posita est civitatum salus; rep I 51. sanguis, species, succus: f. color. sermo in novem et dies et libros distributus de optimo statu civitatis et de optimo cive; Q fr III 5, 1. sumptus: f. fines. temperatio: f. disciplina. testimonia: f. litterae. tributa: f. fines. sunt testes viri clarissimi nostrae civitatis; div Caec 13. f. princeps. — 2. an lingua et ingenio patefieri aditus ad civitatem potuit, manu et virtute non potuit? Balb 54. iste homo ex eius modi civitate testis relinquetur? Ver V 105. cum ex omnibus civitatibus via sit in nostram cumque nostris civibus pateat ad ceteras iter civitates; Balb 29. quaestio de: f. 1. donatio. via ex, in: f. iter ad.

V. **Umfand**: 1. qui (Q. Nobilior) etiam Q. Ennius civitate donavit; Bru 79. qui foederatos civitate donarunt; Balb 65. cum (Caesar) tabulam, in qua nomina civitate donatorum incisa essent, revelli iussisset; ep XIII 36, 1. ne quem populus Romanus Gaditanum recipiat civitate; Balb 32. — 2. Theodosium, legatum ad senatum a civitate libera missum; har resp 34. nullum bellum suscipi a civitate optima nisi aut pro fide aut pro salute; rep III 34. f. II, 1. muto. nihil in hac civitate temporibus illis sciri discive potuit, quod . . . ; de or III 135. in qua civitate nihil valeret senatus, rem publicam esse nullam putavi; Quir 14. quotus quisque [est, qui] istam (famam) effugere potest || possit || in tam maledica civitate? Cael 38. quae harmonia a musicis dicitur in cantu, ea est in civitate concordia; rep II 69. f. I, 1. antecellit, potiuntur.

clades, Unglück, Unheil, Niederlage: I. illam meam cladem maximum esse rei publicae vulnus indicastis; Sest 31. etsi cursum ingenii tui, Brute, premit haec importuna clades civitatis; Bru 332. — II, 1. post acceptam illam maximam cladem; div I 101. dies adfert magnas saepe clades; Phil III 2. — 2. in has clades incidimus; of II 29. — III. nonne C. Flaminius neglexit signa magna cum clade rei publicae? div I 77. post: f. II, 1. accipio.

clam, heimlich: non desistebant clam inter se convenire; agr II 12. ut in rebus ab intimis ac domesticis Pompei clam exulceratis, deinde palam a consularibus exagitatis ita versamur; ep I 1, 4. clam an palam de se sententiam ferri vellet; Cluent 55. nisi docet ita se possedis, ut nec vi nec clam nec precario possederit; Caecin 92. se, ut clam venisset, sic clam || [clam] || in Pyrrhi castra rediturum; of III 86. si qui clam surripiat aut eripiat palam; Ver IV 134. venio: f. redeo.

clamator, Schreier: I, 1. qui (pulli) evolent clamatores odiosi ac molesti; de or III 81. — 2. quem existimem clamatorem, quem oratorem fuisse; Bru 182. — II. non caudicium nescio quem neque clamatorem aut rabulam conquirimus; de or I 202.

clamito, rufen, aufrufen, schreien: I, 1. clamitas: „quo usque ista dicis?“ Planc 75. — 2. hoc tu confiteris, illum clamitasse se civem esse Romanum; Ver V 165. — II. nonne supercilia abrasa clamitare calliditatem videntur? Q Rose 20. quidam in portu caricas Cauno advectas vendens Cauneas clamitabat; div II 84.

clamo, rufen, schreien, verkünden, bezeugen,

nennen: I, 1. a principio clamare agreste quiddam est; de or III 227. — 2. alii vestrum anseres sunt, qui tantum modo clamant, nocere non possunt; Sex Rose 57. — II, 1. si tu clamare coepisses „C. Caesar, cave ignoscas“; Ligar 14. — 2. cum et de suo et de uxoris interitu clamaret; Cluent 31. f. III. — 3. socii praedae clamare coeperunt, sibi ut haberet hereditatem; Ver II 47. — 4. ipsius Habonii tabulae praedam illam istius fuisse clamant; Ver I 150. maxima voce clamat populus neque se uni neque paucis velle parere; rep I 55. — III. quid restipulatio clamat? Q Rose 37. cum hoc de pecunia clamaret; Ver V 17. — IV. Academicus ab eis, quos deseret, insanus, imperitus temerariusque clamabitur; Ac fr 20 (3. 29).

clamor, Ruf, Beifallsruf, Geschrei, Lärm, Getöse: I. ad quos (poetas) cum accessit clamor et approbatio populi; rep IV 9. nihil me clamor iste commovet; Rabir 18. est quiddam contentionis extremum, quod tamen interius est quam acutissimus clamor; de or III 227. insecutus est me cum suis: clamor, lapides, fustes, gladii, haec improvisa omnia; A IV 3, 3. — II. haec sunt, quae clamores et admirationes in bonis oratoribus efficiunt; de or I 152. qui clamores vulgi atque imperitorum excitantur in theatris! fin V 63. tantus in curia clamor factus est, ut populus concurreret; Ver II 47. eius (Clodii) operae repente a Graecostasi et gradibus clamorem satis magnum sustulerunt; Q fr II 1, 3. — III, 1. Fufium clamoribus et conviciis et sibilis connectantur; A II 18, 1. se clamore populi Romani infesto atque inimico excitatum confessum esse . . . ; Ver I 12. rumore et clamore populi perturbatus est; Ver II 48. non modo tonante Iove, sed prope caelesti clamore prohibente; Phil V 8. cum in singulis versibus populus Romanus maximo clamore et plausu Bruti memoriam consequeretur; Phil X 8. dixi de te tanto clamore consensuque populi, ut nihil unquam simile viderim; ep XII 7, 1. eodem die vehementer actum de agro Campano clamore senatus prope cantionali; Q fr II 5, 1. — 2. apud aculeum sine clamore ferre non possumus; Tusc II 52.

clandestinus, heimlich, geheim: hinc cum hostibus clandestina conloquia nasci; Cato 40. qui (Aratus) clandestino introitu urbe est potitus; of II 81. exercitus perditorum civium clandestino scelere conflatus; Sulla 33.

clangor, Geschrei: „(Iovis satelles) clangorem fundit vastum“; Tusc II 24.

clare, deutlich, laut: dic etiam clarius; Ver III 175. cum omnes clare gemant; A II 20, 3. recita istam restipulationem clarius; Q Rose 37.

clareo, glänzen, leuchten: „rutilo cum lumine claret Canis“; fr H IV, a, 348. „simili quia forma littera claret“; fr H IV, a, 240.

clarisonus, helltönend: „a clarisonis auris Aquilonis“; fr H IV, a, 526.

claritas, Klang, Glanz, erlauchter Name, Ruhm: I. claritatem in voce (esse); Ac I 19. — II. ad claritatem amplitudinemque aptior eorum (vita est), qui . . . ; of I 70. — III. quae quamquam ex multis pro tua claritate audiam; ep XIII 68, 1.

claro, erhellen, glänzen lassen: „Iuppiter excelsa clarabat sceptris columna“; div I 21. „has stellas non potuit nobis nota clarare figura“; fr H IV, a, 410.

clarus, hell, deutlich, laut, einleuchtend, leuchtend, glänzend, berühmt, berühmtigt: A. quis clarior in Graecia Themistocle? Lael 42. quod erit vobis luce clarius; Ver II 186. „vidisti claro tremulos ardore cometas“; div I 18. desideratis clarissimos cives; Phil II 55. luce sunt clariora nobis tua consilia omnia; Catil I 6. plurimis nostris exemplis usus es, et iis quidem claris et illustribus; div II 8. illa expulatio || expugnatio || fani quam clara apud omnes (fuit)! Ver I 50. quae (pocula) gemmis erant

Cat. hls cum ta-
cent clamant

distincta clarissimis; Ver IV 62. solitos esse in epulis canere convivas ad tibicinem de clarorum hominum virtutibus; Tusc I 3. in duabus Hispaniis clarissimos imperatores fuisse; Font 16. quia (litterulae) solent tuae compositissimae et clarissimae esse; A VI 9, 1. in tantis tenebris erroris clarissimum lumen menti meae praetulisti; Sulla 40. sol omnia clarissima luce conlustrans; nat II 92. quodsi non imminuit calamitas clarissimi nominis gloriam; dom 86. quod (oppidum) fuerat in primis Siciliae clarum et ornatum; Ver II 86. ex tribus istis clarissimis philosophis; de or II 157. clarissimis rebus tenebras obducere; Ac II 16. signis luce omni clarioribus crimina refellemus; Cael 22. »Helices«, cuius clarissimas stellas; nat II 105. amplissimus quisque et clarissimus vir; de or I 198. Cn. Octavii, clari viri et magni, statuam videmus in rostris; Phil IX 4. non miserabiliter vir clarus emoritur; Tusc I 96. cum in voce duo sequamur, ut clara sit, ut suavis; of I 133. urbem Asiae clarissimam Cyzicenorum; imp Pomp 20. — B, a, I. non tulit ullos haec civitas aut gloria clariore auctoritate graviore; de or II 154. — II. quae (pecunia) semper ab amplissimo quoque clarissimoque contempta est; Phil I 29. — b, incredibile dicam, sed ita clarum, ut ipsum negaturum non arbitrer; Ver IV 57.

classicula, Flotttülle: Cassius cum classicula sua venerat; A XIV 2, 4.

classis, Abteilung, Klasse, Flotte: quem in locum classes hostium saepe accesserint; Ver IV 104. cum in hanc rei publicae navem armatae tot classes incursum viderentur; Sest 46. si fatum fuit classes populi Romani bello Punico primo, alteram naufragio, alteram a Poenis depressam, interire; div II 20. cum contento cursu hostium classis Italiam peteret; Muren 33. potest: j. II, 1. incendio. videntur: j. incurunt. — II, 1. cum maximas aedificasset ornassetque classes; imp Pomp 9. classes cum magna ignominia populi Romani amissae et perditae; Ver pr 13. qui (Dionysius) cum ad Peloponnesum classem appulisset; nat III 83. armo: j. I. incurunt. depressa hostium classis; Arch 21. j. I. intereunt. classem pulcherrimam populi Romani in litus expulsam et eiectam inflammari incendique iussit; Ver V 91. classem Lacedaemoniorum, quae subducta esset ad Gytheum, clam incendio posse; of III 49. inflammo: j. eicio. orno: j. aedifico. perdo: j. amitto. subduco: j. incendio. — 2. qui mihi cum illo (Democrito) conlati quintae classis videntur; Ac II 73. — 3. tu classi et navibus Syracusanum praesae voluisti; Ver V 85. — 4. relicum populum distribuit in quinque classes; rep II 39. — III, 1. relictus ab duce praefectoque classis; Ver V 89. — 2. nonne M. Curtio et P. Sextilio quaestoribus pecunia in classem est erogata? Flac 30. — IV. quod classe tu velles decedere; ep III 5, 3. qui (Duellius) Poenos classe devicit; orat 153. hac classe M. Crassus ab Aeno in Asiam navigavit; Flac 32.

clava, Keule: I. sibi habeant clavam et pilam; Cato 58. — II. male mulcati clavis ac fustibus repelluntur; Ver IV 94.

claudicatio, Hinken: I. in quo (Vulcano) leviter apparet claudicatio non deformis; nat I 83. — II. quod in claudicatione animadverti potuit; de or II 249.

claudico, hinken, lahmern: Sp. Carvilio graviter claudicanti ex vulnere ob rem publicam accepto; de or II 249. »ubi est vetus illud: num claudicat? at hic clodicat«; de or II 249. si quid in nostra oratione claudicat; de or III 198. actio paulum cum vitio vocis tum etiam ineptiis claudicabat; Bru 227. omnis nec claudicans nec quasi fluctuans et aequaliter constanterque ingrediens numerosa habetur

oratio; orat 198. tota res vacillat et claudicat; nat I 107.

claudo, schließen, einschließen, verschließen, absperrern: omnes claudentur aditus; Phil I 25. tamquam clausa sit Asia, sic nihil perfertur ad nos praeter rumores; ep XII 9, 1. nostrorum hominum ad eorum doctissimas voces aures clausas fuisse; Tusc IV 2. quam (consuetudinem) adhuc meus pudor mihi clausit; ep IV 13, 6. mea domus tibi patet, mihi clausa est; Sex Rosc 145. claudere mihi videtur (Caesar) maritimos exitus; A IX 15, 1. adservasses hominem custodiis Mamertinorum tuorum, vinctum clausum habuisses; Ver V 168. cum L. Flacco consuli portas tota Asia clauderat; Flac 61. qui non claudunt numeris sententias; orat 229. cum edictis tuis tabernas claudi iubebas; dom 54. ut, quae (valvae) olim ad ornandum templum erant maxime, nunc tantum ad claudendum || cludendum || factae esse videantur; Ver IV 124. valvae clausae subito se aperuerunt; div II 67.

claudo, lahmern, hinken: in quacumque una (parte) plane clauderet, orator esse non posset; Bru 214. quid est, cur claudere aut insistere orationem malint quam cum sententia pariter excurrere? orat 170. etiamsi (beata vita) ex aliqua parte clauderet; Tusc V 22.

claudus, lahm: A. claudum habebimus deum, quoniam de Vulcano sic accepimus; nat I 83. quam (legem) ille claudus homo promulgavit; A I 16, 13. — B. iste »claudus«, quem ad modum aiunt, »pilam« || retinere ||; Piso 69.

clavicula, Ranke: vites sic claviculis adminicula tamquam manibus apprehendunt; nat II 120. vites claviculis suis quasi manibus, quicquid est nacta, complectitur; Cato 52.

clavis, Schlüssel: mimulam || illam || suam suas res sibi habere iussit; ex duodecim tabulis claves ademit, exegit; Phil II 69. Sex Clodio omnes horreorum claves lege tua tradidisti; dom 25.

claustra, Verschließ, Bollwerk, Schranken, Schutz: 1. iis claustra loci committenda non existimavit; Ver V 84. efringi multorum fores, revelli claustra; Ver IV 52. cum ego tanto intervallo claustra ista nobilitatis refregissem; Muren 17. — 2. nos sub signo claustrisque rei publicae positum vectigal || vectigal || servare non potuisse; agr I 21.

clausula, Schluß, Ende, Schlußsatz: sunt clausulae plures, quae numerose et iucunde cadunt; orat 215. clausula est difficilis in tradenda provincia; A VI 3, 3. j. cadunt. — II, 1. addidisti clausulam; de or II 240. clausulas atque interpuncta verborum animae interclusio atque angustiae spiritus attulerunt; de or III 181. neque librariorum notis, sed verborum et sententiarum modo interpunctas clausulas in orationibus esse voluerunt; de or III 173. clausulas diligentius etiam servandas esse arbitror quam superiora, quod in eis maxime perfectio atque absolutio indicatur; de or III 192. hunc (creticum) ille (Aristoteles) clausulis aptiorem putat, quas vult longa plerumque syllaba terminari; de or III 183. — 2. utar ea clausula, qua soleo; ep II 4, 2. — 3. veniamus aliquando ad clausulam; Phil XIII 47. — III. aptus: j. II, 1. termino. — IV. in: j. II, 1. servo.

clavus, Nagel, Keil, Griff am Steuerruder: I. etiam novo quidam amore veterem amorem tamquam clavo clavum eiciendum putant; Tusc IV 75. ex hoc die clavum anni movebis; A V 15, 1. clavum tanti imperii tenere et gubernacula rei publicae tractare in maximo cursu ac fluctibus posse; Sest 20. sedebamus in puppi et clavum tenebamus; ep IX 15, 3. — II. eici: j. I. eicio.

clemens, mild, schonend: etsi satis clemens sum in disputando; fin II 12. clementi castigatione licet uti; of I 137. consilium capit clemens; Ver V

101. apud clementes indices et misericordes; Plane 31. nomine C. Caesaris, clementissimi atque optimi viri; Vatin 22.

clementer, mild, schonend: leniter hominem clementerque accepit; Ver IV 86. cum aliquid clementer, mansuete, iuste, moderate, sapienter factum audimus; Marcel 9.

clementia, Milde, Schonung: I. clementia (est), per quam animi temere in odium alicuius [injectionis] || innocentis, al. || concitati comitate retinentur; inv II 164. ipsum (Caesarem) non voluntate aut natura non esse crudelem, sed quod popularem putaret esse clementiam; A X 4, 8. — II, 1. eandem clementiam experta esset Africa, quam cognovit Asia; ep XV 15, 2. indigne ferunt illam clementiam mansuetudinemque nostri imperii tantam in crudelitatem esse conversam; Ver V 115. experior: f. cognosco. — 2. ad clementiam tuam confugio; Ligar 30. — III. tu clementia ac misericordia singulari tanto scelere tantaque intemperantia fuisti, ut . . . ; sen 17. — IV, 1. huius insidiosa clementia delectantur, illius iracundiam formidant; A VIII 16, 2. — 2. per: f. I. inv II 164.

clepo, stehlen: I. Sparta, rapere ubi pueri et clepere discunt; rep IV 3. — II. »sacrum qui clepsit«; leg II 22.

clepsydra, Wasseruhr: hunc (Periclem) non declamator aliquis ad clepsydram latrare docuerat; de or III 138. cras ergo ad clepsydram; Tusc II 67.

cliens. Schutzverwandter, Schützling: I, 1. adsunt Segestani, clientes tui; Ver IV 80. — 2. quos clientes nemo habere velit, non modo illorum cliens esse; Phil II 107. — II, 1. se clientes appellari mortis instar putant; of II 69. habeo: f. I, 2. — 2. ab hospitibus clientibusque suis iniurias propulsare eorumque fortunas defendere; div Caec 66. — III. Samnitium, quondam hostium, tum iam clientium suorum, dona repudiaverat; rep III 40. fortunae: f. II, 2.

clientela, Schutzverwandtschaft, Schutzgenossenschaft: I, 1. amplissimas clientelas acceptas a maioribus (Nero) confirmare poterit et beneficiis suis obligare; ep XIII 64, 2. scis, quam diligam Siculos et quam illam clientelam honestam iudicem; A XIV 12, 1. obligo: f. accipio. tu non modo totius Siciliae, sed unius tenuissimi Siculi clientelam tueri potes? Ver IV 90. — 2. habuit plebem in clientelas principum discriptam || descr. ||; rep II 16. — II. decretum officio aliquo expressum clientelae; Sest 10.

clinatus, geneigt, geneigt: »haec (Ales) clinata magis paulo est Aquilonis ad auras«; fr H IV, a, 327. »clinato corpore«; fr H IV, a, 505. »clinata est ungula vemens fortis Equi«; fr H IV, a, 287.

clipeus (clupens), Schild: I. (Epaminondas) quaesivit, salvusne esset clipeus; fin II 97. — II, 1. si quis Phidiae clipeum dissolverit; orat 234. — 2. quid Phidias sui similem speciem inclusit in cluipo Minervae? Tusc I 34.

clitellae, Saumfattel: clitellis eas (columnas) apportavi; Scaur 45, 1.

clitellarius, einen Saumfattel tragend: mulus clitellarius; Top 36.

clivus, Zügel: I. quem (equitatum) ego in clivo Capitolino conlocaram; A II 1, 7. — II, 1. se clivi Capitolini poenas ab equitibus Romanis esse repetiturum; sen 12. — 2. domus in clivo Capitolino seutis referta; Milo 64.

cloaca, Abzugsgraben: I. corporibus civium Tiberim compleri, cloacas refarciri; Sest 77. — 2. qui (praetor) de fossis, de cloacis interdicat; Caecin 36.

clodico f. **claudico**.

cludo f. **claudio**, templum.

clueo, genannt werden, heißen: »unde ignis cluet mortalibus clam divisus«; Tusc II 23.

coacervatio, Aufhäufung: alteri (haec facienda) frequentatione argumentorum et coacervatione universa; part or 122.

coacervo, zusammenhäufen, aufhäufen: quantum e multis familiis coacervari una in domo potuit; Sex Rosc 133. videtis omnibus rebus et modis constructam et coacervatam pecuniam decemviralem; agr. I 14. veri similia, etiamsi videntur esse exigua per se, multum tamen, cum sunt coacervata, proficiunt; part or 40.

coacesco, fauer, schlecht werden: ut non omnem vinum, sic non omnis natura || aetas matura || vetustate coacescit; Cato 65.

coactor, Einnehmer: ut nostri facere coactores solent in centesima || centima, al. ||; Rab Post 30.

coactus, Zwang: eum coactu istius, quod non senserit, iudicasse; Verr II 34. in iudicio coactu atque efflagitatu meo producere eum; Ver V 75.

coaedifico, aufbauen, bebauen: campum Martium coaedificari; A XIII 33, a, 1 (4). (loci) coaedificati an vasti; part or 36. quae (urbs) quia postrema coaedificata est; Ver IV 119.

coaequo, gleich machen: ad libidines iniuriasque tuas omnia coequasti; Ver III 85.

coagmentatio, Zusammenfügung, Verbindung: I. quasi consentiens ad mundi incolunitatem coagmentatio naturae; nat II 119. quae est coagmentatio non dissolubilis? nat I 20. — II. omnis coagmentatio corporis labefactatur et frangitur; Tim 17.

coagmento, zusammenfügen, zusammenfügen: ut neve asper eorum (verborum) concursus neve hiulus sit, sed quodam modo coagmentatus et levis; de or III 171. cum opus ipsa suum eadem, quae coagmentavit, natura dissolvit; Cato 72. ne coagmentari quidem posse pacem; Phil VII 21. verba etiam verbis quasi coagmentare neglegat; orat 77.

coangusto, einschränken: haec lex dilatata in ordinem cunctum coangustari etiam potest; leg III 32.

coaptatio, Zusammenfügung: f. **cooptatio**.

coarguo, beschuldigen, beweisen, überführen: I. ratio rerum et vis argumentorum coarguit; Font 21. — II. cum tot testibus coarguare; Ver V 74. reliquum est, ut iam illum natura ipsius consuetudoque defendat, hunc autem haec eadem coarguant || coarguat ||; Milo 36. ne nostram culpam coarguamus; A IX 6, 2. errorem eorum coarguit; Ae I 13. iniuriam queror, improbitatem coarguo; Ver III 217. non nostram is perfidiam coarguit, sed indicat suam; ep III 8, 7. — III, 1. eodem modo Hirtuleium dissolvisse publicae tabulae coarguunt; Font 2. — 2. meum crimen avaritiae te nimiae coarguit; Ver V 153.

coarto, zusammendrängen, einengen: Gnaeus noster adhuc in oppidis coartatus et stupens; A VII 10. perfice, ut Crassus haec, quae coartavit et peranguste refersit in oratione sua, dilatet nobis atque explicet; de or I 163.

coctea, Schnecke: ut sumat »terrigenam« potius quam hominum more cocteam diceret || dicere, al. ||; div II 133.

cocus f. **coquus**.

codex, Buch, Ausgabe- und Einnahmebuch, Hauptbuch: I, 1. cedo, quaeso, codicem: circumfer, ostende; Ver II 104. quodsi eandem vim, diligentiam auctoritatemque habent adversaria quam tabulae, quid attinet codicem instituire, conscribere? Q Rosc 6. qui (codex) tum interlitus proferebatur; Cluent 91. ostendo: f. cedo. suum codicem testis loco recitare adrogantiae est; Q Rosc 5. si, quod adversarii nihil credimus, idcirco codicem scribere instituimus; Q Rosc 6. — 2. non habere se hoc nomen

in codicem accepti et expensi relatum confitetur; Q Rose 5. — II. in codicis extrema cera nomen infimum in flagitiosa litura fecit; Ver I 92.

codicilli, Schreibtafel, Billet, Brief; I. epistulam hanc convicio efflagitarunt codicilli tui; Q fr II 9, 1. — II. cum ad te harum || litterarum || exemplum in codicillis exaravi; ep IX 26, 1. hic sententias vestras in codicillos referebat; Phil VIII 28. quae desideras, omnia scripsi in codicillis; A XII 7, 1. — III. si id est, quod nescio an sit, ut non minus longas iam in codicillorum fastis futurorum consulum paginulas habeant quam factorum; A IV 8, a, 2. — IV. quaesivi e Balbo per codicillos, quid esset in lege; ep VI 18, 1.

coëmo, aufkaufen, zusammenkaufen; omnia qui signa, tabulas pictas, omne argentum, aurum, ebur, gemmas coëmeret; Ver IV 8. qui (Thales) omnem oleam coëmisit dicitur; div I 111.

coëmptio, Ehe durch Kauf, Scheinehe; I. quibus verbis coëmptio fiat; de or I 237. horum ingenio senes ad coëmptiones faciendas interimendorum sacrorum causa reperti sunt; Muren 27. — II. „in manum convenerat“. quaero, usu an coëmptione? Flac 84.

coëo, sich verbinden, sich vereinigen, eingehen; I. eo capite, QUI COISSET, QUO QUIS CONDEMNARETUR, illum esse liberum; Cluent 144. Caesar cum eo coire per Arrium cogitat; A I 17, 11. — II. qui societatem cum ipsis adversariis coit; Sex Rose 117.

coëpi, angefangen, begonnen haben; I. 1. ut magis paeniteret coëpisse quam liceret desistere; Rab Post 5. — 2. perge, ut coëperas; leg III 1. 14. — urget eadem fortuna, quae coëpit; Sulla 91. — II. 1. neque se ante causas amicorum tractare atque agere coëpisse, quam ius civile didicisset; de or I 170. qui hostes patriae semel esse coëperunt; Catil IV 22. primo gravari coëpit; Cluent 69. posteaquam honoribus inservire coëpi; of II 4. domum oppugnare, itineribus occurrere, vi lacessere et terrere coëpit; Sest 88. ego ut primum fletu represso loqui posse coëpi; rep VI 15. occurrere, al.: f. lacessere. cum primo impudenter respondere coëpisset; Catil III 12. tractare: f. agere. — 2. res agi coëpta est; Cluent 50. statim, ut (res) dici coëpta est; de or II 313. comitia nostra haberi coëpta sunt; Ver pr 25. qua in urbe primum monumentis et litteris oratio est coëpta mandari; Bru 26. haec in hac urbe primum a Socrate quaeri coëpta; fin V 88. coëptum est referri de inducendo senatus consulto; dom 10. — III. illa, quae temptata iam et coëpta sunt ab isto; Ver V 174. repete, quae coëperas; nat I 17. istam rationem, quam coëpisti, tene; leg II 69.

coëpto, beginnen: coëptat (animal) ea appetere; fin V 24.

coëptus, Anfang: primos suos quasi coëptus appetendi fuisse, ut se conservaret; fin IV 41.

coërcio, (coherceo: f. civem), unschliefen, zusammenhalten, einschränken, zügeln, bändigen, strafen: ut nos quasi extra ripas diffluentes coërceret; Bru 316. eos morte, exilio, vinclis, damno (leges) coërcet; of III 23. Appius turmas aliquot equitum dederat huic Scaptio, per quas Salaminios coërceret; A V 21, 10. qui (mundus) omnia complexu suo coërcet et continet; nat II 58. altera (aqua pluvia) || alterum || iubetur ab arbitro coërceri; Top 39. qui coërcet et regit beluam; rep II 67. „magistratus nec oboedientem et noxium || innoxium || civem multa, vinclis verberibusve coërceto“; leg III 6. docemur coërcere omnes cupiditates; de or I 194. unius improbi supplicio multorum improbitatem coërcere; Ver III 208. ut (inventus) omnium opibus refrenanda atque coërcenda

sit; div II 4. ut ratio coërcet temeritatem; Tusc II 47. quam (vitem) ferro amputans coërcet ars agriculturalum; Cato 52.

coërcitio, Einschränkung; interpellatio, contentio || interpellantis coërcitio ||; de cr III 205.

coero f. **curo**.

coetus, Zusammenkunft, Vereinigung, Verbindung, Versammlung; I. 1. ut (homo) hominum coetus et celebrationes et esse et a se obiri velit; of I 12. — 2. populus non (est) omnis hominum coetus quoquo modo congregatus, sed coetus multitudinis iuris consensu et utilitatis communi sociatus; rep I 39. — II. congrego: f. I. 2. vixdum etiam coetu vestro dimisso; Catil I 9. congregatione aliae (bestiae) coetum quodam modo civitatis imitantur; fin II 109. oëo: f. I. 1. socio: f. I. 2. — III. natura sumus apti ad coetus, concilia, civitates; fin III 53. — IV. in hominum eruditissimorum coetu loquor; Piso 68.

cogitate, durchdacht: quae accurate cogitateque scripsisset; Arch 18.

cogitatio, Gedanke, Vorstellung, Nachdenken, Überlegung, Erwägung, Vorhaben, Absicht; I. ut ea vix cuiusquam mens aut cogitatio capere possit; Marcel 6. in quo evigilarunt curae et cogitationes meae? par 17. haec cogitatio, quid magnitudine animi dignissimum sit, dolorem mitiorem facit; Tusc II 53. cogitatio diuturna nihil esse in re mali dolori medetur; Tusc III 74. potest: f. capit. posteriores cogitationes, ut aiunt, sapientiores solent esse; Phil XII 5. cogitatio in vero exquirendo maxime versatur; of I 132. — II. 1. qui suas omnes cogitationes abiecerunt in rem tam humilem; Lael 32. ut essent, non qui scriptum suum recitarent, sed qui cogitationem || cogitatione || adsequi possent et voluntatem interpretari; inv II 139. quae (vis) investigat occulta, quae inventio atque cogitatio dicitur; Tusc I 61. nec tuas tacitas cogitationes extimescit; Ligar 6. non rei publicae procuratio impediuntur cogitationes meae; ep IV 6, 2. omnis in ea (re publica) cogitatio et cura ponenda (est); div II 7. non ex eventu cogitationem spectari oportere; inv II 23. quod vis || quaeris ||, ut suscipiam cogitationem, quidnam istis agendum putem; A XIV 20, 4. vincam meis officiis cogitationes tuas; ep III 10, 1. — 2. Plato omne iudicium veritatis veritatemque ipsam cogitationis ipsius et mentis esse voluit; Ac II 142. — 3. ea, quae dicuntur a testibus, conjecturae et cogitationi traduntur; Font 23. — 4. curandum est, ut cogitatione ad res quam optimas utamur; of I 132. — 5. quod ne in cogitationem quidem cedit; nat I 21. de reliqua nostra cogitatione cognosce; A IV 2, 6. omne illud tempus meridianum Crassum in acerrima atque attentissima cogitatione posuisse; de or III 17. quamquam hae me litterae Dolabellae iubent ad pristinas cogitationes reverti; A IV 13, 2. animo soluto a cura et a cogitatione; Tul 1. — III. solum est (hoc animal) particeps rationis et cogitationis, cum cetera sint omnia expertia; leg I 22. — IV. ut non adhibeas in consilium cogitationum tuarum desperationem aut timorem; ep VI 1, 2. motus animorum duplices sunt, alteri cogitationis, alteri appetitus; of I 132. — V. 1. me omnino tua cogitatione adiuva; A IX 10, 10. adsequi: f. II, 1. adsequor. quoniam attigi cogitatione vim varietatemque fortunae; de or III 9. complexus sum cogitatione te absentem; ep III 11, 2. mentem meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam; Arch 14. quocumque te animo et cogitatione converteris; de or I 6. ut (animus) id, quod fecit, impetu quodam animi potius quam cogitatione fecerit; inv II 17. quarum tu rerum cogitatione nos levare || levare || aegritudine voluisti; ep V 13, 5. speciem dei percipi cogitatione,

non sensu; nat I 105. quod cogitatione magis a virtute potest quam re separari; of I 95. — 2. cum ei nihil adhuc praeter ipsius voluntatem cogitationemque acciderit; Catil II 16. quod facinus sine animi motu et cogitatione, id est ratione, perficitur? nat III 71.

cogito, denken, bedenken, erwägen, überlegen, gedenken, beabsichtigen: I, 1. a. spatium sumamus ad cogitandum; fin IV 1. hominis mens discendo alitur et cogitando; of I 105. ut ea, quae cogitando complecti vix possemus, intuenso quasi teneremus; de or II 357. duas res non modo agere uno tempore, sed ne cogitando quidem explicare quisquam potest; Phil XI 23. — b. loquor de docto homine et erudito, cui vivere est cogitare; Tusc V 111. — 2. ad haec cogita vel potius excogita; A IX 6, 7. ego etiam atque etiam cogitabo; A XII 7, 1. cui (Karthagini) male iam diu cogitanti bellum multo ante denuntio; Cato 18. — II, 1. sic cogitans: „est istuc quidem honestum“; of III 75. — 2. cum mecum ipse de immortalitate animorum coepi cogitare; Tusc I 24. numquam de te ipso nisi crudelissime cogitatum est; A XI 6, 2. — 3. nihil agens ne cogitari quidem potest quale sit; Ac II 37. — 4. si causas dicere cogitatis; Bru 287. siquidem liberi esse et habere rem publicam cogitare; Sest 81. te id cogitasse facere; ep III 3, 2. cogito interdum trans Tiberim hortos aliquos parare; A XII 19, 1. quia scripseras te proficisci cogitare; A X 17, 4. — 5. εἰσιπτήσθαι: in Pompeianum statim cogito; ep VII 4. unde nos pridie Nonas Maias cogitamus; A II 13, 2. Beneventi cogitabam hodie; A V 3, 3. inde ad Taurum cogitabam; A V 15, 3. postridie apud Hirtium cogitabam; A XIV 21, 4. — 6. quod posse accidere diu cogitavit; Tusc III 34. — III. curiam nostram solebam intuens Scipionem, Catonem cogitare; fin V 2. saepe et multum hoc mecum cogitavi; inv I 1. id agi, id cogitari, in eo elaborari, ut . . .; Ver I 31. quae contra rem publicam iam diu cogitarunt; agr I 22. nihil tam praepostere, tam incondite, tam monstruose cogitari potest, quod non possimus somnari; div II 146. nihil me contra Caesaris rationes cogitare; A X 10, 1. ad Caesaris non modo acta, verum etiam cogitata revocamus; A XIV 17, 6. iubes me bona cogitare, oblivisci malorum; Tusc III 35. quibus periculosa et calida consilia quietis et cogitatis splendidiora et maiora videantur; of I 82. nisi ad cogitatum facinus appropere; Milo 45. aut foedissimam mortem omnes ut miserabilem fugam cogitabant; Phil XIV 10. non modo referenda, sed ne cogitanda quidem gratia; ep I 8, 6. mortem: i. fugam. ultro adfero res multum et diu cogitatas; Cato 38. tanto scelere non modo perfecto, sed etiam cogitato; Deiot 15. quod verbum tibi non excidit fortuito; scriptum, meditatam, cogitatum attulisti; Phil X 6. — IV. modo possemus eum (mundum) animantem cogitare! nat III 20.

cognatio, Verwandtschaft, Verbindung: quae tandem esse potest propior certiorve cognatio? leg I 25. nulla tibi cum isto cognatio, nulla necessitudo; Ver V 176. — II, 1. quae cognatio studiorum et artium prope modum non minus est coniuncta, quam ista, qua vos delectamini, generis et nominis; Ver IV 81. numerus non habebat aliquam necessitudinem aut cognitionem cum oratione; orat 186. — 2. ut a progenie et cognatione ordiar; rep I 38. — III, 1. omnes artes quasi cognatione quadam inter se continentur; Arch 2. delectari: i. II, 1. coniungo. thesaurus et hereditas qua cum somniis naturali cognatione iunguntur? div II 142. frater noster cognatione patruelis, amore germanus; fin V 1. (hominum genus consideratur) cognatione, quibus maioribus, quibus consanguineis (sit); inv I 35. — 2. propter propinquam cognationem; Ligar 8.

cognatus, verwandt, übereinstimmend: A. nihil est tam cognatum mentibus nostris quam numeri atque voces; de or III 197. formam maxime cognatam (deus) dedit; Tim 17. — B, I. non pro meo reditu multi cognati atque adfines deprecati sunt; Quir 6. si qua erat famosa, ei cognati osculum non ferebant; rep VI 6. — II. incidissemus etiam in illos, in eis in cognatum tuum; A XIII 27, 1. — III. de amicorum cognatorumque sententia Romam confugit; Sex Rosc 27.

cognitio, Kenntnis, Erkenntnis, Vorstellung, Begriff, Untersuchung, Befichtigung: I. cognitio haec est una nostri, ut vim corporis animique norimus; fin V 44. hinc illa cognitio virtutis existit; Tusc V 71. causarum cognitio cognitionem eventorum facit; Top 67. nullius artis sibi faciliorem cognitionem videri; de or I 185. cognitio decemvirum, (ager) privatus sit an publicus; agr II 56. — II, 1. qui (philosophi) naturae cognitionem admirantur eiusque inventori et principi gratias exsultantes agunt; Tusc I 48. nunc apud Philonem etiam harum iam causarum cognitio exercitatioque celebratur; de or III 110. (Aristoteles) rerum cognitionem cum orationis exercitatione coniunxit; de or III 141. rerum natura nullam nobis dedit cognitionem finium; Ac II 92. facio: i. I. facit. quae cognitionem habent facilem; de or III 38. (Zeno) tollit omnino usitatas perceptasque cogniciones deorum; nat I 36. aut ipsa cognitio rei scientiaeque perquiritur aut . . .; de or III 112. tollo: i. percipio. — 2. cognitionis sunt eae (quaestiones), quarum est finis scientia; Top 82. — 3. Etrusci extorum cognitioni se maxime dederunt; div I 93. — 4. quod (artes) constant ex cognitionibus; fin III 18. qui (Erillus) in cognitione et scientia summum bonum ponit; Ac II 129. res in perfacili cognitione versantur; orat 122. — III. quae cognitione digna sint; of I 153. — IV, 1. tantus est innatus in nobis cognitionis amor et scientiae, ut . . .; fin V 48. cum cognitionis dies esset; Bru 87. eius (cognitionis) scientia est finis; part or 62. inventor, princeps: i. II, 1. admiror. cognitionis tres sunt modi: coniectura, definitio et, ut ita dicam, consecutio; de or III 113. — 2. huic ego tantum modo aditum ad tuam cognitionem patefacio et munio; ep XIII 78, 2. — V, I. in Syria Chaldaei cognitione astrorum antecellunt; div I 91. quae (imagines) delectabant cognitione formarum; Ver IV 123. — 2. in hoc conspectu et cognitione naturae quam se ipse (animus) noscet! leg I 61.

cognitor, Vertreter, Sachwalter, Anwalt, Identitätszeuge: I. me cognitorem iuris sui, me actorem causae totius esse voluerunt; div Caec 11. — II. cognitorem a scribit Sthenio — quem? cognatum aliquem aut propinquum? non; Ver II 106. qui cognitores homines honestos daret, sublatum esse in crucem dixerunt; Ver I 13. qui per se litem contestatur, sibi soli petit, alteri nemo potest, nisi qui cognitor est factus; Q Rosc 53. — III. cui hanc cognitoris falsi improbam personam imponeret; Ver II 109.

cognomen, Beiname: I. quanto in odio noster amicus Magnus! cuius cognomen una cum Crassi Divitis cognomine consenescit; A II 13, 2. Apollodorum, cui Pyragro cognomen est; Ver III 74. argentarius Sex Clodius, cui cognomen est Phormio; Caecin 27. — II. ut hic (Verres) nomen suum comprobavit, sic ille (Piso Frugi) cognomen; Ver IV 57. quasi (Cato) cognomen iam habebat in senectute sapientis; Lael 6. nomen cum dicimus, cognomen quoque intellegatur oportet; inv II 28. qui (Torquatus) hoc primum cognomen invenit; fin I 23. — III. una cum: i. I. consenescit. — IV. P. Crassus cognomine dives; of II 57.

cognomentum, Beiname: Heraclitus „cognomento qui *οζοτινός* perhibetur“; fin II 15.

cognominatus, gleichbedeutend, sinuerverwandt: verba cognominata; part or 53.

cognosco, erkennen, fennen lernen, erfahren, prüfen, untersuchen: I, 1, a. cognoscendi consuetudo iam de civitate sublata est; Sex Rose 3. nec sapientem posse esse, qui cognoscendi [esse] initium ignoret; Ac II 29. nullum ad usum meum, tantum cognoscendi studio adductus; de or II 74. — b. id quod ei facile erit cognitu; inv I 25. quid est tam iucundum cognitu atque auditu, quam . . ? de or I 31. — c. non parum cognosce, sed in parum cognito stulte et diu perseverasse turpe est; inv II 9. — 2. Verres cognoscebat, Verres iudicabat; Ver II 26. ut ex te ipso saepe cognovi; leg I 56. — II, 1. cognoscite nunc de crimine vinario; Font 19. est sapientis iudicis animadvertere, de quo reo cognoscat; Cluent 159. de omnibus rebus optime ex M. Plaetorio cognosces; ep I 8, 1. habes consilia nostra; nunc cognosce de Bruto; A V 21, 10. — 2. cognosce, quid me consule senatus decreverit; Flac 27. qui cognoverit, quid sit aeternum; rep I 26. §. III. alqd; ep I 5, b, 1. — 3. quo facilius res eius falsa esse cognosceretur; Cluent 47. — 4. cognoscite nunc ita reum citatum esse illum, ut . . ; Cluent 49. in qua (morte) aut summum bonum aut nullum malum esse cognovimus; Tusc I 110. — III. etsi satis mihi videbar habere cognitum Scaevolam ex iis rebus, quas . . ; Bru 147. Platonem ferunt, ut Pythagoreos cognosceret, in Italiam venisse; Tusc I 39. an nihil certum sciri, nihil plane cognosci et percipi possit; de or I 222. haec ex publico Tisensium testimonio cognoscite; Ver III 87. hic quae agantur, ea te et litteris multorum et nuntiis cognosce arbitror; ep I 5, b, 1. §. I, 1, c. ut simul Africani quoque humanitatem et aequitatem cognoscatis; Ver II 86. ex utraque re et mundi volubilitas et stellarum rotundi ambitus cognoscuntur; nat II 49. quibus (litteris) infinitatem rerum atque naturae et in hoc ipso mundo caelum, terras, maria cognoscimus; Tusc V 105. hoc ei primum praecipiemus, quascumque causas erit tractaturus, ut eas diligenter penitusque cognoscat; de or II 99. virtutem eorum diligentiamque cognoscite; Cael 63. omnium fere civitatum non Graeciae solum, sed etiam barbariae ab Aristotele mores, instituta, disciplinas, a Theophrasto leges etiam cognovimus; fin V 11. furto postridie cognito; Cluent 180. Q. Pompeius, homo per se cognitus; Bru 96. homo in rebus iudicandis spectatus et cognitus; Ver pr 29. humanitatem; §. aequitatem. infinitatem; §. caelum. an ego querelas atque iniurias aratorum non in segetibus ipsis arvisque cognoscerem? Scaur 25. instituta: §. disciplinas. tuum iudicium ut cognoscerem; fin I 72. (P. Crassus) domi ius civile cognoverat; Bru 98. leges: §. disciplinas. cognoscite Agyriensium publicas litteras, deinde testimonium publicum civitatis; Ver III 74. Lentulus tamen et signum et manum suam cognovit; Catil III 12. maria: §. caelum. eorum (siderum) cursus dimetati maturitates temporum et varietates mutationesque cognovimus; nat II 155. mores: §. disciplinas. rerum magis natura cognoscitur quam deorum; nat I 119. sero a nostris poetae vel cogniti vel recepti; Tusc I 3. querelas: §. iniurias. dierum ratione pervulgata §. promulgata §. et cognita; Muren 25. artem negabat esse ullam, nisi quae cognitis penitusque perspectis rebus contineretur; de or I 92. ut aliquando de rebus ab isto cognitibus indicatisque dicere desistamus; Ver II 118. signum: §. manum. cognovi ego tua studia in amicos; A XVI 16, 17. terras: §. caelum. testimonium: §. litteras. si qui satis esset concitatus ad studium cognoscendae percipiendaeque virtutis; de or I 204. §. diligentiam.

cum iam inveterata vita hominum ac tractata esset et cognita; rep II 20. volubilitatem; §. ambitum. nisi mihi viderer habere bene cognitam voluptatem et satis firme conceptam animo atque comprensam; fin II 6. — IV. quem nocentissimum cognorant; Cluent 106. si quem forte tui cognosti amantiorum quam temporis; Q fr I 1, 15. se eum (Pompeium) cognovisse paratissimo animo; Phil XIII 13. in reliquis tuis rebus omnibus pari me studio erga te et eadem voluntate cognosces; ep V 11, 1.

cogo, versammeln, berufen, vereinigen, zusammentreiben, zusammentreiben, einsammeln, einreiben, folgern, schließen, nötigen, zwingen, erzwingen: I, 1, a. remisisset aliquid profecto de severitate cogendi; Phil I 12. — b. aliud, quam cogebatur, inlatum est; inv I 87. — 2. poposcit, imperavit, eripuit, coëgit; Scaur 18. geometrae provideant, qui se profitentur non persuadere, sed cogere; Ac II 116. nolle me plura dicere, quam necessitas ipsa cogeret; Sex Rose 123. non modo non postulante atque cogente, sed invito atque oppresso senatu; Piso 57. — II, 1. eorum ratio certe cogit, ut conservetur beata vita sapienti; fin III 42. — 2. virtus et honestas et pudor cum consulibus esse cogebat; Rabir 24. — 3. ratio ipsa coget ex aeternitate quaedam esse vera; fat 38. — III. vi et necessario sumus in portum coacti; inv II 98. cogimur in senatum; Phil II 79. quod ex omnibus partibus cogitur; inv I 59. dum haec, quae dispersa sunt, coguntur; de or I 191. legem mentem esse omnia ratione aut cogentis aut vetantis dei; leg II 8. adsentior tibi, ut nec duces simus nec agmen cogamus, faveamus tamen; A XV 13, 1. videretur vi hominibus coactis armatisve damnum dolo malo familiae datum; Tul 12. §. se §. ius civile, quod nunc diffusum et dissipatum esset, in certa genera coacturum et ad artem facilem redacturum; de or II 142. cum multitudinem hominum coegerit, armarit, instruxerit; Caecin 33. vis ventorum invitis nautis in Rhodiorum portum navem coëgit; inv II 98. ut equites Scaptio ad pecuniam cogendam darem; A VI 2, 8. tu a civitatibus pecunias classis nomine coëgisti; Ver V 136. recuperatores vi Flacci coactos et metu falsum invitos iudicavisse; Flac 49. omnibus unum in locum coactis scriptoribus; inv II 4. quis unquam tanto damno senatorem coëgit? Phil I 12. si (senatus) absentibus consulibus unquam nisi ad rem novam cogere; ep XII 28, 2. hoc coactum tripudium solistimum dicitis; div I 28. — IV, 1. haec spinosiora, prius ut confitear, me cogunt, quam ut adsentiar; Tusc I 16. — 2. cum me ad Pompeium proficisci sive pudor meus coëgit sive officium sive fortuna; ep XI 27, 4. nihil est, quod non alicubi esse cogatur; Ac I 24. ut (discipuli) id sua sponte facerent, quod cogere facere legibus; rep I 3. nolite cogere socios atque exteras nationes hoc uti perfugio; Ver I 82. — 3. tu istud petisti, ego hoc cogor; Rab Post 17. ille civis, qui id cogit omnes imperio legumque poena, quod vix paucis persuadere oratione philosophi possunt; rep I 3.

cohaerentia, Zusammenhang: quamquam (circumitus siderum) etiam ad mundi cohaerentiam pertinent; nat II 155.

cohaereo, zusammenhängen, zusammenhalten: quicquid sequitur quamque rem, id cohaeret cum re necessario; Top 53. ut non modo non cohaerentia inter se diceret, sed maxime disiuncta atque contraria; Phil II 18. apta inter se et cohaerentia; nat III 4. cohaerens cum omni corpore membrum; de or II 325. ita apte (mundus) cohaeret, ut dissolvi nullo modo queat; Tim 15. non necessario cum priore posterius cohaerere; inv I 86. sermo cotidianus non cohaerebit, si verba inter nos aucupabimur; Caecin 52. conlocabuntur verba, ut inter se quam aptissime cohaereant extrema cum primis; orat 149.

cohaeresco, sich aneinander hängen, verbinden: f. atomus, I.

coheres, Miterbe: I. L. Nostius Zoilus est coheres meus, heres autem patroni sui; ep XIII 46. — II. ut heres sibi soli, non coheredibus petit, sic . . .; Q Rosc 55. — III. confecissem cum coheredibus; ep VII 2, 1. Dolabellam video Liviae testamento cum duobus coheredibus esse in triente; A VII 8, 3.

cohibeo, enthalten, zurückhalten, zügeln, in Schranken halten: sapientem ad sensus omnes cohibeturum; Ac II 68. qui se a pecuniis sociorum, qui ab eorum coniugibus ac liberis, [qui ab ornamentis fanorum atque oppidorum], qui ab auro gazaque regia manus, oculos, animum cohibere possit; imp Pomp 66. nobis olim annus erat unus ad cohibendum brachium toga constitutus; Cael 11. animum vincere, iracundiam cohibere; Marcel 8. manus, oculos: f. animum. id (semen terra) occaecatum cohibet, ex quo occatio nominata est; Cato 51.

cohonesto, ehren, verherrlichen: quos cohonestaris in primisque me; ep XIII 11, 3. ad exsequias cohonestandas; Quinct 50. quorum tu auctoritate status cohonestare tuas conatus es; Ver II 168.

cohorresco, zusammenschauern, erschrecken: ex quo (sudore) cum (Crassus) cohorruisset, cum febrim domum rediit; de or III 6. seis me cohorruisse eo, quod tuae litterae de legionibus Caesaris adferrent; A VII 1, 1.

cohors, Cohorte, Gefolge, Schar: I. abesse tres cohortes, quae sint plenissimae; ep III 6, 5. nihil sibi ex ista laude cohors, nihil turma decerpit; Marcel 7. cuius modi cohortem putatis hoc principe fuisse? Ver II 34. f. absunt. — II. 1. conferte huius cohortem impuram cum illius exercitu invicto; Ver IV 115. neque equitatum in Syria et cohortes optimas perdidissemus; Sest 72. — 2. recuperatores dicit se de cohorte sua daturum; Ver III 136. — III. qui quasi ex cohorte praetoris appellari solent; Q fr I 1, 12. (iudicium) ex quo iudicium numero? ex cohorte praetoria praeclara hominum honestissimorum; Ver III 70. — IV, 1. his viginti cohortibus cum tribus Antonii legionibus equitatuque confligit; Phil XIV 27. — 2. iste solus cum sua cohorte nequissima relinquitur; Ver II 71.

cohortatio, Ermahnung, Ermunterung: I. ubi sunt, C. Pansa, illae cohortationes pulcherrimae tuae? Phil XII 15. quae sunt eorum consolationes, quae cohortationes! fin IV 6. videtur: f. II. suspicio. mirifica ἀνάρτησις et cohortatio; A XVI 11, 6. — II. recitavit cohortationem quandam iudicium ad honeste iudicandum; Cluent 138. mea cohortatio ne tibi inanis aut sine causa suscepta videatur; ep I 7, 9. — III. si qui satis esset concitatus cohortatione sua ad studium cognoscendae virtutis; de or I 204.

cohortor, ermahnen, ermuntern, ermutigen: I. 1. quod vereor, ne maiorem vim ad deterrendum habuerit quam ad cohortandum; de or I 258. — 2. quis cohortari ad virtutem ardentius, quis a vitiis acrius revocare potest? de or II 35. hac (eloquendi vi) cohortamur, hac persuademus; nat II 148. — II. ego vos ardentem et erectos ad libertatem recuperandam cohortabor; Phil IV 11. quid C. Pansa egit aliud nobis cohortandis, nisi ut . . .? Phil XIV 5. te ad studium summae laudis cohortabor; ep II 4, 2. quem (Athenodorum Calvum) velim cohortere et roges, ut quam primum (mittat); A XVI 11, 4. adulescentem incensum cupiditate verissimae gloriae cohortantur ad decus; A XIII 28, 2. numquam de Q. Metello M. Antonius senatum aut populum est cohortatus; Quir 11. qui vicinos suos cohortatus est, ut milites fierent; Phil VII 24.

coicio f. **conicio**.

Merguet, Handlexikon zu Cicero.

coitio, Zusammenkunft, Vereinigung, Complot: I. 1. Memmius dirempta coitione invito Calvino plane refrixerat; A IV 17, 3. — 2. in candidatorum consularium coitione me interfuisse; Q fr III 1, 16. — II. quamquam ne id quidem suspicionem coitionis habuerit; Plane 53.

coleus, Sack, Hode: honesti „colei Lanuvini“, „Cliternini“ non honesti; ep IX 22, 4.

coll — f. **collis** —

collis, Hügel: I. colles sunt, qui cum perflantur ipsi, tum adferunt umbram vallibus; rep II 11. — II. perflo: f. I. qui (collis) nunc Quirinalis vocatur; rep II 20.

collum, Hals: I. erat in nobis procerum et tenne collum; Bru 313. — II. quis (gladiator) ferrum recipere insus collum contraxit? Tusc II 41. te inflato collo intulisti; Vatin 4. homini collum in laqueum inserenti; Ver IV 37. — III. eosdem fere sectores fuisse collorum et bonorum; Sex Rosc 80.

collybus (collubus), Aufgehd, Ugio: I. collybus esse qui potest, cum utuntur omnes uno genere nummorum? Ver III 181. — II. in collubo est detrimenti satis; A XII 6, 1.

colo, bebauen, anbauen, Ackerbau treiben, bewohnen, betreiben, pflegen, hochachten, huldigen, verehren, heilig halten, feiern, anbeten: I. 1. ut bono patri familias colendi, aedificandi, ratiocinandi quidam usus opus est; rep V 4. — 2. posthac poterimus commodius colere inter nos in Tusculano; A XIII 11, 1. — II, 1. qui (sunt) sancti, qui religionum colentes, nisi qui . . .? Plane 80. — 2. cum me colat et observet; ep IV 3, 4. cum a satis multis et coli me videam et diligi; ep IX 15, 1. qui hoc solum colendum ducebant; de or II 160. ut aratoribus arare atque agros colere expediret; Ver III 43. hic neque amicitiam colere possit nec iustitiam nec liberalitatem; of I 5. qui canem et faelem ut deos colunt; leg I 32. quam (Dianam) sanctissime colerent; Ver IV 72. haec (diligentia) praecipue colenda est nobis; de or II 148. Q. Aelius Tubero vita severus et congruens cum ea disciplina, quam colebat; Bru 117. vereris, ne tua domus, si a litigiosis hominibus non colatur, a ceteris deseratur? de or I 255. faelem; f. canem. testimoniorum religionem et fidem numquam ista natio coluit; Flac 9. neque serendi neque colendi fructus ulla pecudum scientia est; nat II 156. liberalitatem, iustitiam: f. amicitiam. qui (Mercurius) sacris anniversariis apud eos ac summa religione coleretur; Ver IV 84. pie sancteque colimus naturam excellentem atque praestantem; nat I 56. hunc colendis praedixi praefuisse; Sex Rosc 44. religionem: f. fidem. qui sacra privata colerunt; dom 105. studium philosophiae a prima adulescentia cultum et semper auctum renovavi; Bru 315. qui (homines) has nobiscum terras ab oriente ad occidentem colunt; nat II 164. nunc plane nec ego victum nec vitam illam colere possum; A XII 28, 2. quae ad colendam vitam attinebunt; fin IV 38. urbem, urbem, mi Rufe, cole et in ista luce vive; ep II 12, 2.

colonia, Pflanzstadt, Niederlassung: I. est in eadem provincia Narbo Martius, colonia nostrorum civium; Font 13. municipia, colonias, praefecturas num aliter indicare censetis? Phil IV 7. — II, 1. ut, quibuscumque in locis vobis videretur, colonias collocaretis; agr II 98. cum (Q. Nobilior) triumvir coloniam deduxisset; Bru 79. in iustranda colonia ab eo, qui eam deduceret, bonis nominibus, qui hostias ducerent, eligebantur; div I 102. ut omnia municipia coloniasque Italiae novis colonis occuparetis; agr II 98. qui Mutinam, coloniam populi Romani firmissimam, oppugnavit; Phil VII 15. — 2. quos (Ariminenses) quis ignorat duodecim coloniarum fuisse et a civibus Romanis hereditatis capere potuisse? Caecin 102. — 3. uti consules cog-

noscere, qui ager iis coloniis esset, quo milites deducti essent; Phil V 53. — 4. qui (milites veterani) cum ab Antonio in colonias essent deducti; Phil V 3. — III. qui dego illa municipiorum et coloniarum decreta commemorem? dom 75. illud vexillum Campanae coloniae Capuam || Capuae, al. || a decemviris inferetur; agr II 86. — IV. quod totam Italiam vestris coloniis complere voluistis; agr I 17. quam (Italiam) coloniis occuparetis; agr I 16.

colonus, Pflanzler, Ansiedler, Pächter: I, 1. coloni omnes municipesque vestri facile urbes suas finesque defendent; Catil II 26. colonus, quod decumanorum iniurias ferre non poterat, ex agro profugerat; Ver III 55. — 2. cum (M. Antistius) optimus colonus, parcissimus, modestissimus, frugalissimus esset; de or II 287. — II, 1. qui (P. Furius) est ex iis colonis, quos Faesulas L. Sulla deduxit; Catil III 14. — 2. Caecina rationes a colono accepit; Caecin 94. sum ex: j. 1. — III. Catilinam circumfluentem colonorum Arretinorum et Faesulanorum exercitu; Muren 49. ne plures essent in senatu ex colonorum numero quam ex vetere || veterum || Agrigentinarum; Ver II 123. — IV. ad ostium Tiberis urbem condidit colonisque firmavit; rep II 33. ut omnia municipia coloniasque Italiae novis coloniis occuparetis; agr II 98.

color, Farbe, Gesichtsfarbe: I. debet: j. insidet. intelleges nihil illius (Catonis) liniamenti nisi eorum pigmentorum, quae inventa nondum erant, florem et colorem defuisse; Bru 298. qui est iste tandem urbanitatis color? Bru 171. sin unus color, una vox, una natio est omnium testium; Scaur 19. j. II, 1. his tribus figuris insidere quidam vetustatis non fucio inlitus, sed sanguine diffusus debet color; de or III 199. color egregius, integra valetudo; fin II 64. — II, 1. diffundo, inlino: j. I. insidet. in columna plures videri colores nec esse plus uno; Ac II 79. — 2. qui non sunt usi plus quam quattuor coloribus; Bru 70. — III. crebra coloris mutatio haec aperta (faciebat); Cluent 54. ut corporis est quaedam apta figura membrorum cum coloris quadam suavitate, sic . . .; Tusc IV 31. — IV, 1. ornatur oratio genere primum et quasi colore quodam et suo suo; de or III 96. — „varietas“ Latinum verbum est, idque proprie quidem in disparibus coloribus dicitur; fin II 10.

coloro, färben, bräunen: cum in sole ambulem, fieri, ut colorer; de or II 60. quod educata huius nutrimentis eloquentia et ipsa se postea colorat et roborat; orat 42. e nubibus quodam modo coloratis; nat III 51. quod non est eorum urbanitate quadam quasi colorata oratio; Bru 170.

columba, Taube: alia (videntur a natura esse donata) ad quendam ornatum, ut plumae versicolores columbis; fin III 18. j. color. II 1.

columbinus, der Tauben: plures iam pavones confeci quam tu pullos columbinos; ep IX 18, 3.

columella, kleine Säule: I. animum adverti columellam non multum e dumis eminentem, in qua inerat sphaerae figura et cylindri; Tusc V 65. — II, 1. supra terrae tumulum noluit quicquam statui nisi columellam tribus cubitis ne altiore; leg II 66. — 2. insum in: j. I.

columnen, Giebel, Säule, Stütze: I. in quibus (castris est) columnen amicorum Antonii, Cotyla Varius; Phil XIII 26. — II. te imaginem antiquitatis, columnen rei publicae dices intueri; Sest 19. — III. „quae (Phoebi fax) magnum ad columnen flammato ardore volabat“; div I 18.

columna, Säule: I. cum (Hannibal) columnam auream, quae esset in fano lunonis Lacinae, auferre vellet; div I 48. columnae templa et porticus sustinent; de or III 180. — II, 1. aufero: j. I. est. columnas neque rectas neque e regione Diphilus conlocarat; Q fr III 1, 2. omnes illae columnae, quas de-

albatas videtis, machina apposita nulla impensa deiecit eisdemque || eisdem || lapidibus repositae sunt; Ver I 145. — 2. quod nuper in columna aenea meminimus post rostra incisum et perscriptum fuisse; Balb 53. ut aliquos ad columnam Maeniam vestri ordinis reos reperiatis; div Caec 50.

columnarium, Säulensteuer: columnarium vide ne nullum debeamus; A XIII 6, 1.

colus, Spinnroden: „quid tu, Egilia mea? quando ad me venis cum tua colu et lana?“ de or II 277.

coma, Haupthaar: alter calamistrata coma; Sest 18. (vir) madenti coma, composito capillo; sen 13.

combibo, trinken, einfüllen, in sich aufnehmen: quas (artes) si combiberit; fin III 9. qui combibi purpuram voluit; fr F V 23.

combibo, Zechbruder: quas (controversias) habeo cum tuis combibonibus Epicuriis; ep IX 25, 2.

comburo, verbrennen, aufzehren: te muscae comedissent; Bru 217. ne ego te iacente bona tua comedim; ep IX 20, 3. qui usque eo non fuit popularis, ut bona solus comesset; Sest 110. comedisse eum (Memmius) lacertum Largi; de or II 240. ex se natos (Saturnus) comesse fingitur solitus; nat II 64. suos nummos vos comedisse; A VI 1, 25. qui (Segulius) res novas quaerit, non quo veterem comederit, sed . . .; ep XI 21, 2.

comes, Begleiter, Begleiterin, Gefährte, pl. Gefolge: I. 1. comites illi tui delecti manus erant tuae; Ver II 27. — 2. ut omnes (artes) comites ac ministratrices oratoris esse dices; de or I 75. pacis est comes otiique socia eloquentia; Bru 45. neque ego tunc princeps ad salutem esse potuissem, si esse alii comites noluissem; Sulla 9. quae (sapientia) esset naturae comes et adiutrix; fin IV 17. — II, 1. exanimationem metum subsequentem et quasi comitem pavoris (definiunt); Tusc IV 19. deligo: j. I, 1. ut facile (Scipionem) duces populi Romani, non comitem dices; Lael 96. me tuarum actionum, sententiarum, voluntatum, rerum denique omnium socium comitemque habebis; ep I 9, 22. praebuit se mercenarium comitem regi Alexandrino; Piso 49. — 2. quorum bona statim suis comitibus comitoribusque descripsit; Phil V 22. — III, 1. certus est inquisitioni comitem numerus constitutus; Flac 13. cum mansissem in villa P. Valerii, comitis et familiaris mei; Phil I 8. — 2. ei statim rescripti hominemque certum misi de comitibus meis; A VIII 1, 2.

cometes, Haarstern, Komet: quas (stellas) Graeci cometas, nostri cincinnatas vocant; nat II 14.

comice, somisch: quis unquam res praeter hunc tragicas paene comice tractavit? de or III 30.

comicus, somisch, des Lustspiels, Lustspiel-dichter: A. nemo illum ex trunco corporis spectabat, sed ex artificio comico aestimabat; Q Rosc 28. levitates comicae parumne semper || saepe || in ratione versantur? nat III 72. poematis tragici, comici, epici, melici etiam ac dithyrambici suum cuiusque (genus) est, diversum a reliquis. itaque et in tragoedia comicum vitiosum est et in comoedia turpe tragicum; opt gen 1. quid mihi displiceat in nocturnis (sacris), poetae indicant comici; leg II 36. — B, a. comicorum senarii sic saepe sunt abiecti, ut . . .; orat 184. — b. j. A. poema.

comis, freundlich, höflich: comis [officiosus] an infacetus (sit); inv I 35. Cyrum ceteris in rebus

comem erga Lysandrum atque humanum fuisse; Cato 59. „quiddam come loquens“; fr H VIII. utrum comi domino an aspero serviant; rep I 50. comes, benigni, faciles, suaves homines esse dicuntur; Balb 36.

comissatio. Umzug, Gelage: I. nolo esse aut maius, quam res postulet: „tempestat comissionis“; aut minus: „comissatio tempestat“; de or III 164. — II. nullum turpe convivium, non amor, non comissatio ostenditur; Muren 13. — III. totum comissionis Antonianae chororum; Phil V 15. tempestat: j. I.

comissator. Zechbruder: I. ut nostri isti comissatores conurationis illum (Magnum) in sermonibus „Cn. Ciceronem“ appellent; A I 16. II. — II. non idem iudicum comissatorumque conspectus; Cael 67.

comitas. Freundschaft, Höflichkeit: I. difficile dictu est, quantopere conciliet animos comitas adfabilitasque sermonis; of II 48. quid tam distans quam a severitate comitas? orat 34. summa non vitae solum atque naturae, sed orationis etiam comitas; Bru 132. — II. 1. si illius comitatem et facilitatem tuae gravitati severitatemque asperseris; Muren 66. patrem nullam comitatem habuisse sermonis; of I 109. — 2. multa comitate usus; rep II 38. — III. erat in illo viro comitate condita gravitas; Cato 10. mulieres valde delectari obsequio et comitate adolescentis; A VI 6, 1.

comitatus. Begleitung, Gefolge: I. 1. si illum comitatum optimorum civium desero; A VIII 3, 2. si modo tecti satis est ad comitatum nostrum recipiendum; ep VI 19, 1. — 2. quid (opus est) tanto virtutum comitatu? fin II 111. — 3. cum cubibus ipsis, non cum comitatu adsectoribusque confligant; Balb 62. — II. gladiatores ex praetoris comitatu comprehensi; Sest 85. — III. ingressus urbem est quo comitatu vel potius agmine? Phil XIII 19.

comiter. freundlich, höflich: qui (accusator) ita dicebat, „comiter“ esse „communiter“; Balb 36. — quem (Q. Tuberonem) cum comiter Scipio appellavisset; rep I 14. „qui erranti comiter monstrat viam.“ benigne, non gravate; Balb 36. cum in convivio comiter et iucunde fuisses; Deiot 19. cum senibus graviter, cum iuventute comiter vivere; Cael 13.

comitialis. für die Comitien, für die Wahl bestimmt: consecuti sunt dies comitiales, per quo senatus haberi non poterat; Q fr II 2, 3. dies comitiales (Lentulus) exemit omnes; Q fr II 4, 4. qui (mensis) consequitur mensem comitalem; Ver II 130.

comitiatus. Volksversammlung: I. auspicia (dantur), ut multos inutiles comitiatus probabiles impedirent morae; leg III 27. — II. altera (lex) de capite civis rogari nisi maximo comitiatu vetat; leg III 44.

comitium. Versammlungspfad (j. II, 1. orno. 2. venio in), pl. Versammlung: I. possunt: j. II, 1. habeo. hic tribunus plebis curiatum eam (potestatem) comitiis, quae vos non initis || sinitis ||, confirmavit, tributa, quae vestra erant, sustulit; agr II 27. populi comitia ne essent rata, nisi ea patrum approbavisset auctoritas; rep II 56. quae comitia si gratuita fuerint: Q fr II 14, 4. — II, I. approbo: j. I. rep II 56. quo die nos comitiis centuriatis, quae maxime maiores comitia iusta dici haberique voluerunt, accessiv in patriam; sen 27. j. IV. adimere. curiata: j. I. agr II 27. IV. creare. comitiis consularibus factis; Ver pr 17. quid sibi in campo Martio comitia consulum habenti contra auspicia accidisset; Q fr II 2, 1. iste sordidissimus, qui consularia comitia a praetore ait haberi posse; A IX 9, 3. j. centuriata. in eo: j. I. agr II 27.

comitiis quaestoriis institutis; ep VII 30, 1. huius signis et tabulis forum comitumque ornari; Ver III 9. tollo, tributa: j. I. agr II 27. — 2. ne obnuntiare concilio aut comitiis liceret; sen II. — 3. venio ad comitia, sive magistratum placet sive legum; Sest 109. in comitium Milo de nocte venit; A IV 3, 4. — III. comitorum cotidie singuli dies tolluntur obnuntiationibus magna voluntate bonorum omnium; Q fr III 3, 2. propter dilationem comitorum; imp Pomp 2. nihil (est) fallacius ratione tota comitorum; Muren 36. non fuisse iustum comitorum rogatorem; nat II 10. si campus atque illae undae comitorum effervescunt; Plane 15. — IV. populus Romanus L. Sulla dictatore ferente comitiis centuriatis municipiis civitatem ademit; dom 79. arcessere: j. II, 1. centuriata. confirmare: j. I. agr I 27. Tullum Hostilium populum regem interrege rogante comitiis curiatis creavit; rep II 31. auspiciato postero anno tribuni plebi comitiis curiatis creati sunt; fr A VII 48. comitiis, praesertim, aediliciis, studium esse populi, non iudicium; Plane 10. nos initium prensandi facere cogitamus eo ipso tempore in campo comitiis tribunicii; A I 1, 1. scire sane velim, num quid necesse sit comitiis esse Romae; A XII 8.

comitor. begleiten: I. etiamsi nulla comitetur infamia; fin II 69. — II. illi iniusto domino prospera fortuna comitata est; rep II 44. quae comitantur huic vitae; Tusc V 100. — III. quod ex urbe parum comitatus exierit; Catil II 4. puero ut uno esset comitator; Tusc V 113. si Gnaeus bene comitatus conscendisset; A IX 2.

commaculo. beflecken: si se isto infinito ambitu commaculasset; Cael 16.

commeatus. Zufuhr, Lebensmittel, Urlaub: I. cum commeatus istius avaritia interierit; Ver III 127. — II, 1. haec classis ad intercludendos commeatus Italiae comparatur; A IX 9, 2. — 2. si ille (Caesar) commeatu et reliquis copiis intercludendus (sit); A VII 9, 2. cum ex omnibus provinciis commeatu et privato et publico prohibebamur; imp Pomp 53. — 3. adiungeremus de oppidorum oppugnationibus, de commeatu; de or I 210. qui (Heraclius) propter gravem morbum oculorum tum non navigavit et in commeatu Syracusis remanserit; Ver V 111.

commemini. sich erinnern: I. id quod tu recte commeministi; de or III 85. quem hominem probe commeminisse se aiebat; de or I 227. — II. ego non commemini, ante quam sum natus, me miserum; Tusc I 13.

commemorabilis. denkwürdig: multa alia commemorabilia proferre possum; nat II 131. viri commemorabili pietate praediti; Marcel 10.

commemoratio. Erinnerung, Erwähnung: I. commemoratio antiquitatis exemplorumque prolatio auctoritatem orationi adfert; orat 120. me commemoratio posteritatis ad spem quandam immortalitatis rapit; ep V 12, 1. — II, 1. harum rerum commemorationem verecundia saepe impedit utriusque nostrum; A I 17, 7. — 2. qui absens non in oblivione iacuisset, sed in adsidua commemoratione omnibus omnium flagitiorum fuisset; Ver I 101. — III, 1. tantus est gemitus factus aspectu statuae et commemoratione, ut . . . ; Ver IV 139. — 2. ex commemoratione alienorum malorum; Tusc III 60.

commemoro. sich erinnern, vergegenwärtigen, erwähnen, anführen: I, 1. tibi nota sunt, mihi ad commemorandum non necessaria; div I 123. — 2. nolo eam rem commemorando renovare; Quinct 70. — II, 1. omnes ita de tua virtute, integritate, humanitate commemorant, ut . . . ; Q fr I 1, 37. — 2. si commemorem, quibus improbis optime (eveniret); nat III 81. — 3. quem (Critolaum) || simul || cum Diogene venisse commemoras; de or II 160. —

III. Medea modo et Atrous commemorabantur a nobis, heroeicae personae; nat III 71. cum duo Decii aut duo Scipiones fortes viri commemorantur; of III 16. cum quidam ex eius (Dionysii) adsentatoribus, Damocles, commemoraret in sermone copias eius, opes || [opes] ||, maiestatem dominatus, rerum abundantiam, magnificentiam aedium regiarum: Tusc V 61. bonitas praediorum, huius inopia et solitudo commemoratur; Sex Rosc 20. omnes causae, quas commemoras, iustissimae sunt; ep IV 4. 2. copias: f. abundantiam. dum id eius facinus commemoro et profero; Ver IV 105. inopiam: f. bonitatem. o praeclarum et commemorandum iudicium! Ver III 28. quid ego longinqua commemoro? imp Pomp 32. magnificentiam, al.: f. abundantiam. belli pericula, tempora rei publicae, imperatorum penuriam commemorabit; Ver V 2. personas: f. alqm; nat III 71. ipsorum deorum saepe praesentiae, quales supra commemoravi; nat II 166. solitudinem: f. bonitatem. tempora: f. pericula. viros: f. alqm; of III 16. cum eam vocem Aebutii, quam commemoravi, audisset; Caecin 22.

commendaticius, empfehlend: etsi statueram nullas ad te litteras mittere nisi commendaticias; ep V 5. 1. multum apud illum tabellas non commendaticias, sed tributarias valuisse; Ver IV 148.

commendatio, Empfehlung: I. cui qui noster honos, quod obsequium, quae etiam ad ceteros contempti cuiusdam hominis commendatio defuit? A VIII 4. 1. hanc commendationem sibi apud te magno adiumento fuisse; ep XIII 46. f. IV; 1. commendare. hae tantae commendationes a natura profectae; fin IV 26. — II. huius si vita non omnem commendationem ingenii everteret; Bru 238. alterum commendationem habet nostram aut eorum, quos defendimus; de or II 114. cum gratias agam, quod meas commendationes tam diligenter observes; ep XIII 27. 1. — III. fundamentum est perpetuae commendationis et famae iustitia; of II 71. ei (Cuspido) ego pollicitus sum me ex intima nostra arte deprepturum mirificum genus commendationis; ep XIII 6. 3. — IV. 1. quod istius egregia virtus adiuvabitur commendatione maiorum; Plane 67. P. Messium tibi commendo ea commendatione, quae potest esse diligentissima; ep XIII 51. si (ea) etiam commendatione oculorum || oc. com. || animis traderentur; de or II 357. — 2. principia acuta sententiis vel ad offensionem adversarii vel ad commendationem sui; orat 124.

commendatrix, Empfehlerin: quoniam vitorum emendatricem legem esse oportet commendatricemque virtutum; leg I 58.

commendo, anvertrauen, empfehlen, auszeichnen: I. commendo tibi eius (Trebonii) omnia negotia, libertos, procuratores, familiam, in primisque ut ea comprobes; ep I 3. 2. — II. ut nemini se intellegat commendatiorem unquam fuisse; ep XIII 49. Nysaeos habeas tibi commendatissimos; ep XIII 64. 1. tibi nihil mando nominatim, totum me tuo amori fideique commendo; A III 20. 2. f. causam, **commendatio**, IV. 1. commendare. »sacrum sacrove commendatum qui clepsit«; leg II 22. ipsum (animal) sibi conciliari et commendari ad se conservandum; fin III 16. nunc tibi omnem rem atque causam meque totum commendo atque trado; ep II 6. 5. eorum (Vclaterranorum) ego domicilia, sedes, rem, fortunas tuae fidei, iustitiae bonitatisque commendo; ep XIII 4. 3. famam, al.: f. **concredo**. familiam; f. I. quod duos filios suos parvos tutelae populi commendasset; de or I 228. fortunas: f. domicilia. libertos, al.: f. I. huius (Q. Pompei) actio non satis commendabat orationem; Bru 240. nulla re una magis oratorem commendari quam verborum splendore et copia; Bru 216. quorum (pontificum) auctoritati, fidei, prudentiae maiores nostri sacra religio-

nesque et privatas et publicas commendarunt; har resp 14. ut cuperem quam celerrime res nostras monumentis commendari tuis; ep V 12. 1. f. causam, domicilia, sacra: f. religiones. senatus salutem (meam) vobis, municipiis, coloniis omnibus commendavit; Quir 15. sedes: f. domicilia. ut duos summos viros iis, qui neutrum illorum viderint, commendemus; de or II 9.

commentariolus, Entwurf, Skizze: 1. in commentariolis et chirographis et libellis prolati acta Caesaris firma erunt; Phil I. 16. — 2. quae pueris aut adulescentulis nobis ex commentariolis nostris inchoata ac rudia exciderunt; de or I 5.

commentarius, commentarium (f. I, 2), Entwurf, Abhandlung, Tagebuch, Denkwürdigkeiten: (commentarii Caesaris) nudi sunt, recti et venusti, omni ornatu orationis tamquam veste detracta; Bru 262. — 2. illa censoria non est oratio, sed quasi orationis commentarium paulo plenius; Bru 164. — II. 1. commentarios quosdam Aristotelios veni ut auferrem; fin III 10. commentarium consulatus mei Graece compositum misi ad te; A I 19. 10. conficiam commentarios rerum omnium; ep V 12. 10. legi commentarios, quos I quosdam || idem (Caesar) scripsit rerum suarum; Bru 262. mitto: f. compono. scribo: f. lego. — 2. cum iste omnes acerbitates ex regum commentariis conquisierit; Rabir 15. nos in antiquis commentariis invenimus; Bru 72. quae Caesar nunquam neque fecisset neque passus esset, ea nunc ex falsis eius commentariis proferuntur; A XIV 13. 6. quae in commentarium meum rettuli; de or I 208. ut in veteribus commentariis scriptum est; Bru 60. — III. cuius domi quaestuosissima est falsorum commentariorum et chirographorum officina; Phil II 35. —

commentatio, Erwägung, Überlegung, Vorbereitung: I. 1. si subitam et fortuitam orationem commentatio et cogitatio facile vincit; de or I 150. — 2. philosophorum vita commentatio mortis est; Tusc I 74. — II. 1. omnem commendationem causarum abiicimus; ep IX 20. 1. illa commentatio inclusa in veritatis luce proferenda est; de or I 157. — 2. (Carbonem) in exercitationibus commendationibusque multum operae solitum sese ponere; Bru 105. — III. 1. (Marcellus) sese cotidianis commendationibus acerrime exercuit; Bru 249. quos locos multa commendatione [atque meditatione] paratos atque expeditos habere debetis; de or II 118. — 2. in cotidianis commendationibus equidem mihi adulescentulus proponere solebam illam exercitationem maxime; de or I 154.

commenticius, erfunden, erdichtet: in illa commenticia Platonis civitate; de or I 230. quo modo crimen commenticium confirmaret; Sex Rosc 42. ut a physicis rebus tracta ratio sit ad commenticios et fictos deos; nat II 70. auctoritatem nullam debemus nec fidem commenticiis rebus adiungere; div II 113.

commentor, erwägen, überlegen, entwerfen, sprechen: I. usque illum (Galbam) omnibus exclusis commentatum in quadam testudine cum servis litteratis fuisse; Bru 87. satisne vobis videor pro meo iure in vestris auribus commentatus? fin V 75. cum (Antonius) in villa Metelli complures dies commentatus esset; ep XII 2. 1. — II. ut ante commentemur inter nos, qua ratione nobis tradendum sit hoc tempus; ep IV 6. 3. — 2. ut: f. III. alqd; A IV 6. 2. — III. ut sua et commentata et scripta meminisset; Bru 301. qui multos annos nihil aliud commentaris; ep VII 1. 5. id ipsum mecum commentor, ut ista improbem; A IV 6. 2. alter commentatus est mimos; Phil XI 13. *θέσεις* meas commentari non desino; A IX 9. 1.

commentum, Erfindung, Trug: I. haec non somniantium philosophorum esse commenta, sed prudentium coniecturas; rep VI 3. — II. opinionis commenta delet dies, naturae iudicia confirmat; nat II 5.

commeo, sich bewegen, wandern, kommen, fahren: crebro illius litterae ab aliis ad nos comeant; A VIII 9, 3. naturis his || iis || sursus deorsus, ultro citro comeantibus; nat II 84. quae (navis) ad ea furta comearet; Ver V 46.

commercium, Handel, Verkehr, Kaufrecht: I. arabat is agrum conductum in Segestano; nam commercium in eo agro nemini est; Ver III 93. — II. nec habet (voluptas) ullum cum virtute commercium; Cato 42. — III. asciverunt sibi illud oppidum piratae primo commercio, deinde etiam societate; Ver IV 21 (22).

commereor, verdienen: erat Athenis quasi poenae aestimatio; et sententia cum iudicibus daretur, interrogabatur reus, quam [quasi aestimationem] commernisse se maxime confiteretur; de or I 232.

commetior, messen, vergleichen: ceterorum siderum ambitus homines neque nomine appellant neque inter se numero commetiuntur; Tim 33. saepe oportet commetiri cum tempore negotium; inv I 39.

commigro, einziehen: domus tibi conducta est; sed paucis mensibus post K. Quintiles in tuam commigrabis; Q fr II 3, 7.

commilito, Kriegsgesährte: I. dementes fuisse milites veteranos, commilitones tuos; ep XI 7, 2. — 2. hic adulescens, qui mens in Cilicia miles, in Graecia commilito fuit; Deiot 28.

comminatio, Androhung: orationis ipsius tamquam armorum est ad usum comminatio et quasi petitio; de or III 206.

comminisor, erfinden, erdichten: I. qui commenti sunt se de terra exstitisse; rep III 25. — II. ne me hoc commentum putes; A VI 1, 8. Epicurus monogrammos deos commentus est; nat II 59.

comminuo, zerbrechen, zertrümmern, untergraben, demütigen: quem (Viriatum) C. Laelius praetor fregit et comminuit; of II 40. re familiari comminuti sumus; A IV 3, 6. nullum esse officium tam sanctum, quod non avaritia comminueret ac violare soleat; Quinct 26. opes illius civitatis comminutae depressaeque sunt; Ver V 98. statuum istius comminuant; Piso 93.

comminus, im Handgemenge, in der Nähe, persönlich: I. qui me epistula petivit, ad te, ut video, comminus accessit; A II 2, 2. qui cum hoste nostro comminus in acie saepe pugnarit; Balb 23. nec (avus) eminus hastis aut comminus gladiis uteretur; Cato 19. — II. non solum conflictu corporum neque ictu comminus magnas copias pulsas esse; Caecin 43.

commisceo, vermischen, vermengen: qui (Peripatetici) honesta commiserent cum commodis; nat I 16. ignem sempiternum cum totius urbis incendio commisceri; dom 144.

commiseratio, Mitleid, Mühnung: I. quid de Q. Regis commiseratione dicam? de or II 125. — II. (vocis genus) sine commiseratione grave quoddam; de or III 219.

commiseror, klagen, beklagen: I. cum miserari, conqueri coeperit; div Caec 46. — »nox commiserans hominum casus«; fr H IV, a, 435.

commissio, Aufführung, Beginn: I. commissione Graecorum frequentiam non fuisse; A XVI 5, 1. — 2. tecum ago, ut iam ab ipsa commissione ad me, quem ad modum accipiantur hi ludi; A XV 26, 1.

commissura, Verbindung: I. ut et ipsae (coniunctiones) secum et inter se ex commissura, quae e regione esset, iungerentur; Tim 24. — II. quae (ossa) mirabiles commissuras habent ad stabilitatem aptas; nat II 139.

committo, beginnen, ausüben, zulassen, begeben, sich vergeben, verschulden, preisgeben, verwirken, überlassen, auftragen, anvertrauen, begeben: I. 1. quia quasi committeret contra legem, „quo quis iudicio circumveniretur“; Bru 48. — 2. vide, quam temere committant, ut, si nulla sit divinatio, nulli sint di; div II 41. non committo, ut ambitione mea conturbem officium tuum; ep XIII 5, 1. — II. summae fuisse amentiae dubia spe impulsum certum in periculum se committere; inv II 27. non dubito, quin, quoad plane valeas, te neque navigationi neque viae committas; ep XVI 4, 1. auctor non sum, ut te urbi committas; A XV 11, 1. cum non impulsione, verum ratiocinatione aliquem commisisse quid dicet; inv II 20. an coli iustitia poterit ab homine propter vim doloris enuntiantem commissa? Tusc II 31. f. flagitium. uni gubernatori, uni medico, si digni modo sint iis artibus, rectius esse alteri navem committere, aegrum alteri quam multis; rep I 62. ut omnis rei publicae dignitas, omnium civium salus, vita, libertas, arae, foci, di penates, bona, fortunae, domicilia vestrae sapientiae, fidei, potestati commissa creditaque esse videantur; dom 1. ego tibi ullam causam maiorem committendam putem? de or I 174. si quae culpa commissa est; ep XVI 10, 1. deos, al. f. aras, commissum facinus et admissum dedecus confitebor; ep III 10, 2. quantum flagitii commisisset; Bru 219. focos, al. f. aras. Philocles *ἑλοθήκας* Cluvio dedit. eae commissae sunt; ep XIII 56, 2. longo intervallo iudicium inter sicarios hoc primum committitur; Sex Rose 11. libertatem; f. aras. quo die ludi committebantur; Q fr III 4, 6. ut illam multam non commiserit; Cluent 103. navem: f. aegrum. quod eorum hominum fidei tabulae publicae periculae magistratum committuntur; Ver III 183. ne committeret proelium; div I 77. quae (pugna) cum rege commissa est; Muren 34. qui tibi rem magnam difficilemque comisit; ep XIII 5, 1. salutem, vitam; f. aras. tabulas; f. pericula. — III. mihi totam urbem tuendam esse commissam; Ver V 36.

commode, angemessen, zweckmäßig, trefflich, Bequem: nos commodius agimus; fin II 3. nunquam tam male est Siculis, quin aliquid faceret et commode dicant; Ver IV 95. sane commode Pompeius distribuit binos (gladiatores) singulis patribus familiarum; A VII 14, 2. te in Forniano commodissime exspectari; A II 14, 2. quod litteras, quibus putas opus esse, curas dandas, facis commode; A XI 7, 7. perficere rem eius modi commodius in turba posse se arbitrati sunt; Cluent 36. ut satis haec commode perscripsisse videamur; inv II 10. hoc commode reprehenditur || reprehendetur ||, si . . .; inv I 85. (orationem) commode scriptam esse dixit; de or I 231. ut vos istic commodissime sperem esse; ep XIV 7, 2.

commoditas, Zweckmäßigkeit, Annehmlichkeit, Bequemlichkeit, Vorteil: I. 1. in occasione commoditas ad faciendum idonea consideranda est; inv II 40. omnem commoditatem prosperitatemque vitae a dis se habere; nat III 86. — 2. ad hominum commoditates et usus tantam rerum ubertatem natura largita est, ut . . .; leg I 25. — II. ad quem (usum) accommodanda est aedificandi descriptio et tamen adhibenda commoditatis dignitatisque diligentia; of I 138.

commodo, gefällig sein, leihen: I. 1. habere te magnam facultatem Caerelliae commodandi; ep XIII 72, 2. invidetur commodis hominum ipsorum, studiis autem eorum ceteris commodandi favetur; de or II 207. — 2. socios Bithyniae, si iis commodaris, memores esse; ep XIII 9, 3. ut omnibus in rebus ei (L. Genucilio) commodes, quoad fides tua dignitasque patietur; ep XIII 53, 1. — II. a te idem illud peto, ut de loco, quo deportet frumentum, et

de tempore Aviano commodes; ep XIII 75, 2. — III. nihil est, quod in isto genere cuiquam possim commodare; ep II 17, 4. quae successori amicissimo commodare potest is, qui provinciam tradit; ep III 3, 1. quibus (Paphis) tu quaecumque commodaris, erunt mihi gratissima; ep XIII 48. quae si se aurum Caelio commodasse non dicit; Cael 32.

commodum, eben, gerade: commodum discesseras heri, cum Trebatius venit; A XIII 9, 1. commodum ad te dederam litteras, cum ad me Dionysius fuit; A X 16, 1. emereram commodum ex Antiati in Appiam, cum in me incurrit Curio; A II 12, 2.

commodus, angemessen, zweckmäßig, bequem, umgänglich, genehm, günstig, neutr.: Vorteil, Bequemlichkeit, Mühe, Wohl, Vergünstigung, Vorrecht, Günstigkeit; A. ut Apronius, qui aliis inhumanus ac barbarus, isti uni commodus ac disertus videretur; Ver III 23. in hoc genere multo te esse iam commodiorem mitioremque nuntiant; Q fr I 1, 39. te brevius, quam paratus fueris, esse dicturum commodum est polliceri; inv I 25. ex quibus (litteris) ea, quae in agro Piceno gesta erant, cognovi commodiora esse multo, quam ut erat nobis nuntiatum; A VIII 11, B, 1. vide, quam commodam defensionem excogitaris! Ver V 153. eos, qui antea commodis fuerint moribus, prosperis rebus immutari; Lael 54. minus commodos, sermones malevolorum fuisse; ep II 17, 3. potestne tibi ulla spes salutis commoda ostendi, cum...? Ver I 47. si commodius anni tempus esset; A IX 3, 1. — B, I, 1. solent: f. II, 1. comparo. commoda et incommoda in eo genere sunt, quae praeposita et reiecta dicimus || diximus ||; fin III 69. hinc ad rem publicam plurima commoda veniunt; inv I 5. — 2. velim aliquando, cum erit tuum commodum, Lentulum puerum visas; A XII 28, 3. — II, 1. illa, in quibus aut incommodi aliquid maioris adipiscendi commodi causa aut maioris vitandi incommodi suscipitur aut aliquid commodum maioris adipiscendi commodi aut maioris vitandi incommodi praeteritur; inv II 18. corporis commoda cum externis comparari solent; of II 88. commoda et incommoda considerantur ab natura data animo aut corpori; inv I 35. omnibus provincialibus ornamentis commodisque depositis; sen 35. do: f. considero. qui utilitatem defendit, enumerabit commoda pacis, opum, potentiae, vectigalium, praesidii militum; de or II 335. cum (homo) tam diu sedens meum commodum expectet; A XIV 2, 3. quoniam omnia commoda nostra, iura legibus obtinemus; Cluent 155. praetereo: f. adipiscor. quid commodi sit secutus aut quid incommodi fugerit; inv II 20. — 2. qui honesta et recta emolumentis omnibus et commodis anteponerent; fin II 55. qua in re dolori suo, non rei publicae commodis serviunt; div Caec 64. — 3. posse eos (cives) colendis agris abundare commodis omnibus; rep II 26. carere mortuos vitae commodis? Tusc I 87. si frui tuis commodis cogitas; A IV 18, 5 (17, 3). locis commodisque publicis uti vetuit; Ver II 66. — 4. comparo cum: f. 1. comparo. suum cuique incommodum ferendum est potius quam de alterius commodis detrahendum; of III 30. pertinere hoc ad commodum senatorium; Ver III 223. — III. alqd: f. II, 1. sequor. fore aliquando amissionem omnium vitae commodorum; Tusc II 10. parva esse ad beate vivendum momenta ista corporis commodorum; fin V 72. ut ex omni potestate, curatione, patrocinio vestrorum commodorum Cn. Pompeius depelleretur; agr II 25. officii rationem in omni vita, non commodi esse ducendam; Sest 23. — IV, 1. qui omnia metiuntur emolumentis et commodis; of III 18. qui forma commodis hospitium, non furtis nocentium ornarent; Ver IV 6. si commodo

valetudinis tuae fieri possit; ep XVI 1, 2. plane illuc te ire nisi tuo magno commodo nolo; A XIII 27, 2. — 2. etsi mei commodi causa commovere me noluit; ep V 20, 1. dies ex utriusque commodo sumitur; Caecin 20.

commonefacio, erinnern, mahnen: I. quin tui sceleris et crudelitatis ex illa oratione commonefiat; Ver V 112. — II. te etiam atque etiam esse commonefaciendum; ep XIII 72, 1.

commoneo, erinnern, mahnen: I. quod frumenti copia commonet, tempus anni non impedit; Ver V 29. — II. cum quidam ex illius amicis commonerent oportere decerni; Ver IV 141. — III, 1. de periculo commoneendi (erunt); part or 96. — 2. te breviter commoneendum putavi, ne existimares...; ep IV 15, 2. — 3. quae (auctoritates) te commoneant fortissimum tibi patrem fuisse; Ver pr 52. — 4. quod vos lex commonet, id...; Ver III 40.

commonstro, zeigen: qui illi sedes et quasi domicilia omnium argumentorum commonstret; de or II 162. quoniam de ornatu omni orationis sunt omnes, si non patefacti, at certe commonstrati loci; de or III 210. sedes: f. domicilia. ut commonstrarem tantum viam; de or I 203.

commoratio, Verweilen, Aufenthalt: I. posteaquam Pompei commoratio diuturnior erat, quam putaram; ep VII 5, 1. commoratio una in re permultum movet; de or III 202. et villa et amenitas illa commorationis est, non devorsorii || devers. ||; ep VI 19, 1.

commoror, verweilen, bleiben: I. consilium tuum diutius in armis civilibus commorandi; ep VI 10, 1. — II. nos apud Alyziam unum diem commorati sumus; ep XVI 3, 1. me diutius in tam turpi vita commorari; Q fr I 3, 6. quoniam Romae commoraris; A V 12, 3. defensor maxime in voluntate defendenda commorabitur; inv II 101. unam illam noctem solam praedones ad Helorum commorati; Ver V 95. ut una in re haereat in eademque commoretur sententia; orat 137.

commotio, Erregung, Aufregung: I. ita definit, ut perturbatio sit aversa a ratione contra naturam animi commotio; Tusc IV 47. — II. quae (temperantia) sit || est || moderatrix omnium commotionum; Tusc V 42. — III. illa contrariis commotionibus auferenda || efferenda || sunt; de or II 216.

commotiuncula, kleine Unpäßlichkeit: commotiunculis ονματόχο; A XII 11.

commoveo, bewegen, von der Stelle bringen, Eindruck machen, bestimmen, rühren, erregen, aufregen, angreifen, aufreizen, beunruhigen, verwirren, in Verlegenheit setzen: I. in primis commovet explicatio vocabuli ac nominis; part or 41. — II. facilius est currentem, ut aiunt, incitare quam commovere languentem; de or II 186. sin te auctoritas commovebat; fin IV 61. me commoveri παρκοί; ep XVI 23, 2. quod (Quintus) perleviter commotus fuerat; Q fr II 5, 2 (6, 1). nec sane satis commoveor animo ad ea, quae vis, canenda; Q fr III 5, 4. non commovi me adhuc Thessalonica; A III 14, 2. si convellere adoriamur ea, quae non possint commoveri; de or II 205. ab iis et appetitio et actio commovetur; fin IV 48. alterum est accommodatum ad eorum animos ad id commovendos; de or II 114. appetitionem: f. actionem. quae magnum et acerbum dolorem commovent; Ver IV 47. commorat expectationem Lupus; Q fr II 1, 1. quandam laetitiam bonorum esse commotam; A XI 16, 2. ais, si una littera commota sit, fore tota ut labet disciplina; fin IV 53. in quo (loco) porticus haec ipsa et palaestra et tot locis sessiones Gymnasionum et Graecorum disputationum memoriam quodam modo commovent; de or II 20. ad

miseriordiam commovendam; Bru 142. nummus in Gallia nullus sine civium Romanorum tabulis commovetur; Font 11. indignatio summum in eum odium commovere poterit; inv I 103. rem commovisti nova disputatione dignam; Bru 297. quam multorum non modo discendi, sed etiam scribendi studia commoverim; nat I 8. omnis suspicio in eos servos commovebatur; Cluent 180. magnis commotis tempestatibus; inv II 96.

communicatio, Mitteilung: I. mihi nunc te, absente sermonis communicatio, quae mihi suavissima tecum solet esse, maxime deest; A I 17, 6. communicatio, quae est quasi cum iis ipsis, apud quos dicas, deliberatio; de or III 204. ¶ deest. nihil est quod latius pateat quam quasi quaedam societas et communicatio utilitatum; fin V 65. — II. numquam est intermissa a maioribus nostris largitio et communicatio civitatis; Balb 31.

communico, mittheilen, theilnehmen lassen, gemeinsam machen, Theil haben: I. nam ¶ non ¶ habeo ne me quidem ipsum, quicum tam audacter communicem quam tecum; A XII 36, 1. — II. qui (Pompeius) mecum saepissime de te communicare solet; ep I 7, 3. velle te mecum de officio utriusque nostrum communicare; ep IV 1, 1. ¶ III alqd. — III. quae temporibus illis inter nos familiarissime dicta, scripta, communicata sint; ep XI 27, 2. quod de nostris rebus coram communicassemus inter nos; ep XV 14, 4. desinant suam causam cum Chrysogono communicare; Sex Rose 140. quicum (consilium) communicaret; of III 49. modo vestri facti gloriam cum mea laude communicet; ep XII 2, 1. cum mecum inimicitias communicavisti; ep XV 21, 2.

communio, verſchänzen, befeſtigen, ſichern: A tellam praesidio communient; agr I fr. 2. omni auctoritate aulae communita; ep XV 4, 6. sanctissimis testimoniis causa Roscii communita est; Q Rose 43.

communio, Gemeinschaft: I. inter quos est communio legis, inter eos communio iuris est; leg I 23. multum valet communio sanguinis; Sex Rose 63. — II. si manere in pristina communione voluissent; de or III 72. — III. (homines) litterarum et vocum communione iunxisti; Tusc V 5. genus id est, quod sui similis communione quadam, specie autem differentis, duas aut plures complectitur partes; de or I 189.

communis, gemeinschaftlich, gemeinsam, allgemein, gewöhnlich, zugänglich, leutselig, demokratisch gerinnt, neutr. Gemeinwesen, Gemeingut, gemeinsame Sache: A quemquamne existimas Catone proavo tuo commodiorem, communiorem, moderatiorem fuisse ad omnem rationem humanitatis? Muren 66. an eum magis communem censemus in victoria futurum fuisse? ep IV 9, 2. commune (est), quod nihilo minus in hanc quam in contrariam partem causae potest convenire; inv I 26. commune est, quod homines vulgo probarunt et secuti sunt, huius modi: ut maioribus natu adsurgatur; inv I 48. quid est tam commune quam spiritus vivis, terra mortuis? Sex Rose 72. multa sunt civibus inter se communia, forum, fana, porticus, viae; of I 53. ut commune officium censurae communi animo ac voluntate defenderent; prov 20. id pertinere ad communem causam libertatis et dignitatis; Ver V 143. ut omnes et communibus commodis et suis uterentur; rep V 7. maiores nostri Capua magistratus, senatum, consilium commune sustulerunt; agr I 19. non debes aut propriam fortunam et praecipuam postulare aut communem recusare; ep IV 15, 2. succurrere saluti fortunisque communibus; Rabir 3. commune (genus est), quod accidit omnibus eodem fere tempore, ut messis, vindemia, calor, frigus; inv I 40. commune (genus argumentationis) est, quod nihilo magis ab adver-

sariis, quam a nobis facit; inv I 90. domum meam eversam non ab inimico meo, sed ab hoste communi; dom 101. ut id faciat ad commune iudicium popularemque intellegentiam accommodatius; orat 117. quamquam hoc communi iure gentium sanctum est; har resp 32. homini non communium litterarum et politioris humanitatis experti; de or II 72. locorum communium quoniam duo genera sunt, quorum alterum dubiae rei, alterum certae continet amplificationem; inv II 68. scriptas fuisse et paratas a Protagora rerum illustrium disputationes, quae nunc communes appellantur loci; Bru 46. qui (loci) communes sunt appellati eo, quod videntur multarum idem esse causarum; orat 126. quae (memoria) communis est multarum artium; orat 54. quid in communi mente quasi impressum sit; de or III 115. quam fortiter ferres communes mireris; ep IV 15, 1. mortem omni aetati esse communem; Cato 68. aliqua eius nota et ¶ et non ¶ communia officia; inv II 35. ¶ animus. onus meum vobiscum esse commune; Ver I 19. qui posset satis acute ex communi quadam opinione hominum dicere; de or I 94. vobis supplex manus tendit patria communis; Catil IV 18. cum huius tum communis periculi causa; Plane 56. (libri) abhorrent a communibus praeceptis; ep I 9, 23. si, cum de certa re quaeretur, de communi instituetur oratio; inv I 95. numquam dubitastis meam salutem cum communi salute coniungere; sen 4. ¶ fortuna. quod ea sunt in communibus infixis sensibus; de or III 195. hoc studium non erat commune Graeciae, sed proprium Athenarum; Bru 49. quam spem cum graves communium temporum tum varii nostri casus fefellerunt; de or I 2. in communi vita et vulgari hominum consuetudine non hebetem nec rudem (esse); de or I 248. Socrates mihi videtur philosophiam ad vitam communem adduxisse; Ac I 15. voluntas; ¶ animus. res ad communem utilitatem, quas publicas appellamus; Sest 91. — B, I, 1. quod ius status COMMUNI DIVIDUNDO? ep VII 12, 2. quo modo iste commune Milyadum vexarit; Ver I 95. — 2. ut communibus pro communibus utatur, privatis ut suis; of I 20. — 3. ex nostra (arte) ¶ nostro ¶ quoque non nihil in commune contulimus; inv II 8. posteaquam nescio quid impendit et in commune contulit; Quinct 12. utor pro; ¶ 2. — III. statuae a communi Siciliae datae; Ver II 114.

communitas, Gemeinschaft, Gemeinſinn, Allgemeinheit: I. cum homini nulla cum deo sit communitas; nat I 116. — II, 1. qua (ratione) societas hominum inter ipsos et vitae quasi communitas continetur; of I 20. societas hominum et communitas evertatur necesse est; of III 22. — 2. quae (virtutes) in communitate cernuntur et in societate generis humani; of III 118. iam a communitate res diiuncta videbitur; Top 29. necesse est, quod a communitate ducatur officium, id esse maximum; of I 153. nec id ad voluptatem refero, sed ad communitatem vitae atque victus; ep IX 24, 3. — III. quae naturae principia sint communitatis et societatis humanae; of I 50.

communiter, allgemein, im allgemeinen, gemeinschaftlich, zusammen: quod communiter appellamus honestum; of III 17. alia epistula communiter commendavi tibi legatos Arpinatum, hac separatim Q. Fufidium; ep XIII 12, 1. hoc sit nobis dictum communiter de omni genere locorum communium; inv II 50. «una in stella communiter haerent»; fr H IV, a, 250. cur omnia cum Chrysogono communiter possidet? Sex Rose 108. cum communiter quaedam de omnibus praecipari possint, separatim quoque aliae sunt cuiusque generis diversae praeceptiones; inv II 12. ultra (lex) communiter in plures, ultra in aliquam certam rem scripta videatur; inv II 146. ex litteris et iis, quas

communiter cum aliis scripsisti, et iis, quas tuo nomine; A XI 5, 1. quo (munere) uterque nostrum communiter uteretur; Cato 2.

communio, *Begabnung*: omne principium aut rei totius, quae agatur, significationem habere debet aut aditum ad causam et munitionem || munitionem || aut . . . ; de or II 320.

commurmuror, *murmeln*: ut scriba secum ipse commurmuratus sit: „ratio apparet“; Piso 61.

commutabilis, *veränderlich*: commutabile (est), quod ab adversario potest leviter mutatum ex contraria parte dici; inv I 26. si ne in uno quidem quoque unus animus erit idemque semper, sed varius, commutabilis, multiplex; Lael 92.

commutatio, *Umwandlung, Veränderung*, *Wedjel, Umjchlag*: I. exorta est totius commutatio rei publicae; rep II 63. — II. annuae commutationes quaedam ex necessitudine semper eodem modo fiunt; inv I 59. commutationes dominorum reformido; A XII 36, 1. — III. illa poteris uti civilium commutationum scientia; ep V 12, 4.

commuto, *umwandeln, verändern, wechseln, austauschen, tauschen*: nihil commutantur animo et iidem abeunt, qui venerant; fin IV 7. (Quintus) commutatus est totus et scriptis meis quibusdam et assiduitate orationis; A XVI 5, 2. ad commutandos animos atque omni ratione flectendos; de or II 211. qui commutatam annonam esse dicebant; dom 15. Regulus captus a Poenis cum de captivis commutandis Romam missus esset; of I 39. eo (cursu) commutato; ep I 9, 21. ut commutatis eis opus sit legibus; Cluent 150. hanc esse rem, quae si sit semel indicata, neque alio commutari iudicio neque ulla potestate corrigi possit; inv I 102. quae (res publica Atheniensium) persaepe commutata esset; rep II 2. facile et libenter sententiam commutabimus || c. s. ||; inv II 9. an audacius tabulas publicas commutavit? Ver III 83. tempestate iam commutata; inv II 154. ornandi causa proprium proprio commutatum (est verbum); de or III 167.

como, *ordnen, glätten, schmücken*: erant illi compta capilli; Piso 25. disertis senis compta || composita || et mitis oratio; Cato 28.

comoedia, *Quittspiel*: I. cuius (Hyperboli) improbitatem veteres Atticorum comoediae notaverunt; Bru 224. numquam comoediae, nisi consuetudo vitae pateretur, probare sua theatri flagitia potuissent; rep IV 11. — II. Aristophanes, facetissimus poeta veteris comoediae; leg II 37. — III. et in tragoedia comicum vitiosum est et in comoedia turpe tragicum; opt gen 1.

comoedus, *Stomifer*: I. et comoedum in tragoediis et tragoedum in comoediis admodum placere vidimus; orat 109. — II. nemo a pessimo histrione bonum comoedum fieri existimaret; Q Rose 30.

compaciscor (*compec.*), *übereinkommen*: compacto cum matre Bostaris consilium cepit, ut . . . ; Scaur 8.

compactio, *Zusammenfügung*: quod contingit animalibus quadam compactione membrorum; fin V 33.

compactum, *Vertrag*: non committendum, ut etiam compacto || cum pacto || prohibiti videamur; A X 12, 2.

compages, *Gefüge*: dum sumus inclusi in his compagibus corporis; Cato 77.

comparabilis, *vergleichbar*: comparabile est, quod in rebus diversis similem aliquam rationem continet. eius partes sunt tres: imago, conlatio, exemplum; inv I 49. cum pro comparabili aliquid inducetur, quoniam id per similitudinem maxime tractatur, conveniet . . . ; inv I 82. simile ex specie comparabili indicatur; inv I 42.

comparate, *vergleichsweise*: cum quaeritur, quale quid sit, aut simpliciter quaeritur aut com-

parate; simpliciter: expetendane sit gloria; compare: praependendane sit divitiis gloria; Top 84.

comparatio, *Beschaffung, Vorbereitung, Zuriistung*: I. sit tam facilis, quam vultis, comparatio voluptatis; fin II 92. — II. I. totius huius ab illa est et inventa et adornata comparatio criminis; Cluent 191. — 2. Mithridates omne reliquum tempus ad comparisonem novi (belli) contulit; imp Pomp 9. ut nihil de mea comparatione deminuat; Q fr I 2, 16.

comparatio, *Vergleich, Vergleichung, Berhöftnis*: I. comparatio est, cum aliud aliud factum rectum aut utile contenditur, quod ut feret, illud, quod arguitur, dicitur esse commissum; inv I 15. eius (adsumptivae partis) partes sunt quattuor: comparatio, relatio criminis, remotio criminis, concessio. comparatio est, cum aliquid || aliud || factum, quod || per se || ipsum non sit probandum, ex eo, cuius id causa factum est, defenditur; inv II 71, 72. illa orationis suae cum scriptis alienis comparatio non mediocris contentio est; de or I 257. est etiam cum ceteris praestantibus viris comparatio in laudatione praecleara; de or II 348. parium comparatio nec elationem habet nec submissionem; Top 71. — II. si contentio quaedam et comparatio fiat, quibus plurimum tribuendum sit officii; of I 58. etsi praestantia debent ea dici, quae habent aliquam comparisonem; Tusc V 38. — III. comparisonum duo (genera sunt): unum de eodem et alio, alterum de maiore et minore; Top 84. reliquus est comparisonis locus; Top 68. comparisonis duo sunt modi: unus, cum . . . ; de or III 117. — IV. ex comparatione (coniuncta causa est), in qua per contentionem, utrum potius [aut quid potissimum sit], quaeritur; inv I 17. non simpliciter solum quaeritur, quid honestum sit, sed etiam ex comparatione, quid honestius; part or 66. ex comparatione omnia (argumenta) valent, quae sunt huius modi; Top 23. iter per brevem comparisonem auditoris memoria redintegrabitur; inv I 99. cum hoc maxime tamen in comparatione coniungar; de or III 32. ex quibus (litteris) cepi fructum duplicem mihi in comparatione difficilem ad indicandum; ep X 5, 1. cum ipsum audires sine comparatione; Bru 134.

comparativus, *vergleichend*: infirmatio est haec comparativa; inv II 73. oportebit ipsam illam comparativam indicationem exponere tanquam causam deliberativam; inv II 76.

compareo, *erscheinen, sichtbar werden*: cum subito sole obscurato (Romulus) non comparisset; rep II 17. hic rumores || rumor est || Pompeium non comparere; A XII 2, 1. quaerite nunc vestigia, quibus exitus eorum ex illo loco compareant; Ver V 148. nobis pueris haec (oratio) omnium optima putabatur, quae vix iam comparet in hac turba novorum voluminum; Bru 122. ut in Thucydide orbem orationis desidero, ornamenta compareant; orat 234.

comparo, *bereiten, vorbereiten, einrichten, beschaffen, besorgen, rüsten*: I. omnino ex hac quoque parte diligentissime comparatur; ep XVI 11, 3. — II. I. in Asiam me ire comparantem; Plane 100. — 2. ut (id) considerate fieret, comparaverunt; Quinct 51. — III. quae salutis tauta comparata sunt; inv II 75. ut accusatorem filio suo compararet; Cluent 191. numquam huc venissent, nisi ad res alias pestiferas aditus sibi compararent; A II 17, 1. alter bellum terra et mari comparat; A X 4, 3. ut tibi manum, copias, tibi suos spectatos || sper. || centuriones, tibi pecuniam, tibi familias compararent; dom 55. nec illa sibi remedia comparavit ad tolerandum dolorem, firmitatem animi, turpitudinis verecundiam, exercitationem consuetudinemque patiendi, [praecepit fortitudinis.] duritiam virilem; Tusc V 74. copias: j. centuriones. duritiam, al. j. consuetudinem. exercitum eum contra te magnum comparasse; Deiot 22.

familiam, al. f. centuriones. quod (genus) esset ad delectationem comparatum; orat 208. homines comparari, qui armati in Tusculanum mitterentur; A XV 8, 42. quae (insidiae) tuae atque horum famae comparantur; Ver pr 52. hunc homini alienissimo a civitatibus laudationes comparare; Ver IV 147. quibus artibus eae laudes comparantur; ep II 4, 2. quid ego ad id longam orationem comparem? Rabir 8. ipse princeps praesidii comparandi fuit; Phil V 44. quas (res) sapientia comparat ad voluptatem; fin II 89. primum silva rerum [ac sententiarum] comparanda est; de or III 103. equidem mihi hoc subsidium iam inde ab adulescentia comparavi; de or I 199. — IV. hi eandem Capuam molem contra veterem rem publicam comparant; agr II 89. subsidium mihi diligentiam comparavi; Quinct 4.

comparo, vergleichen, zusammenstellen, gegenüberstellen: ut me tecum comparem; Piso 63. ut neminem tibi antepoam, comparem paucos; ep XII 17, 3. cum Aesernino Samnite Pacideianus comparatus viderer; Q fr III 4, 2. comparantur ea, quae aut maiora aut minora aut paria dicuntur. numero sic comparabuntur, ut . . . specie autem comparantur, ut . . .; Top 68, 69. multa sunt, quae aequalitate ipsa comparantur || comparantur ||; Top 71. haec in deligendo officio saepe inter se comparantur necesse est; of I 152. ut crebro conferantur pugnantia comparanturque contraria; orat 38. cum meum factum cum tuo comparo; ep III 6, 1. et hominem cum homine et tempus cum tempore et rem cum re compare; dom 130. maiora et minora et paria comparabimus sic; de or II 172. vgl. alqd. comparare oportet || oportebit || cum beneficio maleficium; inv II 75. paria, parva: f. magna vgl. alqd. rem: f. hominem. equi fortis et victoris senectuti comparat suam; Cato 14. tempus: f. hominem.

compaseo, gemeinshaflich hüten, **compaseus**, zur Gemeineweide gehörig: si compaseus ager est, ius est compaseo; Top 12.

compellatio, Vorwurf: I. nec sentit amens commendationem esse compellationem suam; Phil III 17. — II. crebras vel potius cotidianas compellationes meas non tulit; ep XII 25, 2.

compello, drängen, treiben, zusammentreiben, nötigen: quod me domo mea expulstis, Cn. Pompeium domum suam compulstis; Piso 16. qui ad illa arma sumus compulsi; Marcel 13. hunc ego hominem nisi ex domesticis insidiis in castrense latrocinium compulsem; Catil III 17. cur eam (orationem) tantas in angustias compellimus? Ac II 112. omni totius provinciae pecore compulso; Piso 87.

compello, tadeln, anklagen: Q. Ciceronem, fratris mei filium, compellat edicto; Phil III 17. se iudicem, qui non adfuerit, compellaturum; A II 2, 3.

compendiarius, kurz: quamquam praeclare Socrates hanc viam ad gloriam proximam et quasi compendiariam dicebat esse; of II 43.

compendium, Vorteil: I. in quo praesertim sit compendium populi; A V 4, 2. — II. ut paululum tu compendii facias; Q Rosc 49.

compensatio, Ausgleichung: nisi aequabilis haec in civitate compensatio sit et iuris et officii et muneris; rep II 57.

compenso, gegenüberstellen, ausgleichen, ersetzen: facile iniurarum omnium compensarem curam et molestiam; rep I 7. iudicii nostri errorem laus tibi dati muneris compensabit; orat 35. quoniam summi labores nostri magna compensati gloria mitigantur; de or III 14. rationes tuas te video compensare cum istis doloribus, non memoriam corpore perceptarum voluptatum; fin II, 98. molestiam: f. curam. paucitatem pedum gravitate sua et tarditate compensat; orat 216. Catonis est dictum „pedibus compensari pecuniam“; Flac 72. rationes: f. memoriam. o vix ullo otio compensandam hanc rei publicae

turpitudinem! A VII 18, 2. hoc vitium compensant vel facultate vel copia; orat 231.

comperendinatus, Aufschub: I. adimo comperendinatum; Ver I 26. — II. unum quasi comperendinatus medium diem fuisse; Bru 87.

comperendino, vertagen, zum zweiten Termin vorladen: I. ut ante primos ludos comperendinem; Ver pr 34. — II. reus lege comperendinatus; Ver IV 34.

comperio, erfahren: I. a quibus comperit idcirco suum decretum pecunia esse templatum; Ver II 59. esse aliquid abs te profectum ex multis audivi; nam „comperisse“ me non audeo dicere; ep V 5, 2. — II. de: f. III. alqd. — III. nihil de hoc consul comperi, nihil suspicatus sum, nihil audivi; Sulla 86. me (Clodius) tantum „comperisse“ omnia criminabatur; A I 14, 5. facinus manifesto comperitum atque deprehensum; Cluent 43. cum indicia mortis se comperisse manifesto et manu tenere diceret; Bru 277. — IV. omnia falsa comperita sunt; Milo 67.

compes, Fußstößel: I. has compedes, fasces, inquam, hos laureatos efferre ex Italia quam molestum est! A VIII 3, 5. — II. ille ex compedibus atque ergastulo; Rabir 20.

compesco, bändigen: qui contuderit || compe-scit, al. || eius vim; rep I 1.

competitor, Wettbewerber: I. accidere posse, ut competitorum pares suffragiis essent; Plane 53. competitorum, qui certi esse videantur; Galba et Antonius et Q. Cornificius; A I 1, 1. — II. accusavit ambitus designatum competitorum; Bru 113. cum proximis comitiis consularibus competitorum tuos interficere voluisti; Catil I 11.

competitrix, Wettbewerberin: nos quoque habuimus scaenam competitoricem; Muren 40.

compilatio, Blünderung: ut mihi Chresti compilationem mitteres; ep II 8, 1.

compilo, plündern, ausbeuten: „si malui compilari quam venire“; de or II 268. quasi vero non apertissime consulem, exercitum provinciamque compilarit; Ver I 35. alii omnia, quae possunt fana compilant; nat I 86. qui hortos compilarerit; Phil III 30. provinciam: f. consulem.

compingo, zusammenfügen, stecken, verstopfen: (Pompeius) in Apuliam se compegerat; A VIII 8, 1. quid tam compositum tanque compactum et coagmentatum inveniri potest? fin III 74. a quibus oratore in iudicia et contiunculas tanquam in aliquod pistrinum detrudi et compingi videbam; de or I 46.

Compitalia, Compitalien: I. cum in Kalendas Ianuarias Compitaliorum dies incidisset; Piso 8. — II. tu pridie Compitalia memento; A II 3, 4.

Compitalicius, zu den Compitalien gehörig: haec ambulationibus Compitaliciis reservemus; A II 3, 3. quoniam III Non. Ian. Compitalicius dies est; A VII 7, 3. cuius (consulatus tui) fuit initium ludi Compitalicii; Piso 8.

compitum, Kreuzweg: ut in atriis auctionariis potius quam in triviis aut in compitis auctionentur; agr I 7.

complano, niederreißen: Sp. Maelii regnum appetentis domus est complanata; dom 101.

complector, umfassen, umarmen, umschließen, zusammenfassen, einschließen, enthalten, erfassen, begreifen (pass: f. II. scelera): I. ita complectemur, ut in unum conducamus propositionem et adsumptionem; inv I 73. cum complector animo; Cato 15. — II. in hac sententia complectendus erat mihi Caesar; ep I 9, 12. ut eum (Lysionem) etiam atque etiam tuis officiis, liberalitate complectare; ep XIII 24, 3. peto, ut eum (Demoeritum) complectare, diligas, in tuis habeas; ep XIII 78, 2. veteres illi maius quiddam animo complexi; de or III 20. ut ea cura ac diligentia tua complectare; ep III 3, 1.

cum (Oppius) me hortaretur, ut adolescentem totamque causam manumque veteranorum complecterer; A XVI 15, 3. omnes omnium caritates patria una complexa est; of I 57. causam: f. adolescentem. nisi gratulationem quam confirmationem animi tui complecti litteris maluissem; ep VI 6, 1. quantam rerum varietatem, quantam vim, quantam copiam complexus es! de or III 126. cum virgo Vestalis germanum fratrem complexa teneat; Font 46. quos (fratres) aequae atque te summa benivolentia sum complexus; ep VI 14, 1. gratulationem: f. confirmationem. ut animo rei magnitudinem complectantur; de or I 19. manum: f. adolescentem. complexi mulieres impudicas; Catil II 10. ille (L. Paulus) artius puellam complexus; div I 103. (Hortensius) rem complectebatur memoriter; Bru 303. quae (natura) omnes res sit complexa; nat II 36. quo || quod || uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur || complexum . . videatur ||; Sex Rose 37. quod complector tantam scientiam vimque doctrinae; de or III 75. varietatem, vim: f. copiam. — III. ita te victorem complectar re publica recuperata, ut . .; ep X 12, 1.

complementum, *Ausfüllungsmittel*: apud alios inculcata reperias inania quaedam verba quasi complementa numerorum; orat 230.

compleo, anfüllen, besetzen, erfüllen, vollständig, vollständig machen, vollenden (gen. f. Ver V 147. Cato 46): meae (aures) perfecto completoque verborum ambitu gaudent; orat 168. completi sunt animi aures vestrae me legi obsistere; agr III 3. cum completus iam mercatorum carcer esset; Ver V 147. convivium vicinorum cotidie compleo; Cato 46. haec est undique completa et perfecta explicatio summi boni; fin V 72. ut plangere et lamentatione complerimus forum; orat 131. complere paginam volui; A XIII 34. onerandum complendumque (est) pectus maximarum rerum et plurimarum suavitate, copia, varietate; de or III 121. neque est adhuc ea summa completa; Flac 32. ut locus in subselliis occupetur, compleatur tribunal; Bru 290. illi corporis commodis compleri vitam beatam putant; fin III 43.

complexio, *Verbindung, Umfassung, Zusammenfassung, Schlußsatz*: I. (complexio) unum in locum cum conduxerit breviter propositionem et assumptionem, adiungit, quid . .; inv I 59. ex his prima est brevis complexio totius negotii, quae summam continet facti, hoc modo: parentis occisio, patriae proditio; inv I 37. complexio est, in qua, utrum concesseris, reprehenditur, ad hunc modum: „si improbus est, cur uteris? si probus, cur accusas?“ inv I 45. longissima est complexio verborum, quae volvi uno spiritu potest; de or III 182. f. continet. quinto inducunt loco complexionem eam, quae id infert solum, quod ex omnibus partibus cogitur, hoc modo: „consilio igitur mundus administratur“; inv I 59. — II, 1. demonstrare oportebit non ex eo, quod ipse concesseris, sed ex eo, quod ille sumpserit, confici complexionem, ad hunc modum: „si indigetis pecuniae“ . .; inv I 88. perspicuam fugeris complexionem; inv I 73. induco: f. I. infert. volvo: f. I. est. — 2. ne, quod perspicuum sit, id in complexionem inferamus; inv I 72. — III. si complexionem genera intelleguntur; inv I 73. tum hoc, tum illo genere complexionis uti (licet); inv I 76. — IV, 1. nec avereatim multa frequentans una complexione devinciet; orat 85. — 2. in: f. I. est.

complexus, *Umarmung, Umschließung, Umkreis*: I. omnia cin gens et coercens caeli complexus; nat II 101. — II. e complexu parentum abreptos filios; Ver I 7. utinam continuo ad complexum meae Tulliae, ad osculum Atticae possim currere! A XII 1, 1. quem (filium) ego ferus ac ferreus e complexu dimisi meo; Q fr I 3, 3. si in vestrum complexum venero; ep XIV 1, 3. — III, 1. qui

(mundus) omnia complexu suo coercet et continet; nat II 58. dicitur quidam, cum in somnis complexu Venerio iungeretur, calculos eiecisse; div II 143. me ipsa suo complexu patria tenuisset; Piso 19. — 2. cupio in tuo complexu emori; ep XIV 4, 1.

complico, *zusammenlegen, verwirren*: cum complicarem hanc epistolam; A XII 1, 2. si qui voluerit animi sui complicatam notionem evolvere; of III 76.

comploro, *beffagen*: nondum morte complorata; dom 98.

complures, *mehrere*: A. aliarum commoditatum complurium copia; nat II 13. sunt senatus consulta complura; agr II 88. confirmandi genera compluria; fr F II 5. quos (libros) complures brevi tempore edidimus; nat I 6. municipes Regini complures ad me venerunt; Phil I 8. erant signa ex aere complura; Ver II 87. — B, a, I. nemone fuit, cui deberet Quinctius? fuerunt, et complures fuerunt; Quinct 73. — II. complures in perturbatione rei publicae consules || consulares || dicti; ep X 6, 3. — b. quod in poematis, in picturis usu venit in aliisque compluribus; of III 15.

compono, *zusammensetzen, entwerfen, abfassen, festsetzen, einrichten, rüsten, ordnen, bilden, schlichten*: I, 1. stils exercitatus facile efficit formulam || eff. facilem hanc viam || componendi; orat 150. — 2. (P. Antistius) componebat diligenter; Bru 227. — II. Cn. Flavius scribam fastos protulisse actionesque composuisse; A VI 1, 8. (Isocratem) totum se ad artes componendas transtulisse; Bru 48. artificium, cuius modi de ipso iure civili hesterno die Crassus componi posse dicebat; de or II 83. composito et delibuto capillo; Sex Rose 135. quem (diem) totum Galbam in consideranda causa componendaque posuisse; Bru 87. commentarium consulatus mei Graece compositum misi ad te; A I 19, 10. Romae composui edictum; ep III 8, 4. certam quandam disciplinae formulam composuerunt; Ac I 17. non solum re et sententia, sed verbis quoque hoc interdictum ita esse compositum, ut . .; Caecin 86. ego itinera sic composueram, ut . .; A XV 26, 3. severissimum iudicium maximaque ratione compositum; Tul 36. (librum) ex alienis orationibus compositum; div Caec 47. admiratus sum σύγχεσθαι litterularum, quia solent tuae compositissimae et clarissimae esse; A VI 9, 1. compositam orationem et ornatam (aderunt); de or I 50. compositi oratoris bene structam conlocationem; orat 232. in inveniendis componendis rebus mira accuratio; Bru 238. composita et constituta re publica; leg III 42. tibi etiam gratias agebat, quod signa componenda suscepisses; A IV 9, 1. ego testimonium composui, quod, cum voles, obsignabitur; A XV 15, 1. conlocationis est componere et struere verba sic, ut . .; de or III 171. ipsa verba compone et quasi coagmenta; Bru 68. nec solum componentur verba ratione, sed etiam finientur; orat 164.

comporto, *zusammentragen, einfiefern*: cum arma in aedem Castoris comportabas; dom 54. frumentum ex agris in loca tuta comportatur; A V 18, 2. apparatu nobis opus est et rebus exquisitis, undique conlectis, accersitis, comportatis; de or III 92.

compos, *im Besitz, im Genuß, teilhaftig, mächtig*: si me aliquando vestri et patriae compotem fortuna fecerit; A III 15, 4. eam naturam non rationis et consilii compotem esse; nat II 36. non sum mentis compos; A IX 6, 4. patriae: f. vestri. rationis: f. consilii. quarum (rerum) qui essent animo et scientia compotes, eos esse imperatores dicerem; de or I 210. omnes virtutis compotes beati sunt; Tusc V 39. qui me huius urbis compotem fecerunt; Sest 146.

composite, *wohlgeordnet*: composite et apte sine sententiis dicere insania est; orat 236. sin

oratoris nihil vis esse nisi composite, ornate, copiose loqui; de or I 48.

compositio, Zusammenfügung, Anordnung, Gestaltung, Abfassung, Einigung: I. iuris compositio pontificalis magnam religionem declarat; leg II 55. quae (compositio) tota servit gravitati vocum aut suavitati; orat 182. — II. ut mihi gladiatorum compositiones mitteres; ep II 8, 1. (hanc) sive compositionem sive perfectionem sive numerum vocari placet; orat 228. — III. me spes compositionis (fefellit); A IX 6, 7. — IV. erat (Hortensius) compositione aptus; Bru 303. ut pulchritudo corporis apta compositione membrorum movet oculos; of I 98.

compositor, Ordner: non inventor aut compositor aut actor, qui haec complexus est omnia, sed „eloquens“ dictus est; orat 61.

compotatio, Trinkgesellschaft: bene maiores accubationem epularem convivium nominaverunt, melius quam Graeci, qui hoc idem tum compotationem, tum concenationem vocant; Cato 45. illi (Graeci) συμποσία aut σύνδειπνα, id est compotationes aut concenationes, nos „convivia“; ep IX 24, 3.

compotor, Trinkgenosse: I. quorum bona suis comitibus compotoribusque descripsit || descr. ||; Phil V 22. — II. adhibes ioci causa magistrum suffragio tuo et compotorum tuorum rhetorem; Phil II 42.

compransor, Tischgenosse: agrum Campanum tu compransoribus tuis et conlisoribus dividebas; Phil II 101.

comprehendibilis f. comprehend.

comprehendo (comprendo), fassen, ergreifen, festnehmen, begreifen, ausdrücken, umfassen, umschließen: I. ne plura consecter, comprehendam brevi; de or I 34. si (semen) inciderit in concipientem comprehendentemque naturam; nat II 81. — II. quod nequeunt, qualis animus sit vacans corpore, intelligere et cogitatione comprehendere; Tusc I 50. — III. si tu cum gladio cruento comprehensus (es); de or II 170. volui in consulatu tuo venire, sed nox me comprehendit; fr G, b, 32. nihil esse, quod comprehendere et percipi possit; Ac II 148. si hunc adulescentem humanitate tua comprehendis; ep XIII 15, 3. cuius nefandum adulterium in pulvinaribus sanctissimis nobilissimae feminae comprehenderunt; Milo 72. in his operibus si quis illam artem comprehenderit; de or II 73. testimonii audaciam manifesto comprehensam arque oppressam teneri; Flac 38. cum tu tantam vim rerum cognitionemque comprehendis; de or III 131. has quinque dierum disputationes memoria comprehendamus; Tusc V 121. oratione aliqua lecta ad eum finem, quem memoria possem comprehendere; de or I 154. habuit (M. Antonius) comprehensam animo quandam formam eloquentiae; orat 19. hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit; Q fr I 2, 14. ad rerum nostrarum || veterum annalium || memoriam comprehendendam impulsus sumus; Bru 19. si quis omnium rerum atque artium rationem naturamque comprehenderit; de or I 80. quia (Cato) verbis luculentioribus et pluribus rem eandem comprehenderat; A XII 21, 1. est scientia comprehendenda rerum plurimarum; de or I 17. propriis verbis comprehendens solute et facile sententiam; Bru 317. comprehensus est in templo Castoris servus P. Clodii; Milo 18. vobis haec Carneada aut illa Aristotelia vis comprehendenda est de or III 71. f. cognitionem.

comprehensio (comprehensio), Ergreifen, Begreifen, Begriff, Zusammenfassung, Periode, Satz: I. 1. ut comprehensio numerose et apte cadat; orat 149. constat, al.: f. ambitus, I. comprehensio, quae, utrum concesseris, debet tollere, si vera est, nunquam reprehendetur; inv I 83. quod comprehensio facta sensibus et vera esse illi et fidelis videbatur; Ac I 42. tollit: f. debet, nihil tam

tenerum quam illius (M. Calidii) comprehensio verborum; Bru 274. — 2. cum pugnum fecerat, comprehensionem illam esse dicebat; Ac II 145. II. cum (visum) acceptum iam et approbatum esset, comprehensionem appellabat, similem iis rebus, quae manu prenderentur; Ac I 41. quod exercitatione perfecta erat verborum eratque astricta comprehensio; Bru 327. universa comprehensio et species orationis clausa et terminata est; orat 198. facio: f. I. est, dico: f. circumitus, II. dico, nunc, quot modis mutantur comprehensiones conclusionesque, dicendum est; orat 212. perficio: f. astringo, si comprehensio aut una aut utraque ex parte reprehenditur; inv I 79. f. I. debet, spiritu quasi necessitate aliqua verborum comprehensio terminatur; Bru 34. f. claudio. — III. in verbis et eligendis et conlocandis et comprehensione || compressione || devindicandis; Bru 140.

comprehendibilis, erfassbar: id visum cum ipsum per se cereretur, comprehendibile || comprehendibile, comprehensibile, al. || (quoniam enim alio modo καταληξιόν diceretur?) appellabat; Ac I 41.

compresse, gedrängt: quod latius loquerentur rhetores, dialectici autem compressius; fin II 17.

compressio, Zusammendrängen: compressione rerum breves erant; Bru 29.

compressus, Umschließen: tepefactum (semen terra) vapore et compressu suo diffundit; Cato 51.

comprimo, zusammendrücken, unterdrücken, zurückhalten, beugen, hemmen, beschwichtigen: haec cogitatio animum comprimit; Tusc II 53. comprimere eorum audaciam; ep XV 4, 10. qui (Milo) omnes P. Clodii conatus furoresque compressit; of II 58. pina comprimit conchas; nat II 123. neque unum eius nec parvum, sed multa magna delicta compressi; A X 4, 6. cum (Zeno) compresserat digitos pugnumque fecerat, dialecticam aiebat eius modi esse; orat 113. ut ferocitatem istam tuam comprimerem; Vatin 2. perfecit, ut et Graeci et cives Romani, qui frumentum compresserant, magnum numerum populis pollicerentur; A V 21, 8. furores: f. conatus, in iracundia comprimenda; part or 67. oratio exultantem laetitiam comprimens; Top 86. comprimendae libidines sunt; Marcel 23. ne improbum negotiatorem, paulo cupidiorum publicanum comprimere non possis; Q fr I 1, 7. ita (orationem) compresseram, ut nunquam emanaturam putarem; A III 12, 2. publicanum: f. negotiatorem, cum illum pugnum arte vehementerque compresserat; Ac II 145. ne audaciae quidem locum ad timorem comprimendum fuisse; dom 140.

comprobatio, Anerkennung: quis est tam dissimilis homini, qui non moveatur et offensione turpitudinis et comprobatione honestatis? fin V 62.

comprobator, Anerkenner: qui (sint) auctoritatis eius et inventionis comprobatores atque aemuli; inv I 43.

comprobo, billigen, anerkennen, zugeben, bestätigen, genehmigen, beweisen: qui omnium iudicio comprobatus est; Q Rosc 42. ut ea non dicam comprobos, sed studiose libenterque comprobos; A XVI 16, 15. auctoritatem nostri decreti rebus gestis suis comprobavit; Phil XIV 28. mea privata consilia publici quoque casus comprobaverunt; Planc 66. quem arbitramur decretum consulum comprobaturum; A XVI 16, 18. quodsi hoc foedus, quod populus Romanus voluntate et sententia suis comprobatur, idem suffragiis comprobasset; Balb 35. si tu honorem meum sententia tua comprobaris; ep XV 4, 11. leges poena, non iustitia nostra comprobantur; rep III 18. milites veteranos atque legiones Martiam et quartam comprobastis; Phil V 28. si ista comprobabis divina praedicta; fat 13. indicatum est res adsensione aut auctoritate aut iudicio alicuius aut aliquorum comprobata; inv I 48. res

somnium comprobavit; div I 50. ita mihi meam voluntatem spemque reliquae vitae vestra populiue Romani existimatio comprobet, ut . . . ; Ver V 35.

compromissum, übereinfunft: I. quid ita de hac pecunia compromissum feceris; Q Rosc 12. poenis compromissisque interpositis; Ver II 66. — II. sese, quo minus id facerent, et compromisso et iure iurando impediri; ep XII 30, 5.

compromitto, sich gegenseitig versprechen: tribuniciii candidati compromiserunt HS quingenis in singulos apud M. Catonem depositis petere eius arbitrato, ut, qui contra fecisset, ab eo condemnaretur; Q fr II 14, 4.

compungo, jstehen, zedhen: ipsi (dialectici) se compungunt suis acuminibus; de or II 158. barbarum compunctum notis Thraeciis; of II 25.

computo, berechnen: computarat, pecuniam imperarat || impetrarat ||; Phil II 94.

conatum, Versuch: cuius ego inceptum ullum conatumve contra patriam deprehendero; Catil II 27.

conatus, Versuch, Absicht, Unternehmen, Wagnis: I. cuius (laudis) in nostris orationibus non sit aliqua si non perfectio, at conatus tamen atque adumbratio; orat 103. — II, 1. qua (via) omnes illorum conatus investigare et consequi possim; Ver pr 48. natura mundi omnes motus habet voluntarios conatusque et appetitiones; nat II 58. ut altero (appetitu beluae) conatum habent ad naturales pastus capessendos; nat II 122. investigo: f. consequor. quem (fratrem) ego cum comperissem omnem sui tribunatus conatum in meam perniciem parare atque meditari; ep V 2, 6. qui horum impetus et conatus represserunt; Sest 139. uterque conatum iracundiae suae morte sedavit; Bru 42. — 2. hac ego religione non sum ab hoc conatu repulsus; orat 36. — III. illud mihi nequaquam dignum industria conatuque meo videbatur; Ver pr 35. — IV. quo maiore conatu studioque aguntur; Quinct 47.

concaleario (concall), erwärmen: cum brachium concaleario, tum se solere pugnare; de or II 316. quam (corporum concursioem) Democritus concaleario esse vult; Tusc I 42.

concalesco, sich erwärmen: quia corpora nostra ardore animi concalescunt; Tusc I 42.

concallesco, Schwiele bekommen, gewandt werden: callidos (eos appello), quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concalluit; nat III 25. locus ille animi nostri, stomachus ubi habitabat olim, concalluit || habitat, olim concalluit ||; A IV 18, 2 (16, 10). manus: f. animus.

concaucus, höhle, gewölbt: adde huc speluncarum concaucas altitudines || amplitudines ||; nat II 98. quod (Socrates) iugula concauca non haberet; fat 10.

concedo, nachgeben, nachsehen, weichen, sich begeben, beitreten, einräumen, zugestehen, gestatten: I, 1. qua in re vel concedere alteri vel ad condicionem alterius descendere oportebit; inv II 174. — 2. das possessionem ei, qui non iuravit: concedo; Ver I 124. dignitati eorum concessit; Muren 57. primum quod attinet, (Hirtius) nihil mihi concedebat; A XV 1, 2. consules neque concedebant neque valde repugnabant; ep I 2, 2. >concedat laurea laudi; of I 77. ut magnitudini medicinae doloris magnitudo concederet; Tusc IV 63. — II, 1. levitatem totius Asiae protulit, de qua nos et libenter et facile concedimus; Flac 37. etsi de cupiditate nemini concedam; A XII 47, 2. — 2. quibus ego, ut de iis rebus disserant, cum concessero; de or I 57. haec ut alius melius quam alius, concedendum est; opt gen 4. id nos ut in reliquis rebus faciamus, a Stoicis non concedetur; div I 6. — 3. ut, si ridere concessum sit, vituperetur tamen cachinnatio; Tusc IV 66. — 4. si hoc verum esse concedis; Cluent 114. — III. cum,

his concessis, complexio [ex his] non conficietur || conficitur ||; inv I 87. si quid est tibi remissum atque concessum; Sulla 47. id sumunt pro concessio et probato; Tusc V 18. neque ei (Servio) quicquam in desperatione concedo; A XIV 18, 3. cui civitati maiores nostri maximos agros concesserunt; Ver V 125. quibus maiora delicta concessa sint; inv II 107. cui (Catulo) Graeci ipsi solent suae linguae subtilitatem elegantiamque concedere; de or II 28. non concessum (genus argumentationis) est, cum id, quod augetur, in controversia est; inv I 92. communem hereditatem concessit adulescenti propinquo suo; Flac 89. quibus summa dicendi laus a nostris hominibus concessa est; de or I 23. f. potestatem. si virgo Vestalis locum suum gladiatorum concessit huic; Muren 73. multi saepe in indicando peccata liberum parentum misericordiae concesserunt; Cluent 195. cum eius (rei publicae) administrandae potestatem aliis laudemque concederet; of I 71. te sine ulla mora provinciam successoris concedere; ep I 9, 25. tibi concedo meas sedes; div I 104. subtilitatem: f. elegantiam. ad cetera quod tibi tandem tempus vacuum fuit concessum? leg I 9. cui (Demostheni) sine dubio summa vis dicendi conceditur; de or I 260. — IV. ei bona quaedam proscriptorum diripienda concessit; Ver I 98.

concelebro, betreiben, feiern: mihi videntur postea cetera studia recta atque honesta per otium concelebrata ab optimis enituisse; inv I 4. summae virtutis concelebrandae causa; inv II 70.

concentatio, Speisegesellschaft: f. **compotatio**. **concentio**, Einflang, Harmonie: I. est (animus) rationis concentrationisque, quae *ἰσωνία* Graece, sempiternarum rerum compos; Tim 27. — II. caterva tota clarissima concentratione contenta est; Sest 118.

concentus, Gesang, Harmonie, übereinstimmung, Chor: I. ex coniunctione naturae et quasi concentu atque consensu, quam *συμπάθεια* Graeci appellant; div II 34. qui (sonus) acuta cum gravibus temperans varios aequabiliter concentus efficit; rep VI 18. ut a populo catervae atque concentus eiciantur; de or III 196. mirus quidam omnium quasi consensus doctrinarum concentusque reperitur; de or III 21. ut in cantu ipso ac vocibus concentus est quidam tenendus ex distinctis sonis; rep II 69. — II. ex: f. I. appello.

conceptio, Fassjung, Empfängnis: I. conceptio contra naturam fortasse, sed partus prope necessarius; div II 50. — II. ibi omnis conceptio privatorum iudiciorum constituitur; inv II 58.

conceptus, Empfängnis: quaedam (invisitata) etiam ex hominum pecudumve conceptu et satu (oriebantur); div I 93. ut Oceanum Salaciamque Caeli satu Terraeque conceptu generatos editosque memoremus; Tim 39.

concerpo, zerreißen: tu eas epistulas aliquando concerpito, ne quando quid emanet; A X 12, 3.

concertatio, Streit, Wortstreit: I, 1. nostras concertationes res publica diiudicavit; A XIV 13, B, 4. — 2. oritur (seditio) ex concertatione magistratum; Sest 77. a minutis angustisque concertationibus ad omnem vim varietatemque vos disserendi traducendos putavit; de or III 121. — II. infinitis concertationumque plenis disputationibus; de or I 194. — IV. (loquatur) sine ieiuna concertatione verborum; de or II 68.

concertatorius, streitend: Thucydides hoc forense, concertatorium, iudiciale non tractavit genus; Bru 287.

concerto, streiten, kämpfen: I. qui saepius cum hoste conflictit, quam quisquam cum inimico concertavit; imp Pomp 28. quia numquam accidit, ut cum eo verbo uno concertarem; A III 12, 2. — II. quem (Herculem) concertavisse cum Apolline de tripode accepimus; nat III 42. — III. quae etiamsi

aut concertata aut diiudicata aut confecta non sunt; part or 99.

concessio, Einräumung, Zugeständnis: I. concessio est, cum reus non id, quod factum est, defendit, sed, ut ignoscatur, postulat. haec in duas partes dividitur, purgationem et deprecationem; inv I 15. concessio est, per quam non factum ipsum probatur ab reo, sed ut ignoscatur, id petitur. cuius partes sunt duae, purgatio et deprecatio; inv II 94. — II, 1. quae (conclusio) aut confirmat concessionem aut, quid ex ea conficiatur, ostendit; inv I 54. divido: f. I. — 2. ex quibus concessionibus non conficitur hoc; inv I 88. f. 1. — III. partes: f. I. — IV, 1. cum nostra || vestra || concessione omnem vim sui iuris amiserint; A III 24. 1. — 2. per: f. I.

concessus, Zugeständnis: quae ratio sit in eunda nobis illius concessu et beneficio quiescendi; ep IV 6, 3. cum Servius regnare coepisset non iussu, sed voluntate atque concessu civium; rep II 38.

concha, Muschel: I. on cochas eos et umbilicos ad Caietam et ad Laurentum legere consuesse; de or II 22. — II. haec avis scribitur conchis se solere complere; nat II 124. pina duabus grandibus patula conchis; nat II 123.

conchyliatus, purpurfarben: conchyliatis Cn. Pompei peristromatis; Phil II 67.

conchylium, Schalthier, Muschel, Purpur: I. ostreis et conchyliis omnibus contingere, ut cum luna pariter crescant pariterque decrescant; div II 33. — II. exstructa mensa non conchyliis aut piscibus; Piso 67. cum palliis conchylio tinctis; rep VI 2.

concido, schlagen, niederhauen, zerstückeln, geißeln: CUM L. VOLTEIO CAEDE CONCIDE: Ver III 155. — II. cum concisus ei (Isocrati) Thrasymachus minutis numeris videretur et Gorgias; orat 40. cum Epicurus Timocraten totis voluminibus conciderit; nat I 93. quod agripetas Buthroti concisos audio; A XVI 1, 2. concisae sunt optimae cohortes; prov 9. concisus exercitus est; div I 77. genus sermonis concisum atque minutum; de or II 159. infringendis concidendisque numeris; orat 230. quem ad modum sit iste solitus virgis plebem Romanam concidere; Ver I 122. ut nec minutos numeros sequens concidat delumbetque sententias; orat 231.

concido, sinken, fallen, niederstürzen, zu Grunde gehen, unterliegen, schwinden: qui concidentem vulneribus Cn. Pompeium vidissent; Tusc III 66. equis unquam tam ex amplo statu concidit? A III 10, 2. cum meae forenses artes et actiones publicae concidissent; orat 148. cum religio, cum pudicitia, cum iudiciorum fides, cum senatus auctoritas concidisset; A I 16, 7. conclave illud concidisse; de or II 353. omnes Catilinae copias, omnes spes atque opes his depulsis urbis periculis concidisse; Catil III 16. quo ostento regnum patris et domum funditus concidisse; div I 121. fides: f. auctoritas. huic novo pontifici non mentem debilitatam metu concidisse; dom 135. opes: f. copiae. ne una plaga accepta patres conscripti conciderent, ne deficerent; A I 16, 9. pudicitia, religio: f. auctoritas. regnum: f. domus. rem publicam concidere unius discessu quam omnium interitu occidere malui; dom 96. spes: f. copiae.

conciliatio, Gewinnung, Verbindung, Reizung, Trieb: I, 1. communem totius generis hominum conciliationem et consociationem colere, tueri, servare debemus; of I 149. istam conciliationem gratiae Staienus excogitavit; Cluent 84. — 2. quod non inest in primis naturae conciliationibus honesta actio; fin III 22. — II. quae aut conciliationis causa leniter aut permotiois vehementer aguntur; de or II 216.

conciliatricula, Zütsprecherin: erat hominum opinione nobilitate ipsa, blanda conciliatricula, commendatus; Sest 21.

conciliatrix, Vermittlerin: quam blanda conciliatrix et quasi sui sit lena natura; nat I 77. omitto orationis vim, quae conciliatrix est humanae maxime societatis; leg I 27. cum conciliatrix amicitiae virtutis opinio fuerit; Lael 37.

concilio, verbinden, hinführen, geneigt machen, gewinnen, erwerben: ut conciliemus eos nobis, qui audiunt; de or II 115. quocum mihi amicitiam res publica conciliavit; Deiot 39. haec res amorem magis conciliat, illa virtutis defensio caritatem; de or II 206. conciliantur animi dignitate hominis, rebus gestis, existimatione vitae; de or II 182. quorum (amicorum) benivolentiam nobis conciliat res publica; ep IV 13, 2. caritatem: f. amorem. est amplificatio gravior quaedam affirmatio, quae motu animorum conciliet in dicendo fidem; part or 53. gratiae conciliandae causa; Cluent 87. quas (legiones Antonius) sibi conciliare pecunia cogitabat; ep XII 23, 2. nec mihi conciliare pecuniam licere nec illi capere; A VI 1, 21. quas (res) primas homini natura conciliet; Ac II 131. quam (societatem generis humani) conciliavit ipsa natura; Lael 20. ars eius (voluptatis || voluntatis ||) conciliandae reperienda (fuit); orat 162.

concilium, Vereinigung, Verbindung, Versammlung: I, 1. posse a summis imperiis et summis postestatibus comitiatus et concilia vel instituta dimittere vel habita rescindere; leg II 31. concilium plebis habentem; inv II 52. — 2. ne obnuntiare concilio aut comitiis liceret; sen 11. — 3. quid necesse est voluptatem in virtutum concilium adducere? fin II 12. cum in illud divinum animorum concilium coetunque proficiscar; Cato 84. Hannibalem visum esse in somnis a Iove in deorum concilium vocari; div I 49. — II. venit tandem in consilio de me agendi dies; Sest 75.

concinne, fein, artig: sunt concinne distributa; de or II 81. rogare coepit blande et concinne scilicet; Q Rosc 49. concinne, ut multa, Timaeus; nat II 69.

concinntas, kunstgerechte Verbindung, Abrundung: I. ne elaborata concinntas appareat; orat 84. cuius (Gorgiae) in oratione plerumque efficit numerum ipsa concinntas; orat 167. in his ornata sententiarum concinntas non erat; Bru 325. in quibus ipsis (verbis) concinntas inest; orat 164. — II, 1. illam concinntatem adhibet || adhibebit || hic subtilis; orat 83. si (verba) aliquid concinntatis efficiunt; orat 81. elaboro: f. I. apparet. — 2. datur etiam venia concinntati sententiarum; orat 38. — 3. quid est tam in ipsa concinntate puerile? Bru 287. — III. alqd: f. II, 1. efficio. in huius concinntatis consecratione Gorgiam fuisse principem accepimus; orat 165. ut memoriam concinntatis suae relinqueret; Bru 38.

concinntudo, Abrundung: splendoris et festivitatis et concinntudinis minimum (exordium debet habere); inv I 25.

concinus, kunstgerecht, abgerundet, gefällig, zierlich: alii in eadem ieiunitate conciniores; orat 20. concinnum (orationem); de or III 100. reditus ad rem aptus et concinns esse debet; de or III 203. concinnae acutaeque sententiae; Bru 272. concinns magis sententias exquirunt quam probabiles; orat 65. tectorium ut concinnum sit; Q fr III 1, 1.

concinno, fingen, übereinstimmen: I. Antiocho Stoici cum Peripateticis re concinere videntur, verbis discrepare; nat I 16. omnibus inter se concinentibus mundi partibus; nat II 19. — II. haec cum pressis et flebilibus modis concinuntur; Tusc I 106.

concupio, auffassen, abfassen, empfangen, in sich aufnehmen, auf sich laden, begehren: I, 1. sicut verbis concupitur more nostro; of III 108. — 2. negavit eam (matronam) concipere potuisse; div II 145. — II. quod ita iuratum est, ut mens conciperet fieri oportere; of III 107. — III. auribus

tu tantam cupiditatem concepisti, ut . . . Ver IV 101. quae (materies) nisi admoto igni ignem concipere possit; de or II 190. quoniam principio rerum omnium quasi adumbratas intellegentias animo ac mente conceperit; leg I 59. ex quo (sanguine paterno) si qua macula concepta est; Sex Rose 66. cum (vir egregius) iam praecordiis conceptam mortem contineret; Tusc I 96. non istum maius in sese scelus concepisse, cum fana spoliavit; Ver I 9. quae terra concipiat semina; nat II 26. qui vadimonium concipere posset; Q fr II 13, 3. voluptatem satis firme conceptam animo atque comprehensam; fin II 6.

concisio, Zerstückelung: dilucidum fiet || fit || [aut] circumscriptione conclusa aut intermissione aut concisione verborum; part or 19.

concitatio, Erregung, Aufregung: I, 1. plebei contra patres concitatione et seditione nuntiata; Bru 56. — 2. ut omni populari concitatione defungerer; Sest 74. — 3. sapientem ab omni concitatione animi, quam perturbationem voco, semper vacare; Tusc V 48. — II. qui concitatione quadam animi futura praesentiant; div I 34.

concitator, Aufwiegler: seditionis instimulator et concitator tu fuisti; dom 11. quis est Sergius? signifer seditionis, concitator tabernariorum; dom 13.

concito, erregen, aufregen, aufreizen, zusammenstreifen: si qui satis esset concitatus cohortatione sua ad studium cognoscendae virtutis; de or I 204. cum a corpore animus abstractus divino instinctu concitatur; div I 66. cum magnum bellum in Cappadocia concitaretur; ep XV 4, 6. contiones cotidianas seditiose || seditione || ac populariter concitatas; Cluent 93. cuius (cursus) conversio est concitator; rep VI 18. quam exspectationem tui concitasti; ep II 1, 2. hominem totiens omni motu animi concitari; de or II 191. qui peregrinam manum facinorosorum concitavit; Sest 95. quod is populi misericordiam concitasset; de or I 227. quae (perturbationes) sunt turbidi animorum concitativae motus; Tusc IV 34. quantam auditorum multitudinem infamia C. Verris concitatura (sit); div Caec 42. ut in aliquem hominem magnum odium aut in rem gravis offensio concitetur; inv I 100. ex qua (vitiositate) concitantur perturbationes; Tusc IV 34. qui concitatum populum flectat; Muren 24. quo pacto (risus) concitetur; de or II 235. ut tempestates saepe improvise nulla ex certa ratione, obscura aliqua ex causa concitantur; Muren 36. nullo tumultu publice concitato; Catil I 11.

conclamo, laut rufen, zustimmen: I. cum a me conservatam esse rem publicam conclamastis; Phil VI 2. — II. id sutores et zonarii conclamarunt; Flac 17.

conclave, Zimmer, Gemach: I. conclave illud, ubi epularetur Scopas, concidisse; de or 353. — II. 1. inferior porticus et eius conclavia fiunt recte; Q fr III 9, 7. — 2. cum cenatus cubitum in idem conclave isset; Sex Rose 64.

concludo, einschließen, einengen, abschließen, schließen, einen Schluß ziehen, zum Schluß kommen: I, 1. quae (ars) tradit concludendi rationem; Ac II 92. — 2. ut concludamus atque ita peroremus, hoc dicendi natura ipsa praescribit; de or II 307. quanta ab illis (antiquis) varietas argumentorum ratione concludentium! fin IV 9. — II. quattuor sunt capita, quae concludant nihil esse, quod nosci, percipi, comprehendi possit; Ac II 83. qua ratione deum esse mundum concluditur; nat II 47. — III. artifices omnes, caelatores ac vasculares, convocari iubet, eos concludit, magnam hominum multitudinem; Ver IV 54. omnia fere, quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa et dissipata quondam fuerunt; de or I 187. omnia concludenda plerumque rebus augendis; de or II 332. huic acuto fugienda sunt paria paribus relata et similiter conclusa; orat 84. quod omnia fere

concludebantur uno modo; orat 231. singulis argumentationibus ita concludendis, ut . . .; orat 122. quas (bestias) delectationis causa concludimus; fin V 56. si (ancipites variique casus) exitu notabili concluduntur; ep V 12, 5. (conligatio) in exiguum angustumque concluditur; of I 53. concludis epistulam quandam hoc modo; A IX 10, 5. concludam iam interrogationem meam; Vatin 40. ut hoc (ius) civile, quod dicimus, in parvum quendam et angustum locum concludatur; leg I 17. multitudinem: f. alqm. legi non nullos, quorum prope modum absolute concluderetur oratio; orat 171. is (orator) concludatur in ea, quae sunt in usu civitatum vulgari ac forensi; de or I 260. quorum (verborum) discriptus ordo alias alia terminatione concluditur; orat 200. Cratippus solet rationem concludere hoc modo; div I 71. ea (vis), tametsi verbis interdicti non concluditur, sententia tamen iuris retinetur; Caecin 63.

conclude, abgerundet: cum (veteres) fortuito saepe aliquid concludere apteque dicerent; orat 177.

conclusio, Schluß, Abschluß, Schlußfolgerung: I, 1. si simplex conclusio falsi aliquid continere demonstratur; inv I 79. conclusio est exitus et determinatio totius orationis. haec habet partes tres, enumerationem, indignationem, conquestionem; inv I 98. ex iis modis conclusiones innumerabiles nascuntur, in quo est tota fere *διαλεκτική*; Top 57. rationis apta conclusio; de or III 203. — 2. quid verum sit in singulis, extrema conclusio est; fin IV 8. — II, 1. simplex conclusio ex necessaria consecutione conficitur; inv I 45. tum conclusionem orationis et quasi perorationem collocant; de or II 80. vocis dico moderationem et verborum conclusionem; de or III 174. post inventa conclusio est; qua inventa omnes usos magnos oratores videmus; orat 169. nunc, quot modis mutantur comprehensiones conclusionesque, dicendum est; orat 212. hanc conclusionem Arcesilas probabat; Ac II 67. simplex conclusio reprehenditur || reprehenditur ||, si . . .; inv I 86. — 2. ut or: f. 1. invenio. — 3. id, quod non conficitur, quasi conficiatur, in conclusionem || conclusionem || infertur; inv I 89. intersum inter: f. **admonitio**, II, 2. — III. ut in extrema parte et conclusione muneris ac negotii tui diligentissimus sis; Q fr I 1, 46. — IV. quod carmen artificiosa verborum conclusione aptius? de or II 34.

conclusiuncula, Schlußfolgerung: I. qui (Stoici) contortulis quibusdam et minutis conclusiunculis nec ad sensus permanentibus effici volunt non esse malum dolorem; Tusc II 42. — II. sophismata; sic enim appellantur fallaces conclusiunculae; Ac II 75.

concoquo, verbauen, zeitigen, überlegen: I. tibi diu deliberandum et concoquendum est, utrum potius Chaereae credas; Q Rosc 45. — II. quin is (cibus) nocte et die concoquatur; nat II 24. nocturnis vigiliis institium illud concoctum atque meditatum est; har resp 55. haec (*χορῆς*), quam noster Diodotus non concoquebat; ep IX 4. ut eius (Vatinii) ista odia non sorbeam solum, sed etiam concoquam; Q fr III 9, 5.

concordia, Eintracht: I, 1. fore ut possemus concordiam constituere; A VIII 11, D, 1. nihil tam populare quam pacem, quam concordiam reperiemus; agr I 23. — 2. sive ad concordiam res adduci potest sive ad bonorum victoriam; A VII 3, 2. te de otio, de pace, de concordia civium agi velle; A IX 11, A, 1. illum contra rem publicam concordiamque civium facturum; sen 27. Pompeium seperatim ad concordiam hortabor; A VII 3, 5. — II, 1. pacis, concordiae, compositionis auctor esse non destiti; Phil II 24. quod in meo reditu spes otii et concordiae sita videbatur; dom 15. tollitur beneficium, tollitur gratia, quae sunt vincla concordiae; fin II 117. — 2. Demetri Magnetis librum, quem ad te

ordinum Thes. IV 84, 21599

misit de concordia, velim mihi mittas; A VIII 12, 6. — III. ego quod facio, me pacis, otii, concordiae causa facere clamo; Muren 78.

concorditer, einträchtig; quicum (fratre) concordissime vixerat; Rabir 14.

concordo, übereinstimmen; cum eius (animi) iudicia opinionisque concordant; Tusc IV 30.

concors, einträchtig, übereinstimmend; A. (mundus) se concordia quadam amicitia et caritate complectitur; Tim 15. concensus ex dissimillarum vocum moderatione concors efficitur et congruens; rep II 69. concordia populo nihil esse immutabilius; rep I 49. — B. aliis cor ipsum animus videtur, ex quo „excordes, vaecordes concordesque“ dicuntur; Tusc I 18.

concredo, anvertrauen; cui tu et rem et famam tuam commendare proficiscens et concredere solebas; Quinct 62. cui fama mortui, fortunae vivi commendatae sunt atque concreditae; Sex Rosc 113.

concrepo, klappen, klappern; scabilla crepant, aulaeum tollitur; Cacl 65. (vir bonus) si digitis creperuerit; of III 75.

concreseo, zusammenwachsen, sich verbinden, sich verdichten, gerinnen, hart werden, sich verdunfeln; nihil est in animis mixtum atque concretum; Tusc I 66. crassus hic et concretus aër; Tusc I 42. quae (aqua) neque congelaret frigidibus neque nive pruinaque concrederet; nat II 26. qui utantur erasso caelo atque concreto; nat II 42. terrenis concretisque corporibus; Tusc I 47. terrane tibi aut sata aut concreta videtur tanta vis memoriae? Tusc I 60. ut (di) aut nimis aetas aut nimis concretos umores conligant; nat II 59.

concretio, Verbindung, Verdichtung; I. dum (Epicurus) individuorum corporum concretionem fugit; nat I 71. — 2. mens segregata ab omni concretione mortali; Tusc I 66.

concupina, Weischläferin; quae (mater) in concubinae loco || locum || duceretur; de or I 183.

concupitus, zusammenliegen, Weischlaf; complexus concubitusque permittunt pallis interiectis; rep IV 4. ut deorum cum humano genere concubitus (videremur); nat I 42.

concupius, zur Zeit tiefen Schlafes; concubia nocte; div I 57.

conculco, niedertreten, mit Füßen treten; sin istum domi conculeandum putaverunt; Flac 53. conculeari miseram Italiam videbis proxima aestate; A VIII 11, 4. qui sanctissimas leges conculearis ac pro nihilo putaris; Vatin 23.

concupio, sich niederlegen, begatten; si peperit, cum viro concubuit; inv I 73. concubitarum cum uxore Laium; fat 30.

concupisco, begehren, verlangen, trachten; I. si (sapiens) irascitur, etiam concupiscit; Tusc III 19. — II. cum praestare omnibus concupieris; of I 64. — III. qui civile bellum concupiscit; Phil XIII 2. qui suis rebus exhaustis fortunas nostras concupiverunt; Phil XIII 3. ut non nimis concupiscendus honos esse videatur; ep XV 6, 2. cum est concupita pecunia; Tusc IV 24. qui res magnas concupiverunt; orat 4. qui pauperum sanguinem concupisset; Phil V 22. mirandum in modum Gnaeus noster Sullani regni similitudinem concupivit; A IX 7, 3.

concurro, zusammenlaufen, eilen, zusammen-treffen, stattfinden; I. ad nos concurritur; ep XII 4, 1. — II. quae ut concurrant omnia, optabile est; of I 45. ex corpusculis concurrentibus temere atque casu; nat II 94. homines ex agris concurrunt; Ver IV 96. si diem nobis dixerit, tota Italia concurret; Q fr I 2, 16. quod dicitur „cum illis“, „cum“ autem „nobis“ non dicitur, sed „nobiscum“, quia, si ita diceretur, obscenius concurrerent litterae, ut etiam modo, nisi „autem“ interposuissem, con-

currissent; orat 154. quod ad Balbum scripsi apertius, ut, si quid tale accidisset, ut non concurrerent nomina, subveniret; A XVI 3, 5. nisi ista (somnia) casu non numquam forte temere concurrerent; div II 141. ut (verba) „neve“ aspere concurrant neve vastius diducantur; de or III 172.

concuratio, Lauf, Zusammenlauf, Zusammentreffen, Umherziehen; I. Libonis et Hypsaei non obscura concuratio et contentio omniumque Pompei familiarium studium in eam opinionem rem adduxerunt, ut . . .; ep I 1, 3. *si operosa est concuratio magis oportunorum*; Bru 333. illa omnibus in provinciis quam acerba concuratio decemviralis futura sit; agr I 8. cedo tandem, qui sit ordo aut quae concuratio somniorum; div II 146. puerorum illa concuratio nocturna flagitabat . . .; dom 14. — II. quid huius lacrimas et concursationes proferam? Ver I 75. — III. qui eam verborum copiam praebebat populo cum multa concursatione magnoque clamore; Bru 242.

concurso, Zusammentreffen, Zusammenstoßen; I. illa atomorum turbulenta concurso hunc mundi ornatum efficere non poterit; fin I 20. in ea (oratione) est crebra ista vocalium concurso, quam magna ex parte ut vitiosam fugit Demosthenes; orat 151. concurso fortuitorum talis est, ut . . .; Top 76. in eadem verba impetus et concurso; de or III 206. — II. 1. lusiones deorum et inter ipsos deos || [deos] || concursiones si explicare conemur; Tim 37. fugio; f. I. est. — 2. quid est magnum de corpusculorum (ita enim appellat (Amatius) atomos) concursione fortuita loqui? Ac I 6.

concurso, herumlaufen, umherziehen; cum omnes fere domos omnium concursent; Muren 44. ut mecum simul lecticula concursare possis; ep VII 1, 5. lenonem quandam Lentuli concursare circum tabernas; Catil IV 17. cum concursant ceteri praetores; Ver V 29.

concursum, Zusammenlauf, Auflauf, Zusammentreffen; I. ne extremorum verborum cum insequentibus primis concursus aut hincas voces efficiat aut asperas; orat 150. quodsi mundum efficere potest concursus atomorum; nat II 94. conlocationis est componere et struere verba sic, ut neve asper eorum concursus neve hincas sit; de or III 171. qui concursus legatorum ex Italia cuncta fuerit; Sest 72. quinque artium concursus maximarum quantam vim habeat; Bru 25. hiant; f. II, 1. diiungo. — II, 1. quae (coniunctio) neque asperos habeat concursus neque diiunctos atque hiantes; part or 21. incredibilem in modum concursus sunt ex agris, ex vicis, ex domibus omnibus; A V 16, 3. concursus Siculorum ad Catonem dicitur factus; A X 12, 2. habeo; f. diiungo. — 2. de concursu legionum, privatorum audisse te puto; A V 13, 1. venis || venies || in maximarum quasi concursum occupationum; ep VII 33, 2. — III. quae cogitatio concursu calamitatum erat aliquantum labefactata atque convulsa; ep V 13, 2. omnia hominum perditorum clamore, concursu, vi, manu gerebantur; Sest 85. labefactari; f. convelli. quem de tribunali citari iussit concursu magno frequentiaque conventus; Ver V 16.

concutio, erschüttern; I. *terrorem metum concutientem (definiunt); Tusc IV 19. — II. ut rem publicam concutere posset; Phil II 109.

condemnatio, Verurteilung; quod is ob Oppianici condemnationem pecuniam accepisset; Cluent 135.

condemno, verurteilen, zur Verurteilung bringen, verdammen, abweisen; I. maluisse condemnare quam absolvere; Caecin 29. — II. qui convenerit, quo quis iudicio publico condemnaretur; Cluent 148. qui ob innocentem condemnandum pecuniam acceperint; Cluent 129. non modo

stultitiam meam, sed etiam mores et naturam condemnandam puto; Ac II 65. innocentem reum condemnatum audiebant, Staieni sententia condemnatum videbant; Cluent 78. servus ille innocens omnibus sententiis absolvitur, quo facilius vos hunc omnibus sententiis condemnare possitis; Ver IV 100. stultitiam: f. mores. aequae tabulae condemnantur eius, qui verum non retulit, et eius, qui falsum perscripsit; Q Rosc 2. — III, 1. civem Romanum capitis condemnari; Rabir 12. ceteros non dubitabo primum inertiae condemnare sententia mea, post etiam impudentiae; de or I 172. qui rei capitalis condemnatus esset; Ver II 100. — 2. ego hoc uno crimine illum condemnem necesse est; div Caec 30. ab adseculis tuis quadruplo condemnari; Ver III 34. — 3. quasi ii, qui magna fide societatem gererent, arbitrium pro socio condemnari solerent; Quinct 13. — 4. cuius etiam familiares de vi condemnati sunt; Phil II 4. — 5. Marcus (Carbo) condemnatus, fur magnus, ex Sicilia; ep IX 21, 3.

condicio, Lage, Los, Zustand, Verhältnis, Beschaffenheit, Bestimmung, Bedingung, Verhandlung, Vertrag, Vergleich: I. quod salutis certa laetitia est, nascendi incerta condicio; Catil III 2. quorum (servorum) ius, fortuna, condicio infima est; Balb 24. — II, 1. haecine plebi Romanae te praetore est constituta condicio? Ver V 157. omnem conditionem imperii tui statumque provinciae mihi demonstravit Tratorius; ep XII 23, 1. mihi si haec condicio consulatus data est, ut...; Catil IV 1. necessitas ferendae condicionis humanae; Tusc III 60. ea condicione proposita; Cluent 154. qui condicionem aequissimam repudiet; Quinct 46. qui suo iudicio essent illam conditionem vitae secuti; Rab Post 16. parem cum ceteris fortunae conditionem subire; rep I 7. — 2. quae (praedia) optima condicione sunt; agr III 9. quos intellegebat non communi condicione servitutis uti; Cael 57. — 3. nec Pompeium ad ullam conditionem accessurum putabam; A VIII 15, 3. cum a suis condicionibus ipse (Caesar) fugerit; ep XVI 12, 4. ad eam conditionem te vivendi hortarer; ep VI 22, 2. mansit in condicione atque pacto; Ver pr 16. Proficiscor ab: f. **condictio**. — III. nihil tam aptum est ad ius condicionemque naturae quam imperium; leg III 3. — IV. quae vobis potest cum hoc gladiatore condicionis, aequitatis, legationis esse communitas? Phil VI 3. quam (Africam) confirmari cotidie magis ad condicionis spem quam victoriae; A XI 12, 3. — V, 1. ea condicione (vitam) acceperas; Tusc I 93. cum (decumae) aequa lege et condicione venibant; Ver III 118. longe alia mihi lege in hac civitate et condicione vivendum est; Ver V 180. — 2. in gladiatoris pugnis et infimi generis hominum condicione atque fortuna; Milo 92. pro mortali condicione vitae immortalitatem estis consecuti; Phil XIV 33.

condico, sich als Gast ansetzen: cum (Crassus) mihi condixisset, cenavit apud me; ep I 9, 20.

condictio, Verabredung: an (ius profectum sit) ab aliqua quasi condicione || condictione || hominum et pactione; Top 82.

condimentum, Gewürz, Würze: I, 1. accedat huc suavitas quaedam oportet sermonum atque morum, haudquaquam mediocre condimentum amicitiae; Lael 66. — 2. cibi condimentum esse famem potionis sitim; fin II 90. — II. nisi (severitas) multis condimentis humanitatis mitigaretur; Q fr I 1, 21.

condio, wärzen, schmackhaft machen, einmachen, einbalsamieren, mildern: nemo unquam urbanitate, nemo lepore, nemo suavitate conditor; Bru 177. nisi id, quod dicitur, fit voce, vultu motuque conditus; Bru 110. in qua (oratione) asperitas contentionis oratoris ipsius humanitate conditur; de or

II 212. isti lauti fungos, helvellas, herbas omnes ita condiunt, ut nihil possit esse suavius; ep VII 26, 2. condiunt Aegyptii mortuos; Tusc I 108. qua (hilaritate) hanc tristitiam temporum condiebamus || condiebam ||; A XII 40, 3. unguentis summa et acerrima suavitate conditis; de or III 99.

condiscipulus, Mitjünger: nec eius (Aristotelis) condiscipulus Xenocrates in hoc genere prudentior || est ||; nat I 34.

condisco, erlernen: 1. ut in tua pecunia disceretur, qui pecuniae fructus esset; Quinct 12. — 2. condiscas mihi paulo diligentius supplicare; Planc 13.

conditio, Einlegen, Würzen: I. quo ciborum conditiones processerint; nat II 146. — II. nisi (natura) earum (frugum, bacarum) cultus et conditiones tradidisset; div I 116.

conditor, Begründer, Anstifter: 1. ipse conditor totius negotii Guttam aspergit huic Bulbo; Cluent 71. — 2. hi sunt conditores instructoresque convivii; sen 15.

condo, gründen, verfassen, bergen, einbringen, verwahren, verbergen, bestatten: condi iam tum solitum esse carmen; Tusc IV 4. ut esset locus comportandis condendisque fructibus; agr II 88. quas (litteras publicas) in aerario sanctior conditas habebant; Ver IV 140. ubi lustrum sit conditum; de or I 183. „is lustrum condidit et taurum immolavit“; de or II 268. Persae etiam cera circumlitos (mortuos) condunt; Tusc I 108. quam (pecuniam) condiderat; Cluent 72. qui (piratas) in carcerem condi imperavit; Ver V 76. in causis conditae sunt res futurae; div I 128. post Romam conditam; Sest 128. post urbem conditam; Catil IV 14. ad ostium Tiberis urbem condit; rep II 33.

condocefacio, unterrichten, abrichten: quin eum (animum) condocefaciatur; Tusc V 87. ut utatur (beluis) domitis et condocefactis; nat II 161.

condoleo, schmerzen, empfinden: † abs condoleo non mea potius adsiduitate perfici; A XV 4, 1.

condolesco, schmerzen, leiden, trauern: si pes condoluit, si dens; Tusc II 52. cum natura (hominem) condolescere et concupiscere et extimescere et efferri laetitia dicerent; Ac I 38. pes: f. dens.

condonatio, Verschöpfung: cuius praetura urbana fuit bonorum addictio et condonatio; Ver pr 12.

condono, schenken, erlassen, überlassen, preisgeben: utrum M. Antonio facultas detur agrorum suis latronibus condonandi; Phil V 6. ut eius filios mihi potissimum condones; ep XIII 73, 2. omnes Caesar inimicitias rei publicae condonavit; Phil V 50. ut quod (iudicium) una sententia potentiae alicui condonatum existimetur; ep V 18, 2. cum aliis adimuntur, aliis condonantur pecuniae; of II 78. vos, ne huius honestissime actam vitam matris crudelitati condonetis, rogamus; Cluent 195.

conduco, zusammenbringen, zusammenfassen, mieten, bingen, übernehmen, nützen: I, 1. a. ipsi patriae conducit pios habere cives in parentes; of III 90. — b. quod tuae laudi conducere arbitrator ea te instituere, quae sequantur alii; ep XIII 48. — 2. qui vendunt emunt, conducunt locant; of II 40. quae maxime cum mihi tum etiam rei publicae rationibus putem conducere; ep I 9, 21. quaecumque saluti dignitatisque tuae conducere arbitrator; ep VI 22, 3. quod valetudini tuae maxime conducet; ep XVI 1, 2. — II. in unum multa sunt conducenda; inv II 24. is cum arationes magnas conductas haberet; Ver III 53. Asiam qui de censoribus conduxerunt || conduxerant ||; A I 17, 9. conduxit in Palatio, non magno, domum; Cael 18. homines mercede conducti; of II 22. conquirendorum et conducendorum testium causa; Cluent 192. — IV. qui (redemptor) columnam illam de Cotta et de Torquato conduxerat faciendam; div II 47.

conductio, Pachtung; cum idem (colonus) ex eadem conductione fuerit in fundo; Caecin 94.

conductor, Unternehmer; se ipsum eius operis HS XVI conductorem fuisse; Q fr III 1, 5. conductores qui sint et quanti; A XII 32, 3 (2).

conecto, verbinden, anreihen; illud, quod ex hoc genere profuit, non est in uno verbo translato, sed ex pluribus continuatis conecitur; de or III 166. si quid ita conexum est, ut hoc: „si dies est, lucet“; Ac II 143, cum tam inter se omnia conexa et apta viderit; nat II 97. amicitia cum voluptate conecitur; fin I 67. cum (virtutes) ita copulatae conexaeque sint, ut . . .; fin V 67.

conexio, Verbindung, Verknüpfung; fatum est conexio rerum per aeternitatem se invicem tenens; fat fr 2.

conexum, Schlußreihe, Schlußfolge; I. quod primum in conexo est; fat 14. — II. ipsa ratio conexi, cum concesseris superius, cogit inferius concedere; Ac II 96.

confatalis, mitverbängt; haec „confatalia“ ille (Chrysippus) appellat; fat 30. copulata res est et confatalis; fat 20.

confectio, Berrichtung, Vollendung, Zerstörung, Schwächung; I. confectio huius belli est D. Bruti salus; Phil XIV 1. quae confectio est valetudinis? fr F V 81. — II. quae confectio etiam a lingua adiuvari videtur; nat II 134. nec tributi confectio ulla recitatur; Flac 20.

confector, Beförger, Zerstörer; I. ignis confector est et consumptor omnium; nat II 41. qui reliquias huius belli oppresserit, eum totius belli confectorem fore; ep X 20, 3. — II. qui confector negotiorum numerabatur; Ver II 108.

confercio, anfüllen; conferti cibo; Catil II 10. cum ita completa et conferta sint omnia, ut . . .; Ac II 125. est (liber) confertus voluptatibus; Tusc III 44. nihil esse praestabilius otiosa vita, plena et conferta voluptatibus; Sest 23.

confero, zusammenbringen, zusammenziehen, festsetzen, bringen, beitragen, beisteuern, zuwenden, verwenden, vereinigen, anpassen, übertragen, beilegen, aufbürden, begeben, vergleichen; I. ut in pauca conferam, testamento facto mulier moritur; Caecin 17. quam ob rem censors ad statum tibi conferebant? Ver II 137. — II. conferam tecum, quam cuique verbo rem subicias; fin IV 74. — III. qui se ad causas contulerunt; de or II 94. nec contentia nec pietate nec ullo genere virtutis quemquam eiusdem aetatis cum illo (C. Pisone) conferendum puto; Bru 272. se in Chrysogoni fidem et clientelam contulerunt; Sex Rose 106. confer te ad Manlium; Catil I 23. qui se totos et animis et corporibus in salutem rei publicae contulerunt; Phil XII 7. priusquam me dormitum conferam; ep IX 26, 1. multos nobiles, quod quisque potuisset, in illam orationem contulisse; Bru 99. parva magnis saepe rectissime conferuntur; orat 14. j. diligentiam, quam (benivolentiam) erga me a pueritia contulisses; ep X 5, 1. caedem te optimatum contulisse in ante diem v Kalendas Novembres; Catil I 7. castra in Thessalia castris conlata audiebamus; div II 114. ut omne nostrum consilium, studium, officium, operam, laborem, diligentiam ad amplitudinem tuam conferamus; ep X 1, 3. ut omnes ad eum (improbum) honores, omnia imperia, omnes opes, omnes undique copiae conferantur; rep III 27. (Caesar) solet, cum se purgat, in me conferre omnem illorum temporum culpam; A IX 2, a, 1. ut non sine causa tantam curam in eius (regis) vos salutem diligentiamque videamini contulisse; ep XV 2, 8. omnia omnium dicta in me conferri; ep VII 32, 1. te plurimum operae, studii, diligentiae, laboris ad conficiendum redditum meum contulisse; A IV 1, 1. j. consilium, curam, ad id (summum bonum) explicandum dis-

putationem omnem conferemus; fin IV 8. qui cum ipso M. Fonteio ferrum ac manus contulerunt; Font 12. honores; j. copias. cum ignis oculorum cum eo igne, qui est ob os offusus, se confudit et contulit; Tim 49. imperia; j. copias. cum omne olim studium atque omne ingenium contulerit Archias ad populi Romani gloriam laudemque celebrandam; Arch 19. laborem; j. consilium, diligentiam. neque (Quintus) desistit omnia in me maledicta conferre; A XI 8, 2. manus; j. ferrum. simile ex conferenda et adsimilanda || adsimulanda || natura iudicatur; inv I 42. si in nos aliquid odium offensive conlata sit; part or 28. quae in me officia et studia Brundisii contulisti; ep XIII 50, 2. j. consilium. quod quidam nimis magnum studium multamque operam in res obscuras atque difficiles conferunt; of I 19. j. consilium, diligentiam. opes; j. copias. ut pecuniam conferrent in eas statusas; Ver II 145. nihil (est) honestius quam pecuniam ad beneficentiam liberalitatemque conferre; of I 68. cum hoc in via sermonem contulit; inv II 14. signa contulit cum Alexandrinis; Piso 49. studium; j. consilium, diligentiam, ingenium, officia, operam. non hanc suspicionem nunc primum in Capitonem conferri; Sex Rose 100. vitam inter se utriusque conferte; Q Rose 20.

confessio, Geständnis, Bekenntnis; I. statuite, quid vos illius confessio de vi admoneat ut iudicetis; Caecin 104. — II, 1. quam a me graviorem confessionem exspectas? Rabir 19. quoniam taciturnitas imitatur confessionem; inv I, 54. — 2. uteretur eadem confessione T. Annius, qua Ahala; Milo 83. — 3. quae (res) ad confessionem ignorationis adduxerant Socratem; Ac I 44. quod turpitudinis (solet esse) in confessione; Sulla 51. — III. sua confessione induatur ac inguletur necesse est; Ver V 166. ut confessionibus ipsius omnia patefacta eius parricidia videretis; Phil XIII 48.

confestim, unverzüglich, sofort; quae factum aliquid || aliquid || similiter confestim aut ex intervallo solent consequi; inv I 43. ad exercitum mihi confestim esse eundem; ep XV 4, 2. rem administrandam arbitror sine ulla mora et confestim gerendam censeo; Phil V 31.

conficio, vollenden, erfüllen, erledigen, abmachen, ausführen, zu stande bringen, schließen, verarbeiten, verdauen, verzehren, verbrauchen, angreifen, schwächen, aufreiben, umbringen; I, 1. a. celeritas in conficiendo; imp Pomp 29. — b. cum Ovia, quaeso, vide ut conficiatur; A XII 30, 2. vgl. III, 2. alqd; Phil XIV 5. — 2. pergam equidem et hodierno sermone conficiam, spero; leg II 69. illae superiores (causae) conficientes vocentur; part or 93. — II, 1. de Dionysio, si me amas, confice; ep V 11, 3. cum Apella Chio confice de columnis; A XII 19, 1. — 2. ex hoc et ex eo, quod proposueramus, hoc conficitur, separatim esse quiddam a propositione approbationem; inv I 63. ex quo posse probabiliter confici eum recte primum esse suo iudicio; Ac fr 20 (3, 4). — III, 1. haec cum corporis bona sint, eorum conficientia certe in bonis numerabis; fin V 81. cum civitate conficientissima litterarum; Flac 44. — 2. quos in re publica, quos in amicorum negotiis res ipsa ante confecit, quam . . .; de or I 78. (Tarquinius) dicitur senio et aegritudine esse confectus; Tusc III 27. conficior maerore; ep XIV 3, 1. cum dolore conficior, tum etiam pudore; ep XIV 3, 2. ipse conficior venisse tempus, cum . . .; A X 18, 3. me conficit sollicitudo; A XI 4, a (2). confectus iam cruciatu maximorum dolorum; A XI 11, 1. observare diligenter oportet, [et] quid sumatur [et] quid ex his conficiatur; inv I 89. quod sperare debemus aut inibi esse aut iam esse confectum; Phil XIV 5. omnia conficiebantur iudiciis regiis; rep V 3. j. admirationem. II, 2.

inv I 63. non solum unum actum, sed totam fabulam confecissem; Phil II 34. illa tria omnia iustitia conficit, et benivolentiam, quod prodesse vult plurimis, et ob eandem causam fidem et admirationem; of II 38. aegritudo lacerat, exest animum planeque conficit; Tusc III 27. (Isocrates) prope centum confecit annos; orat 176. cum omnia iam bella terramarique confecisset; Flac 29. benivolentiam: f. admirationem. quae (stellae) circulos suos orbesque conficiunt celeritate mirabili; rep VI 15. cum, his concessis, complexio [ex his] non conficitur; inv I 87. ut omnem vitae suae cursum in labore corporis atque in animi contentione conficeret; Cael 39. is (sol) oriens et occidens diem noctemque conficit; nat II 102. intimi (dentes escas) conficiunt; nat II 134. ut exercitum invictum ex paternis militibus conficeret; Phil IV 3. fabulam: f. actum. fidem: f. admirationem. hominem vino, ganeis, lenociniis adulteriisque confectum; Sest 20. quo (itinere) confecto; Tusc I 96. oportueritne eos conficere nihilo minus legationem? inv II 87. negotium conficit; of III 59. noctem: f. diem. singula nomina aratorum et cum singulis pactiones decumanorum litteris persequi et conficere necesse est; Ver III 112. orbes: f. circulos. pactiones: f. nomina. duae rationes conficiendae pecuniae, aut versura aut tributo; Flac 20. confici (pisces) a ranis atque consumi; nat II 125. redditum hominibus confice; ep IX 13, 4. quoniam (res) vi manuque confecta est; of I 76. eo omni sermone confecto; de or I 27. tabulas, qui in patris potestate est, nullas conficit; Cael 17. redditum ad vestitum confectae victoriae reservate; Phil XIV 1. ut earum (ovium) villis confectis atque contextis homines vestiantur; nat II 158. beata vita virtute conficitur; Tusc V 48. — IV. quod eveniet, si (oratio) eum (animum auditoris) benivolum, attentum, docilem confecerit; inv I 20. animum auditoris mitem et misericordem conficere oportet; inv I 106.

confictio, Erdichtung: criminis confictionem accusator Erucius suscepit; Sex Rosc 35.

confidens, zuverlässig, dreist: I. qui fortis est, idem est fidens, quoniam „confidens“ mala consuetudine loquendi in vitio ponitur, ductum verbum a confidendo, quod laudis est; Tusc III 14. — II. quodsi confidens astutia esset; Cluent 183. nequam est homo ille atque confidens; Phil VII 3.

confidenter, zuverlässig: dicam confidentius de studiis eius honestis; Cael 44.

confidentia, Zuversicht, Dreistigkeit: I. aliam causam esse confidentiae et temeritatis tuae; Phil II 104. — II. videte, quo vultu, qua confidentia dicant; Flac 10.

confido, vertrauen, sich verlassen, zuverlässig hoffen (f. confidens): I. in spem, quem ad modum confido, verissimam sumus adducti; Milo 78. — II. ea confido probata esse omnibus; Arch 32. — III. 1. hoc et tu tibi confidis magis et nos prope iure diffidimus; har resp 35. ut his rebus magis videantur quam causae suae confidere; inv I 22. neminem alterius, qui suae confideret, virtuti invidere; Phil X 1. — 2. qua maxime arte (Pythagoras) confideret; Tusc V 8. ego copia et facultate causae confisus; Q Rosc 2. — IV. tribus exercitiis quidvis nos oportere confidere; ep XI 24, 1.

configo, treffen, durchbohren, ausladen: cum (caprae) essent confixae venenatis sagittis; nat II 126. hominem ducentis confixum senati consultis; har rep 8. qui (Ch. Flavius) cornicum oculos confixerit; Muren 25.

confingo, erfinden, erdichten: I. id (facinus) ab homine minime stulto cogitatum esse confingitis? Deiot 16. — II. crimen incredibile confingunt; Sex Rosc 30. sive (testimonium) hic confictum est sive missum domo est; Flac 38.

confinium, Grenzscheide: in vicinitatibus et confiniis aequum, facilem (esse) of II 64.

confio, ausgeführt werden, gesehen: quod confieri || conferri, compleri || atque ad exitum perducitur potest; inv II 169.

confirmatio, Bestätigung, Begründung, Befestigung des Charakters, Ermutigung: I. confirmatio est, per quam argumentando nostrae causae fidem et auctoritatem et firmamentum adiungit oratio; inv I 34. si quid habet auctoritatis confirmatio mea; Muren 90. — II. 1. reprehensio est, per quam argumentando adversariorum confirmatio diluitur [aut infirmatur] aut elevatur; inv I 78. ea (oratio) et confirmationem et reprehensionem quaerit; de or II 331. — III. valde esse utile ad confirmationem Ciceronis me illuc venire; A XIV 13, 4. — IV. fons confirmationis, ut facultas tulit, apertus est; inv I 49. — V. per: f. I.

confirmator, Gewährleister: sequester et confirmator pecuniae desiderabatur; Cluent 72.

confirmo, befestigen, bestätigen, verstärken, fräftigen, ermutigen, beruhigen: I. 1. quod esset in causa aut ad confirmandum aut ad refellendum; Bru 303. in confirmando nostra probare volumus, in reprehendendo redarguere contraria; part or 33. — 2. qualis (amicus), ut arbitrator, nemo umquam erit, ut confirmare possum, nemo certe fuit; Lael 10. — II. 1. quorum omnium testimoniis de hac Dionis pecunia confirmatum est; Ver II 23. — 2. ut non aliorum exemplis confirmem, quantam [huius] auctoritas valeat in bello; imp Pomp 44. — 3. (pecuniam) expensam latam non esse codices Fannii confirmant; Q Rosc 14. cum quidam ei (Stratonico) molestus Alabandum deum esse confirmaret, Herculeum negaret; nat III 50. — III. nondum satis sum confirmatus ad scribendum; ep IX 11, 2. ego, qui te confirmo, ipse me non possum; ep XIV 4, 5. confirma te; ep XVI 3, 1. adhuc nunquam te confirmare potuisti; ep XVI 4, 4. f. hominem. id ex isdem locis, quibus confirmatur, infirmabitur; inv I 81. in quibus (litteris) erat confirmatius idem illud; A X 15, 1. acta Caesaris pacis causa confirmata sunt a senatu; Phil II 100. quae (aetates) iam confirmatae sunt; fin V 62. cum progrediens confirmatur animus; fin V 43. vivis non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam; Catil I 4. iam confirmata causa; Ac II 61. crimen eius modi nisi litteris confirmetur; Ver II 177. ita et necessitatem et fatum confirmari (Epicurus) putat; fat 21. tradere, quem ad modum unum quodque causae genus hinc omnibus argumentandi rationibus tractis confirmari oporteat; inv I 34. nec confirmare (te audeo) maximi animi hominem; ep IV 8, 1. nunc meum iudicium multo magis confirmo testimonio et iudicio tuo; Bru 156. eum morem ius pontificale confirmat; leg II 57. necessitatem: f. fatum. non institutis opinio est confirmata, non legibus; Tusc I 30. pax cum praestantissimis civibus confirmata est; Phil I 2. ego confirmabam omnium privatorum possessiones; A I 19, 4. qua ratione aut confirmare aut infirmare testes, tabulas, quaestiones oporteat; de or II 119. quae (natura) confirmat ipsa per se rationem et perficit; leg I 27. ut illius (regis) redditum vel adiuvando confirmares vel neglegendo impedires; ep I 7, 6. praesentis poenae metu religio confirmari videtur; leg II 25. omnes res [argumentando] confirmantur || omnis . . confirmatur || aut ex eo, quod personis, aut ex eo, quod negotiis est attributum; inv I 34. quod, quibus ex locis aliqua res confirmari potest, isdem potest ex locis infirmari; inv I 78. ut eam (rem publicam) confirmaret, non ut everteret; Phil V 50. confirmata suspicio est; Scaur 12. tabulas, testes: f. quaestiones.

confisio, Vertrauen: si fidentia, id est firma animi confisio, scientia quaedam est; Tusc IV 80.

confiteor, gestehen, eingestehen, bekennen (pass. f. III. rem): I. habes confitentem reum, sed tamen hoc confitentem, se in ea parte fuisse, qua . . . ; Ligar 2. — II. 1. ut de ipso genere sum confessus artem esse non maximam; de or II 32. eum, tametsi verbo non audeat, tamen re ipsa de maleficio suo confiteri; Sex Rosc 123. — 2. erit confiteri necesse: „si hoc enuntiatum verum non est, sequitur, ut falsum sit“; fat 28. — 3. nihil erat periculosius quam, ad quam rem accepisset, confiteri; Cluent 85. — 4. quam bellum erat, Vellei, confiteri potius nescire, quod nescires, quam nauseare! nat I 84. — 5. esse deos confitendum est; nat I 44. f. I. I. — III. haec omnia indices detulerunt, rei confessi sunt; Catil IV 5. f. I. ego suscipere hoc crimen, agnoscerem, confiterer; Rabir 18. scelus et facinus prae se ferens et confitens; Milo 43. vir sapientissimus peccatum suum, quod celari posset, confiteri maluit; nat II 11. ut omnes intellegant, quam manifestam, quam confessam rem pecunia redimere conetur; Ver III 130. scelus: f. facinus. — IV. quid potest dicere, quin se hostem confessus sit? Phil III 21. consolatores ipsos confiteri se miseros; Tusc III 73.

conflagro, brennen, verbrennen, zu Grunde gehen: qua invidia C. Iunius conflagravit; Ver I 157. an, cum tecta ardebunt, tum te non existimas invidiae incendio conflagraturum? Catil I 29. qua (nocte) praetor amoris turpissimi flamma, classis populi Romani praedonum incendio conflagrabit; Ver V 92. ut conflagrare terras necesse sit a tantis ardoribus; nat II 92. hanc urbem conflagrare; Catil III 25.

conflictio, Zusammenstoßen, Streit: I. constitutio est prima conflictio causarum; inv I 10. causarum est conflictio, in qua constitutio constat; inv I 18. maxime (valet) inter se pugnantium rerum conflictio; part or 55. — II. consto in: f. I. inv I 18.

conflictio, bedrängen, heimzuden: a quibus (Caesar) se putat diuturnioribus esse molestiis conflictatum; ep VI 13. 3. qua (fortuna) nos duriore conflictati videmur; A X 4. 4. eadem superstitione, qua ceterae gentes, conflictantur; leg I 32.

conflictor, kämpfen, streiten: 1. cum his conflictari erat illis molestum; har resp 41. — 2. ut honestiore iudicio conflictare? Quinct 44.

conflictus, Zusammen schlagen, Zusammenstoß: lapidum conflictu atque tritu elici ignem videmus; nat II 25. nubium conflictu ardor expressus; div II 44.

configo, zusammenstoßen, kämpfen, sich schlagen, zusammenhalten: I. 1. fortitudo ad configendum impellit; Phil XIII 6. — 2. manu cum hoste configere; of I 81. — II. cum Cleombrotus invidiam timens temere cum Epaminonda confixisset; of I 84. si causas ipsas, quae inter se configunt, contendere velimus; Catil II 25. qui (homo) saepius cum hoste conflixit quam quisquam cum inimico concertavit; imp Pomp 28. — III. saepe cum scripto factum adversarii configendo; inv II 126.

conflo, schüren, anstiften, erregen, zusammenbringen, bilden, entwickeln: civile bellum, quod natum, conflatum, susceptum opera tua est; Phil II 70. a reo querela conflati criminis proferetur; part or 121. exercitus perditorum civium clandestino scelere conflatus; Sulla 33. quibus ex rebus conflatur et efficitur id, quod quaerimus, honestum; of I 14. summam illi iudicio invidiam infamiamque esse conflatum; Cluent 79. ut una ex duabus naturis conflata videatur; nat II 100. quod cuique negotii conflare volebat; Ver II 135. quae ratio aut flandae aut conflandae pecuniae non reperiebatur? Sest 66. Norbani seditionem iure esse conflatum; de or II 124.

conflo, zusammenströmen: si ad haec studia plures confluerint; Tusc II 6. ut ad nos pleraeque

(causae) confluant; Planc 84. hinc ad ipsos, qui eam (sapientiam) adepti sunt, laus, honos, dignitas confluit; inv I 5. (Fibrenus) cito in unum confluit; leg II 6. honos, laus: f. dignitas.

conformatio, Gestaltung, Gestalt, Bildung, Ausbldung: I. cum ad naturam eximiam atque inlustrem accesserit ratio quaedam conformatioque doctrinae; Arch 15. permanet: f. II. 2. quae animantis figura conformatioque membrorum tantam naturae sollertiam significat? nat II 85. — II. 1. quarum rerum est quaedam conformatio insignita et impressa intellegentia; Top 27. inventa vitae via est conformatioque omnium officiorum; fin V 15. conlocatio conformatioque verborum perficitur in scribendo, non poetico, sed quodam oratorio numero et modo; de or I 151. tollo: f. 2. — 2. hoc interest ** sed inter || interest inter || conformationem verborum et sententiarum, quod verborum tollitur, si verba mutaris, sententiarum permanet, quibuscumque verbis uti velis; de or III 201. — III. in sententiarum ornamentis et conformationibus; Bru 140. nullus fere ab eo (Demosthene) locus sine quadam conformatione sententiae dicitur; orat 136.

conformo, gestalten, bilden, ausbilden: sic ad nos conformatus || confirmatus || revertare, ut . . . ; ep II 1. 2. ut id conformaret in utroque, quod utriusque natura pateretur; de or III 36. animum et mentem meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam; Arch 14. cur de conformandis hominum moribus littera nulla in eorum libris inveniretur; de or I 86. haec vox huius hortatu praeceptisque conformata; Arch 1. quibus (praeceptis) in omnes partes usus vitae conformari possit; of I 7.

confragosus, uneben: hoc iter vitae tam confragosum putamus; fr F IX 17.

confrico, einreiben: cum Apronius caput atque os suum unguento confricaret; Ver III 62.

confringo, zerbrechen, vernichten: quae (vis) coniunctionem vestram et tantam conspirationem bonorum omnium confringere et labefactare possit; Catil IV 22. confringat iste sane vi sua consilia senatoria; Ver I 13. digitos, quos confregit, restituere non potest; Flac 73.

confugio, seine Zuflucht nehmen, flüchten: qui (Eros comoedus) sicut in aram confugit in huius domum, disciplinam, patrocinium, nomen; Q Rosc 30. cum (Priamus) in aram confugisset; Tusc I 85. f. poetae. civitates ad vim atque ad arma confugient; Ver I 78. cum homines vincula vitant, confugiunt quasi ad aram in exilium; Caecin 100. ut tragici poetae confugitis ad deum; nat I 53.

confundo, vermengen, vermischen, verbinden, ergießen, verbreiten, verwirren: est id in totam orationem confundendum; de or II 322. (alvus) omne, quod accepit, cogit et confundit; nat II 136. cibus in eam venam, quae cava appellatur, confunditur; nat II 137. omnes homines inter se natura confusi pravitate dissentiant; leg fr 2. nec (oratio) eius modi est, ut a pluribus confusa videatur; Bru 100. omnes in oratione esse quasi permixtos et confusos pedes; orat 195. perturbata et confusa (somnia) cernimus; div I 60. cum (venenum) ita confusum esset, ut secerni nullo modo posset; Cluent 173. quae (philosophia) confundit vera cum falsis; Ac II 61. quae (vis sentiens) est toto confusa mundo; div I 118.

confuse, verworren: confusius hesterno die est acta res; Phil VIII 1. confuse loquitur; gerendus est mos, modo recte sentiat; fin II 27.

confusio, Vermischung, Vereinigung, Verwirrung: I. ut existat ex populo turba et confusio; rep I 69. — II. 1. haec coniunctio confusioque virtutum tamen a philosophis ratione quadam distinguitur; fin V 67. confusionem suffragiorum flagitasti; Muren 47. — 2. quanta in confusione rerum

omnium viveremus; ep VI 6, 13. — III. ante hanc confusionem temporum; of II 65.

confuto, zurückweisen, widerlegen: ut Stoicorum argumenta confutet; div I 8. audaciam confutet eius, qui ...; part or 134. cuius opinionis levitas confutata a Cotta; nat II 45. qua in causa invidios vituperatores confutare possumus; nat I 5.

congeo, einfrieren: congelasse nostrum amicam laetabar otio; ep II 13, 3.

congeo, aufsteigen, murren: congemuit senatus frequens; Muren 51.

congero, zusammentragen, sammeln, aufhäufen, zuwenden: neque verendum est, ne plus aequo quid in amicitiam congeratur; Lael 58. Midae dormienti formicae in os tritici grana congeserunt; div I 78. in Caesarem maledicta congesit; Phil III 15. innumerabilis pecunia congesta in illam domum est; Phil V 12. ex ea, quam ego congressi in hunc sermonem, turba patronorum; Bru 332.

congestus, Zusammentragen, Risten: herbam asperam || subito || credo avium congestu, non humano satu (exstitisse); div II 68.

congiarium, Spende: I. eae (legiones) congiarium ab Antonio accipere noluerunt; A XVI 8, 2. — II. avaritiam video fuisse et spem magni congiarii; A X 7, 3. — III. congiariis, epulis multitudinem imperitam delinierat; Phil II 116.

conglacio, gefrieren: quae (aqua) neque conglaciaret frigoribus neque nive pruinaque concreceret; nat II 26.

conglobo, zusammenballen, zusammendrängen, kugelförmig gestalten: maxime definitiones valent conglobatae; part or 55. conglobata figura; Ac II 118. mare conglobatur undique aequabiliter; nat II 116. terra globosa et undique ipsa in sese nutibus suis conglobata; nat II 98.

conglutinatio, Zusammenleimung, Zusammenfügung: I. cum haec duo ei (Attico oratori) liberiora fuerint, circuitus conglutinatioque verborum; orat 78. — II. omnis conglutinatio recens aegre, inveterata facile divellitur; Cato 72.

conglutino, zusammenfügen, verbinden: quod tu soles conglutinare amicitias testimoniis tuis; A VII 8, 1. tuor illam a me conglutinam concordiam; A I 17, 10. sic hominem eadem optine, quae conglutinavit, natura dissolvit; Cato 72. quae (ars) rem dissolutam divulsamque conglutinaret et ratione quadam constringeret; de or I 188. vitae dissimilitudo non est passa voluntates nostras consuetudine conglutinari; ep XI 27, 2.

congregior, zusammenkommen, zusammen-treffen, sich in einen Kampf einlassen: congregere mecum criminibus ipsis; Muren 67. ut ego tecum luctari et congregi debeam; Sulla 47. qui contra ipsum Caesarem est congressus armatus; Ligar 9. saepius congregientes nos, et maxime in Tusculanis nostris; Ac II 148. tum (luna) congregiens cum sole, tum digrediens || degred. ||; nat II 103. qui (populus) si tecum congregiatur; Plane 12.

congregabilis, gefellig: cum (apium examina) congregabilia natura sint; of I 157.

congregatio, Zusammenleben, Gefelligkeit: I. nos ad coniunctionem congregationemque hominum esse natos; fin III 65. — II. congregatione aliae (bestiae) coetum quodam modo civitatis imitantur; fin II 109.

congrego, vereinigen, versammeln: earum ipsarum (bestiarum) partim solivagās, partim congregatas; Tusc V 38. quod familiae congregantur; Ver V 29. quae vis alia potuit dispersos homines unum in locum congregare? de or I 33. multitudinem hominum ex servis, ex conductis, ex facinerosis, ex egentibus congregatam; dom 89. Chrysippus magnam turbam congregat ignotorum deorum; nat I 39.

congressio, Zusammenkunft, Umgang: I. hoc malum minus miserum fuit, quam fuisset cum congressio, tum vero digressio nostra; Q fr I 3, 4. — II. omnia sunt conlocata in congressione hominum atque in foro; de or I 192. ut a prima congressione maris et feminae ordiar; rep I 38. — III. nemo illum aditu, nemo congressione dignum iudicabat; Cluent 41.

congressus, Zusammenkunft, Vereinigung, Gesellschaft, Zusammentreffen, Kampf: I. si quis congressus fuerit mihi cum Caesare; A XI 12, 3. me nunc congressus huius (Caesaris) stimulat; A IX 15, 2. — II. quis aut congressum meum aut facilitatem sermonis desideravit? A XII 40, 2. hominis fugientis congressum; ep III 6, 3. — III. quem nemo congressu, nemo aditu dignum putet; Vatin 2. — IV. congressus nostri lamentationem pertinui; digressum vero non tulissem; Q fr I 3, 4. — IV, 1. congressum aliquo inter se (bestiolae) congregatae sint; nat II 124. — 2. ante congressum multa fiunt, quae non ad vulnus, sed ad speciem valere videantur; de or II 317.

congruenter, übereinstimmend, angemessen: ut ad id, quodcumque agetur, apte congruenterque dicamus; de or III 37. congruenter naturae convenienterque vivere; fin III 26.

congruo, zusammentreffen, übereinstimmen, entsprechen: I. cum virtute congruere semper; of III 13. — II. si aliquem nacti sumus, cuius cum moribus et natura congruamus; Lael 27. reliqua patebant et cum Terentiae summa congruebant; A VII 13, a, 1 (13, 5). actiones virtutibus congruentes; fin V 58. cum multae causae inter se congruere videntur; Sex Rosc 62. quod suos dies mensesque congruere volunt cum solis lunaeque ratione; Ver II 129. non omni causae nec auditori neque personae neque tempori congruere orationis unum genus; de or III 210. ratio fecit hominem cum iis (hominibus) natura et sermone et usu congruentem; fin II 45. quibus litteris congruentes fuerunt aliae postea multorum; ep IX 24, 1. menses; §. dies. quae (actio corporis) motus et status naturae congruentes tenet; fin V 35. interpretis mentis oratio verbis discrepat sententia congruens; leg I 30. valde eius (Curionis) sermo de Publico cum tuis litteris congruebat; A II 8, 1. status; §. motus. erat in homine orationi vita admodum congruens; rep II 1. — III. quia de re una solum dissident, de ceteris mirifice congruunt; leg I 53.

conicio, richten, wenden, werfen, schleudern, verwenden, bringen, einreißen, vermuten, auslegen, schleßen (coicio: §. III. alqm; ep IX 20, 1. alqd. argumentationes): I. bene qui coniciet, vatem hunc perhibebo optimum; div II 12. — II, 1. de me conicio; de or III 51. — 2. quam multos esse oporteret, ex remorum numero coniciebant; Ver V 71. — 3. num vates quis melius coniecerit e morbo evasurum aegrotum? div II 13. — III. tantum hominis ingeniosi valuit exercitatio, ut, cum se mente ac voluntate coniecisset in versum, verba sequerentur; de or III 194. cur in noctem se coniceret? Milo 49. (P. Vatinus) in carcerem coniectus est; nat II 6. te mirificam in latebram coniecisti; div II 46. in Epicuri nos, adversarii nostri, castra coiecinus; ep IX 20, 1. haec etiam in euleum coiciuntur; Tusc V 13 (12). quo omnes argumentationes repetitae ex inveniendi locis coiciantur; part or 109. gladiatores in vincla coniecti a Milone, emissi a Serrano; Sest 85. homines honestissimos in ferrum atque in vincla coniectos; Ver V 107. perdidimus hominem, cum illum ex occultis insidiis in apertum latrocinium coniecimus; Catil II 1. ignis in aquam coniectus; Q Rosc 17. cum haec navis invitis nautis vi tempestatis in portum coniecta sit; inv II 98. oculi omnium iudicium

in Oppianicum coniciebantur; Cluent 54. quod (Pericles) tantam pecuniam in praecleara illa propylaea coniecerit; of II 60. conieci id (prooemium) in eum librum, quem tibi misi; A XVI 6, 4. male coniecta maleque interpretata (signa); div I 118. numquid oportet nisi tres sortes conici, unam educi? Ver II 127. omnia tela totius accusationis in Oppianicum coniciebantur; Cluent 50. cuius causa verba haec in interdictum coniecta sunt; Caecin 63.

coniectio, Verſen, Deutung: I. (Chryſippus) ſomniorum coniectionem definit hoc modo; div II 130. — II. coniectione telorum magnas copias pulſaſe eſſe; Caecin 43.

conictor, Deuter, Ausleger, Traumdeuter, Wahrſager: I. conictores ex quadam convenientia et coniunctione naturae, quid cuique rei conveniat, intellegunt; div II 124. — II, 1. ut harnuspices, augures, harioli, vates, conictores nobis eſſent colendi; nat I 55. non (habeo nauci) Iſiacos conictores; div I 132. — 2. defert ad conictorem quidam ſomniſſae ſe . . . ; div II 134. aegros a conictore ſomniorum potius quam a medico petere medicinam; div II 123. — III. reſponſa conictorum; part or 6. — IV. eius ſomnii a conictoribus quae ſit interpretatio facta, videamus; div I 45.

coniectura, Vermutung, Deutung, Wahrſagung: I. coniecturam divinationem eſſe; inv II 153. ut in cauſis iudicialibus alia coniectura eſt accuſatoris, alia defenſoris et tamen utriusque credibilis; div II 55. te caute ab iis coniecturis, quae habent artem atque prudentiam, abducere divinationem; div II 13. — II, 1. omnis ex cauſa, ex perſona, ex facto ipſo coniectura capiendae eſt; inv II 16. coniectura omnis, in qua nititur divinatio, ingeniis hominum in multas aut diverſas aut etiam contrarias partes ſaepe diducitur; div II 55. redeunt ad conicturam eamque in quattuor genera diſperſiunt; de or III 114. quorum tu ex aetate conicturam facere potes, quid tum fecerit; Rabir 31. ut Antonius coniectura movenda incredibile vim habebat; Bru 144. in veri ſimilibus et in propriis rerum notis (coniectura) poſita tota eſt; part or 34. omnis iisdem ex locis coniectura ſumenda eſt; inv II 47. — 2. ea veſtris ingeniis coniecturaeque committo; Sex Roſc 123. — 3. quae (artes) ipſae fatentur coniectura ſe plus uti quam ſcientia; Ac II 107. — 4. abduco a: ſ. I. habet. nitor in: ſ. II, 1. diduco. quae (rationes) ex coniectura pendent; Ac II 116. quae poſita ſunt in coniectura; ep I 5, b, 1. redeo ad: ſ. I. diſperſio. haec cauſa ab argumentis, a coniectura ad teſtes tota traducta eſt; Cael 66. — III. ad conicturam maxime apta, quae ex cauſis, quae ex effectis, quae ex coniunctis ſumi poſſunt; Top 87. — IV. coniecturae ratio in quattuor partes diſtributa eſt; Top 82. — V. interdum coniectura poſſis propius accedere; ep VI 4, 1. in quo quae veſtra deſenſio futura ſit, coniectura adſequi non queo; Ver II 165. quantum coniectura auguramur; A II 9, 1. quae (cauſae) coniectura continentur; part or 107. tantum modo coniectura ducor ad ſuſpicandum; Bru 56. neque levi coniectura res penditur; Sex Roſc 62. id cum coniectura probabile eſt, tum quibusdam etiam veſtigiiſ indicatur; Tuſc IV 2. (Gnaeum) tranſiſſe iam putabat (Postumus) coniectura tempeſtatum ac dierum; A IX 3, 2. quid in re ſit, coniectura quaeritur; de or III 113. cum res non coniectura, ſed oculis ac manibus teneretur; Cluent 20.

coniecturalis, auf Vermutung beruhend: coniecturalis cauſa non poteſt ſimul ex eadem parte eodem in genere et coniecturalis eſſe et definitiva; inv I 14. cum facti controversia eſt, quoniam coniecturis cauſa firmatur, conſtitutio coniecturalis appellatur; inv I 10. ſ. **conſtitutio**, II, 2. IV, 1. exponemus locos, quorum pars aliqua

in omnem coniecturalem incidit controverſiam; inv II 16. omne genus coniecturale in hoc fere genere ponebas; div II 26. in qua argumentatione ſtatus coniecturalis exiſtit; Top 93.

coniectus, Burſ, Richtung: I. oculorum coniectum praebuerunt; Planc 21. — II. Quinti fratris domus fracta coniectu lapidum ex area noſtra; A IV 3, 2.

conitor, ſtreben, ſich anſtrengen: I. quae (ratio) conixa per ſe et progreſſa longius fit perfecta virtus; Tuſc II 47. — II. (parvi) conituntur, ſeſe ut erigant; ſin V 142.

coniveo, ſich ſchließen, die Augen ſchließen, Nachſicht haben: neque eſt quisquam, qui eadem conivens efficiat; de or III 221. quibusdam etiam in rebus coniveo; Phil I 18. cur te duobus contuear oculis et non altero coniveam; nat III 8. coniventes illos oculos abavi tui; har resp 38. quibus (blandimentis) ſopita virtus coniveret interdum; Cael 41.

coniugatio, Verbindung: haec verborum coniugatio *ὁζυγία* dicitur; Top 12. eſt primus locus ex coniugatione, quam *ὁζυγίαν* vocant; Top 38.

coniugium, Ehe: 1. coniugia virorum et uxorum natura coniuncta eſſe; ſin IV 17. — 2. prima ſocietas in ipſo coniugio eſt; of I 54.

coniugo, verbinden: eſt ea incundiffima amicitia, quam ſimilitudo morum coniugavit || eſt. . . coniugavit ||; of I 58. coniugata (argumenta) dicuntur, quae ſunt ex verbis generis eiudem; Top 12. quia coniugata || ingata || verba eſſent „pluvia“ et „pluendo“; Top 38.

coniuncte verbunden, in Verbindung, hypothetiſch, vertraut: mihi videtur coniuncte agendum de materia ac partibus; inv I 9. mihi coniuncte eſt viſus de utraque re dicere; de or II 366. ſi ſimpli-citer dictum ſit . . . , ſi coniuncte ſit elatum; de or II 158. ſi quando riſus coniuncte re verboque moveatur; de or II 248. quibuscum privatus coniunctiffime vixerat; de or III 11. A. Caecina vivebat mecum coniunctiffime; ep VI 9, 1. ut non ullo eum homine coniunctus viverem; ep VI 9, 1.

coniunctio, Vereinigung, Verbindung, Begriffsverbindung, Satzverbindung, Zusammenſetzung: I. acceſſerunt etiam coniunctiones neceſſariorum tuorum; ep III 4, 2. ſanguinis coniunctio et benivolentia devincit homines et caritate; of I 54. quae eſt continuatio coniunctioque naturae, quam vocant *ὁμιλίθειαν*? div II 142. haec quoque coniunctio eſt ex repugnantibus: „et eſt Fabius, et in mari Fabius morietur“; fat 12. nobis hanc coniunctionem voluptati fore; ep I 7, 11. quam ſuavis eſſet inter nos et quanta coniunctio; ep XIII 26. 1. quod illa ordinum coniunctio ad ſalutem rei publicae pertinebat; of III 88. — II, 1. ego citius cum eo veterem coniunctionem diremiſſem quam novam conciliaſſem; ep III 10, 5. cum demptis coniunctionibus diſſolute plura dicuntur; orat 135. dirimo: ſ. concilio. quodſi exemeris ex rerum natura benivolentiae coniunctionem; Lael 23. quorum nemo eſt, quin mecum habeat aliquam coniunctionem gratiae; Phil VIII 20. ut ſocietas hominum coniunctioque ſervetur; of I 17. — 2. ut ſe coniunctione criminum liberarent; Ver I 97. multorum officiorum coniunctione me privatum videbam; Bru 1. — 3. nihil praetermiſi, quin Pompeium a Caesaris coniunctione a vocarem; Phil II 23. dixi de coniunctione eorum (verborum); de or III 199. quae de coniunctione generis humani dicuntur; ſin IV 19. videtis et „verſutiloquas“ et „expectat“ ex coniunctione facta eſſe verba, non nata; de or III 154. — III. me Cn. Pompeius ſemper ſua coniunctione digniſſimum indicavit; Piſo 76. — IV. ſi Chaldaei ita loquantur, ut negationes infinitarum coniunctionum potius quam infinita conexas ponant; fat 15. — V, 1. noſtra municipia coniunctione etiam viciniae vehementer

moventur; Planc 21. — 2. in omnibus novis coniunctionibus interest, qualis primus aditus sit; ep XIII 10, 4. a te maximo opere pro nostra summa coniunctione peto, ut . . ; ep III 2. 1.

coniungo, coniunctus, verbinden, vereinigen, angeschlossen, verbunden: I. ad fugam hortatur turpitudine coniungendi cum tyranno; A VII 20, 2. — II. horum aetati prope coniunctus L. Gellius; Bru 174. coniunctus Sulpicii aetati P. Antistius fuit; Bru 226. quaero, qui possis eos, quos crimine coniungis, testimonio diiungere; Vatini 41. Segestani non solum perpetua societate atque amicitia, verum etiam cognatione se cum populo Romano coniunctos esse arbitrantur; Ver IV 72. quos coniunctos summa benivolentia plurimisque officiis amisisti; ep VI 22, 2. cui me studia coniunxerant; ep XV 11, 2. j. alqd; ep XIII 76, 1. ex coniunctis sic argumenta ducuntur; de or II 167. quae sunt ei cum conlega coniuncta atque communia; Sest 29. quae coniunctiora rebus tuis sunt; ep I 8, 5. ut nihil possit esse coniunctius, quam nos inter nos sumus; ep XIII 76, 1. difficile est ea, quae commodis, utilitate et prope natura diversa sunt, voluntate coniungere; Q fr I 1, 36. iustitia et huic coniuncta beneficentia; of I 20. simplex (causa) est, quae absolutam in se continet unam quaestionem. coniuncta ex pluribus quaestionibus, in qua plura quaeruntur; inv I 17. ex coniunctissima atque amicissima civitate; Balb 47. coniugia virorum et uxorum natura coniuncta esse; fin IV 17. quod (crimen) sit a lege seiunctum, cum vestra severitate coniunctum; Cael 72. inter se (esse deos) quasi civili conciliatione et societate coniunctos; nat II 78. habitare laxè voluit duasque nobiles domos coniungere; dom 115. eam epistolam cum hac epistula coniunxi; ep VII 30, 3. exercitus, qui coniunctus est ex ductus; Phil XII 8. quae (ratio, oratio) homines coniungit naturali quadam societate; of I 50. hominis omnibus mecum studiis officiisque coniunctissimi; ep XIII 66, 1. cui (pietati) coniuncta iustitia est reliquaeque virtutes; nat II 153. ea summa miseria est summo dedecore coniuncta; Phil III 35. erant (nuptiae) non matrimonii dignitate, sed sceleris societate coniunctae; Cluent 35. cum hoc subito pacem velle coniungi; Phil VII 9. ut publicanos cum Graecis gratia atque auctoritate coniungas; Q fr I 1, 35. ne ratibus coniunctis freto fugitivi ad Messanam transire possent; Ver V 5. ne populo necesse sit in coniunctis rebus compluribus id, quod nolit, accipere; dom 53. sacra cum pecunia pontificum auctoritate, nulla lege coniuncta sunt; leg II 52. qui coniunctissima fuisti mecum et sententia et voluntate; ep VI 21, 2. esse inter homines natura coniunctam societatem; of III 53. societatem mihi coniunctiorem feceris; ep XIII 65, 2. desiderium coniunctissimi atque amanti viri; Lael 104. virtutes: j. iustitiam. quorum artibus vestra ista dicendi vis ne minima quidem societate coniungitur; de or I 44. quae vita maxime disiuncta a cupiditate et cum officio coniuncta est; Sex Rosc 39. voluntatem: j. sententiam. urbs mihi coniunctissima; Phil I 7. repugnetne (utilitas) plane an possit cum honestate coniungi; of III 50.

coniuratio, Verschwörung: I. cum illa iuratio ex latebris erupisset palamque armata volitaret; Sest 9. — II. 1. armo: j. I. illius coniurationis, quae facta contra vos, delata ad vos, a vobis prolata esse dicitur, ego testis esse non potui; Sulla 12. qui investigavit coniurationem, qui patefecerit, qui oppresserit; Sulla 85. si omnia facienda sint, quae amici velint, non amicitiae tales, sed coniurationes putandae sint; of III 44. profero: j. defero. — 2. homines sceleris coniurationisque damnati; Ver V 11. — 3. Sullam in illa fuisse superiore coniuratione; Sulla 67. — III. qui a ceteris con-

iurationis causis abstinuimus; Sulla 80. crimen maximae coniurationis a me defendetur; Sulla 13. obsessa facibus et telis impiae coniurationis patria; Catil IV 18. iam diu in his periculis coniurationis insidiisque versamur; Catil I 31. cognosce alias quaestiones, auri Tolossani, coniurationis lugurthinae; nat III 74. tela: j. faces. testis: j. II, 1. defero. — IV. bellum hac scelerata coniuratione excitatum; prov 32.

coniuratus, verschworen: A. homines coniuratos deduci a Catilina; Muren 52. iratis et coniuratis (testibus non credere); Font 21 — B. I. cum meo iussu et coniurati et eorum indices in aedem Concordiae ducerentur; Catil III 21. — II. indices: j. I. residebit in re publica reliqua coniuratorum manus; Catil I 12. cum omnium perditorum et coniuratorum incitata vis in me impetum faceret; dom 96.

coniuro, sich verschwören: I. Catilina contra rem publicam coniuravit; Sulla 70. quibuscum coniurasti; har resp 36. nunc me scito tantum habere aeris alieni, ut cupiam coniurare, si quisquam recipiat; ep V 6, 2. — II. servos Milonis sibi confessos esse de interficiendo Pompeio coniurasse; Milo 65.

coniux, Gatte, Gattin: I, 1. quis liberos, quis coniugem aspicere poterat sine fletu? Phil XIV 10. conservate vos, coniuges, liberos fortunisque vestras; Catil IV 3. coniugibus et liberis Troezenae depositis; of III 48. liberos, coniugem meam vexarat; Milo 87. — 2. tu numquam meis me absente liberis, numquam coniugi meae defuisti; Rab Post 47. — II. deflevi coniugis miserae discidium, liberorum carissimorum solitudinem; dom 96. — III. ne eadem mulier cum suo coniuge et fratre honestissimum adolescentem oppressisse videatur; Cael 78.

conlacrimatio, Tränenvergießen: nisi tu ei signa doloris tui vultu, conlacrimatione denique ostenderis; de or II 190.

conlacrimo, weinen, beweinen: I. complexus me senex conlacrimavit; rep VI 9. — II. histrio casum meum totiens conlacrimavit; Sest 123.

conlatio, Zusammenstellung, Zusammenlegung, Zusammenbringen, Vergleichung, Verhältnisbestimmung: I. conlatio est oratio rem cum re ex similitudine conferens; inv I 49. — II. adiungere de exercitu, de castris, de agminibus, de signorum conlationibus; de or I 210. cum philosophia ex rationum conlatione constet; Tusc IV 84. quae est in conlatione ista similitudo? nat III 70. — III. quamquam tu infirmas sortes conlatione hostiarum; div II 38. te conlatione centuriarum e postremo in tertium locum esse subiectum; fr A IX 5. alterum similitudinis genus conlatione sumitur, cum una res uni, par pari comparatur; Top 43.

conlaudatio, Besöbung: I. quae conlaudatio hominis turpissimi mihi ipsi erat paene turpis; Piso 72. — II. scriptoris conlaudatione (poterit uti); inv II 125.

conlaudo, besöben: fore ut conlaudare; ep I 7, 5. eorum benivolentiam erga se diligentiamque conlaudat; Ver V 161. cum eius (Caesaris) clementiam Corfiniensem illam per litteras conlaudavisset; A IX 16. 1. diligentiam: j. benivolentiam. factum eius conlaudastis; Phil V 28. quo (libro) a nobis philosophia defensa et conlaudata est; fin I 2. cum res gestas consulatus mei conlaudasset; Piso 72.

conlecta, Beitrag: quoniam conlectam a conviva exigis; de or II 233.

conlecticius, zusammengerafft: tirone et conlecticio exercitu; ep VII 3, 2.

conlectio, Zusammenfassung: duas res (attulerat Hortensius), quas nemo alius; partitiones, quibus de rebus dicturus esset, et conlectiones; Bru 302.

conlega, Mitsgenosse: I, 1. cum Octavio conlega Cinna discedit; har rep 54. quod novem tui conlegae sibi timendum esse duxerint; Vatin 17. conlega una ferente eo, quem ipse ementitis auspiciis vitiosum fecerat; Phil III 9. — 2. qui (Metrodorus) est Epicuri conlega sapientiae; nat I 113. — II, 1. cum C. Antonium, conlegam meum, defenderem; dom 41. Cn. Octavius consul armis expulit ex urbe conlegam; Catil III 24. facio: f. I, 1. fert. conlegas habuisti viros fortes novem; Vatin 16. qui eum, quem conlegam habebas, dominum habere velles; Phil II 85. Publicola sibi conlegam Sp. Lucretium subrogavit; rep II 55. — 2. cum Collatino conlegae Brutus imperium abrogabat; of III 40. Crassus consul, pontifex maximus, Flacco conlegae, flamine Martiali, multam dixit; Phil XI 18. ut conlegae diadema imponeret; Phil III 12. — 3. cum (Marius) Cimbricae victoriae gloriam cum conlega Catulo communicavit; Tusc V 56. ea (vis) quae sit, angur a conlega requiro; Phil II 84. — III. ne sufficiatur consul, non timent. vident in tuorum potestate conlegarum fore; Muren 82. legem tulit P. Lentulus consul de conlegae Q. Metelli sententia; Piso 35. — IV. hac tanta de re P. Rullus cum ceteris decemviris conlegis suis indicabit? agr II 43. silet || sed || angur verecundus sine conlegis de auspiciis; Phil V 7. gravioribus bellis etiam sine conlega omne imperium nostri penes singulos esse voluerunt; rep I 63.

conlegium, Mitsgenossenschaft, Genossenschaft, Verbindung: I. fuit conlegium nuper tribunium, in quo tres minime, vehementer duo populares existimabantur; Sest 113. quod est tam desperatum conlegium, in quo nemo e decem sana mente sit? leg III 24. — II, 1. cum conlegium praetorium tribuni plebi adhibuissent; of III 80. ut conlegia non modo illa vetera contra senatus consultum restituerentur, sed ab uno gladiatore innumerabilia alia nova describerentur; Sest 55. — 2. ex rebus ad conlegium delatis; dom 138. ut de mearum aedium religione ad pontificum conlegium referretur; har resp 12. — III, 1. cooptatio || cooptatio || conlegiorum ad populi beneficium transferebatur; Lael 96. conlegiorum omnium decreta de me rei publicae causa esse facta fateamur; Vatin 8. — 2. summa nobilitate hominem, cognatione, sodalitate, conlegio; Bru 166. — 3. ex amplissimo conlegio decemvirali sacerdotes populi Romani; Ver IV 108. — IV. quae causa cuique sit adoptionis, quaeri a pontificum conlegio solet; dom 34. decretum a pontificum conlegio non esse ius in loco publico fieri sepulchrum; leg II 58. in: f. I. ei M. Aemilium pontificem maximum pro conlegio respondi; dom 136.

conlibertus, Mitfreigelassener: qui partim libertos, partim conlibertos spoliatos esse dicunt; Ver V 154.

conlibet, es beliebt: simul ac mihi conlibitum sit de te cogitare; ep XV 16, 2.

conlido, zerbrechen, zerdrücken: quaedam argentea vasa conlisa; Phil II 73. umor ita mollis est, ut facile premi conlidi que possit; nat III 31.

conligatio, Verbindung: I. artior conligatio est societatis propinquorum; of I 53. — II. qui conligationem causarum omnium perspicat animo; div I 127. — III. omnia naturali conligatione consertere contextaque fiunt; fat 31.

conligo, binden, zügeln, fesseln, verbinden: ni Brutum conligassemus in Graecia; Phil XI 26. ita se cum multis conligavit; ep IX 17, 2. omne conligatum solvi potest; Tim 40. homines antea dissociatos iucundissimo inter se sermonis vincolo conligavit; rep III 3. Brutus impetum furentis vitae suae periculo conligavit; Phil XI 4. I, LICTOR, CONLIGA MANUS; Rabir 13. ut alia (res) ex alia nexa et omnes inter se aptae conligataeque videantur; nat I 9.

conligo, sammeln, fassen, zusammensuchen, bekommen, zusammenfassen, folgern, schließen, urteilen: I. ita cognitione et ratione homo conlegit, ut . . ; fin III 21. — II, 1. de: f. III. alqd. — 2. ex eo conligere poteris, quanta occupatione distinear; A II 23, 1. — 3. bene etiam conligit haec pueris esse grata; of II 57. — III. L. Crassum quasi conligendi sui causa se in Tusculanum contulisse; de or I 24. quid est se ipsum conligere nisi dissipatas animi partes rursus in suum locum cogere? Tusc IV 78. ut me conlegi; ep III 10, 1. conligamus nos; A IX 9, 1. quam multa ab iis conquisita et conlecta sunt de omnium animantium genere, ortu, membris, aetatibus! fin IV 13. cum se (animus) conlegit atque recreavit; Tusc I 58. conlectis omnibus bellis civilibus; ep IV 3, 1. quae (facete dicta) a sene Catone conlecta sunt; of I 104. cum ex hoc labore magnam gratiam magnamque dignitatem sim conlecturus; Q fr II 15, 1. exercitus superbissimo dilectu et durissima conquisitione conlectus; prov 5. ut ante conlectam famam conservet; div Caec 71. gratiam: f. dignitatem. ut ex eo crudelitatis invidiam conligam; Ver V 19. in omnium laude undique conligenda; Q fr I 1, 41. nullam memoriam antiquitatis conlegerat; Bru 214. conlegit innumerabilia oracula Chrysippus; div I 37. nautae coacti fame radices palmarum agrestium conligebant; Ver V 87. apparatu nobis opus est et rebus exquisitis, undique conlectis, accessitis, comportatis; de or III 92. ille ex Sicilia iam castra commoverat et vasa conlegerat; Ver IV 40. cum multa in conventu vitia conlegisset in eum (Socratem) Zopyrus; Tusc IV 80. qui vocem quasi quodam modo conligunt; de or I 251.

conlinio, zielen, richten, treffen: I. quis est, qui totum diem iaculans non aliquando conliniet? div II 121. — II. si cui propositum sit conliniare || collineare, al. || hastam aliquo aut sagittam; fin III 22.

conliquefio, flüchtig werden: si (venenum) totum conliquefactum in potione esset; Cluent 173.

conlocatio, Stellung, Verheiratung: I. est haec conlocatio conservanda verborum, de qua loquor; quae vinctam || iunctam || orationem efficit, quae cohaerentem, quae levem, quae aequabiliter fluentem; de or III 172. non eadem (conlocatio est) accusatoris et rei; part or 14. quae eorum (siderum) sit conlocatio; Tim 30. — II, 1. conservo: f. I. efficit si compositi oratoris bene structam conlocationem dissolvas permutatione verborum; orat 232. perficio: f. **conformatio**, II, 1. perficio. — 2. conlocationis est componere et struere verba sic, ut neve asper eorum concursus neve hiulus sit, sed quodam modo coagmentatus et levis; de or III 171. — 3. loquor de: f. I. efficit. reliqua ex conlocatione verborum quae sumuntur quasi lumina; orat 134. — III. ex tribus partibus conlocationis; orat 175. conlocationis (partes sunt) compositio, concinnitas, numerus; orat 201. ita videtur eadem vis ordinis et conlocationis fore; of I 142. — IV, 1. ea non numero quaesito, sed verborum conlocatione ceciderunt; orat 219. (Oppianicum) conlocatione filiae, spe hereditatis obstrinxit; Cluent 190. — 2. liberales, qui in filiarum conlocatione adiuvant; of II 56 (55).

conloco, setzen, stellen, ordnen, legen, aufstellen, errichten, anlegen, anordnen, unterbringen, verheiraten: I, 1. conlocandi quae est exposita in aliis ratio; part or 68. — 2. conlocare ad inveniendum refertur; part or 3. — II. fuerant ad hanc rem conlocati, ut venenum comprehenderetur; Cael 64. ut haec aedilitas recte conlocata et iudicio populi in loco esse posita videatur; Ver V 37. ubi in suo quisque est gradu firmiter conlocatus; rep I 69. in cella Concordiae conlocari armatos, latrones, sicarios; Phil V 18. aures recte in altis corporum partibus.

conlocatae sunt; nat II 141. beneficii conlocandi spem perdidistis; Muren 28. castra sunt in Italia contra populum Romanum in Etruriae faucibus conlocata; Catil I 5. ut, quibuscumque in locis vobis videretur, colonias conlocaretis; agr II 98. comites eius item apud ceteros hospites conlocantur; Ver I 63. ut sedes ac domicilium conlocare (libeat); Ver II 6. omnia bene facta in luce se conlocari volunt; Tusc II 64. in possessione praediorum eius familiam suam conlocavit; Flac 72. cuius (Galbae) Gaio filio filiam suam conlocaverat; Bru 98. conlocari iussit hominem in aureo lecto; Tusc V 61. in animis ego vestris omnes triumphos meos, omnia ornamenta honoris, monumenta gloriae, laudis insignia condi et conlocari volo; Catil III 26. omnium longitudinum et brevitatum in sonis sicut acutarum graviumque vocum iudicium ipsa natura in auribus nostris conlocavit; orat 173. latrones; j. armatos. cum prima aestiva attigissem militemque conlocassem; ep II 13, 4. monumenta, ornamenta; j. insignia. cum eam (pecuniam) in praediis conlocari maxime expediret; Caecin 16. scientia rerum loco suo conlocandarum; of I 142. Ptolemaide aut aliquo propinquo loco rege conlocato; ep I 7, 4. sedes; j. domicilium. sicarios; j. armatos. iusserunt simulacrum Iovis in excelso conlocare; Catil III 20. in quibus magnam tum spem maiores natu dignitatis suae conlocarent; de or I 25. si ii, qui (res publicas) regerent, omne suum studium in doctrina et sapientia conlocassent; Q fr I 1, 29. tabernacula conlocari iussit in litore; Ver V 80. cum adiungit illa oratoria ornamenta dicendi, tum videtur tanquam tabulas bene pictas conlocare in bono lumine; Bru 261. triumphos; j. insignia. cum eas (virgines) in familiarum amplissimarum matrimoniiis conlocavit; rep II 12. — III. columnas neque rectas neque e regione Diphilus conlocarat; Q fr III 1, 2. senatum rei publicae custodem, praesidem, propugnatorem conlocaverunt; Sest 137. sensus interpretes ac nuntii rerum in capite tanquam in arce conlocati sunt; nat II 140.

conlocutio, Unterredung; I. una mehercule conlocutio nostra pluris erit quam omnes Samarobriavae; ep VII 11, 2. secutae conlocutiones familiarissimae cum Trebonio; Phil XI 5. — II. hac me mente fuisse in nostris sermonibus conlocutionibusque [ipse] vidisti; ep I 9, 4.

conloquium, Unterredung, Gespräch; I. non tenuit omnino conloquium illud fidem, a vi tamen periculoque a fuit; Phil XII 27. hinc cum hostibus clandestina conloquia nasci; Cato 40. — II. 1. quibus (notis) conloquia cum absentibus tenerentur; rep III 3. — 2. in Antonii congressum conloquiumque veniendum est; Phil XII 26.

conloquer, sich unterreden, unterhalten, verabreden, anreden, besprechen; I. 1. inter se conloquendi (causa); div I 90. — 2. hoc uno praestamus vel maxime feris, quod conloquimur inter nos; de or I 32. hi conlocuti inter se leniter et quiete; Tusc IV 49. cum ipsa quasi re publica conlocutus sum; ep I 9, 10. tu velim quam saepissime mecum per litteras conloquare; A VI 1, 24. — II. saepe de isto conlocuti sumus; leg I 8. — III. cum essent perperca inter se conlocuti; rep I 18. omnium inimicos diligenter cognoscere, conloqui, attemptare; Ver II 135.

conluere, leuchten, glänzen; quorum (hominum) operibus agri, insulae litoraue conlucent distincta tectis et urbibus; nat II 99. qui (sol) tam longe lateque conluceat; nat II 40. cuius (candelabri) fulgore conluere atque illustrari Iovis optimi maximi templum oportebat; Ver IV 71.

conludo, in geheimem Einverständnis sein; nisi tecum conluisset; Ver II 58.

conlusio, geheimes Einverständnis; tuorum comitum conlusio cum decumanis; Ver III 33.

conlusor, Spielgenosse; 1. addite Antonii conlusores et sodales; Phil XIII 3. Licinium Denticulam de alea condemnatum, conlusorem suum, restituit; Phil II 56. — 2. agrum Camparnum tu compransoribus tuis et conlusoribus dividebas; Phil II 101.

conlustro, erhellen, erleuchten, betrachten, mustern; sol omnia clarissima luce conlustrans; nat II 92. si quis multas et varias gentes et urbes despiciere et oculis conlustrare possit; rep III 14. in picturis alius horrida, inculta, abdita et opaca, contra alius nitida, laeta, conlustrata delectatur || alios . . alios . . delectant ||; orat 36. urbes; j. gentes.

conludio, Gemisch, Schlämm, Zusammenfluß, Verwirrung; I. nisi forte existimatis hanc tantam conlusionem illi tantamque eversionem civitatis in mentem subito venire potuisse; har resp 55. — II. o praeclarum diem, cum ex hac turba et conlusionem discedam! Cato 84. ille nefarius, ex omnium scelerum conlusionem natus; Sest 15. — III. quae (leges) in conlusionem Drusi vixerunt; Vatini 23.

conne — j. **cone** —

conor, versuchen, unternehmen, wagen; I. 1. quodsi, quam audax est ad conandum, tam esset obscurus in agendo; Ver pr 5. — 2. si modo id exprimere Latine potuero; difficile factum est, sed conabor tamen; rep I 65. — II. potestas non conor attingere; de or II 61. Zeno corrigere conatus est disciplinam; Ac I 35. neque ego nunc istius facta omnia enumerare conor; Ver IV 49. si illi bellum facere conabuntur; Font 36. rem indicatam labefactare conari impudentiae (esse putabamus); Cluent 57. si tyrannidem occupare, si patriam proderi conabitur pater, silebitne filius? of III 90. is Minervae templum spoliare conatus est; Ver IV 123. — III. vides profecto illum (Demosthenem) multa perficere, nos multa conari, illum posse, nos velle, quocumque modo causa postulet, dicere; orat 105. quia sine sociis nemo quicquam tale conatur; Lael 42. cum eam rem tua sponte conarere, non impulsu meo; Phil II 49. tantum scelus Oppium esse conatum; fr A III 3.

conquassatio, Erschütterung; illa duo, morbus et aegrotatio, ex totius valetudinis corporis conquassatione et perturbatione gignuntur; Tusc IV 29.

conquasso, erschüttern; cum Apulia maximis terrae motibus conquassata esset; div I 97. etiam extras nationes illius anni furore conquassatas videbamus; Sest 56.

conqueror, flagen, sich beschweren, beklagen; I. cum commiserari, conqueri coeperit, div Caec 46. — II. hominem eum in contione de religionibus neglectis conqueri; har resp 8. j. III. ep V 2, 6. — III. si ad saxa et scopulos haec conqueri ac deplorare vellem; Ver V 171. nihil me etiam tecum de tui fratris iniuria conqueri; ep V 2, 6. quo modo ego illam labem, ignominiam calamitatemque totius ordinis conquerar? Ver pr 40. per quem (locum) eorum, qui cari nobis debent esse, fortunas conqueri nos demonstramus; inv I 109. ignominiam, labem; j. calamitatem.

conquestio, Beßflagen, Klage, Beßchwerde; I. conquestio est oratio auditorum misericordiam captans; inv I 106. defensoris conquestio est calamitatis eius, quae . . ; inv II 102. ubi nulla conquestio (est); Q fr I 1, 22. — II. 1. indignatio iuncta questionibus; inv II 36. — 2. diutius in conquestione morari non oportebit; inv I 109. — III. 1. quo facilius (animus auditoris) conquestione commoveri possit; inv I 106. — 2. per quem (locum) cum conquestione misericordia captatur; inv II 51. si qua simili in genere quolibet de incommodo per conquestionem dici poterunt; inv I 107.

conquiesco, ruhen, Ruhe halten, Ruhe finden, aufhören, in Stocken geraten: I. a diurnis dissensionibus conquiescamus; har resp 46. ego cotidie magis in iis studiis conquiesco; A I 20, 7. ut aetas nostra iam ingravescens in amore atque in adulescentia tua conquiescat; ep II 4, 2. cum omnia bella iure gentium conquiescant; Rab Post 42. si Italia a dilectu, urbs ab armis sine Milonis clade numquam esset conquietura; Milo 68. conquiescent litterae; A XII 39, 2. mercatorum navigatio conquiescit; imp Pomp 15. quae (vita) non in amici mutua benivolentia conquiescit; Lael 22. urbs: f. Italia. — II. quia || qui, al. || tu nisi perfecta re de me non conquesti; ep I 1, 1.

conquiro, auffuchen, aufspüren, zusammenfuchen, sammeln: ut omne argentum conquerendum curaret; Ver IV 50. non caudicum nescio quem neque clamorem || proclamatorem || aut rabulam hoc sermone nostro conquerimus, sed eum virum, qui . . .; de or I 202. isti a Rullo conquisiti atque electi coloni; agr II 97. mensae conquisitissimis epulis exstruebantur; Tusc V 62. cum omnium factorum, cum regionum conquiris historiam; fin II 107. cum undique nequissimos homines conquisisset; Ver III 22. rabulam: f. caudicum. scuta si quando conquiruntur a privatis in bello ac tumultu; Ver IV 52. terra marique ut (servus) conquireretur, praemandavi; ep V 9, 2. id (verum) summa cura studioque conquerimus; Ac II 7. virum: f. caudicum.

conquisitio, Auffuchung, Aushebung: 1. exercitus superbissimo dilectu et durissima conquisitione conlectus; prov 15. — 2. difficillimum est in omni conquisitione rationis exordium; Tim 7.

conquisitor, Werber, Aushebungsbeamter: nec conquisitores *φαντοροσώταις* audent; A VII 21, 1. ut non nulli conquisitores tui dictitarunt; Milo 67.

conr — f. **corr** —

consaepio, umzäunen: Cyrum ei (Lysandro) quendam consaepum agrum diligenter consitum ostendisse; C 59.

consalutatio, Begrüßung: huic (Curioni) consalutatio forensis perhonorifica; A II 18, 1.

consaluto, begrüßen, nennen: I. qui cum inter se amicissime consalutassent; de or II 13. — II. qui (M. Manilius) a Scipione ceterisque amicissime consalutatus adedit proximum Laelio; rep I 18. — III. quam (mimam) homines honesti non noto illo et mimico nomine, sed Volumniam consalutabant; Phil II 58.

consanesco, heilen: hoc tam gravi vulnere etiam illa, quae consanuisse videbantur, recrudescunt; ep IV 6, 2.

consanguineus, blutsverwandt: A. nec se (homines) intellegunt esse consanguineos; leg fr 2. — B. I. *βωπίδος* nostrae consanguineus non medicos terrores iacit; A II 23, 3. — II. cognatione (consideratur), quibus maioribus, quibus consanguineis (sit); inv I 35.

consceleratus, verrucht, frevelhaft: A. consceleratissimi periculosissimique belli nefarios duces; Catil III 16. quae (Furiae) dies noctesque parentum poenas a consceleratissimis filiis repetunt; Sex Rose 67. quod eorum conatus impios et furorem consceleratum repressi; Sulla 29. subiit vim illam nefariam consceleratorum latronum; Sest 76. horum voluntates consceleratas ac nefarias; Sulla 28. — B. deorum immortalium has esse in impios et consceleratos poenas certissimas; Piso 46.

conscendo, einsteigen, besteigen: I. ab hoc loco conscendi, ut transmitterem; Phil I 7. conscende nobiscum, et quidem ad puppim, una navis est iam bonorum omnium; ep XII 25, 5. tu velim quam primum bona et certa tempestate conscendas ad

meque venias; Q fr II 2, 4. — II. naves subito perterriti meta conscendistis; div I 69.

conscensio, Einsteigen: conscensionem in naves cum fuga fore; div I 68.

conscientia, Bewußtsein, Erinnerung, Mitwissenhaft, Gewissen, Schuldbewußtsein: I. conscientiam rectae voluntatis maximam consolationem esse rerum incommodarum; ep VI 4, 2. mea mihi conscientia pluris est quam omnium sermo; A XII 28, 2. potest: f. II, 1. accipio. te conscientiae stimulant maleficiorum tuorum; par 18. suae (quemque) malae cogitationes conscientiaeque animi terrent; Sex Rose 67. illis magna conscientia conscientia maximi et clarissimi facti; A XIV 11, 1. — II, 1. maximi aestimare conscientiam mentis suae, quam ab dis immortalibus accepimus, quae a nobis divelli non potest; Cluent 159. qui (improbis) animi conscientiam non curet, quam scilicet comprimere nihil est negotii; fin II 54. divello: f. accipio. qua (conscientia) sublata iacent omnia; nat III 85. — 2. hoc „in omni vita sua quemque a recta conscientia traversum unguem non oportet discedere“ viden quam *φιλοσόφος*? A XIII 20, 4. — III. angore conscientiae (eos agitant furiae); leg I 40. eodem se conscientiae scelere devinxit; Cael 52. magna vis est conscientiae; Milo 61. — IV. conscientia sceleris excitatus dixit . . .; Ver V 73. animi conscientia improbos excruciari; fin II 53. nulla re tam laetari soleo quam meorum officiorum conscientia; ep V 7, 2. recentis maleficii conscientia perterritus; Cluent 58. qui se optimorum consiliorum conscientia sustentare possit; ep VI 1, 3. nullum theatrum virtuti conscientia maius est; Tusc II 64.

conscindo, zerreißen, schmähren, auszischen: me ab optimatibus conscindi: A VIII 16, 1. gladiatoribus qua dominus qua advocati sibilis conscissi; A II 19, 3. hanc epistulam cur conscindi || non scindi || velim, causa nulla est; ep V 20, 9. quod epistulam conscissam doles, noli laborare, salva est; ep VII 25, 1.

conscisco (coscisco), beschließen, zufügen, geben: »iudicia populi, iussa vetita quom suffragio consciscuntur«; leg III 10. consciscenda (fuit) mors voluntaria; ep VII 3, 3. mortem mihi cur consciscerem, causa non visa est; ep VII 3, 4. Iunius necem sibi ipse conscivit; nat II 7.

consciis, bewußt, wissend, Mitwisser: A. qui C. Fabricium conscium maleficii condemnarant; Cluent 59. etsi mihi sum conscius numquam me nimis vitae cupidum fuisse; Tusc II 10. homo omnium meorum in te studiorum et officiorum maxime conscius; ep V 5, 1. huic facinori tanto tua mens liberalis conscia esse non debuit; Cael 52. ut tot viros primarios velim esse temeritati et mendacio meo conscios; Ver IV 124. quam (urbem) haberet flagitiorum omnium consciam; Ver V 160. — B. cuius ministris consciisque damnatis; Cluent 125.

conscribo, aufzeichnen, verzeichnen, eintragen, abfassen, ausheben, anwerben, versammeln: I. decuriasse Plancium, conscripsisse, sequestrem fuisse; Planc 45. tu velim Servilio conscribas, ut tibi videbitur, meo nomine; A XI 5, 3. — II, 1. de Antonio Balbus quoque ad me cum Oppio conscripsit, idque tibi placuisse; A XII 19, 2. — 2. cum uterque pluribus conscripsisset, qui esset optimus rei publicae status; fin V 11. — 3. acc. c. inf.: f. 1. — III. puto conscripta habere Offilium omnia; A XIII 37, 4. ut conlegia ab uno gladiatore innumerabilia alia nova conscriberentur; Sest 55. conscripsi epistulam noctu; ep IX 2, 1. cum exercitum tantum tam brevi tempore conscripserit; Phil V 36. eam legem a Valgii genero esse conscriptam; agr III 3. legiones conscripsit novas; Phil XI 27. cum in tribunali Aurelio conscriberas palam non modo liberos, sed etiam servos; dom 54. quem (librum) in medio dolore

conscriptissimus; Tusc IV 63. rem omnem ad patres conscriptos detuli; Catil II 12. servos: i. liberos. qui (xviri) cum x tabulas summa legum || [legum] || aequitate conscripsissent; rep II 61. mortuorum testamenta conscripsit; har resp 42. nisi ille (Caesar) veteranos celeriter conscripsisset; ep X 28, 3.

conscriptio, Abfassung: eiusdem amentiae falsae conscriptiones quaestionum; Cluent 191.

consecratio, Weihe, Bann, Verfluchung: I. sin ista consecratio legitima est; dom 125. an consecratio nullum habet ius, dedicatio est religiosa? dom 125. — II. utrum capitis consecratione an obtestatione legis (Gaditanum foedus) sacrosanctum esse confirmas? Balb 33.

consecro weihen, unsterblich machen, ewigen, für heilig erklären, zur Gottheit erheben, bannen, verfluchen: illam (Tulliam) consecrabo omni genere monumentorum; A XII 18, 1. quae (lex) vetet iniussu plebis aedes, terram, aram consecrari; dom 127. quia consecrabantur aedes, non privatorum domicilia, sed quae sacrae nominantur, consecrabantur agri, non ita ut nostra praedia, si qui vellet, sed ut imperator agros de hostibus captos consecraret; dom 128. aër Iunonis nomine consecratur; nat II 66. agri ne consecrentur, Platoni prorsus adsentior; leg II 45. i. aedes, aram: i. aedes. cum caput eius, qui contra fecerit, consecratur; Balb 33. domicilia: i. aedes. quibusnam verbis aut quo ritu civis domum consecraret; dom 132. omne fere genus bestiarum Aegyptii consecraverunt; nat III 39. insulam Siciliam totam esse Cereri et Liberae consecratam; Ver IV 106. (Socratis) ingenii magnitudo Platonis memoria et litteris consecrata; Tusc V 11. praedia: i. aedes. quae (simulacra deorum) ipsa domi consecrasset; div I 46. terram: i. aedes. virtutes, non vitia consecrare decet; leg II 28.

consectarius, folgerichtig, n. Folgefah: A. illud minime consecrarium, sed in primis hebes; fin II 50. — B. consecraria me Stoicorum brevia et acuta delectant; fin III 26.

consectatio, Streben: in huius concinnitatis consecratione Gorgiam fuisse principem accepimus; orat 165.

consectatrix, Freundin: est temperantia libidinum inimica, libidines consecatrices voluptatis; of III 117.

consectio, Zerfchneiden: arborum consectione omnique materia utimur; nat II 151.

consector, nachjagen, trachten, haſchen, verfolgen: L. Licinius Crassus consul quosdam consecratus est et confecit; inv II 111. Fufium clamoribus et conviciis et sibilis consecratur; A II 18, 1. quod (Alexander) largitione benivolentiam Maredonum consecratur; of II 53. inertissimos homines circulos aliquos et sessiunculas consecrari; fin V 56. neque (fortis civis) opes aut potentiam consecrabitur; of I 86. si ita in iure || tam vere || homines verba consecrarentur, ut rem; Caecin 54. tardi ingenii est rivulos consecrari, fontes rerum non videre; de or II 117. sessiunculas: i. circulos. verba: i. rem. omnes umbras etiam falsae gloriae consecrari; Piso 57. tantum abest ut voluptates consecrarentur; fin V 57.

consecutio, Folge, Schlußfolge, Ordnung: I. quarta pars est ex iis rebus, quas negotiis dicebamus esse attributas, consecutio. in hac eae res quaeruntur, quae gestum negotium consequuntur; inv I 43. — II. 1. ut ipsa detractio molestiae confectionem adfert voluptatis, sic . . . ; fin I 37. numeri quidam sunt in coniunctione servandi consecutioque verborum; part or 18. consecutio tractatur, cum, quid quamque rem sequatur, anquiritur; de or III 113. quae (ratio, mens) et causas rerum et confectiones videat; fin II 45. — 2. cum tripertito distribuatur locus hic, in confectionem, antecessionem,

repugnantiam; Top 53. — III. confectionis duo prima quaestionum genera ponuntur; de or III 116. — IV. in: i. I.

consenesco, altern, schwach werden: omnes illius partis auctores ac socios nullo adversario consenescere; A II 23, 2. cuius (amici) cognomen consenescit; A II 13, 2. filia maerore et lacrimis consenescebat; Cluent 13. falsa invidia consenescat; Cluent 5. veteres leges sua vetustate consenuisse; de or I 247. socii: i. auctores. quamvis consenuerint vires atque defecerint; Cato 29.

consensio, Übereinstimmung, Einverständnis, Verabredung: I. si ad humanos casus sceleris etiam accedit insidiarumque consensio; Marcel 23. quocum (Scipione) fuit voluntatum, studiorum, sententiarum summa consensio; Lael 15. nulla de illis magistratum consensio (exstitit); sen 38. — II. nullaene consensiones factae esse dicuntur? Ver V 9. omni in re consensio omnium gentium lex naturae putanda est; Tusc I 30. — III. quorum societatis et sceleratae consensionis fides quo eruperit, vides; A X 4, 1. — IV. hoc bellum quintum civile geritur non modo non in dissensione et discordia civium, sed in maxima consensione incredibilique concordia; Phil VIII 8.

consensus, Übereinstimmung, Einmütigkeit, Einverständnis, Verabredung, Anschlag: I. tantus vester consensus de salute mea fuit, ut . . . ; sen 5. recordamini, quantus consensus vestrum (fuerit); Phil V 2. quodsi omnium consensus naturae vox est; Tusc I 35. est in ea (natura) iste quasi consensus, quam *συνάθευα* Graeci vocant; nat III 28. qui fuit apud Athenienses triginta virorum consensus et factio; rep I 44. — II. cum totius mundi convenientiam consensumque adferebas; nat III 18. consensus ordinum est divulsus; har resp 60. — III. 1. cum meum ius iurandum populus Romanus una voce et consensu approbavit; Piso 7. permanere animos arbitramur consensu nationum omnium; Tusc I 36. quae (rerum natura) ut uno consensu iuncta sit et continens; div II 33. omitto nobilitatem improborum consensu excitatam; Tusc V 46. quod consensu bonorum omnium pro salute patriae gessissem; dom 94. iungi: i. continens. si res publica vi consensuque audacium armis oppressa teneretur; Sest 86. populus (est) coetus multitudinis iuris consensu et utilitatis communi sociatus; rep I 39. — 2. cum bene de re publica meritis testimonium a consensu civitatis datur; Phil XIV 13.

consentaneus, übereinstimmend, vernunftgemäß, folgerichtig: bellum etiam est, cum, quid cuique sit consentaneum, dicitur; de or II 283. decere (declarat) quasi aptum esse consentaneumque tempori et personae; orat 74. consentaneum est fungi officio; fin III 58. quid consentaneum cuique (sit), quid consequens; of II 18. quod erat consentaneum cum iis litteris; ep III 6, 2. quae (actiones) virtuti consentaneae sunt || sunt cons. ||; fin V 60. hae disciplinae si sibi consentaneae velint esse; of I 6. quod genus conveniens consentaneumque dicimus; fin III 24. relinquebatur triste quoddam et miserum et his temporibus consentaneum genus litterarum; ep IV 13, 1. virtus est animi habitus naturae modo atque rationi consentaneus; inv II 159. cum eius mors consentanea vitae fuerit sanctissime actae; Phil IX 5. obscura somnia minime consentanea maiestati deorum; div II 135.

consentio, übereinstimmen, einig, einverständnis sein, sich vereinigen, verabreden: L. populo Romano consentiente; Phil III 36. ratio nostra consentit, pugnat oratio; fin III 10. — II. 1. omnes ordines ad conservandam rem publicam mente, voluntate, voce consentiunt; Catil IV 18. quoniam cum consiliis tuis mea facta et consilia consentiunt; A IX 13, 3. i. 2. ep VI 18, 2. idne consensisse de

Calatino plurimas gentes arbitramur, primarium fuisse populi || pop. fuisse ||, quod . . ; fin II 117. in qua (causa) omnes honestates civitatis, omnes aetates, omnes ordines una consentiunt; Sest 109. quod inter se omnes partes cum quodam lepore consentiunt; of I 98. — 2. quod (P. Curtius) consensisset cum Hispanis quibusdam eum (Pompeium) comprehendere; ep VI 18, 2. si consenserint possessores non vendere; agr I 15. — 3. quodsi omnes consentiunt esse aliquid, quod . . ; Tusc I 45. f. I. fin II 117. — 4. si personis, si temporibus, si locis ea, quae narrabuntur, consentient; part or 32. ut principis consentiant exitus; ep XI 5, 3. — III. alqd: II, 1. fin II 117.

consequens, vernunftgemäß, passend, folgerichtig, Folgerung: I, 1. cum consequens aliquid falsum sit, illud, cuius id consequens sit, non posse esse verum; fin IV 68. — 2. quae quibus propositis essent quaeque non essent consequentia; Bru 152. in coniunctis (verbis), quod non est consequens, vituperandum est; part or 18. hoc probato consequens esse beatam vitam virtute esse contentam; Tusc V 18. — II, 1. ea dico consequentia, quae rem necessario consequuntur; Top 53. consequentia diluet exponendo non esse illa certa indicia facti; part or 120 — 2. a consequentibus (argumentum ducitur); Top 20. ex consequentibus (sic argumenta ducuntur); de or II 170. — III. consequentium repugnantiumve ratio; fin I 63.

consequentia. Folge: qui cursum rerum eventorumque consequentiam notaverunt; div I 128.

consequor, folgen, erfolgen, eintreten, nachfolgen, befolgen, einholen, erreichen, erzielen, erhalten, gewinnen: I. cum verbis consequi non possim; Sest 87. alqd: f. **consequens**. ut summus furor atque amentia consequatur; Sex Rose 66. tertius est annus xvralis consecutus; rep II 62. Cassii classis paucis post diebus consequebatur; Phil X 8. ex quo tantus error consequitur, ut . . ; fin V 15. furor: f. amentia. quae (mors) brevi consecuta est; Tusc I 96. silentium est consecutum; de or I 160. spe eriguntur consequentis ac posteritatis; fin I 67. consecutus est ipsius tribunatus; Sest 62. tanta repente vilitas annonae ex summa inopia et caritate rei frumentariae consecuta est; imp Pomp 44. — II, 1. ne: f. III. alqd; Cluent 51. — 2. (Democritus) ex illa investigatione naturae consequi volebat, bono ut esset animo; fin V 87. — 3. vere etiam illud dicitur, perverse dicere homines perverse dicendo facillime consequi; de or I 150. — III. hunc Oethegum consecutus est aetate Cato; Bru 61. nunc tu propera, ut nos consequare; A III 4. quin te iam consequi non possemus; A VIII 11, D, 3. ut hoc, quod timide dicam, consecutus sim, ne quis illi causae patronum defuisse arbitraretur; Cluent 51. quod si tenere et consequi potuero; rep I 70. (senex) est eo meliore condicione quam adulescens, quod || cum || id, quod ille sperat, hic consecutus est; Cato 68. f. commodum. summam ingenii non laudem modo, sed etiam admirationem (Crassus) est consecutus; Bru 159. carissimam annonam necopinata vilitas consecuta est; dom 14. qui alterum violat, ut ipse aliquid commodi consequatur; of III 26. si ob hanc facultatem homines saepe etiam non nobiles consulatum consecuti sunt; Muren 24. quoniam ea poena damnationem necessario consequatur; inv II 59. hinc honores amplissimos, hinc mediocres opes, hinc dignitatem consecuti sumus; Phil VII 7. (C. Curio) honores quam opes consequi malisset; Bru 280. f. dignitatem. qui (homines) immortalitatem essent consecuti; nat I 39. id (ius) si ab uno iusto et bono viro consequebantur; of II 42. laudem: f. admirationem. qui vestram magnitudinem multitudinemque beneficiorum oratione consequi possit; Quir 5. opes: f. dignitatem, honores.

qui nondum perfectam illam sapientiam essent consecuti; fin IV 63. qui legum praemiis praetoriam sententiam et praetextam togam consequuntur; Balb 57. hunc (solem) ut comites consequuntur Veneris alter, alter Mercurii cursus; rep VI 17. togam: f. sententiam. cum ex rei publicae causa iam esset gloriosam victoriam consecutus; Cael 18. consequatur summas voluptates non modo parvo, sed per me nihilo, si potest; fin II 92.

consero, säen, be säen, bepflanzen: I. iam istuc te impedit in navigando, in conserendo; Ac II 109. — II. agrum diligenter consitum; Cato 59.

consero, anlegen, handgemein werden: qui te ex iure manum consertum vocarent; de or I 41. signa contulit, manum consertit; Muren 20. „INDE IBI EGO TE EX IURE MANUM || MANU || CONSERTEUM VOCO“; Muren 26.

conserte, verfettet: si omnia antecedentibus causis fiunt, omnia naturali conligatione conserte contextequae fiunt; fat 31.

conservatio, Bewahrung, Erhaltung, Aufrechterhaltung, Rettung: I. sit in iure civili finis hic: legitimaque usitatae in rebus causisque civium aequabilitatis conservatio; de or I 188. ex qua (constantia) conservatio et salus omnium oritur; nat II 56. — II. cui proposita sit conservatio sui; fin V 37. — III. si attentos animos ad decoris conservationem tenebimus; of I 131. — IV. maximam pietatem conservatione patriae contineri; Phil XIII 46. qui conservatione officiorum existimantur boni; of III 17.

conservator, Erhalter, Retter: I. cuius (libertatis) non modo defensor, sed etiam conservator fui; Phil III 28. — II, 1. tormentis etiam dedendi fuerunt conservatores domini; Milo 58. alterum existimari conservatorem inimicorum, alterum desertorem amicorum; A VIII 9, 3. cum ab hoc ordine ego conservator essem, tu hostis rei publicae indicatus; Phil II 51. — 2. tantam importare meis defensoribus et conservatoribus calamitatem; Sest 146. — 3. ea dixit de conservatoribus patriae, quae dici deberent de proditoribus; ep XII 3, 2.

conservatrix, Erhalterin: omnis natura vult esse conservatrix sui; fin IV 16.

conservo, bewahren, wahren, erhalten, beibehalten, beobachten, sichern, retten: I. si, quae interimant, innumerabilia sint, etiam ea, quae conservent, infinita esse debere; nat I 50. — II. quo modo, quod constat inter omnes, conservabitur, ut simile sit omnium naturarum illud ultimum? fin IV 33. — III, 1. quae conservantia sunt eius status; fin III 16. — 2. quem si nobis, si suis, si rei publicae conservatis; Cael 80. primam (nos) ex natura hanc habere appetitionem, ut conservemus nosmet ipsos; fin IV 25. virtus et conciliat amicitias et conservat; Lael 100. conservate auctoritatem vestram; Phil XIV 3. rem publicam vitamque omnium vestrum, bona, fortunas, coniuges liberosque vestros atque hoc domicilium clarissimi imperii, fortunatissimam urbem hodierno die vobis conservatam ac restitutam videtis; Catil III 1. ut conservetur omnis homini erga hominem societas, coniunctio, caritas; fin III 69. haec omnia subire conservandorum civium causa; dom 98. de instituendis et conservandis civitatibus; rep II 65. coniunctionem: f. caritatem. coniuges, domicilium: f. bona. ut ante collectam famam conservet; div Caec 71. est in eo ipso fides conservanda; of I 39. fortunas: f. bona. qui se natos ad homines iuvandos, tutandos, conservandos arbitrantur; Tusc I 32. ut imperium populi Romani maiestasque conservaretur; Rabir 20. qui id (ius) conservaret, eum iustum, qui migraret, iniustum fore; fin III 67. ut (leges) conservari non possint; inv II 145. liberos: f. bona. maiestatem: f. imperium. ut (natura) et salva sit

et in genere conservetur suo; fin IV 16. quae (pietas) erga patriam aut parentes aut alios sanguine coniunctos officium conservare moneat; inv II 66. meis consiliis patriam conservatam esse; dom 72. aut undique religionem tolle aut usque quaque conserva; Phil II 110. alter ad evertendam rem publicam praesidia quaerebat, alter ad conservandam; Phil X 12. f. bona. ut (sacra) conserventur; leg II 47. a quo mea salus conservata est; Planc 103. societatem: f. caritatem. cur neque solum (ea studia) expetita, sed etiam conservata et culta videantur; Tusc IV 2. ut ea (verba) sic et casibus et temporibus et genere et numero conservemus, ut ne . . .; de or III 40. vitam, urbem: f. bona. — IV. me salvum adhuc res publica conservavit sibi; Phil XII 24. qui non modo animum integrum, sed ne animam quidem puram conservare potuisset; Ver III 134. ut homines miseros conserves incolumes; ep IX 13, 3.

conservus, Mitflave: I, 1. noctu duos conservos dormientes occidit; Cluent 179. — 2. conservo servimus; ep XII 3, 2. — II. vos ne conservorum quidem vestrorum principes estis; par 36.

consessor, Nachbar, Beisitzer: I. modo te consessore spectare liceat; A II 15, 2. — II, 1. ne accusatoris consessoribus supplicem vestrum dederetis; Flac 24. — 2. ut Varius, qui est habitus iudex durior, dicere consessori solebat; fin II 62.

consessus, Zusammenfügen, Versammlung, Sitzung: I. theatrales gladiatoriique consessus dicuntur omnino solere levitate non nullorum emptos plausus exiles et raros excitare; Sest 115. — II. non corona consessus vester cinctus est, ut solebat; Milo 1. — III, 1. qui non aspectu consessuque vestro commoveretur; Ver I 19. significari populi Romani iudicium ludorum gladiatorumque consessu; Sest 106. — 2. in huius modi sermone et consessu facillimum (est negare deos esse); nat I 61. quo matrona nulla adiit propter vim consessumque servorum; har resp 24.

considerate, besonnen: agere, quod agas, considerate decet; of I 94. nec solum id animose et fortiter, sed considerate etiam sapienterque fecerunt; Phil IV 6. hominum est parum considerate loquentium; of II 6.

consideratio, Betrachtung, Erwägung: I. me cognitio ipsa rerum consideratioque delectat; rep I 19. est animorum ingeniorumque naturale quoddam quasi pabulum consideratio contemplatioque naturae; Ac II 127. — II. ex circumspectione aliqua et accurata consideratione quod visum sit; Ac II 35.

consideratus, überlegt, besonnen, bedächtig: Marcellus ut acer et pugnax, Maximus ut consideratus et lentus; rep V 10. consideratus consilium te daturum; A IX 2, a, 2. illud considerati hominis esse putavit; Caecin 1. quem ad modum temperantia conservat considerata iudicia mentis; Tusc IV 22. illud verbum consideratissimum nostrae consuetudinis „arbitror“; Font 29.

considero, betrachten, überlegen, erwägen (vgl. **consideratus**): I. vere et diligenter considerate; agr II 77. — II, 1. de quibus (rationibus) etiam atque etiam consideret; fin II 38. — 2. quorum quid verissime constituatur, alius locus erit considerandi; inv II 167. f. 3. — 3. caveat ne id modo consideret, quam illa res honesta sit, sed etiam ut habeat efficiendi facultatem; in quo ipso considerandum est, ne desperet; of I 73. — 4. velim, quod poteris, consideres, ut sit, unde nobis suppedientur sumptus necessarii; A XI 13, 4. f. 3. — 5. non mihi videntur considerare earum rerum auctoritatem se a mittere; Ac II 128. — III. accessit ad argentum, contemplari unum quidque otiose et considerare coepit; Ver IV 33. f. II, 3. cum illorum actionem causae

considero; Caecin 4. eos casus mecum ipse considerans; Tusc V 3. commoda et incommoda considerantur ab natura data animo aut corpori; inv I 35. faciem utriusque considerate; Q Rosc 20. age nunc ex ipsius Chrysoconi iudicio Rosciorum factum consideremus; Sex Rosc 108. incommoda: f. commoda. iura simul civitatum atque officia considero; Ver V 124. ut pictores suum quisque opus a vulgo considerari vult; of I 147. considerat templum; Ver I 133. cui vivendi via considerata atque provisus est; par 34.

consido, sich setzen, Sitzung halten, sich lagern, sich festsetzen, nachlassen, niedersinken, in Vergeßenheit geraten: I. ibi magna cum audiendi expectatione considitur; de or III 18. — II. cum Quintus noster in otio conseriderit; A II 4, 2. quae (Alpes) iam licet considant; prov 34. ardor animi cum conseridit; Bru 93. ut omnis cura conseriderit; Bru 10. cuius (equi) in iuba examen apium conseriderat; div I 73. ea legio conseridit Albae; Phil III 6. conseridit utriusque nomen in quaestura; Muren 18. quorum (Iudorum) religio tanta est, ut ex ultimis terris arcessita in hac urbe conseriderit; har resp 24. — III. repentini in nos iudices conseridistis; Sulla 92.

consigno, befehlen, beschheimigen, beglaubigen, verbürgen: clarissimis monumentis testata consignataque antiquitas; div I 87. quam (commendationem) his litteris consignare volui; ep XIII 6, 3. quibus (sideribus) erat modus temporis consignandus; Tim 30. tabulae maxime signis hominum nobilium consignantur; Quinct 25.

consiliarius, Ratgeber, Vertrauter: I, 1. et ipse et eius amici et consiliarii moleste ferre cooperunt Heraclium profugisse; Ver II 42. non invito rege ipso consiliariisque eius; ep I 2, 3. — 2. consiliario et auctore Vestorio; A XIV 9, 1. — II, 1. est boni auguris meminisse Iovi optimo maximo se consiliarium atque administrum datum; leg III 43. — 2. tu me consiliario fortasse non imperitissimo, fideli quidem et benivolo certe usus esses; ep I 9, 2.

consilium, Rat, Beirat, Ratversammlung, Kollegium, Kriegsrat, Ratsschlag, Ratsschluß, Einsicht, Plan, Absicht, Maßregel, Entschluß: I. absolute: 1. quoniam iam pridem humana consilia ceciderunt; har resp 61. non deest rei publicae consilium; Catil I 3. consilium est aliquid faciendi aut non faciendi excogitata ratio; inv I 36. video difficile esse consilium; A XI 15, 1. in qua (parte animi) inest ratio atque consilium; fin II 115. mihi totum eius (Antonii) consilium ad bellum spectare videtur; A XV 4, 1. si meum consilium auctoritasque valuisset; Phil II 37. quibus in rebus temeritas et casus, non ratio nec consilium valet; div II 85. — 2. summum est populi Romani consilium senatus; dom 73. vgl. 1. est; inv I 36. — 3. plenum sceleris consilium, plenum audaciae! Cael 51. o consilia dissoluta atque perdita! agr II 55.

II. nach Verben: 1. Memmius aedificandi consilium abiecerat; A V 11, 6. causam sese dimisso atque ablegato consilio defensurum negavit; Ver II 73. consilium capiunt, ut ad servos M. Tullii veniant; Tul 34. in quo non sit coniunctum consilium tuum cum meo; ep IV 2, 4. cum patrum consilium (esset) constitutum; Tusc IV 1. senatum, id est orbis terrae consilium, delere gestit, ipse consilium publicum nullum habet; Phil IV 14. dimitto: f. ablego. quid debet, qui consilium dat, praestare praeter fidem? A XVI 7, 2. sociorum consilia adversariis enuntiavit; Sex Rosc 117. exponam vobis breviter consilium et profectiois et reversionis meae; Phil I 1. habeo: f. deleo. me consilium inisse, ut vi deiceretur; Tul 29. initur consilium de interitu Cn. Pompei; Sest 69. rationem dico et, si placet pluribus verbis

mentem, consilium, cogitationem, prudentiam, ubi invenimus? nat II 18. ab omnibus sapiens taum consilium indicatum; ep IV 7, 3. mutavi consilium; A XVI 10, 1. omnia superioris noctis consilia ad me perlata esse sentiunt; Catil II 6. praeripere hostium consilia; of I 108. consilium hominis probavit; Balb 63. cum (Cato) semper in proposito susceptoque consilio permansisset; of I 112. quo sint omnia bene vivendi recteque faciendi consilia referenda; fin I 11. non est consilium Cethegi reprehendum; Cluent 85. nemo consilium (meum), nemo auxilium requirebat; Vatin 8. suscipio: §. propono. si publicum ex illa urbe consilium sustulissent; agr II 88. — 2. me nullius consilii fuisse confiteor; Sest 36. est vestri consilii in posterum providere; Phil VII 19. vgl. IV, 1. res. — 3. Athenienses publicis consiliis divinos quosdam sacerdotes adhibuerunt; div I 95. me consiliis eorum interesse; ep IX 6, 2. cum (Callieratidas) consilio non paruit eorum; of I 84. — 4. cum (multitudo) omni consilio communi ac potestate careat; rep I 43. animo consulem esse oportet, consilio, fide; Piso 23. isto tuo consilio erit utendum, ut cedamus; Phil XII 15. — 5. illis adhibitis in consilium, quos ablegaverat; Ver II 74. qui in consilio adestis; Quinet 10. ego de omni statu consilioque totius vitae certare cum aliis pugnaciter velim? Ac II 65. consurgitur in consilium; Cluent 75. qui honestos homines a consilio dimittat; Ver II 79. quo (die) de Sestio nostro lege Pompeia in consilium iri necesse erat; A XIII 49, 1. quem (M. Petilium) habebat in consilio; Ver II 71. cum in consilium mittebant; Cluent 83. permaneo in: §. 1. propono. a senatu aut a consilio aliquid praemium saepe petitur; inv II 110. utinam sederet in consilio C. Pisonis! Q Rosc 12. quos iste adnuerat, in suum consilium sine causa subsortiebatur; Ver I 158. cum vos mihi essetis in consilio; rep III 28. cur praetor te inimicum paternum in consilium vocavit? Flac 77.

III. **καθ' ἄδελφον**: 1. qui convenit mundum consilii et rationis esse expertem putare? nat II 87. qui omnium meorum consiliorum particeps fuisset; Quir 15. animal plenum rationis et consilii, quem vocamus hominem; leg I 22. — 2. homines divina mente et consilio praeditos; agr II 90. — 3. virum ad consilia prudentem; Font 43.

IV. **καθ' ὑποστάτην**: 1. fuerat (Collatinus) in regibus expellendis socius Bruti consiliorum et adiutor; of III 40. habes auctores consilii publici; ep XII 2, 3. si senatus dominus sit publici consilii; leg III 28. consules, qui duces publici consilii esse deberent; Sest 42. continentia est, per quam cupiditas consilii gubernatione regitur; inv II 164. parens eius, homo maximi animi, summi consilii; Sulla 34. ineunte adulescentia, cum est maxima imbecillitas consilii; of I 117. magna inopia consilii (adficior); A VI 3, 2. vir praestanti §. praesentia §. magnitudine et animi et consilii; ep XV 4, 5. socrum, mulierem imbecilli consilii; Flac 72. exponam omnem rationem facti et consilii mei; Sest 36. sin (Gnaeus) cedet, consilii res est; A VII 10. quos Cn. Pompeius de consilii sententia singillatim civitate donaverit; Balb 19. societas consiliorum et voluntatum; Plane 5. socius: §. adiutor. ita sum perturbatus temeritate nostri amentissimi consilii; A VII 10. — 2. qui primi virtute et consilio praestanti exstiterunt; Sest 91. — 3. hoc ipso ex consilio utar exemplis; Ver III 212.

V. **ἡμῶν**: 1. quo consilio ad causam publicam accesserim; Ver III 164. sive casu accidit sive consilio; Tusc IV 64. mente consilioque divino omnia in hoc mundo administrari; nat II 132. quae si iudex non amplectetur omnia consilio; Font 25. rationem bono consilio a dis immortalibus datam; nat III 78. rem publicam senatorio consilio maxime

posse defendi; Ver I 4. quantum humano consilio effici poterit; A VIII 4, 1. ne quid acrius publico consilio factum videretur; Sex Rosc 153. id ipsum est gestum consilio urbano sine exercitu; of I 76. quae (Massilia) sic optimatum consilio gubernatur, ut . . ; Flac 63. meis consiliis interitu rem publicam liberavi; Sulla 33. non est humano consilio, ne mediocri quidem, indices, deorum immortalium cura res illa perfecta; Milo 85. ut certo consilio certum in locum proficiscerentur; Tul 25. omnis res publica consilio quodam regenda est, ut diuturna sit; rep I 41. putasne te posse tot res consilio, ingenio sustinere? div Caec 37. tot homines sapientissimos prudentia consilioque vicisti? Ver III 16. — 2. nec somnia graviora a summo consilio neglecta sunt; div I 4. cum consilio cognita causa; Ver II 57. M. Baebius de suo consilio Diogenem emptum esse dicebat; Cluent 53. quid egi nisi ex huius ordinis consilio? Phil II 11. in iudicio et in eo consilio, in quo ex cunctis ordinibus amplissimi viri iudicarent; Milo 5. quae cum essem in consilio meo cum rege locutus; ep XV 2, 5. quod bellum susceptum ab ea (Graecia) sine consilio deorum est? div I 3.

consimilis, ganz ähnlich; causa aliqua posita consimili causarum earum; de or I 149. eandem aut consimilem agi rem; inv I 24. cum rem gessisset consimilem rebus iis, quas ipse gesseram; Phil II 28.

consisto, hinstreten, sich aufstellen, stehen bleiben, Halt machen, stille stehen, stehen, festhalten, Fuß fassen, Ruhe finden, verweilen, verweilen, sich gründen, verbleiben, fortbestehen: I, 1. cui nullus esset usquam consistendi locus; Flac 50. — 2. ita consistendum est, ut id, quo de agitur §. quod obicitur §. factum neget; part or 101. — II. me in possessionem iudicii ac defensionis meae constituisse; de or II 200. qui in forensibus causis possit praclare consistere; orat 30. consistet in singulis; part or 120. consistam in uno nomine; Ver I 96. ne mihi non liceat contra vos in contione consistere; agr I 25. mortem timens qui poterit animo consistere? Cato 74. ut (Clodius) neque mente nec lingua neque ore consisteret; Q fr II 3, 2. ut agitatae aequitatem in hoc tandem loco consistere et confirmari patiamini; Quinet 10. omnis auctoritas philosophiae, ut ait Theophrastus, consistit in beata vita comparanda; fin V 86. in quo consistat controversia; inv I 23. ut (diálogoi) hodie primum videatur coepisse consistere; ep VII 26, 2. modo ut tibi constiterit fructus otii tui; ep VII 1, 1. si infinitus forensium rerum labor et ambitionis occupatio cursu §. decursu §. honorum, etiam aetatis flexu constitisset; de or I 1. leges in consilio scriptoris et utilitate communi, non in verbis consistere; inv II 143. cum ageret illam rem ita raptim, uti neque mens neque vox neque lingua consisteret; dom 139. nec habet nostra mens quicquam, ubi consistat tamquam in extremo; fin I 41. §. lingua. occupatio: §. labor. omnem utilitatem oportunitatemque provinciae Siciliae consistere in re frumentaria maxime; Ver III 11. in quibus oppidis consistere praetores soleant; Ver V 28. ego, in cuius causa rei publicae salus consistebat; A VII 3, 4. in aliis non nullis suspicio consistebat; Cluent 78. quae (vita) in virtute una consisteret; fin IV 20. vox: §. lingua. utilitas: §. oportunitas.

consitio, Besän: nec consitiones modo delectant, sed etiam insitiones; Cato 54.

consitura, Befügung: quae (hominum vestigia) videlicet ille non ex agri consitura, quam cernebat, sed ex doctrinae indicis interpretabatur; rep I 29.

consobrina, Nichte: P. Quinctii consobrinam habet in matrimonio Naevius; Quinet 16.

consobrinus, Better: I. quod ad me Curius, consobrinus tuus, scripsit; ep II 19, 2. — II, 1. cum

adhibuisset Lupus Servium, consobrinum tuum; ep XI 7, 1. — 2. ne cum avunculo, ne cum eius filio, consobriuo suo, vivat? Ligar II. — III. sequuntur fratrum coniunctiones, post consobrinorum sobrinorumque; of I 54. — IV. cum nos cum consobrinis nostris, Aculeonis filiis, erudiremur; de or II 2.

consociatio, Verbindung: I. ita fit, ut vincat cognitionis studium consociatio hominum atque communitas; of I 157. — II. communem totius generis hominum conciliationem et consociationem colere, teueri, servare debemus; of I 149.

consocio, vereinigen, verbinden: inter nos natura ad civilem communitatem coniuncti et consociati sumus; fin III 66. tunc ausus es cum A. Gabinio consociare consilia pestis meae? sen 16. lege quoque consociati homines cum dis putandi sumus; leg I 23. nec rectum est cum amicis aut bene meritis consociare aut coniungere iniuriam; fin III 71. pro nostra consociatissima voluntate; ep III 3, 1.

consolabilis, zu trösten: est omnino vix consolabilis dolor; ep IV 3, 2.

consolatio, Trost, Tröstung, Tröstschrift: I. est consolatio pervulgata quidem illa maxime, quam semper in ore atque in animo habere debemus, homines nos ut esse meminimus ea lege natos, ut...; ep V 16, 2. esset ea consolatio tenuis; A XI 15, 2. consolatio certe nulla est, quae levare possit dolorem meum; A XI 25, 1. stulta iam Iduum Martiarum est consolatio; A XV 4, 2. levat, potest: j. est; A XI 25, 1. quae (Consolatio) mihi ipsi sane aliquantum medetur; div II 3. — II, 1. † huic tu malo adfer consolationes, si ullas potes; A X 4, 6. habeo: j. I. est; ep V 16, 2. — 2. utamur vulgari consolatione: „quid, si hoc melius?“ ep XIII 47. — 3. ut fere nos in Consolatione omnia in consolationem unam coniecimus; Tusc III 76. simile quiddam est in Consolatione Crantoris; Tusc I 115. — III. etsi aegritudinis sedatio explicata est in Consolationis libro; Tusc IV 63. — IV, 1. qua consolatione levari maxime possim; A XI 6, 1. — 2. in: j. II, 3.

consolator, Tröster: I. consolatores ipsos confiteri se miseros, cum ad eos impetum suum fortuna converterit; Tusc III 73. — II. etsi me ipsum consolatore tuum non tantum litterae, quibus semper studui, quantum longinquitas temporis mitigavit; ep VI 4, 3.

consolatorius, tröstend: a Caesare litteras accipi consolatorias; A XIII 20, 1.

consolor, trösten, ermutigen, beruhigen, mildernd: I, 1. sunt etiam qui haec omnia genera consolandi configant; Tusc III 76. huic alteri generi similis est ea ratio consolandi, quae docet humana esse, quae acciderint; Tusc III 57. — 2. haec officia sunt consolantium, tollere aegritudinem funditus aut sedare; Tusc III 75. sunt qui unum officium consolantis putent || putent docere || malum illud omnino non esse, ut Cleanthi placet; Tusc III 76. — II. potest multo facilius se Deiotarus consolari; Deiot 36. feci, quod profecto ante me nemo, ut ipse me per litteras consolaret; A XII 14, 3. ego desiderium tui spe tuorum commodorum consolabor; ep VII 11, 2. ut eius (doloris) magnitudinem celeritas, diurnitatem adlevatio consoletur; fin I 40. consolari dolorem tuum; ep IV 8, 1. eripit etiam spem, quae sola hominem in miseriis consolari solet; Catil IV 8. in consolandis maeroribus; part or 67. magnitudinem: j. diurnitatem. — III. qui (Oileus) Telamonem antea de Aiace morte consolatus esset; Tusc III 71. hoc mihi non sumo, ut te consoler de communibus miseriis; ep VI 4, 2.

consonus, passend: credo Platonem vix putasse satis consonum fore, si hominem id aetatis in tam longo sermone diutius retinisset; A IV 16, 3.

consopio, einschläfern: a qua (Luna Endy-

mion) consopitus putatur; Tusc I 92. quid melius quam ita coniventem somno consopiri sempiterno? Tusc I 117.

consors, gleich betheilig, Zeilhaber, in Gütergemeinschaft: A. quid tibi (respondebo). Quinte frater, consorti mecum temporum illorum? Milo 102. cum ex agris tres fratres consortes profugissent; Ver III 57. — B. quod socium et consortem gloriosi laboris amiseram; Bru 2.

consortio, Gemeinschaft: quam (utilitatem) si ad se quisque rapiet, dissolvetur omnis humana consortio; of III 26.

conspectus, Blick, Anblick, Aussicht, Gesichtsfreis, Anschauung: I. quamquam mihi semper frequens conspectus vester multo iucundissimus est visus; imp Pomp 1. — II, 1. ut, antequam luceret, exirem, ne qui conspectus fieret aut sermo; A VII 10. fugientes conspectum sceleratorum; of III 3. — 2. mihi liceret eius urbis conspectu frui; Sulla 26. — 3. qui astat in conspectu meo gener; Catil IV 3. ne discessissem || dec. || quidem e conspectu tuo; A XII 16. se in conspectum nautis paulisper dedit; Ver V 86. illa oculorum multo acriora, quae paene ponunt in conspectu animi, quae cernere et videre non possumus; de or III 161. cum eum in conspectum populi Romani produxisset; Ver I 122. cuius prope in conspectu Aegyptus est; ep I 7, 5. eum (filium) in conspectum suum venire vetuit; fin I 24. ut explicatis ordinibus temporum uno in conspectu omnia viderem; Bru 15. — III. haec, quae procul erant a conspectu imperii; agr II 87. quod excelso et illustri loco sita est laus tua in plurimorum et sociorum et civium conspectu; ep II 5, 1. — IV. qui me in conspectu uxoris ac liberorum meorum trucidaret; Sulla 18. (animus) in hoc conspectu et cognitione naturae quam se ipse noscet! leg I 61.

conspargo, besprengen, beneßen, bestreuen: cum (me) complexus est conspersitque lacrimis; Plane 99. quae quadam hilaritate conspersimus; Ac I 8. eius (Tauri) caput stellis conspersum est frequentibus; nat II 111. ut (ratio) conspersa sit quasi verborum sententiarumque floribus; de or III 96.

conspicio, erblicken, gemahren, betrachten: I. simul ac procul conspexit armatos; Caecin 46. ex quibus (templis) hic locus conspici potest; imp Pomp 44. (ratio) incitat ad conspiciendas varias voluptates; Tusc III 33. — II. ne eundem (filium) paulo post spoliatum omni dignitate conspiciat; Muren 88.

conspiratio, übereinstimmung, Einverständnis, Komplott: I. qualis est haec conspiratio consensusque virtutum; fin V 66. — II, 1. hanc conspirationem in re publica bene gerenda diremerunt; dom 28. — 2. nihil de conspiratione audiebat certorum hominum contra dignitatem tuam; Deiot 11. — III. ut magnas utilitates adipiscimur conspiratione hominum atque consensu, sic...; of II 16.

conspiro, übereinstimmen, zusammenwirken: tanta rerum consentiens, conspirans, continuata cognatio; nat II 19. mirabiliter populus Romanus universus et omnium generum ordinumque consensus ad liberandam rem publicam conspiravit; ep X 12, 4. consilium omnis vitae consentiens et paene conspirans; Tusc V 72. populus: j. consensus.

consponsor, Mitbürge: I. si Galba, consponsor tuus, redierit; ep VI 18, 3. — II. ut investiges ex consponsorum tabulis, sitne ita; A XII 17.

computo, anpeien: quasi signo dato Clodiani nostros computare coeperunt; Q fr II 3, 2.

constans, stetig, fest, unmandelbar, gleichmäßig, übereinstimmend, beständig, charakterfest: A. quod multi Epicurei sunt in omni vita con-

stantes et graves; fin II 81. gravitas iam constantis aetatis; Cate 33. quae cursus certos et constantes habent; nat III 24. quem hominem? mobilem? immo constantissimum; Q Rosc 49. est aliquid, quod perturbata mens melius possit facere quam constans? Tusc IV 54. vident ex constantissimo motu lunae, quando illa incurrat in umbram terrae; div II 17. constans et perpetua ratio vitae, quae virtus est; leg I 45. nec (senatus) fuit unquam gravior, constantior, fortior; Phil XIII 15. — B, a. sunt firmi et stabiles et constantes eligendi; Lael 62. — b. omnia vera diligimus, id est fidelia, simplicia, constantia; fin II 46.

constantanter, regelmässige, folgerichtig, standhaft, beständig; quam sibi constanter convenienterque dicat, (Epicurus) non laborat; Tusc V 26. splendide, constanter, graviter, honeste omnia (facere); Tusc V 81. omnis nec claudicans nec quasi fluctuans et aequabiliter || sed aequaliter || constanterque ingrediens numerosa habetur oratio; orat 198. alios parum constantem in suscepta causa permanere; Phil XIV 17. quis non de communi salute constantissime sensit? Sulla 82. a quibus (officiis) constantem honesteque vivendi praecepta ducuntur; of III 5. quam bene, non quaeritur, constantem quidem certe; Tusc V 24.

constantia, Regelmässigkeit, Gleichmässigkeit, Beständigkeit, Ausdauer, Folgerichtigkeit, Gleichmut, Charakterfestigkeit; I. una virtus est consentiens cum ratione et perpetua constantia; par 22. in natura et [in] arte constantia est, in ceteris nulla; Top 63. quattuor perturbationes sunt, tres constantiae, quoniam aegritudini nulla constantia opponitur; Tusc IV 14. ut constantia scientiae, sic perturbatio erroris est; Tusc IV 80. §. consentit. ea constantia si nihil habeat percepti et cogniti, quaero, unde nata sit aut quo modo; Ac II 23. caelestium admirabilem ordinem incredibilemque constantiam, ex qua conservatio et salus omnium omnis oritur, qui vacare mente putat; nat II 56. — II. 1. cuius est in rem publicam semper merito laudata constantia; Phil XIII 29. oppono: §. I. est; Tusc IV 14. constantiam probo, qua mihi quoque utendum fuit; dom 19. quae (fortuna) amica varietati constantiam respuit; nat II 43. in omni re gerenda consilioque capiendo servare constantiam; of I 125. videte magni et clari viri admirabilem gravitatem atque constantiam; Phil XIII 41. in animo opinionum iudiciorumque aequalitas et constantia pulchritudo vocatur; Tusc IV 31. — 2. sunt (stellae) admirabili incredibile constantia; nat III 23. utrorque: §. 1. probo. — 3. qui longius discesserit a naturae constantia; Tusc IV 11. orior ex: §. I. vacat. quartus (modus est susceptus) ex astrorum ordine caelique constantia; nat III 16. — III. 1. nihil est tam contrarium rationi et constantiae quam fortuna; div II 18. — 2. adest praesens vir singulari virtute, constantia, gravitate praeditus; dom 39. — IV. 1. parens eius, homo singularis constantiae; Sulla 34. nobis cum a natura constantiae, moderationis, temperantiae, verecundiae partes datae sint; of I 98. — 2. ut non audeas civem singulari virtute, fide, constantia vituperare; Vatini 40. — V. 1. L. Caesar qua constantia sententiam dixit! Phil II 14. cum vidissent omnia raris ordinibus moderata immutabilique constantia; nat II 90. quicquid auctoritate, fide, constantia possum; imp Pomp 69. — 2. ut, etiam quae non probare soleant, ea cogantur constantiae causa defendere; Tusc II 5. non ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt, sed ex perpetuitate atque constantia; Tusc V 31.

consterno, bejtreuen, bededen; frumentum vias omnes angiportusque constraverat; div I 69. forum corporibus civium Romanorum constratum

caede nocturna; Sest 85. erat sola illa navis constrata; Ver V 89. vias: §. angiportus.

constipo, zusammendrängen; ne constipari quidem tantum numerum hominum posse in agrum Campanum; agr II 79.

constituo, feststellen, aufstellen, errichten, einrichten, einsetzen, bestimmen, begründen, ordnen, beschließen, sich entschließen; I. 1. cum in senatum, ut erat constitutum, venire vellemus; Phil II 108. — 2. sumus multi, ut constituimus, parati abuti tecum hoc otio; rep I 14. — II. 1. si de certo, de perspicuo vobis iure esse constituendum videtis; Balb 64. constitutum inter eos alia de re fuisse, ut medicamentum Diogenes adferret; Cluent 53. — 2. constitui cum hominibus, quo die mihi Messanae praesto essent; Ver II 65. — 3. constituimus inter nos, ut ambulationem postmeridianam conficeremus in Acaemia; fin V 1. §. 1. Cluent 53. — 4. cum P. Africanus constituisset in hortis esse; rep I 14. — 5. ita constitui, fortiter esse agendum; Cluent 51. cum esset satis constitutum id solum esse bonum, quod esset honestum; fin III 50. L. Cincio HS XXXCD constitui me curaturum Idibus Febr.; A I 7. — III. repentini in nos iudices consedistis, a fortuna nobis ad praesidium innocentiae constituti; Cluent 92. Metram et Athenaeum in maxima apud regem auctoritate gratiaque constitui; ep XV 4. 6. quae perdiscenda quaeque observanda essent, multa constituit; rep II 27. vgl. **constitutum**. publice constitutus accusatoribus; leg III 47. si utilitas constituet amicitiam, tollet eadem; fin II 78. nobis annus erat unus ad cohibendum brachium toga constitutus; Cael 11. cum a primo urbis ortu regis institutus, partim etiam legibus auspicia, caerimoniae, comitia, provocationes, patrum consilium, equitum peditumque descriptio, tota res militaris divinitus esset constituta; Tusc IV 1. §. sacra. quis tibi hoc concesserit, reliquas utilitates aut in constituendis aut in conservandis civitatibus non a sapientibus et fortibus viris, sed a disertis ornatique dicentibus esse constitutas? de or I 36. comitia: §. auspicia. ut in Italia possemus concordiam constituere; A VIII 11, D, 1. videte, quam condicionem vobismet ipsis constituere velitis; Caecin 40. consilium: §. auspicia. cui corpus bene constitutum sit; Tusc II 17. crimen a Plaetorio ita constitutum est; Font 19. quoniam (decemviri) per novem tribus essent constituti; agr II 28. §. reges. cui sciam pactam et constitutam cum Manlio diem; Catil I 24. disceptatio cum est constituta; part or 109. descriptionem: §. auspicia. exercitus contra vos constituitur; agr III 16. ut fines bonorum malorumque constituas; Ac II 114. fortunas eius ita constitutas fuisse familia, pecore, villis, pecuniis creditis, ut . . . ; Ver V 20. ante iudicium de constituendo ipso iudicio solet esse contentio; part or 99. quo de iure hoc iudicium constitutum est; Balb 44. neque opinione, sed natura constitutum esse ius; leg I 28. legem Semproniam esse de civibus Romanis constitutam; Catil IV 10. qua de re alius mihi locus ad dicendum est constitutus; Ver II 50. in Mamertinorum solo foederato monumentum istius crudelitatis constitutum est; Ver IV 26. cum non instituto aliquo aut more aut lege sit opinio constituta; nat I 44. cum perturbare philosophiam bene iam constitutam velitis; Ac II 14. ad memoriam poenae publice constitutae; dom 102. mihi in arce legis praesidia constituere defensionis meae non licet; Cluent 156. provocationes: §. auspicia. qua lege haec quaestio constituta est; Cluent 148. ad colligendas et constituendas reliquias nostras; A IV 1. 3. reliquis de rebus constituendis ad senatum referemus; Catil II 26. ut res nummaria de communi sententia constitueretur; of III 80. §. auspicia. rem publicam quibus moribus aut legibus constituere vel conservare possimus; rep II 64. reges constitu-

untur, non decemviri; agr II 29. Romulum auspiciis, Numam sacris constitutis fundamenta iecisse nostrae civitatis; nat III 5. constituitote ante oculos etiam huius miseri senectutem; Cael 79. tanta in eo rei publicae bene gerendae spes constituebatur, ut . . ; imp Pomp 62. cur tot supplicia sint in improbos more maiorum constituta; Ver V 22. constitui virtus nullo modo potest, nisi . . ; fin IV 41. in tota vita constituenda; of I 119. utilitates: f. civitates. — IV, 1. ei sunt constituti quasi mala valetudine animi, sanabiles tamen; Tusc IV 80. — 2. qui de quaque re constituti iudices sint; dom 33. benivolentiam, qui est amicitiae fons a natura constitutus; Lael 50. uti decem reges orbis terrarum domini constituerentur; agr II 15. finem sibi constitueret (animus) secundum naturam vivere; fin IV 27.

constitutio. Einrichtung, Bestimmung, Feststellung, Begründung, Verfassung, Zustand: I, 1. causarum est conflictio, in qua constitutio constat; inv I 18. omnino nulla constitutio nec pars constitutionis potest simul et suam habere et alterius in se vim continere; ideo quod una quaeque ex se et ex sua natura simpliciter consideratur; altera adsumpta numerus constitutionum duplicatur, non vis constitutionis augetur; inv I 14. eam quaestionem, ex qua causa nascitur, constitutionem appellamus. constitutio est prima conflictio causarum ex depulsiōne intentionis profecta, hoc modo: „fecisti“: „non feci“ aut „iure feci“. cum facti controversia est, quoniam coniecturis causa firmatur, constitutio coniecturalis appellatur. cum autem nominis, quoniam vis vocabuli definienda verbis est, constitutio definitiva nominatur. cum vero, qualis res sit, quaeritur, quia [et] de vi et de genere negotii controversia est, constitutio generalis vocatur. at cum causa ex eo pendet, quia || quod || non aut is agere videtur, quem oportet, aut [non] cum eo, quicum oportet, aut [non] apud quos, quo tempore, qua lege, quo crimine, qua poena oportet, translata dicitur constitutio, quia actio translationis et commutationis indigere videtur; inv I 10. pars causae est constitutio omnis. non enim causa ad constitutionem, sed constitutio ad causam accommodatur; inv I 13. si constitutio et ipsa et pars eius || quaelibet || intentionis depulsiō est, deliberatio et demonstratio neque constitutio neque pars constitutionis est; inv I 13. haec constitutio, quam generalem nominamus, partes videtur nobis duas habere, iuridicalem et negotialem; inv I 14. f. continet. aliam quoque incidere constitutionem in hanc causam; inv II 53. — potest: f. continet. videtur: f. habet. — 2. quae (civitas) est constitutio populi; rep I 41. f. I, 1. est; inv I 13. — II, 1. accommodo: f. I, 1. est; inv I 13. adsumo: f. I, 1. continet. appello, al.: f. I, 1. est; inv I 10. nunc generalem constitutionem et partes eius consideremus; inv II 61. f. I, 1. continet. sive constitutionem primam causae accusatoris confirmationem dixerit sive defensoris primam deprecationem; inv I 13. nomino: f. I, 1. habet. — 2. accommodo ad: f. I, 1. est; inv I 13. cum separatim de ipsa coniecturali constitutione dicemus; inv I 81. nunc exponemus, in coniecturalem constitutionem qui (loci communes) [loci com.] incidere soleant; inv II 50. nunc ab coniecturali constitutione proficiscamur; inv II 14. — III. hic locus sicut aliquod fundamentum est huius constitutionis; inv II 19. huius constitutionis Hermagoras inventor esse existimatur; inv I 16. numerus: f. I, 1. continet. pars: f. I, 1. continet, est; inv I 13. 14. II, 1. considero. vis: f. I, 1. continet. — IV, 1. si vita omnis beata corporis firma constitutione continetur; of III 117. ceteris criminibus defendendis coniecturali constitutione translationem confirmabit; inv II 59. — 2. sunt causae, quae plures habent rationes in simplici constitutione; inv II 63.

constitutum, Verabredung, Zusammenkunft: I, 1. constitutum factum esse cum servis, ut venirent ad balneas Senias; Cael 61. ante rem quaeruntur conloquia, locus, constitutum; Top 52. reperietis idcirco haec in uno homine pecunioso tot constituta, ut . . ; Ver V 23. — 2. qui ad constitutum experiendi iuris gratia venissent; Caecin 33. — II. v. Kalend. igitur ad constitutum; A XII 1, 1.

consto, feststehen, stattfinden, vorhanden sein, kosten, bestehen, bekannt sein, übereinstimmen, gleich, getreu bleiben: I. Nympho, antequam plane constitit, condemnatur; Ver III 54. — II, 1. de: f. III. alqd. — 2. cum constiterit inter doctos, quanti res quaeque sit; fin V 89. etsi non satis mihi constiterat, cum aliquane animi mei molestia an potius libenter te Athenis visurus essem; ep XIII 1, 1. — 3. quae praeiudicia de eo facta esse constarent; Cluent 104. — 4. quae constat || constant || esse peccata; inv I 104. ut omnium testimonio per me unum rem publicam conservatam esse constaret; Quir 17. constitit fere inter omnes id accommodatum naturae esse oportere; fin V 17. — III. praeclare tibi constas, ut velis . . ; Bru 251. in qua (adsensionis retentione) melius sibi constitit Arcesilas; Ac II 59. cum constemus ex animo et corpore; Tusc III 1. qua in sententia si constare voluissent; ep I 9, 14. si humanitati tuae constare voles; A I 11, 1. dum haec de Oppianico constabant; Cluent 125. qui (aether) constat ex altissimis ignibus; nat II 91. (ambulatione) prope dimidio minoris constabit isto loco; A XIII 29, 1 (2). nec officia nec virtutes in ea ratione nec amicitiae constare possunt; fin V 22. praeter animam, unde animantium quoque constet animus; nat III 36. Asia vestra constat ex Phrygia, Mysia, Caria, Lydia; Flac 65. modo ut tibi constiterit fructus otii tui; ep VII 1, 1. nullum est genus rerum, quod avulsum a ceteris per se ipsum constare (possit) de or III 20. ius ex quibus rebus constet, considerandum est; inv II 65. si summa eorum in me merita constarent; ep I 9, 11. natura constare administrarique mundum; nat II 82. hic quoque summe constat procuratoris diligentis officium; Quinct 61. f. amicitiae. constetne oratio aut cum re aut ipsa secum; inv II 45. auri ratio constat; Flac 69. antiquissimi fere sunt, quorum quidem scripta constant, Pericles atque Alcibiades; de or II 93. virtutes: f. amicitiae. — IV. ut usque ad alterum R litterae constarent integrae; Ver II 187.

constrictio, Büchserrolle: f. **constructio**, III.

constringo, binden, verbinden, fesseln, verpflichten, lähmen: constrictam iam horum omnium scientia teneri coniurationem tuam; Catil I 1. etiamsi corpora capta sint armis aut constricta vinclis; de or I 226. noluerunt religione videri potius quam veritate fidem esse constrictam; Balb 12. qui scelus fraudemque nocentis possit dicendo subicere odio civium supplicioque constringere; de or I 202. vinciat et constringatur (illa pars animi) amicorum propinquorumque custodiis; Tusc II 48. homini taeterrimo nonne populos liberos constrictos tradidisti? dom 23. quae (ars) rem dissolutam divulsamque conglutinaret et ratione quadam constringeret; de or I 188. scelus: f. fraudem. quae (sententia) cum aptis constricta verbis est, cadit etiam plerumque numerose; Bru 34.

constructio, Zusammenfügung, Bau, Verbindung, Periodenbau: I. nolo haec tam minuta constructio appareat; orat 150. erat verborum apta et quasi rotunda constructio; Bru 272. eorum (verborum) constructio et numerus liberiore quadam fruitur licentia; orat 37. — II. constructio verborum tum coniunctionibus copuletur, tum dissolutionibus quasi relaxetur; part or 21. quanto artificio esset totam constructionem hominis fabricata natura; Ac

II 86. relaxo: f. copulo. — III. ipsa oratio conformanda (est) non solum electione, sed etiam constructione verborum; de or I 17. bibliothecam mihi tui pinxerunt constructione et sillybis || constructione et sittybis ||; A IV 5, 3.

construo, zusammenfügen, aufhäufen, aneinanderreihen, bauen: tanti acervi nummorum apud istum construuntur, ut . . .; Phil II 97. ut navem, ut aedificium idem destruit facillime, qui construxit, sic . . .; Cato 72. aves cubilia sibi nidosque construunt; nat II 129. dentibus in ore constructis; nat II 134. navem: f. aedificium. nidos: f. cubilia. iis omnibus multis magnificisque rebus constructis ac reconditis; de or I 161.

constupro, durch Unzucht bestechen: adfecta res publica est empto constupratoque iudicio; A I 18, 3.

consuasor, Ratgeber: auctore et consuasore Naevio; Quint 18.

consuesco, sich gewöhnen, pf. gewöhnt sein, pflegen, Umgang haben: I. in ea exercitatione nen sane mihi displicet adhibere, si consueris, etiam istam locorum simulacrorumque rationem; de or I 157. huc omnes mulieres, quibuscum iste consuerat, conveniebant; Ver V 30. qui ita natus est et ita consuevit; Milo 68. — II. etsi tu meam stultitiam consuesti ferre; A XII 37, 2. disiungamus nos a corporibus, id est consuescamus mori; Tusc I 75. qui mentiri solet, peierare consuevit; Q Rosc 46. qui (Demosthenes) summa voce versus multos uno spiritu pronuntiare consuescebat; de or I 261. qui maxime ab iniuriis nostrorum magistratum remoti consuerant esse; Ver II 160. cum minus idoneis (verbis) uti consuescerem; de or I 154.

consuetudo, Gewöhnung, Gewohnheit, Fertigkeiten, Sprachgebrauch, Übung, Verkehr, Umgang: I. absolut: 1. ferre laborem, contemnere vulnus consuetudo docet; Tusc II 38. iam erat unctior quaedam splendorque consuetudo loquendi; Bru 78. quodsi indocta consuetudo tam est artifex suavitas, quid ab ipsa arte postulari putamus? orat 161. est consuetudo Siculorum ceterorumque Graecorum, ut eximant diem ex mense; Ver II 129. eius (Asclapionis) consuetudo mihi iucunda fuit; ep XIII 20. versutus, quam mea consuetudo defendendi fert; Caecin 85. mihi cum eo (L. Egnatio) cotidianam consuetudinem summam intercedere; ep XIII 45. ut sua voluntate a iucundissima consuetudine recederet, quae praesertim iam naturae vim obtineret propter vetustatem; inv I 3. numquam comoediae, nisi consuetudo vitae pateretur, probare sua theatris flagitia potuissent; rep IV 11. nec in hoc, quod est animal, sed in iis etiam, quae sunt inanima, consuetudo valet; Lael 68. quibus (verbis) iam consuetudo nostra non utitur; de or III 39. — 2. quam periculosa consuetudo! nat III 62.

II. nach Verben: 1. hanc consuetudinem benignitatis largitioni munerum longe antepono; of II 63. cum incendisses cupiditatem meam consuetudinis augendae nostrae; ep XV 21, 1. consuetudinem a maioribus traditam convellere et commutare ausus est; Ver III 15. hanc tibi consuetudinem plerisque in rebus bonis obtrectandi si qui detraxerit; Phil X 6. Atticus noster maiorem etiam mihi cum Cossinio consuetudinem fecit; ep XIII 23, 1. quam facultatem exercitatio dabit, ex qua consuetudo gignitur; de or II 358. quoniam minime ignoras consuetudinem dicendi meam; Sulla 47. intermissa nostra consuetudine; ep III 1, 1. cuius rei non nullam consuetudinem nactus sum; Q fr II 12, 2. consuetudinem victus, doctissimos sermones requirens tuos; orat 33. eos usque ad hanc diem retinere illam immanem ac barbaram consuetudinem hominum immolatorum; Font 31. si consuetudinem verborum teneret; fin II 30. trado: f. convello. — 2. etsi non est meae consuetudinis initio dicendi rationem reddere . . .;

Rabir 1. — 3. reliqua iam a me meae perpetuae consuetudini naturaeque debentur; Sulla 87. — 4. communi consuetudine sermonis abutimur, cum ita dicimus, velle aliquid quempiam aut nolle sine causa; fat 24. qua (consuetudine) privati in civitate uterentur; de or I 212. — 5. in quo nihil est difficilius quam a consuetudine oculorum aciem mentis abducere; nat II 45. (verbum) in consuetudinem nostram non caderet; Tusc III 7. neque sum de arte dicturus, sed de mea consuetudine; de or I 208. quam longe videar ab consuetudine mea discedere; Font 12. de summa re publica dissentientes in eadem consuetudine amicitiae permanere; Phil II 38. recedo a: f. I, 1. obtinet, quod est in consuetudine sermonis Latini; Tusc III 11. qui a scribendi consuetudine ad dicendum venit; de or I 152. quaedam in consuetudinem ex utilitatis ratione venerunt; inv II 160.

III. nach Adjektiv: ne oratio mea aliena a cotidiana dicendi consuetudine esse videatur; Ver IV 109.

IV. nach Substantiv: ne a estus nos consuetudinis absorbeat; leg II 9. quodsi depravato consuetudinum torqueret et flecteret, quocumque coepisset; leg I 29. honestius est ei nullum dare (laudatorem) quam illum quasi legitimum numerum consuetudinis non explere; Ver V 57. illud verbum consideratissimum nostrae consuetudinis „arbitror“; Font 29. consuetudinis magna vis est; Tusc II 40.

V. Utinam: 1. hominem coniunctissimum officii, consuetudine; Sulla 57. si est tuus natura filius, consuetudine discipulus; Ver III 162. consuetudine || consuetudinis || ius esse putatur id, quod voluntate omnium sine lege vetustas comprobatur; inv II 67. hominem a pueritia consuetudine et studio in omni flagitio versatum; Sulla 70. — 2. res ab natura profectas et ab consuetudine probatas; inv II 160. virtutibus videris ad consuetudinem nostrae orationis vitia posuisse contraria; fin III 40. decumis contra instituta, leges consuetudinemque omnium venditis; Ver III 131. est hoc ex consuetudine cautionis gravissimum argumentum; Q Rosc 37. iniuriae dolor facit me praeter consuetudinem gloriosum; Phil XIV 13. quae de causa pro mea consuetudine breviter simpliciterque dixi; Arch 32.

consuetus, gewöhnt: quae Carneades, Graecus homo et consuetus, quod commodum esset, verbis*; rep III 8.

consul, Consul: I. absolut: 1. Ti Gracchi litteris Scipio et Figulus consules magistratu se abdicaverunt; div II 74. fit senatus consultum, ut C. Marius L. Valerius consules adhiberent tribunos plebis et praetores, quos eis videretur, operamque darent, ut imperium populi Romani conservaretur; Rabir 20. consules causam cognorunt, cum viros primarios advocassent, de consilii sententia pronuntiarunt se lege Hieronica vendituros; Ver III 18. quae comitia primum habere coepit consul summa auctoritate; Plane 49. cognoscunt: f. advocant. idem consul vos frequentissimos in Capitolium convocavit; sen 25. dant: f. adhibent. qui consul Kalendis Ianuariis habere provinciam debet; prov 37. consul se cum praesidio descensurum esse dixit; Phil VIII 6. cum subito edicunt duo consules, ut ad suum vestitum senatores redirent; Sest 32. cum ad arma consules ex senatus consulto evocassent; Rabir 21. consulem Romae fuisse peregrinum; Sulla 22. animo consulem esse oportet, consilio, fide, gravitate, vigilantia, cura, toto denique munere consulatus omni officio tuendo, maximeque rei publicae consulendo; Piso 23. has in sententias meas si consules discessionem facere voluissent; Phil XIV 21. quam legem tulerunt sapientissimi consules Crassus et Scaevola; of III 47. bellum contra te duo consules gerunt; Phil XIII 39. consules et reliqui magistratus etiam spectonem

habent; Phil II 81. ut senatum tuto consules Kalendis Ianuariis habere possent; Phil III 13. *f. coepit, debet.* cum consules designati magistratum inierint; Phil III 7. consules porticum Catuli restituendam locarunt; A IV 2, 5. cur Marius tam feliciter septimum consul domi suae senex est mortuus? nat III 81. quod idem in dilectu consules observant, ut primus miles fiat bono nomine; div I 102. ex acuminibus iam M. Marcellus ille quinque consul totum omisit; div II 77. consules ex Italia profugisse omnesque consulares; Deiot 11. pronuntiant: *f. advocant.* Sertorianum bellum a senatu privato datum est, quia consules recusabant; Phil XI 18. uti C. Pansa A. Hirtius consules, alter ambove, si iis videbitur, de eius honore ad senatum referant; Phil VIII 33. in aes incidi iubebitis, credo, illa legitima: CONSULES POPULUM IURE ROGAVERUNT; Phil I 26. ut consules Dolabellae persequendi causa Asiam et Syriam sortiantur; Phil XI 21. vendunt: *f. advocant, volunt: f. faciunt.* — 2. T. Veturius et Sp. Postumius cum iterum consules essent, dediti sunt iis (Samnitibus); of III 109. hoc consecutus est Rebilus, ut quaeretur, quibus consulibus consul fuerit; fr G, b, 23. *f. II, 1.* renuntio. his consulibus eam legem suasit, quibus nati sumus; Bru 161. (Archias) Romam venit Mario consule et Catulo; Arch 5. quem magistratum gessi consulibus Tuditano et Cethego; Cato 10.

II. nach Verben: 1. »regio imperio duo sunt ique a praeceundo, iudicando, consulendo praetores, iudices, consules appellamino«; leg III 8. nos in libris habemus non modo consules a praetore, sed ne praetores quidem creari ius esse; A IX 9, 3. me una voce universus populus Romanus consulem declaravit; agr II 4. duo quidem quasi designati consules; A XIV 9, 2. *f. I, 1.* ineunt. qui consulem morti obieceris, inclusum obsederis, extrahere ex suis tectis conatus sis; Vatin 23. qui (Cn. Octavius) primus ex illa familia consul factus est; of I 138. consulem habuimus tam severum tamque censorium, ut in eius magistratu nemo pranderit, nemo cenaverit, nemo dormierit; fr G, b, 25. consule in carcere incluso; A II, 1, 8. *f. extraho.* si eum consulem iudicavisset; Phil III 6. quo consulem cum exercitu misimus; Phil VIII 5. obicio, obsideo: *f. extraho.* se ipsos tantum praetores et consules recipere solere; Ver I 65. (legio Martia) reliquit consulem; Phil III 6. quin renuntiatus sit aut iis ipsis comitiis consul aut certe in illum annum; Planc 49. consulem hora septima renuntiavit, qui usque ad Kalendas Ian. esset, quae erant futurae mane postridie; ep VII 30, 1. duas Gallias qui decernit consulibus duobus, hos retinet ambo; prov 17. (Ti. Gracchus) comitia consulibus rogandis habuit; div I 33. me debuit res publica consulem ad communem salutem defendendam vocare; Muren 5. — 2. si est boni consulis ferre opem patriae; Rabir 3. — 3. qui C. illi Mario, fortissimo viro et consuli et sextum consuli, cedendum esse duxit; Piso 20. quibus (consulibus) more maiorum concessum est vel omnes adire provincias; A VIII 15, 3. decerno: *f. I.* retineo. nec sine causa oppositi consulibus tribuni; leg III 16. instituit primus, ut singulis consulibus alternis mensibus lictores praerent; rep II 55. quae (legio) praesidio consulibus esset; Phil V 52. video: *f. I, 1.* adhibent. — 4. nuper cum Reatini me suam publicam causam de Velini fluminibus et cuniculis apud hos consules agere voluissent; Scaur 27. ad me consulem querelas Puteolanorum esse delatas; Vatin 12. est fortium civium summum in consulibus imperium putare; Rabir 3.

III. nach Noverb: usque ad M. Terentium C. Cassium consules (tabulas) confecisse; Ver I 60.

IV. nach Substantiven: 1. cum populo Romano vox et auctoritas consulis repente in tantis tenebris inluserit; agr I 24. quae (pars) consulis auxilium implorat; Rabir 9. omnium consulum gravis in re publica custodienda cura ac diligentia debet esse; agr II 100. magnum nomen est, magna species, magna dignitas, magna maiestas consulis; Piso 24. diligentia: *f. cura.* omnes in consulibus iure et imperio debent esse provinciae; Phil IV 9. senatus auxilium omnium civium consulibus voce et litteris implorandum putavit; Piso 34. magistratus: *f. II, 1.* habeo. maiestas, nomen, species: *f. dignitas.* omnibus malis illo anno scelere consulum rem publicam esse confectam; Sest 53. vox: *f. auctoritas, litterae.* — 2. quod mihi certamen esset huius modi? cum Catilinae lanternario consule? Piso 20.

V. Umständ: 1. illa tempora cum societatis tabulis non solum consulibus, verum etiam mensibus convenire; Ver II 186. — 2. cum equester ordo reus a consulibus citaretur; Sest 35. quae (litterae) sunt a consulibus missae; Phil XIV 6. qui (homines) relictii in castris fuissent a Paulo et a Varrone consulibus; of III 114. XL annis ante me consulem; Piso 4. dictator est institutus decem fere annis post primos consules; rep II 56. ut eques Romanus ad bellum maximum pro consule mitteretur; imp Pomp 62. cum (Gellius) pro consule ex praetura in Graeciam venisset; leg I 53.

consularis, zum Consul gehörig, dem gemeinen Consul angehörig, gemeiner Consul: A. Alexander nonne tertio et tricesimo anno mortem obiit? quae est aetas nostris legibus decem annis minor quam consularis; Phil V 48. complures in perturbatione rei publicae consules || dicti, quorum nemo consularis habitus || est ||, nisi qui animo exstitit in rem publicam consulari; ep X 6, 3. isti a consulari Macedonia et Asia; Tul 15. ex illo tribunatu consulem auctoritatem hominem esse adolescentem consecutum; Vatin 16. campus consularibus auspiciis consecratus; Catil IV 2. quid habet admirationis tali viro advenienti, candidato consulari, obviam prodidisse multos? Muren 68. comitiis consularibus factis; Ver pr 17. bellum consulari exercitu imperioque confectum; prov 15. hic familia consulari est; Planc 15. qui hominem consulem in iudicium vocavit; Cael 78. imperium: *f. exercitus.* minuit consulare ius; leg III 16. ut litteris consularibus omnes convocarentur; Sest 128. Macedonia: *f. Asia.* est tuum nomen utraque familia consulare; Planc 18. provinciam sortitus es; obtigit tibi consularis; Ver I 34. mortem filii, clari viri et consularis; Cato 12. — B, I, 1. quid est, quam ob rem consulares, qui Catilinae adfuerunt, reprehendantur? Sulla 81. si (Regulus) domi senex captivus, perius consularis remansisset; of III 100. — 2. a vobis natus sum consularis; Quir 5. — II. habeo: *f. A.* animus. reprehendo: *f. I, 1.* adsunt. — III. quia refertum est municipium consularibus; Planc 19. — IV. ea erat summa laus consularium, vigilare...; Phil VIII 30.

consulatus, Consulwürde, Consulat: I. honorum populi finis est consulatus, quem magistratum iam octingenti fere consecuti sunt; Planc 60. bellum nescio quod habet susceptum consulatus cum tribunatu; agr II 14. — II, 1. ille (Cn. Octavius) in suam domum consulatum primus attulit; of I 138. Catilinae subitam spem consulatus adipiscendi; Muren 53. si ob hanc facultatem homines saepe etiam non nobiles consulatum consecuti sunt; Muren 24. quibus hic consulatus me rogante datus esset; Muren 1. fratre tuo consulatum ex auctoritate tua gerente; ep IV 9, 2. misi ad te Graece perfectum consulatum meum; A I 20, 6. e || a || qua (Gallia) nos tum, cum consulatus petebatur, non rogabatur, petere consulatum solebamus; Phil II 76. — 2. eo

die se non modo consulatu, sed etiam libertate abdicavit; Phil III 12. consulatu abiens; rep I 7. — III, 1. is (tuus puer) mihi commentarium consulatus mei Graece scriptum reddidit; A II 1, 1. quam sollicita sit cupiditas consulatus; Milo 42. quibus (ornamentis) fretum ad consulatus petitionem adgredi par est; Muren 15. P. Decius, princeps in ea familia consulatus; fin II 61. Mamerco, homini divitissimo, praetermissio aedilitatis consulatus repulsam attulit; of II 58. misericordiam spoliatio consulatus magnam habere debet; Muren 87. qui (consul) posset sustinere tamen titulum consulatus; Piso 19. — 2. ut aditus ad consulatum posthac, sicut apud maiores nostros fuit, non magis nobilitati quam virtuti pateret; Muren 17. — IV, 1. magnum ostentum anno Vatini factum est, quod illo consulatu nec bruma nec ver nec aestas nec autumnus fuit; fr G, b, 31. — 2. cum (Appius Claudius) censor ante superiorem consulatum fuisset; Cato 16. Cotta ex consulatu est profectus in Galliam; Bru 318. quas res nos in consulatu nostro gessimus; Arch 28. vigilantem habemus consulem Caninium, qui in consulatu suo somnum non vidit; fr G, b, 24. qui (L. Metellus) cum quadriennio post alterum consulatum pontifex maximus factus esset; Cato 30.

consulo, beraten, bejorgen, bedacht sein, befragen: I. cum non recusarem, quo minus more patrio sedens in solio consulentibus responderem; leg I 10. — II, 1. de Capua multum est et diu consultum; agr II 88. — 2. id possetne fieri, consuluit; div I 32. — 3. mihi, ut urbi satis esset praesidii, consultum est; Catil II 26. — III. consuli quidem te a Caesare scribis; sed ego tibi ab illo consuli malle; ep VII 11, 2. agris his sic diligenter Rullum sua lege consulere, ut . . .; agr III 3. ab iis (dis) et civitatibus et singulis hominibus consuli; nat II 166. senatus concordiae consulam; prov 47. causam esse iustam alieno dolori potius quam vestrae fidei consulendi; Cael 21. consulat laudi et existimationi tuae; div Caec 48. fidei: f. dolori. tuum est consulere temporibus et incolunitati et vitae et fortunis tuis; ep IV 9, 4. hominibus: f. civitatibus. incolunitati: f. fortunis. laudi: f. existimationi. ut liberis consultum velimus; fin III 57. suo quemque officio consulere oportere; inv II 88. ut otio, ut paci, ut saluti, ut vitae vestrae et ceterorum civium consulatis; Muren 86. qui (imperatores) patriae consulerent, vitae non parcerent; nat III 15. paci: f. otio. ut, quibuscumque rebus poteris, prospicias et consulas rationibus meis; ep III 2, 1. me consuluisse rei publicae; dom 68. salutem, si me amas, consule; A II 19, 1. f. otio. temporibus, vitae: f. fortunis, otio. qui (rector) populi utilitati magis consulat quam voluntati; rep V 8. — IV. si me consulis, suadeo; Catil I 13. f. III. alicui. quae consuluntur, minimo periculo respondentur; Muren 28. impetrendis consulendisque rebus; div I 3. — V, 1. cui si qua re consulere aliquid possum; A XI 25, 3. — 2. cum initio civilis belli per litteras te consulissem, quid mihi faciendum esse censeret; ep XI 29, 1. senatum consului, de summa re publica quid fieri placeret; Catil III 13. nihil de eius morte populus consultus est; Milo 16.

consultatio, Beratung, Unterjuchungsfrage, Anfrage: I, 1. haec altera quaestio infinita et quasi proposita consultatio nominatur; de or III 109. — 2. licebit iuris peritis copiose de consultationibus suis disputare; Top 66. in his ego me consultationibus exercens; A IX 4, 3. quid de quaque consultatione respondeamus; leg I 17. quasi aliquam in consultationem res veniat; inv II 76. — II. ex cognitionis consultatione unum genus est quaestionis . . .; part or 64. sive in infinitis consultationibus disceptatur; de or III 111.

consulto, absichtlich: alter ille consulto se domi

continebat; Sest 26. ut neminem nisi consulto putet, quod contra se ipsum sit, dicere; de or II 299. utrum perturbatione aliqua animi an consulto et cogitata fiat iniuria; of I 27. multa praetereo consulto; imp Pomp 26.

consulto, überlegen, erwägen: 1. in quibus (generibus) deliberare homines et consultare de officio solerent; of III 7. — 2. (Octavianus) consultabat, utrum Romam proficisceretur, an . . .; A XVII 8, 2.

consultor, Befrager: vigilas tu de nocte, ut tuis consultoribus respondeas; Muren 22.

consultrix, Beraterin: mundi natura consultrix et provida utilitatum omnium (a Zenone dicitur); nat II 58.

consultum, Befehl: I, 1. quod senatus consultum non infirmari ac convelli potest, si . . .? Caecin 51. eo ipso die innumerabilia senatus consulta fecit, quae quidem omnia citius delata quam scripta sunt; Phil XIII 19. senatus consulta falsa deferuntur || referuntur ||; ep XII 1, 1. facio: f. defero. habemus senatus consultum in te, Catilina, vehemens et grave; Catil I 3. infirmo: f. convello. si prima quaeque bene ab eo (sapiente) consulta atque facta ipsius oblivione obruentur; fin II 105. quoniam nondum est perscriptum senatus consultum; Catil III 13. quo (senatus consulto) recitato; Phil I 3. senatus consulto scribendo Lamiam adfuisse; ep XII 29, 2. f. defero. — 2. cui senatus consulto ne intercederent, verebatur? Phil III 23. — 3. hoc vel coniungi cum hoc senatus consulto licet vel seungi potest; Phil XIII 50. — II, 1. decrevit senatus honorifico senatus consulto, ut . . .; Ver II 122. L. Pisonem velle exire legatum *ψευδεγγράφω* senatus consulto; A XV 26, 1. ut senati consulto meus inimicus sublevaretur; ep V 2, 9. — 2. omitto iuris dictionem in libera civitate contra leges senatusque consulta; prov 6. frumentum in Sicilia emere debuit Verres ex senatus consulto; Ver III 163. quis legatos umquam audivit sine senatus consulto? Vatin 36.

consultus, fundig, Kenner: I, 1. est tibi iuris consultus ipse per se nihil nisi leguleius quidam cautus et acutus, praeco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum; de or I 236. — 2. nec ille magis iuris consultus quam iustitiae fuit; Phil IX 10. f. III. alqs. — II, 1. quisnam iuris consultus vere nominaretur; de or I 212. — 2. rettulit ad iuris consultos; Flac 80. — III. consultorum alterum disertissimum, disertorum alterum consultissimum fuisse; Bru 148. est sine dubio domus iuris consulti totius oraculum civitatis; de or I 200. innumerabilia nascuntur, quibus implentur iuris consultorum libri; leg II 48. privata iudicia maximarum quidem rerum in iuris consultorum mihi videntur esse prudentia; Top 65.

consumo, verbrauchen, verwenden, verzehren, aufreiben, vernichten: quos vulnere ac dolore corporis cruciari et consumi vides; har resp 39. qui consumpta replere vellent; Muren 50. in his artibus omne tempus atque aetates suas consumpserunt; de or III 58. animo et corpore consumpto; Tusc I 90. detractionem confecti et consumpti cibi; Tim 18. corpus: f. animum. me scito omnem meum laborem, omnem operam, curam, studium in tua salute consumere; ep VI 14, 1. commodissimum duxi dies eos cum Pompeio consumere; A V 6, 1. ut horas multas saepe suavissimo sermone consumeres; ep XI 27, 5. quibus in rebus summa ingenia philosophorum plurimo cum labore consumpta intellegimus; inv I 8. cum industriae subsidia atque instrumenta virtutis in libidine audaciaque consumeret; Catil II 9. laborem: f. curam. populum Romanum manus suas non in defendenda re publica, sed in plaudendo consumere; A XVI 2, 3. operam: f. curam. nunc in eo consumenda est oratio, ut . . .; Tul 1. qui

(Philistus) otium suum consumpsit in historia scribenda; de or II 57. ut ista pecunia in quinquennio consumatur in statuis; Ver II 142. confici (pisces) a ranis atque consumi; nat II 125. risus omnis paene consumitur; ep XV 21, 2. cum studium tuum consumas in virorum fortium factis memoriae prodendis; ep VI 12, 5. f. curam. subsidia: f. instrumenta. in quibus (litteris) consumo omne tempus; ep V 15, 4. f. aetates.

consumptio, Aufzehrung: se ipse (mundus) consumptione et senio alebat sui; Tim 18.

consumptor, Verzehrer: ignis confector est et consumptor omnium; nat II 41.

consurgo, aufstehen: I. consurgitur in consilium; Cluent 75. — II. ut (senatus) cunctus consurgeret; ep IV 4, 3.

consurrectio, Aufstehen: 1. quae consurrectio indicum facta sit; A I 16, 4. — 2. cepi equidem fructum maximum ex consurrectione omnium vestrum; har resp 2.

contabesco, sich verzehren: eodem (ductu) etiam confecta (Artemisia) contabuit; Tusc III 75.

contagio, Verührung, Einwirkung, Ansteckung: I. latius patet illius sceleris contagio; Muren 78. — II. cum est somno se vocatus animus a societate et a contagione corporis; div I 63. — III. 1. qui aliqua se contagione praedae contaminaverunt; dom 108. — 2. decoloratio quaedam ex aliqua contagione terrena maxime potest sanguini similis esse; div II 58.

contamino, verderben, beflecken, entweißen: ut integra contaminatis (anteponantur); Top 69. qui (animi) se humanis vitiis contaminavissent; Tusc I 72. homo multis flagitiis contaminatus; Cluent 97. ut conlegae tui contaminatum spiritum pertimescerem; Piso 20. per me ego veritatem patefactam contaminarem aliquo mendacio? Sulla 45.

contego, bedecken, verdecken: messoria se corbe contexit; Sest 82. quas (libidines) fronte et supercilio, non pudore et temperantia contegebat; prov 8.

contemno, nicht beachten, nicht gelten lassen, gering achten, verachten, zurücksetzen: omnes istos deridete atque contemnite; de or III 54. quid contemptus timiditate dici potest? leg I 51. quod ea contemnant et pro nihilo putent; of I 28. ille (vir sapiens) nostras ambitiones levitatesque contemnet; Tusc V 104. non ut ullam artem doctrinamve contemneres; de or I 75. tu auctoritates contemnis, ratione pugnas; nat III 9. si bellum hoc, si hic hostis, si ille rex contemnendus fuisset; Muren 34. derisum tuum beneficium esset atque contemptum; Ver III 215. defensiones non contemnendae saneque tolerabiles; Bru 273. erat angusti animi iusti triumphii honorem dignitatemque contemnere; Piso 57. doctrinam: f. artem. erit (sapiens) instructus ad mortem contemnendam, ad exsilium, ad ipsum etiam dolorem; fin II 57. non modo stimulos doloris, sed etiam fulmina fortunae contemnamus licebit; Tusc II 66. contempsi Catilinae gladios; Phil II 118. quos (libros philosophi) scribunt de contemnenda gloria; Tusc I 34. honorem: f. dignitatem. hostem: f. bellum. illa humana contemno; rep VI 20. qui ita iudicia poenamque contempserat, ut . . .; Milo 43. levitates: f. ambitiones. qui tantum praesens lucrum contempserit; Ver III 150. mortem: f. dolorem. Q. Pompeius non contemptus orator fuit; Bru 96. magnificas villas et pavimenta marmorea et laqueata tecta contemno; leg II 2. nihil (est) honestius magnificentiusque quam pecuniam contemnere, si non habeas; of I 68. deprehensus (sapiens) omnem poenam contemnet; fin II 57. f. iudicia. quas illorum querimonias nolite contemnere; Ver IV 113. qui suas omnes cogitationes abiecerunt in rem tam humilem tamque contemptam; Lael 32. regem: f. bellum. in monumentum illud contempsimus sex-

centies HS; A IV 17, 7 (16, 14). stimulos: f. fulmina. tecta, villas: f. pavimenta. vita etiam contempta ac sordida; Plane 12. cum honestas in voluptate contemnenda consistat; Ac II 139.

contemplatio, Betrachtung: I. est animorum naturale quoddam quasi pabulum consideratio contemplatioque naturae; Ac II 127. — II. (vitae ratio) in contemplatione et cognitione posita rerum; fin V 11.

contemplator, Betrachter: cum videmus hominem ipsum quasi contemplatorem caeli ac deorum cultorem; Tusc I 69.

contemplor, betrachten: cum intueor et contemplor unum quemque vestrum; Plane 2. ea contemplari cum cuperem, vix aspiciendi potestas fuit; de or I 161. id animo contemplare, quod oculis non potes; Deiot 40. cum caelum suspeximus caelestiaque contemplati sumus; nat II 4. (deus) terras et maria contemplans; nat II 52. hebetem facit (ratio) aciem ad miseras contemplandas; Tusc III 33. totos nos in contemplandis rebus perspicendisque ponemus; Tusc I 44. terras: f. maria.

contemptio, Geringschätzung, Verachtung: I. in qua (fortitudine) est magnitudo animi, mortis dolorisque magna contemptio; rep V 9. tanta legum contemptio quem habitura sit exitum; Sest 134. — II. 1. vellem hanc contemptioem pecuniae suis reliquisset! Phil III 16. — 2. si eos (adversarios) in contemptioem adducemus; inv I 22. totam vim bene vivendi in omnium rerum humanarum contemptioem ac despicientia ponamus; Tus I 95.

contendo, anspannen, anstrengen, streben, versangen, eifen, wetteifern, kämpfen, sich messen, behaupten, vergleichen: I. qui interdicto tecum contenderent; de or I 41. siquidem potuissemus, quo contendimus, pervenire; orat 105. cum ad ultimum animo contendissemus; Muren 65. contenderem contra tribunum plebis privatus armis? Sest 43. in hac causa improbitatem et gratiam cum inopia et veritate contendere; Quinct 84. multi oratores fuerunt, qui numquam lateribus aut clamore contenderent; de or I 255. — II. 1. quicum de vita fortunisque contenderis; Sulla 83. Pompeius a me valde contendit de reditu in gratiam; Q fr III 1, 15. — 2. videsne, ut etiam contendant et elaborent, si efficere possint, ut non appareat corporis vitium? fin V 46. — 3. qui inter se contenderent, uter potius rem publicam administraret; of I 87. — 4. pro suo iure contendet, ne patiamini talem imperatorem eripi; Ver V 2. — 5. a te non dubitavi contendere, ut hanc causam illi integram conservares; ep XIII 7, 3. — 6. iter a Vibone Brundisium terra petere contendi; Plane 96. — 7. cum ego vehementius contendissem civitatem adimi non potuisse; Caecin 97. — III. id, quod arguitur || arguetur ||, cum eo, quod factum ab defensore laudatur || laudabitur ||, contendere (oportet || oportebit ||); inv II 75. quod plurimis locis perorationes nostrae voluisse nos atque animo contendisse declarant; orat 210. balistas: f. tormenta. si his rebus omissis causas ipsas, quae inter se configunt, contendere velimus; Catil II 25. ut onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt; Tusc II 54. (vocis genus) contentum, vehemens; de or III 219. leges oportet contendere considerando, utra lex . . .; inv II 145. hic magistratus a populo summa ambitione contenditur; Ver II 131. ut omnes tuos nervos in eo contendas, ne prorogetur; ep XV 14, 5. quo (balistae et reliqua tormenta) sunt contenta atque adducta vehementius; Tusc II 57.

contente, angestrengt: cum (M. Antonius) contente pro se ipse diceret; Tusc II 57. plaga hoc gravior, quo est missa contentius; Tusc II 57. ornamentis isdem uti fere licebit alias contentius, alias summissius; de or III 212.

contentio, Anspannung, Anstrengung, Streben, Eifer, Wettstreit, Streit, Vergleichung: I. rationum et firmamentorum contentio adducit in angustum disceptationem; part or 104. animi magna, vocis parva contentio (erat); Bru 233. nostros Gracchos nonne agrariae contentiones perdiderunt? of II 80. contentio nimia vocis resederat; Bru 316. cum honoris amplissimi contentio subesset; Milo 42. eorum, qui praemio adfecti sunt, cum suis factis contentio; inv II 114. interpellatio, contentio; de or III 205. ut rerum contentiones, quid maius, quid par, quid minus sit; part or 7. — II, 1. si contentio quaedam et comparatio fiat, quibus plurimum tribuendum sit officii; of I 58. haec acrior est cum Stoicis parata contentio; fin III 2. quorum de scibus haec mihi est proposita contentio; dom 144. — 2. ut tu a contentionibus, quibus summis uti solebas, cotidie relaxes aliquid; leg I 11. — 3. discedam ab ea contentione, ad quam tu me vocas, et veniam ad illam, ad quam me causa ipsa deducit; Planc 6. relaxo a; j. 2. venit iam in contentionem, utrum sit probabilis; div II 129. noli me ad contentionem vestrum vocare; Planc 16. — III, non sunt alia sermonis, alia contentionis verba; de or III 177. — IV, 1. an decertare mecum voluit contentione dicendi? Phil II 2. quem intellego honoris contentione permotum; Muren 56. omnibus rebus simili contentione animi resistendum est; Tusc II 58. — 2. si ex contentione procliviora erunt nostra; part or 95. in scripti sententiaeque contentione utrum potius iudex sequatur; part or 108. ita per contentionem, quanto atrocius sit illud, ostenditur; inv I 104. qui verum invenire sine ulla contentione volumus; Ac II 7.

contentus, sich begnügend, zufrieden: ita is, cuius arbitrio et populus Romanus et exterae gentes contentae esse consuerant, ipse sua scientia ad ignominiam alterius contentus non fuit; Cluent 134. Xerxes non equitatu, non pedestribus copiis, non navium multitudine, non infinito pondere auri contentus; Tusc V 20. quamvis parvis Italiae latebris contentus essem; ep II 16, 2. gentes, populus: j. alqs; Cluent 134. quod parvo cultu natura contenta sit; Tusc V 97. ad beate vivendum virtutem se ipsa esse contentam; div II 2. beatam vitam virtute esse contentam; Tusc V 18.

contero, abnutzen, verbrauchen, verbringen, gering achten, tilgen: cum in causis et in negotiis et in foro conteramur; de or I 249. reliqua ex conlatione facile est conterere atque contemnere; Tusc V 85. quo in studio hominum ingeniosissimorum totas aetates videmus esse contritas; de or I 219. quocum (M. Lepido) diem conterere solebam; A IX 1, 2. quod eius (Crassi) omnes gravissimas iniurias communis concordiae causa voluntaria quadam oblivione contrieram || contriveram ||; ep I 9, 20. παιδεται Κόρον, quam contrieram || contriveram || legendo; ep IX 25, 1. ista omnium communia et contrita praecepta; de or I 137. contritum vetustate proverbium; fin II 52.

conterreo, einschüchtern: hanc loquacitatem nostram vultu ipso aspectuque conterreat; de or I 214. ceteras (nationes) conterruit, compulit; prov 33.

contestatio, Beschwörung: petivit a me praetor maxima contestatione, ut . . .; fr A VII 10.

contestor, als Zeugen anrufen, einleiten: de me tibi sic contestans omnes deos promitto; ep III 10, 1. cum lis contestata cum Flavio damni iniuria esset; Q Rose 54.

contexo, zusammenweben, verbinden, ansetzen, fortsetzen: coniunctene malles cum reliquis rebus nostra contextere an . . .; ep V 12, 2. quid est aetas hominis, nisi ea || nisi || memoria rerum veterum cum superiorum aetate contexitur? orat

120. quam festive crimen contexitur! Deiot 19. earum (ovium) villis confectis atque contextis; nat II 158.

contexte, verbunden: omnia necesse est conligatione naturali conserte contexteque fieri; fat 32.

contextus, Gewebe, Zusammenhang: I, mirabilis est contextus rerum; fin V 83. — II, 1. pennarum contextu corpori tegumenta (Philoctetes) faciebat; fin V 32. — 2. in toto quasi contextu orationis haec erunt illustranda maxime; part or 82.

conticesco, verstümmen, schweigen: parumper ipse (Crassus) conticuit; de or III 143. numquam de vobis eorum gratissimus sermo conticescet; Phil XIV 33. paulo ante, quam perterritum armis hoc studium nostrum conticuit subito et obmutuit; Bru 324.

continens, zusammenhängend, angrenzend, voll Selbstbeherrschung, enthaltend: contentia cum ipso negotio sunt ea, quae semper adfixa esse videntur ad rem neque ab ea possunt separari; inv I 37. ea, quae sic referuntur, contentia causarum vocentur || vocantur ||; part or 103. moderatissimos homines et continentissimos; Arch 16. quae (rerum natura) ut uno consensu iuncta sit et continens; div II 33. quae (pars Cappadociae) cum Cilicia continens est; ep XV 2, 2. Fulcinius huic fundo uxoris contentia quaedam praedia atque adiuncta mercatur; Caecin 11. ut a contentibus tuis scriptis secernas hanc quasi fabulam; ep V 12, 6. terra continens adventus hostium ante denuntiat; rep II 6.

continenter, fortgesetzt, beständig, enthaltend: quia continenter laborentur et fluere omnia; Ac I 31. continenter unum verbum non in || non || eadem sententia ponitur; orat 135. quam honestum (sit) parce, continenter, severe, sobrie (vivere); of I 106.

continentia, Selbstbeherrschung, Enthaltensamkeit: continentia est, per quam cupiditas consilii gubernatione regitur; inv II 164. quid continentia C. Fabricii sequebatur? par 12. — II, 1. cuius fidem continentiamque cognoverant; Ver II 10. adde siccitatem, quae consequitur hanc continentiam in victu; Tusc V 99. — 2. fuisse homines Romanos hac quondam continentia; imp Pomp 41. — 3. conferte huius libidines cum illius continentia; Ver IV 115. ut de continentia et temperantia dicit ille (Epicurus) multa; of III 117. — III, quaeritur in re domestica continentiae laus; Flac 28. — IV, qua aequitate et continentia tuerer socios provinciamque administrarem; ep XV 4, 1. restat quarta pars, quae decore, moderatione, modestia, continentia, temperantia continetur; of III 116. tueri: j. administrare.

contineo, zusammenhalten, erhalten, halten, behalten, umfassen, einhalten, zügeln, begrenzen, beschränken, beherrschen, pass. beruhen: I. continete in tuis perennibus studiis; Bru 332. qui (mundus) omnia complexu suo coërcet et continet; nat II 58. quae a terra stirpibus continentur; nat II 83. continenda anima (Demosthenes) in dicendo est adsecutus, ut . . .; de or I 261. nulla ars divitiis contineri potest; fin III 49. stas sollemnesque caerimonias pontificatu contineri; har resp 18. quae causa in rerum natura continebatur, fore ut . . .? fat 36. cuius (Pompei) res gestae atque virtutes isdem quibus solis cursus regionibus ac terminis continentur; Catil IV 21. qui (dies) hoc et superiore libro continetur; de or III 1. cum omnium artium ratio et disciplina studio sapientiae contineretur; Tusc I 1. ut contineret dolorem; Sest 88. tu commode feceris, si reliquos (libros) continueris; A XIII 21, a, 1 (4). iudicia, quibus omne ius continetur; Sest 92. ius omne retinendae maiestatis Rabirii causa continebatur; orat 102. quae (natura) contineat mundum omnem;

nat II 29. si omnes eius (mundi) partes undique aequabiles ipsae per se atque inter se continentur; nat II 116. urbe portus ipse cingitur et continetur; Ver V 96. rationem: f. disciplinam. ut iis de rebus, quae doctrina aliqua continerentur, disputarem; de or II 15. res gestas: f. cursum. quae (res publica) salute nostra continebatur; of II 58. nemo erat qui in ipso dolore risum posset continere; Phil II 93. quod (verbum) similitudinem continet; de or III 161. cohibere semper et ab omni lapsu continere temeritatem; Ac I 45. virtutes: f. cursum. quae (fides) continet vitam; Q Rosc 16. quae (lex naturae) utilitatem hominum conservat et continet; of III 31. — II. frumentum provinciae frumentariae custodiis suis clausum continebant; dom 11. quod odium scelerati homines in omnes bonos conceptum iam diu continerent; Quir 1.

contingo, zu teil werden, widerfahren, zutreffen, glücken, berühren, erreichen: I. cum, ut Herculi contigit, mortali corpore cremato in lucem animus excesserit; div I 47. — II, 1. conchyliis omnibus contingere, ut cum luna pariter crescant; div II 33. f. III. Bru 290. — 2. istuc nihil dolere non sine magna mercede contingit immanitatis; Tusc III 12. — III. volo hoc oratori contingat, ut compleatur tribunal; Bru 290. tibi idem, quod illis accidit, contigisset; Phil II 17. id in magnis animis ingenisque plerumque contingit; of I 74. quoniam tantum habemus otii, quantum iam diu nobis non contigit; de or I 164. si contigerit ea vita sapienti, ut . . .; of I 153. — IV. dum illa divina (bona) caelum contingant; Tusc V 76. cum animus naturam sui similem contigit et agnovit; Tusc I 43. quanta humilitate luna feratur terram paene contingens; div II 91.

continuatio, Aufeinanderfolge, Zusammenhang: I. sequitur continuatio verborum, quae duas res maxime, conlocationem primum, deinde modum quandam formaeque desiderat; de or III 171. quodsi continuatio verborum haec soluta multo est aptior ac iucundior, si est articulis membrisque distincta, quam si continuata ac producta; de or III 186. quae est continuatio coniunctioque naturae, quam vocant *συντάξεις*? div II 142. sequitur: f. desiderat. — II, 1. continuo, al.: f. I. dico: f. **circumitus**, II. dico. continuationem verborum modo relaxet et dividat; orat 85. — 2. ut, quicquid accidat, id ex aeterna veritate causarumque continuatione fluxisse dicatis; nat I 55. — III. ut una continuatione verborum binae ei (Demostheni) contentiones vocis et remissiones continerentur; de or I 261.

continuo, sogleich, sofort: deinde continuo (Iudi) Romani consequentur; Ver pr 31. aequae contingit omnibus fidibus, ut incontentae sint, illud non continuo, ut aequae incontentae; fin IV 75. cur tanto post potius quam continuo queri maluerit; Cael 19. ut, si id (malum) sibi accidisse opinetur, sit continuo in aegritudine; Tusc III 28.

continuo, angeschlossen, verbinden, fortsetzen, erweitern: continuatum; de or III 207. aër mari continuatus et iunctus est; nat II 127. Sullanus ager a certis hominibus latissime continuatus; agr II 70. (dochnius) iteratus aut continuatus numerum apertum facit; orat 218. ea (imperia) continuantur; rep I 68. omni natura cohaerente et continuata; Ac I 28. feceris ante rostra pontem continuatis tribunalibus; Vatin 21. est quidam ornatus orationis, qui ex singulis verbis est; alius qui ex continuatis [coniunctis] constat; de or III 149.

continuos, beständig, zusammenhängend: iam per annos octo continuos; Cluent 7. quantum a continuis bellis et victoriis conquevit; Balb 3. cum fluxerunt || confluerunt || plures continuae translationes; orat 94.

contio, Volksversammlung, Volksrede: I. contio tanta, quantam meminisse non videor, alacritatem mihi summam adfert; Phil IV 1. contio capit omnem vim orationis et gravitatem varietatemque desiderat; de or II 334. ipsae illae contiones ita multas habent obscuras abditasque sententias, vix ut intellegantur; orat 30. Graecorum totae res publicae sedentis contionis temeritate administrantur; Flac 16. L. Antonii horribilis contio, Dolabellae praeclara; A XIV 20, 2. — II, 1. erant ea testimonia non concitatae contionis, sed iurati senatus; Flac 17. exspecto Octavii contionem; A XIV 21, 4. abeuntem magistratu contionis habendae potestate privavit; ep V 2, 7. intellego: f. I. habent. meminisse: f. I. adfert. quod me hortaris, ut scriptam contionem mittam; A XIV 20, 3. castam contionem servari oportere; Rabir 11. — 2. in contionem escendit; sen 12. productus sum in contionem a tribuno pl. M. Servilio; ep XII 7, 1. nostrae laudationes scribuntur ad funebrem contionem; de or II 341. in contionibus esse invidiae locum, in iudiciis veritati; Cluent 202. quem cum in contionem Gracchus vocari iuberet; Font 39. — III. grata contionis admurmuratio; Ver pr 45. motum quandam temerarium Graeculae contionis; Flac 23. temeritas: f. I. sedet. testimonia: f. II, 1. concito. — IV, 1. perturbatam (mihi civitatem) vestris legibus et contionibus tradidistis; agr I 23. — 2. P. Valerius fasces primus demitti iussit, cum dicere in contione coepisset; rep II 53.

contionalis, der Volksversammlung: vehementer actum de agro Campano clamore senatus prope contionali; Q fr II 5, 1. *sonst v. l. e. nur noch*

contionarius, der Volksversammlung: contionario illo populo a se prope alienato; Q fr II 3, 4. *Att. 1/16, 13*

contionator, Volksredner: intellectum est, quid interesset inter levitatem contionatorum et animum vere popularem; Catil IV 9.

contionor, öffentlich reden: I. neque contionandi potestas erat cuiquam; agr II 91. — II. contionari (Dionysius) ex turri alta solebat; Tusc V 59. — III. C. Cato contionatus est comitia haberi non siturum; Q fr II 4, 6.

contiuncula, kleine Volksversammlung, Volksrede: I. oratorem in iudicia et contiunculas tamquam in aliquod pistrinum detrudi; de or I 46. — II. quae (vicensima) mihi videtur una contiuncula clamore pedisequorum nostrorum esse peritura; A II 16, 1.

contorqueo, drehen, wenden, winden, schwebeln, schwingvoll machen: ut quosdam amnes in alium cursum contortos et deflexos videmus; div I 38. cuius (Demosthenis) non tam vibrarent fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur; orat 234. si animal omne membra, quocumque vult, flectit, contorquet; div I 120. haec contorta et acris oratio; orat 66. quae verba contorquet! Tusc III 63.

contorte, gedrängt: haec concluduntur contortius; Tusc III 22. ne quid perturbate, ne quid contorte dicatur; inv I 29.

contortio, Windung, Verschrobenheit: has contortiones orationis perdiscere; fat 17.

contortulus, etwas geschraubt: contortulis et minutis conclusiunculis; Tusc II 42.

contra, gegen, entgegen, gegenüber, dagegen, andererseits, anders, umgekehrt: A. Präposition (nachgestellt f. I. dico, disputo, statuo, venio): I. ut esset contra fortunam semper armatus; Tusc V 19. quia quasi committeret contra legem „quo quis iudicio circumveniretur“; Bru 48. ut (tauri) pro vitulis contra leones summa vi impetuque contendant; fin III 66. senatus auctoritatem sustinui contra invidiam atque defendi; Piso 4. quos contra dicas; inv II 114. Stoicis, quos contra disputant; Ac II 47. haec est vetus et Socratica ratio contra alterius

opinionem disserendi; Tusc I 8. quod magis mihi videntur vota facturi contra rem publicam quam arma latari; Catil II 18. quia cum C. Graccho contra salutem rei publicae fecerat; dom 102. cum contra me (lex) ferebatur; Sest 109. f. facio. con- tiones haberi cotidie contra me; Sest 42. nefas esse publicanum iudicare contra publicanum; Flac 11. contra rem publicam largiri pecunias; de or II 172. cum me firmissimis opibus contra scelus ini- micorum munire possem; prov 41. quis contra studia naturae tam vehementer obduruit, ut . . . ? fin III 37. quae (pecunia) contra fidem meam nihil potuisset; Ver I 19. qui contra vos pro huius salute pugnabat; Sulla 49. quos contra statuas; orat 34. cum saepe a mendacio contra verum stare homines consuescerent; inv I 4. quod contra legem Corneliam esset; Ver I 123. quod aut secundum naturam esset aut contra; fin III 53. scelus susceptum contra salutem omnium; Sulla 86. sustineo: f. defendo. quos non splendor tueri potuit contra illius helluonis audaciam; prov 11. hoc contra omnia ostenta valeat; div II 49. quem contra veneris; Muren 9. dum modo ea (potentia) nos utamur pro salute bonorum contra amentiam perditorum; Milo 12. haec fere contra Regulum; of III 103. — II. nulla poterat esse fortior contra dolorem et mortem disciplina; Tusc II 41. nimis pugnax contra imperatorem populi Romani esse noluit; Piso 70. — III. si conveniat causam contra scriptum accipi; inv II 135. ut per- turbatio sit aversa a ratione contra naturam animi commotio; Tusc IV 47. nihil de conspiratione audie- bat certorum hominum contra dignitatem tuam; Deiot 11. locus communis contra eum, qui translati- onem inducet; inv II 61. contra vim tuam in patronis praesidii nihil esse; Ver IV 89. non provocatione ad populum contra necem et verbera relicta; rep II 62. iucundus Balbo nostro sermo tuus contra Epicu- rum fuit; nat III 2. — IV. qui (consules) contra auspicia navigaverunt; div II 71. omnia contra leges moremque maiorum temere, turbulente esse gesta; dom 68. somnum denique nobis contra na- turam putaremus datum; fin V 54. quibus te contra ipsorum voluntatem venditabas; Sulla 32.

B. **Verb.** I. 1. auxilia totidem sunt contra com- paranda; Ac II 46. si contra verbis et summo iure contenditur; Caecin 65. caute an contra de- monstrata res sit; de or II 330. adversarii non audebant contra dicere; Ver II 59. quod disputari contra nullo pacto potest; agr II 40. cum contra fecerint quam polliciti professique sint; leg II 11. qui contra omni ratione pugnarunt; Sex Rosc 137. ut contra sit (is, qui audit); inv I 26. ut essent eorum alia aestimabilia, alia contra, alia neutrum; fin III 50. contra est, ac dicitis; fin IV 41. ne- minem se violaturum, nisi qui arma contra; A IX 14. 2. — 2. nulla luxuries; contra summus labor; Ver II 7. ut aliae (res) probabiles videantur, aliae contra; Ac II 103. cuius (Catonis mei) a me corpus est crematum, quod contra decuit, ab illo meum; Cato 84. pro his rebus nullam mihi abs te relatam esse gratiam, contra etiam esse aliquid abs te pro- fectum; ep V 5. 2. simulacrum Iovis contra, atque antea fuerat, ad orientem convertere; Catil III 20. f. I. sum. ut senatus, contra quam ipse censuisset, ad vestitum rediret; Piso 18. f. I. facio. — II. si Iuppiter saepe hominibus nocuit, at contra commoda ab eo nobis dari videmus; Sex Rosc 131. aut cuius opes metuunt, aut contra, a quibus aliquid exspectant; of II 21. quia pacis est insigne et otii toga, contra autem arma tumultus atque belli; Piso 73. cum non modo nunquam sit cursus impeditus, sed contra semper alter ab altero adiutus; Bru 3.

contractio, Zusammenziehung, Beengung, Beflonnenheit; I. quia contractio et brevis digni- tatem non habeat; orat 193. digitorum contractio

facilis facilisque porrectio nullo in motu laborat; nat II 150. — II. contractionem animi recte fieri num- quam posse, elationem posse; Tusc IV 67. — III. ut aut contractione brevius fieret aut productione longius; de or III 196.

contractiuncula, leichte Beflonnenheit; morsus et contractiuncula quaedam animi relinquatur || contractiunculae . . . relinquuntur ||; Tusc III 83.

contraho, zusammenziehen, verkürzen, ver- einigen, eingehen, abschließen, ziehen, verwirren, beengen, beflonnen machen; I. 1. in quo (malo) demitti contrahique animo rectum esse videatur; Tusc IV 14. — 2. sine vocalibus saepe brevitatis causa contrahebant, ut ita dicerent „multi' modis, vas' argenteis“; orat 153. quibuscum [contrahebat; Ver II 170. — III. quorum a es alienum contractum in popina; Catil II 4. (vis sonorum) tum remittit animos, tum contrahit; leg II 38. ea est a nobis contracta culpa, ut . . . ; A XI 24. 1. illa sunt ab his delapsa plura genera, lene asperum, contractum diffusum; de or III 216. intervalla aut contrahimus aut diducimus; Ac II 19. culpa contractum malum; Tusc III 52. quas (molestias) liberalitate sua con- traxerat; ep II 16. 5. qui contrahendis negotiis implicantur; of II 40. his iam contractioribus noctibus; par 5. si causae turpitudine contrahit || contrahet || offensionem; inv I 24. cum illo nemo iam rationem, nemo rem ullam contrahebat; Cluent 41. quin etiam verba saepe contrahuntur non usus causa, sed aurium; orat 153.

contrarie, entgegengesetzt, gegensätzlich; ornant in primis orationem verba relata contrarie; de or II 263. in quo aut ambigue quid sit scriptum aut contrarie; de or I 140.

contrarius, entgegengesetzt, widersprechend, ungünstig, feindlich, subst. Gegenjag, Gegenteil; A. nihil est tam contrarium rationi et constantiae quam fortuna; div II 18. saepe in isdem, saepe in contrariis causis versati sumus; div Caec 44. (animus) pugnantibus et contrariis studiis consiliis- que semper utens; fin I 58. contrarium (genus argumentationis) est, quod contra dicitur atque ii, qui audiunt, fecerunt; inv I 93. motus contrarios inimicosque rationi; Tusc IV 10. et laetari bonis rebus et dolere contrariis; Lael 47. studia; f. consilia. ut de ceteris virtutibus contrariisque vitiis dicendum oratori putemus; de or II 67. quae (vitia) sunt virtutum contraria; fin IV 67. — B. I. 1. contrariorum contraria sunt consequentia; Tusc V 50. — 2. contrarium est, quod positum in genere diverso ab eo || eodem ||, cui contrarium dicitur, plurimum distat, ut frigus calori, vitae mors; inv I 42. fidentiae contrarium est diffidentia et ea re vitium est; audacia non contrarium, sed appositum est ac propinquum et tamen vitium est; inv II 165. — II. 1. dico: f. I. 2. haec, quae Graeci *ἀντίθετα* nominant, cum contrariis opponuntur contraria; orat 166. — 2. oppono: f. 1. — 3. ex hoc illa rhetorum ex contrariis conclusa, quae ipsi *ἐνδιμύματα* appellant; Top 55. ut ex contrario conficiatur sententia; inv I 73. ex contrario sic (argumentum ducitur); Top 17. — III. consequens: f. I. 1. locus est, qui e contrario dicitur. con- trariorum autem genera plura; Top 47. alia quoque sunt contrariorum genera, velut ea, quae cum aliquo conferuntur, ut duplum simplum, multa pauca; Top 49. — e: f. III.

contrectatio, Berührung; quam contrectati- ones et amores soluti et liberi! rep IV 4.

contrecto, berühren, sich befassen; qui, quae complecti tota nequeunt, haec facilius divulsa contrectant; de or III 24. impellit (ratio) ad con- spiciendas totaque mente contrectandas varias voluptates; Tusc III 33.

contremisco, (contremesco), erzittern, er-

ſchrecken: ut tota mente atque artibus omnibus contremescam || contremiscam ||; de or I 121. cum agri atque terrae motu quodam novo contremiscunt; har resp 63.

controversia, Streit Streitfrage, Widerſpruch: I. ex scripto et sententia controversia consistit, cum . . ; inv II 121. considerandum est, in ratione an in scripto sit controversia. nam scripti controversia est ea, quae ex descriptionis genere nascitur; inv I 17. si in lege erit ex ambiguo controversia; inv II 119. de quo (fundo) erat controversia; Caecin 21. ut in his exemplis concessionis inest omnibus scripti controversia, ea quae ex scripto et sententia nominatur; inv II 103. nascitur: ſ. est. quo sublato controversia stare non possit; de or II 132. verbi controversia iam diu torquet Graeculos homines contentionis cupidiores quam veritatis; de or I 47. quae (controversiae) in scripto versantur; inv II 115. — II, 1. horum superius illud genus causam aut controversiam appellant eamque tribus, lite aut deliberatione aut laudatione, definiunt; de or III 109. (orator) a propriis personis et temporibus semper advocat controversiam; orat 45. controversiam constituendam (esse); de or I 143. definitio: ſ. appello. necesse est oratori controversias explicare forenses dicendi genere apto ad docendum, ad delectandum, ad permoendum; opt gen 16. nihil ambigi posse, in quo non aut res controversiam faciat aut verba; orat 121. eum (M. Anneium) eum Sardonianis habere controversiam scis; ep XIII 55, 1. nomino: ſ. I. inest. ignari omnes controversias ad universi generis vim et naturam referri; de or II 133. — 2. qui ad parvas controversias privatorum accederent; inv I 4. tria sunt omnino genera, quae in disceptationem et controversiam cadere possint; de or II 113. dividunt totam rem in duas partes, in causae controversiam et in quaestionis; de or II 78. quod totum a facti controversia separatum est; de or II 112. quae (res) in aliquam controversiam vocarentur; ep XIII 26, 2. — III. ut finis aliquando iudicialiae controversiae constitueretur; Ver I 5. legitimarum et civilium controversiarum patrocinia suscipere; orat 120. unum genus est, in quo ipsa causa et omnis ratio controversiae continetur; inv I 27. — IV. id est genus primum causarum in iudiciis ex controversia facti; de or II 105. qui (Panaetius) sine controversia de officii accuratissime disputavit; of III 7.

controversor, erörtern: ut inter vos de huiusce modi rebus controversemini, non concertetis; fr F II 3.

controversus, ſtrittig: quod dubium controversumque || contravers. || sit; div II 104. controversum (genus argumentationis) est, in quo ad dubium demonstrandum dubia causa adfertur; inv I 91. controversum ius nosse videre; Muren 28. controversam rem et plenam dissensionis inter doctissimos; leg I 52.

contrucido, zusammenhauen: debilitato corpore et contrucidato; Sest 79. rem publicam contrucidaverunt; Sest 24.

contrudo, hineinſtoßen: ut in balneas contruderentur; Cael 63.

contubernalis, Zeltgenosse, Genosse, Gefährte: I. qui (L. Gellius) se illi (Carboni) contubernalem in consulatu fuisse narrabat; Bru 105. — II, 1. habuisses non hospitem, sed contubernalem; ep IX 20, 1. — 2. ne accusatoris contubernalibus supplicem vestrum dederetis; Flac 24.

contubernium, Zeltgenossenschaft: ut contubernii necessitudo postulabat; Planc 27.

contueor, erblicken, beschauen, betrachten: actorem aversum esse, qui in agendo contuens aliquid pronuntiaret; de or III 221. aspiciate ipsum,

contuemini os; Sulla 74. cum totam terram contueri licebit; Tusc I 45.

contumacia, Eigenſinn, Trotz: I. Socrates adhibuit liberam contumaciam a magnitudine animi ductam, non a superbia; Tusc I 71. qui potentissimorum hominum contumaciam numquam tulerim, ferrem huius adseculae? A VI 3, 6. video: ſ. II. — II. ut isti oris oculorumque illa contumacia ac superbia, quam videtis, dissimillimus esse videar; Ver III 5.

contumaciter, trotzig, ſchonungslos: ad me (Brutus) contumaciter, adroganter, ἀκρονοήτως solet scribere; A VI 1, 7. a Racilio se contumaciter inurbaneque vexatum; Q fr II 1, 3.

contumax, eigenſinnig, trotzig: quod contumax, quod superbus esse videtur; Piso 66. Saran cognovi in me contumacem; A XV 15, 2.

contumelia, Schmach, Beſchimpfung, Schmäbung, Mißhandlung: I. in quem tu nullam contumeliam iacere potueris, quae non ad maximam partem civium conveniret; Sulla 23. habet quendam aculeum contumelia, quem pati viri boni difficillime possunt; Verr III 95. — II, 1. quid ego illas istius minas contumeliasque commemorem, quibus invectus est in Sidicinos, vexavit Puteolanos? Phil II 107. iacio: ſ. I. convenit. quibus tu privatim iniurias plurimas contumeliasque imposuisti; Ver IV 20. domi etiam contumelias servorum ancillarumque (Ulixes) pertulit; of I 113. — 2. omnis et animadversio et castigatio contumelia vacare debet; of I 88. — 3. haec ego ad memoriam vetustatis, non ad contumeliam civitatis referri volo; Ver V 84. — III, 1. quis umquam tanta a quoquam contumelia adfectus est? Ver II 139. homines benivolos grave est insequi contumelia; A XIV 14, 5. invehi, al.: ſ. II, 1. commemoro. omnibus eum contumeliis onerasti; Phil II 99. — 2. ab his per acerbissimas contumelias plus aliquanto ablatum esse quam natum est; Ver III 102. quae (contentio) tractari sine contumelia non potest; Planc 17.

contumeliose, ehrenrührig, ſchmähsüch: cum tu ei contumeliosissime totiens male dicas; Vatin 29. dimitto eos non tam contumeliose quam philosophum illum Hannibal; de or II 77. cum Epicurus Aristotelem vexarit contumeliosissime; nat I 93.

contumeliosus, ſchmähsüchtig, ſchmähsüch, ſchmachvoll: qui illum ferre potuissent, impotentem, iracundum, contumeliosum; Phil V 24. quin essent usuri beneficio Antonii contumelioso; A XV 12, 1. contumeliosa habenda est oratio; Planc 6.

contundo, zerſchlagen, lähmen, Gewalt antun, vernichten: contudi animum et fortasse vici; A XII 44, 3. ita calumniam stultitiamque eius obtrivit ac contudit; Caecin 18. manus, quas contudit; Flac 73. pugiles caestibus contusi; Tusc II 40. stultitiam: ſ. calumniam.

conturbatio, Verwirrung, Verſtörung: I. pravarum opinionum conturbatio sanitate spoliati animus; Tusc IV 23. — II. conturbationem metum executientem cogitata (definiunt); Tusc IV 19.

conturbo, verwirren, verſtören, irre machen, außer Faſſung bringen: I. multa occurrunt, quae conturbent; nat I 61. — II. valetudo tua me valde conturbat; A VII 2, 2. ut animum sapientis commoveri et conturbari negarent; Ac II 135. cum sacra ludosque conturbas; har resp 39. non committo, ut ambitione mea conturbem officium tuum; ep XIII 5, 1. sacra: ſ. ludos.

convalesco, erſtarfen, zu Kräften kommen, genesen: I. ad convalescendum adhibe prudentiam; A XII 4, 2. te Patris convalescendi causa paulum commorari; ep XVI 1, 2. — II. ille (T. Antistius) in morbum continuo incidit, ex quo non convaluit; ep XIII 29, 4. aegroti non convalescentes; Tusc IV 74. || in || quibus facillime iustitia et fides con-

valescit; rep II 26. qua lege (Cassia) suffragiorum vis potestasque convaluit; fr A VII 50.

conubium, Eheverbindung, Eherecht: quae diunctis populis tribui solent conubia; rep II 63.

convallis, Abhang: Romam in montibus positam et convallibus contemnent; agr II 96.

convector, Reisegefährte: navi eius (Serapionis) me et ipso convectore usurum puto; A X 17, 1.

conveho, zusammenbringen: repente lintribus in eam insulam materiem, calcem, caementa, arma convexit; Milo 74.

convello, losreißen, ausreißen, erschüttern, untergraben: qui (Antiochus) me ex nostris paene convellit hortulis; leg I 54. quae (epistulae) me convellerunt de pristino statu iam tamen labantem; A VIII 15, 2. cum cuncta auxilia rei publicae labefactari convellique videat; Rabir 3. quas leges potuit nemo convellere; Piso 10. convulsis repagulis; Ver IV 94. quo iudicio convulsam penitus scimus esse rem publicam; Bru 115. signa convelli iussit; div I 77. ut rei publicae statum convulsuri videntur; Piso 4.

convena, fremd, Fremdling: 1. an vero tibi Romulus ille pastores et convenas congregasse eloquentia videtur? de or I 37. — 2. quibusdam convenis et feris barbaris corporis custodiam (Dionysius) committebat; Tusc V 58.

convenienter, angemessen, übereinstimmend: quid (Epicurus) convenienter possit rationi et sententiae suae dicere; fin II 84. congruenter naturae convenienterque vivere; fin III 26. congruere naturae cumque ea convenienter vivere; Tusc V 87.

convenientia, Übereinstimmung, Einflang, Zusammenhang: I. in ea (virtute) est convenientia rerum; Lael 100. — II. cum totius mundi convenientiam consensumque adferebas; nat III 18. — III. quorum omne bonum convenientia atque oportunitate finitur; fin III 46.

convenio, zusammenkommen, sich versammeln, paffen, anstehen, sich einigen, übereinstimmen, vereinbaren, auffuchen, besuchen: I. 1. ut ei cum Curio consessore facillime possit convenire; Phil V 13. — 2. a. de quo inter omnes conveniat; nat III 9. — b. si, quid esset „prodesse“, mihi cum Ennio conveniret; of III 62. — c. neminem conveniet arbitrari; inv II 110. si homines ipsos spectare convenit; Font 27. — d. interfectum esse a Clytaemnestra Agamemnonem convenit; inv I 31. — II. 1. ut sibi ipse non conveniat; Bru 209. cum (Cornelius) inter falcarios ad M. Laecam convenit; Sulla 52. hoc mihi cum Bruto convenit; Tusc V 39. si id convenire eius sapientiae dicerem; A VIII 9, 1. quando virtus est adfectio animi constans conveniensque; Tusc IV 34. cuius (partitionis) in singulas partes multae convenient argumentationes; inv II 130. cum multae causae convenisse unum in locum videntur; Sex Rosc 62. quod genus conveniens consentaneumque dicimus; fin III 24. non omnes (locos) in omnem causam convenire; inv II 16. cum incredibilis in Capitolium multitudo ex tota urbe convenisset; Sest 26. quae (praedia) mulieri maxime convenirent; Caecin 16. dum rem conventuram putamus; A IX 6, 2. somnium mirifice ad verbum cum re convenisse; div I 99. intellegitis illa tempora cum societatis tabulis non solum consulibus, verum etiam mensibus convenire; Ver II 186. uxor in manum convenerat; Flac 84. — 2. cum ii de communi officio convenissent; of I 144. — III. Postumia tua me convenit et Servius noster; ep IV 2, 1. post Hirtium conventum; A X 4, 6. paternos amicos, hoc est, divisores appellare omnes et convenire; Ver pr 25.

conventicium, Sitzungsgeld, Diäten: utrobi-que conventicium accipiebant; rep III 48.

conventiculum, Verein: tum conventicula

hominum, quae postea civitates nominatae sunt, tum domicilia coniuncta, quas urbes dicimus, invento et divino iure et humano moenibus saepserunt; Sest 91.

conventum, Abmachung, Übereinkunft: I. privatum tabulae, pactum conventum, stipulatio; part or 130. — II. 1. facere promissa, stare conventis; of III 95. — 2. Pomptinus ex pacto et convento iam a me discesserat; A VI 3, 1.

conventus, Versammlung, Verein, Gesellschaft, Kreisversammlung, Gerichtstag, Bezirk, Verein der römischen Bürger, Abmachung: I. quod is est conventus Syracusis civium Romanorum, ut hac re publica dignissimus existimetur; Ver V 94. quibus in oppidis cum magni conventus fuissent; ep XV 4, 2. tanto conventu hominum ac frequentia; Arch 3. — II. 1. in quibus (oppidis) consistere praetores et conventum agere solent; Ver V 28. Romae querimoniae de tuis iniuriis conventusque habebantur; Ver III 132. — 2. quaesivi a Catilina, in nocturno conventu ad M. Laecam fuisset necne; Catil II 13. — III. in consilio habebat homines honestos e conventu Syracusano; Ver II 70. Scandilius postulare de conventu recuperatores; Ver III 137. — IV. 1. in quo (fundo) ex conventu vim fieri oportebat; Caecin 22. quoniam non est nobis haec oratio habenda in aliquo conventu agrestium; Muren 61.

converro, zusammenfegen: quem paulo ante fingebam digitorum percussione hereditates omnium posse converrere; of III 78.

conversio, Umdrehung, Umlauf, Wendung, Umwälzung, Umwandlung: I. geminatio verborum habet interdum vim, leporem alias; tum eiusdem verbi in extremum conversio; de or III 206. ut tarditate et celeritate dissimillimos motus una regeret conversio; Tusc I 63. — II. Saturnum eum esse voluerunt, qui cursum et conversionem spatiorum ac temporum contineret; nat II 64. ut (oratio) conversiones habeat absolutas; de or III 190. verborum ambitus; sic enim has orationis conversiones Graeci nominant; de or III 186. qui novos motus conversionesque rei publicae quaerant; Sest 99. — III. 1. quae conversione rotunda circum medium feruntur; nat II 84. quod conversione sic reprehenditur ||reprehendetur||; inv I 83. — 2. fateor ea (saecla) sine mundi conversione effici non potuisse; nat I 21.

converso, umbreßen: qui (animus) se ipse conversans; Tim 27.

converto, wenden, richten, zuwenden, umwenden, umwälzen, verwandeln, übersetzen, sich wenden, sich verwandeln: I. septimus (locus est), per quem ad ipsos, qui audiunt, convertimus; inv I 108. nec hoc ex vero in falsum poterat convertere; fat 37. num (virtus) in vitium possit convertere? de or III 114. hoc vitium huic uni in bonum convertebat; Bru 141. — II. vos me ab omnibus ceteris cogitationibus ad unam salutem rei publicae convertistis; Sulla 40. gratulabor tibi prius; deinde ad me convertar; ep III 12, 1. cavendum, ne etiam in graves inimicitias convertant se amicitiae; Lael 78. ut ab eo, quod agitur, avertat animos; ut saepe in hilaritatem risumve convertat; orat 138. nos ad hanc scribendi operam omne studium curamque convertimus; of III 4. possitne eloquentia commutatione aliqua converti in infantiam; Top 82. populi motus, iudicium religiones, senatus gravitatem unius oratione converti; de or I 31. quo ego converti iter meum; A III 3. motus: s. gravitatem. motum remigationis navem convertentis ad puppim; A XIII 21, 3. nec converti (orationes) ut interpres, sed ut orator, sententiis isdem et earum formis tamquam figuris, verbis ad nostram consuetudinem aptis; opt gen 14.

te publicam pecuniam domum tuam convertisse; Ver III 176. si homines rationem in fraudem malitiamque convertunt; nat III 78. religiones: f. gravitatem. iusserunt simulacrum Iovis ad orientem convertere; Catil III 20. studium: f. curam. quae (terra) cum circum axem se summa celeritate convertat et torqueat; Ac II 123. quoniam in quartanam conversa vis est morbi; ep XVI 11, 1.

convestio, bekleiden, verbeden: (topiarius) omnia convestivit hedera; Q fr III 1, 5. eius domum eversam duobus lucis convestitam videtis; dom 101.

convexus, gewölbt: »Fides leviter convexa«; nat II 112.

conviciator, Räfterer: maledictum est maledici conviciatoris; Muren 13.

convicium, Scheltwort, Schmäbung, Zurechtweisung, Mahnung: I. cum ei (Cornuto) magnum convicium fieret cuncto a senatu; ep X 16, 1. quae (maledictio) si petulantius iactatur, convicium nominatur; Cael 6. — II. cum convicio veritatis coacti perspicua a perceptis volunt distinguere; Ac II 34. Fufum clamoribus et conviciis et sibilis consecantur; A II 18, 1. aliquando, idque sero, convicio aurium cum extorta mihi veritas esset; orat 160.

convictio, Zusammenleben, Umgang: quos ex domesticis convictionibus tecum esse voluisti; Q fr I 1, 12.

convictus, Zusammenleben, Umgang: tollit convictum humanum et societatem; of III 21.

convinco, überführen, beweisen, därtum, widerlegen: I. quid taces? convincam, si negas; Catil I 8. — II. cum eum ne liberum quidem esse ratio et veritas ipsa convincat; par 41. — III. si quo in pari ante peccato convictus sit; inv II 32. quod sive fateris sive convinceris; Ver III 149. quae (causa) ipsa opinione hominum tacita prope convicta atque damnata sit; Cluent 7. convictis Epicuri erroribus; nat II 3. argumentis peccata convinci; part or 116. supplicia, quae in convictos maleficii servos constituta sunt; Ver V 139. istius vitam tot vitiis flagitiisque convictam; Ver pr 10.

conviso, beschauen, bescheinen: »nocturno convisens tempore caelum«; fr H IV, a, 489. »loca convisit cauda tenus infera Piscis«; fr H IV, a, 598.

conviva, Tischgenosse, Gast: I, 1. ne accusatoris consessoribus, convivis supplicem vestrum dederetis; Flac 24. — 2. quoniam conlectam a conviva exigit; de or II 233. — II. quae (carmina) in epulis esse cantitata a singulis convivis; Bru 75.

convivium, Gastmahl, Gefage: I, 1. domesticis copiis ornare et apparare convivium; Ver IV 44. quod quasi aliquod Lapitharum convivium ferebatur; Piso 22. omnibus curat rebus instructum et paratum ut sit convivium; Ver IV 62. orno: f. apparo. paro: f. instruo. voco: f. **compotatio**. nos »convivia«, quod tum maxime simul vivitur; ep IX 24, 3. — 2. quantum (temporum) alii tribuunt tempestivis conviviis; Arch 13. — 3. cum mihi carendum sit conviviis; A XII 13, 2. — 4. accubantes in conviviis; Catil II 10. negavit moris esse Graecorum, ut in convivio virorum accumberent mulieres; Ver I 66. cum iste cum pallio purpureo versaretur in conviviis muliebribus; Ver V 31. — II. hi sunt conditores instructoresque convivii; sen 15. — III, 1. quamquam immoderatis epulis caret senectus, modicis tamen conviviis delectari potest; Cato 44. — 2. nemo saltat sobrius in convivio moderato atque honesto; Muren 13. quae (lex) in Graecorum conviviis obtinetur: »aut bibat«, inquit »aut abeat«; Tusc V 118.

convivor, schmaufen: (Apronium) cotidie solitum esse non modo in publico, sed etiam de publico convivari; Ver III 105.

convocatio, Zusammenberufung: nulla ad rem publicam defendendam populi Romani convocatio (exstitit); sen 38.

convoco, zusammenberufen, versammeln: convocatis auditoribus; Bru 191. qui congregat homines et convocat; Caecin 59. cum C. Caesar veteranos milites convocavit; Phil V 23. Gellium Athenis philosophos in locum unum convocasse; leg I 53. senatus est confinio convocatus; ep X 12, 3.

convolo, herbeistellen: qui cuncta ex Italia ad me revocandum convolaverunt; dom 57. in qua (causa) furiae concitatae tamquam ad funus rei publicae convolant; Sest 109.

convolve, fortrollen, drehen: se convolvens sol || [sol] ||; div I 46.

convomo, bespeien: cum tu Narbone mensas hospitem convomeres; Phil II 76.

conus, Regel: conum tibi ais et cylindrum et pyramidem pulchriorem quam sphaeram videri; nat II 47.

cooperio, bededen: hos omni scelere coopertos; Phil XII 15. humus erat spinis cooperta piscium; fr A VI 1.

cooptatio, Ergänzungswahl, Wahl: sublata cooptatione censoria; leg III 27. cooptatio || cooptatio || conlegiorum ad populi beneficium transferebatur; Lael 96.

coopto, wählen, ergänzen: cooptatum me ab eo in conlegium recordabar; Bru 1. ex singulis tribubus singulos cooptavit augures; rep II 16. ne cooptari quidem sacerdotem licebat, qui cuiquam ex conlegio esset inimicus; ep III 10, 9. cooptandorum sacerdotum potestatem; fr A VIII 6. quem (senatum) maiore ex parte ipse (Caesar) cooptasset; div II 23.

coorior, entstehen: subito tempestates coortae sunt maximae; Ver I 46.

copia, Menge, Fülle, Vorrat, Reichthum, Macht; pl. Mittel, Vermögen, Truppen: A. **sing.**: I. copia cum egestate confligit; Catil II 25. erat Romae summa copia patronorum; Cluent 109. quae fuerit hesterni die Cn. Pompei gravitas in dicendo, quae copia; Balb 2. — II, 1. haec aetas effudit hanc copiam; Bru 36. eum facere civibus suis omnibus consilii sui copiam; de or III 133. qui genuit in hac urbe dicendi copiam; Bru 255. temperata oratione ornandi copiam persecuti sumus; orat 102. copiam sententiarum atque verborum perspexistis; Cael 45. qui copiam nobis rerum orationisque tradat; de or III 142. — 2. quorum (amicorum) ille copia quondam abundarat; Sulla 7. cum tanta causa est, ut opus sit oratoris copia vel ad hortandum vel ad docendum; leg III 40. — III. superior in: f. V. vinci. — IV. quem principem atque inventorem copiae (Caesar) dixerit; Bru 254. — V. dis frugum ubertate, copia, vilitate reditum meum comprobantibus; Quir 18. animus saepe nimia copia, inopia etiam non numquam impeditus; Cael 45. nos non modo non vinci a Graecis verborum copia, sed esse in ea etiam superiores; fin III 5.

B. **plur.**: I. cum copias hostium, quae ad castra accesserant, profligarit, occiderit; Phil XIV 37. omnium rerum affluentibus copiis; of I 153. ne ex Italia transire in Siciliam fugitivorum copiae possent; Ver V 5. — II, 1. ut aliorum spoliis nostras facultates, copias, opes augeamus; of III 22. hominum causa eas rerum copias comparatas fatendum est; nat II 158. magnas copias hostium fudit; Muren 20. exponit suas copias omnes, multum argentum; Ver IV 62. maximas Mithridati copias omnibus rebus ornatas atque instructas fuisse; imp Pomp 20. occido, profligo: f. I. accedunt. cum manum fecerit, copias pararit; Caecin 33. — 2. si quid ipsi audistis de armis, de copiis; Flac 13. siquidem satis a Socrate dictum est de ubertatibus virtutis et copiis; nat II 167. — III. cum iam a

firmissimo robore copiarum suarum relictus esset; dom 67. — IV, 1. posse domesticis copiis ornare et apparare convivium; Ver IV 44. Olympum vi, copiis cepit; Ver I 56. isdem se copiis cum illo posse configere; dom 66. quos vi, manu, copiis delere non potuerunt; Sest 2. cum Sicilia florebat opibus et copiis; Ver IV 46. tribunus plebis consularibus copiis instructus; dom 119. cum exercitu, copiis oppugnaret; Sest 133. ornare: f. apparare. — 2. cum duo reges cum maximis copiis propter adsint; imp Pomp 16.

copiose, reichlich, reich, gedankenreich, wortreich, ausführlich: senatorum urna copiose absolvit; Q fr II 4, 6. pastum animantibus large et copiose natura comparavit; nat II 121. Q. Hortensio copiosissime defendente; Rabir 18. quae (philosophia) de maximis questionibus copiose posset ornateque dicere; Tusc I 7. quod a Carneade multa acute et copiose contra Stoicos disputata sint; div I 7. de qua (re) copiose et abundanter loquantur; de or II 151. ut Capitolium copiosius ornatum sit quam fuit; Ver IV 69. quem morem cum Carneades acutissime copiosissimeque tenuisset; Tusc V 11.

copiosus, reich, wohlhabend, reichhaltig, gedankenreich, wortreich, ausführlich: quo (Catone) || quem || saepissime legendo (Caesar) se dicit copiosorem factum; A XIII 46, 2. Catinam cum venisset, oppidum locuplet, honestum, copiosum; Ver IV 50. quorum (Graecorum) copiosior est lingua quam nostra; Tusc II 35. multa et varia et copiosa oratione; de or II 214. quod non modo copiosus, sed etiam sapiens orator habere deberet; de or II 98. patrimonium tam amplum et copiosum; Sex Rosc 6. tenuem victum antefert (Epicurus) copioso; Tusc III 49.

copo f. **caupo**.

copulatio, Verbindung, Verfertigung: I. quae copulatio rerum quem non movet; nat II 119. — II. ita effici complexiones et copulationes et adhaesiones atomorum inter se; fin I 19.

copulo, verbinden, verknüpfen, vereinigen: I. libenter etiam copulando verba iungebant, ut „sodes“ pro „si audes“, „sis“ pro „si vis“; orat 154. — II. ille se sic cum inimico meo copularat, ut . . . ; Sest 133. quae (ratio, mens) cum praesentibus futura copulet; fin II 45. constructio verborum tum coniunctionibus copuletur, tum dissolutionibus quasi relaxetur; part or 21. noverit genera verborum et simplicium et copulatum; orat 115. cum (virtutes) ita copulatae conexaeque sint, ut . . . ; fin V 67. ad voluntates nostras copulandas; ep III 4, 2.

coquo, kochen, reifen, verdauen: confectus iam coctusque cibus; nat II 137. quasi poma ex arboribus, cruda si sunt, vix evelluntur, si matura et cocta, decidunt; Cato 71.

coquus (cocus), Koch: I. servi sordidati ministrant; idem coquus, idem atriensis; Piso 67. — II, 1. mitto hasce artes vulgares, cocos, pistorum. lecticarios; Sex Rosc 134. — 2. cum eo (Aegyptia) cocum (misi), quo uterere; ep XVI 15, 2.

cor, Herz, Seele, Geist, Gemüt, Verstand: I. cum pulmones et cor extrinsecus spiritum ducant; nat II 136. si cor aut sanguis aut cerebrum est animus; Tusc I 24. cui cor sapiat; fin II 24. — II, 1. Dionysius nobis cordi est; A V 3, 3. — 2. a corde in totum corpus (cibus) distribuitur per venas; nat II 137. qui (nervi) sicut venae et arteriae a corde tracti et profecti; nat II 139. — III. ex ea (anima) pars concipitur cordis parte quadam, quem ventriculum cordis appellant, cui similis alter adiunctus est; nat II 138.

coram, in Gegenwart, anwesend, persönlich, mündlich: I. persaepe te cum Panaetio disserere solitum coram Polybio; rep I 34. — II. coram qui ad nos intempestive ad eunt; ep XI 16, 1. coram adierit; Phil XIII 33. quod tecum et coram et per

litteras diligentissime egi; ep XIII 57, 2. si tecum olim coram potius quam per litteras de salute nostra deliberavisset; A XI 3, 1. iocabimur alias coram; ep IX 25, 2. coram tecum loquar; ep V 12, 10. coram negare mihi non vult, quod . . . ; A X 13, 2. cum coram sumus; A XII 1, 2. index Avillius ex altera parte coram tenetur; Cluent 39. magni interest coram videre me, quem ad modum . . . ; Bru 208. his de rebus coram plura propediem; ep IX 14, 8.

corbis, Korb: messoria se corbe contexit; Sest 82. **corbita**, Lastschiff: fore ut cogitarem, corbitane Patras an actuariolis ad Leucopetram Tarentinorum; A XVI 6, 1.

coreculum, Herzchen: qui (P. Scipio) est coreculum dictus; Bru 213.

corium, Haut, Fell: I. cum iste civitatibus frumentum, coria imperaret neque ea sumeret; Ver I 95. ut corium peti (oportuerit); Tul 54. — II. quarum (animantium) aliae coris tectae sunt; nat II 121.

corneolus, hornartig: duros et quasi corneolos (aures) habent introitus; nat II 144.

corneus, hörnern: cum (ibes) sint aves corneo proceroque rostro; nat I 101.

cornicen, Hornbläser: liticinibus, cornicinibus, proletariis*; rep II 40.

corniger, gehörnt: »corniger est valido conixus corpore Taurus«; nat II 110.

cornix, Krähe: I. Iuppiterne cornicem a laeva, corvum ab dextera canere iussisset; div I 12. — II. quod (natura) cervis et cornicibus vitam diuturnam dedisset; Tusc III 69. — III. qui corpicum oculos confixerit; Muren 25.

cornu (cornus: f. I), Horn, Flügel: I. nares (similes) cornibus iis, qui ad nervos resonant in cantibus; nat II 149. — II, 1. si possimus cornua commovere disputationis tuae; div II 26. ille arma misit, cornua, tubas; Sulla 17. — 2. cornibus uti boves videmus; fin V 42. — III. similis: f. I. — IV. in fidibus testudine resonatur aut cornu; nat II 144.

corollarium, Geschenk, Nebeneinnahme: I. nummulis corrogatis de scaenicorum corollariis; Ver III 184. — II. ne sine corollario de convivio discederet; Ver IV 49.

corona, Kranz, Zuhörerpreis: I. aderant unguenta, coronae; Tusc V 62. tibi ipsi pro te erit maxima corona causa dicenda; Tusc I 10. — II, 1. etiam gregarii milites faciunt inviti, ut coronam dent civicam; Planc 72. ut imponeretur aurea corona mortuo; Flac 75. — 2. de Reatinorum corona quod scribis; A IX 8, 1. — III, 1. humus erat coronis languidulis cooperta; fr A VI 1. Q. Rubrium corona et phaleris et torque donasti; Ver III 185. — 2. si a corona relictus sim; Bru 192.

coronarius, zum Kranz: mitto aurum coronarium, quod te diutissime torsit, cum modo velles, modo nolles; Piso 90.

corono, befränzen: sequebantur epulae, quas inibant || inirent || propinqui coronati; leg II 63. coronatus Quintus noster Parilibus! A XIV 14, 1.

corporeus, körperlich, am Körper haftend: corporeum et aspectabile itemque tractabile omne necesse est esse, quod natum est; Tim 13. ille (ignis) corporeus vitalis et salutaris; nat II 41.

corporeo, verkörpern: quandoquidem (mundus) est undique corporatus; Tim 5.

corpus, Körper, Leib, Leichnam, Person, Schriftwerk, Gesamtwerk, Gesamtheit, Ganzes: I. absoluta: 1. quia corpora nostra terreno principiorum genere confecta ardore animi concalescunt; Tusc I 42. cum unum corpus debeat esse defensionis; Bru 208. non corpus esse in deo, sed quasi corpus; nat I 68. utros eius (Philisti) habueris libros (duo

enim sunt corpora) an utrosque, nescio; Q fr II 11, 4. eam naturam esse quattuor omnia gignentium corporum, ut . . .; Tusc I 40. exercendum corpus et ita adficiendum est, ut oboedire consilio rationique possit in exsequendis negotiis et in labore tolerando; of I 79. — 2. nec ea species corpus est, sed quasi corpus; nat I 49. omnium, quae sint, naturam esse corpora et inane; nat II 82.

II. *nach Verben*: 1. adificio: f. I, 1. oboedit. et vires et corpus amisi; ep VII 26, 2. commiscendorum corporum mirae libidines; nat II 128. a principio coniurationis usque ad reditum nostrum videtur mihi modicum quoddam corpus confici posse; ep V 12, 4. f. I, 1. concalescunt. animo et corpore consumpto; Tusc I 90. tumulus, qui corpus eius contexerat; Arch 24. mortali corpore cremato; div I 47. cur corporis curandi tuendique causa || [causa] || quaesita sit ars; Tusc III 1. corpus caeli aspectabile effectum est; Tim 27. exerceo: f. I, 1. oboedit. atomos quas (Democritus) appellat, id est corpora individua propter soliditatem, censet ita ferri, ut . . .; fin I 17. magorum mos est non humare corpora suorum, nisi a feris sint ante laniata; Tusc I 108. ille corpus suum periculo obicit; Deiot 14. (appetit), a quibus non modo animi perturbantur, sed etiam corpora; of I 102. tueor: f. curo. eius magistratus corpus legibus vallatum esse voluerunt; Tul 49. corpus hominis mortui vidit; of III 38. — 2. nisi (sommus) requietem corporibus et medicinam quandam laboris adferret; fin V 54. inde corpori omne tempus datur; ep IX 20, 3. ut animus corpori dicitur imperare; rep III 37. omnia deponere, corpori servi; ep XVI 4, 4. quae (ossa) subiecta corpori mirabiles commissuras habent; nat II 139. — 3. cum (animus) omnino corpore excesserit; div I 63. (Trebatius) nondum satis firmo corpore cum esset; ep XI 27, 1. qualis animus sit vacans corpore; Tusc I 50. — 4. cum a corpore animus abstractus divino instinctu concitatur; div I 66. nomen ipsum crucis absit a corpore civium Romanorum; Rabir 16. ut (principium) cohaerens cum omni corpore membrum esse videatur; de or II 325. cum constemus ex animo et corpore; Tusc III 1. sanguis per venas in omne corpus diffunditur; nat II 138. a corporibus solidis et a certis figuris (Democritus) vult fluere imagines; div II 137. cum (animus) erit inclusus in corpore; rep VI 29. ipsi animi magni refert quali in corpore locati sint; Tusc I 80. ut omnem semper vim a corpore, a capite, a vita sua propulsarent; Milo 30. ad corpus omnia referre sapientem; Tusc III 51. Cn. Pompeio de corpore rei publicae tuorum scelerum tela revellente; Piso 25. fontem omnium bonorum in corpore esse; Ac II 140. cum solis ignis similis eorum ignium sit, qui sunt in corporibus animantium; nat II 41.

III. *nach Adverb*: cum corporibus simul animos interire; Lael 13.

IV. *nach Substantiven*: 1. tantos a cervos corporum exstructos quis umquam in foro vidit? Sest 77. est etiam actio quaedam corporis; fin V 35. (animus) omni admixtione corporis liberatus; Cato 80. qui multum in bonis aut malis corporis ponerent; fin V 75. illi corporis commodis compleri vitam beatam putant; fin III 43. illam funditus eiciamus individuorum corporum levium et rotundorum || rut. || concursione fortuitam; Tusc I 42. idem illud efficit per alieni corporis mortem atque cruciatum; Cluent 32. victus cultusque corporis ad valetudinem referatur; of I 106. quibusdam convenis et feris barbaris corporis custodiam (Dionysius) committebat; Tusc V 58. Crotoniatae multum omnibus corporum viribus et dignitatibus antisteterunt || antestiterunt, al. ||; inv II 2. facile dolorem corporis patiebatur; Ver V 112. color (tuendus est) exercitationibus corporis; of I 130. corporis nostri

partes totaque figura et forma et statura quam apta ad naturam sit, apparet; fin V 35. qui poterit corporis firmitate confidere? Tusc V 40. forma: f. figura. oculi in corporum etiam motione atque gestu multa cernunt subtilius; nat II 145. animi vires corporis infirmitas non retardavit; Phil VII 12. is (animus) cum languore corporis nec membris uti nec sensibus potest; div II 128. mala: f. bona. dum morbis corporum comparatur morborum animi similitudo; Tusc IV 23. mors: f. cruciatus. motio: f. gestus. quoniam decorum in corporis denique motu et statu cernitur; of I 126. natura: f. I, 1. gignunt. valetudo sustentatur notitia sui corporis et observatione; of II 86. aptas et integras omnes partes corporis habere; fin III 17. f. figura. ut venustas et pulchritudo corporis secerni non potest a valetudine, sic . . .; of I 95. statura: figura. status: f. motus. nemo illum ex trunco corporis spectabat; Q Rosc 28. venustas: f. pulchritudo. victus: f. cultus. corporis (est virtus) valetudo, dignitas, vires, velocitas; inv II 177. vires: f. dignitas. nullam capitaliorem pestem quam voluptatem corporis hominibus dicebat (Archytas) a natura datam; Cato 39. — 2. proprie, ut aegrotatio in corpore, sic aegritudo in animo nomen habet non seiunctum a dolore; Tusc III 23. istuc nihil dolere non sine magna mercede contingit immanitatis in animo, stuporis in corpore; Tusc III 12.

V. *Umfand*: 1. quae (vulnera Miltiades) corpore adverso in clarissima victoria accepisset; rep I 5. qui asperis et levibus et hamatis uncinatisque corporibus concreta haec esse dicat interiecto inani; Ac II 121. qui se totos et animis et corporibus in salutem rei publicae contulerunt; Phil XII 7. amicus noster deformatus corpore, fractus animo; A II 21, 3. quot ego tuas petitiones parva quadam declinatione et, ut aiunt, corpore effugi! Catil I 15. constituamus aliquem magnis, multis, perpetuis fruentem et animo et corpore voluptatibus; fin I 40. cum (di) voluptates corpore percipere non possint; fin II 115. cum me animo, corpore, copiis prosecutus esses; Planc 73. qui toto corpore opprimi possit doloribus acerrimis; Tusc V 26. — 2. quae in corpore excellent; fin IV 20. in fragili corpore odiosa omnis offensio est; Cato 65. sine corpore animo vigente divina vita est; leg fr 1.

corpusculum, Körperchen: I. an (veritas est) in individuis corpusculis tam praeclara opera fingentibus? nat I 67. — II. quid est magnum de corpusculorum (ita enim appellat atomos) concursione fortuita loqui; Ac I 6.

correctio, Verbesserung, Berichtigung, Zurechtweisung: I. haec videlicet est correctio philosophiae veteris et emendatio; fin IV 21. correctio vel ante vel post quam dixeris vel cum aliquid a te ipso reicias; de or III 203. alia correctio; de or III 207. — II. 1. quod contra oportebat, delicto dolere, correctione gaudere; Lael 90. — 2. sine ulla correctione rei publicae; A II 15, 2. ¶

corrector, Verbesserer: o praeclarum correctorem atque emendatorem nostrae civitatis! Balb 20. ¶

correpto, hineinfrieden: I. occulte in aliquam onerariam correspondum; A X 12, 2. — II. in dumeta correptis; nat I 68.

corrugia, Schughriemen: nobis abruptio corrugiae et sternumenta erunt observanda; div II 84.

corrigo, bessern, verbessern, berichtigen, zurechtweisen: accusatione tua correctus ab errato recedet; inv I 84. vitam nostram, consilia, voluntates, non verba corrigi; fin IV 52. Castricianum mendum nos corrigemus; A II 7, 5. ut eam (orationem) ne ambitiose || sine ambitione || corrigerem, antequam (Brutus) ederet; A XV 1, a, 2. nondum rogatione correctae; A III 2. verba, al.: f. consilia.

corripio, ergreifen, zusammenraffen: hominem corripui iussit; Ver III 57. ut apertus in corripendis pecuniis fuit; Ver pr 5.

corroboro, stärken, pass. erstarfen: ut (M. Terentius) se corroboravit; ep XIII 10, 2. corroboratis iam confirmatisque et ingeniis et aetatibus; Lael 74. corroborari impudentiam (nolui); de or III 93. ingenia; f. aetates. illud malum ita corroborabatur cotidie, ut . . .; ep XII 1, 1. cuius civitatis virtus non solum natura corroborata, verum etiam disciplina putatur; Flac 63.

corrodo, zernagen: mures scuta an cribra corroserint; div II 59.

corrogo, zusammenbitten: ipse suos necessarios ab atris Liciniis corrogat; Quinct 25.

corrumpo, verderben, zerrütten, verführen, fälschen, bestechen: ut conclusa aqua facile corrumpitur; nat II 20. decretum; f. iudicium. imbrum frumentum corrumpi in area patiebatur; Ver III 36. genus hominum malo cultu pravisque opinionibus esse corruptum; part or 91. suum comitem iuris, decreti, iudicii corrumpendi causa pecuniam accepisse; Ver II 57. Epicratem litteras publicas corrupisse; Ver II 60. vel corrumpere mores civitatis vel corrigere; leg III 32. corrupti mores depravatique sunt admiratione divitiarum; of II 71. falsum etiam de corruptis navibus; A IX 9, 2. quod pecunia corrumpere pudentem || prudentem || nemo potest, dicendo potest; rep V 11. totam rem istam esse corruptam; ep I 2, 3. largitione corrupta suffragia; leg III 39. illa tormenta corrumpit spes; Sulla 78.

corruo, stürzen, einstürzen, zu Grunde gehen, durchfallen: si uno meo fato et tu et omnes mei corruistis; Q fr I 4, 1. paene ille timore, ego risu corruui; Q fr II 8, 2. ii mihi nec tamquam inexercitati histriones in extremo actu corruisse (videntur); Cato 64. qua (plaga) Lacedaemoniorum opes corruerunt; of I 84. tabernae mihi duae corruerunt; A XIV 9, 1.

corrupte, verfehrt: de quibus (voluptate, dolore) neque depravate indicant neque corrupte; fin I 71.

corruptela, Verderbnis, Verführung, Bestechung: I. praevaricationem esse omnem iudicii corruptelam ab reo; part or 124. est maritimis urbibus etiam quaedam corruptela ac demutatio morum; rep II 7. — II. stupra dico et corruptelas et adulteria; Tusc IV 75. — III. in mulierum corruptelis; Ver II 134.

corruptio, Verfehrtheit, Zerrüttung: I. morbum appellant totius corporis corruptionem; Tusc IV 28 (29). — II. ut corruptione opinionum morbus efficiatur; Tusc IV 29.

corruptor, Verderber, Verführer, Bestecher: I. cuius tribus venditorem et corruptorem et sequestrem Plancium fuisse; Planc 38. — II. corruptorem, adulterum (adduxeris); Ver III 4.

corruptrix, Verführerin: tam corruptrice provincia; Q fr I 1, 19.

cortex, Rinde: obducuntur libro aut cortice trunci; nat II 120.

coruscus, zuckend: »vim coruscam fulminis«; Tusc II 21.

corvus, Rabe: I. quid (habet) augur, cur a dextra corvus, a sinistra cornix faciat ratum? div I 85. — II. nondum dico, quam haec signa nulla sint, fissum iecoris, corvi cantus; div II 16.

corycus, Fehcherfandfack: corycus laterum et vocis meae, Bestia; Phil XIII 26.

coryphaeus, Stimmführer, Oberhaupt: quem (Zenonem) Philo noster coryphaeum appellare Epicureorum solebat; nat I 59.

cos, Stein, Klippe, Weisstein: 1. cotem novacula esse discissam; div I 32. — 2. ex quibus quoniam

tamquam ex scrupulis cotibus enavigavit oratio; Tusc IV 33.

cosmoe, Ordner: in Creta decem, qui cosmoe vocantur, contra vim regiam constituti (sunt); rep II 58.

cothurnus, Schuh, Stiefel: I. si cothurni laus illa esset, ad pedem apte convenire; fin III 46. — II. qui (Tuditanus) cum palla et cothurnis nummos populo spargere solebat; Phil III 16.

cotidiano, täglich: ut cotidiano in forum mille hominum descenderent; rep VI 2.

cotidianus, täglich, alltäglich, gewöhnlich: hoc est eius (Domitii) cotidianum, se ne tribunum militum quidem facere; Q fr II 13, 3. ad cotidianam caedem, incendia, rapinas se contulit; Sest 88. summa incunditas e cotidiano cultu atque victu; Tusc V 72. ex meis curis laboribusque cotidianis; Muren 55. incendia; f. caedes. non Cn. Dolabella C. Volcatium communi et cotidiano iure privasset; fr A VII 36. labores; f. curae, rapinae; f. caedes. apud quos, nisi quod versiculi sunt, nihil est aliud cotidiani dissimile sermonis; orat 67. ut cotidianis sumptibus copiae suppetant; Tusc V 89. victus; f. cultus. quam personam iam e cotidiana vita cognostis || cognoscitis ||; Caecin 14.

cotidie, täglich: qui (Solon) se cotidie aliquid addiscentem dicit senem fieri; Cato 26. magister hic Samnitium summa iam senectute est et cotidie commentatur; de or III 86. qui periculum fortunae cotidie facit; Phil V 14. cum tantas res gessisset gereretque cotidie; Piso 81. quae (mors) propter incertos casus cotidie imminet; Tusc I 91. cotidie aliquid legitur aut scribitur; ep IX 26, 4. cum cotidie magis magisque perdit homines tectis ac templis urbis minarentur; Phil I 5. scribo; f. lego. cum mihi summa et cotidie maiora praemia in re publica fore putabas; dom 113.

crapula, Raufsch: edormi crapulam et exhalare; Phil II 30.

cras, morgen: cras agamus haec; Tusc I 119. Lentulus Spinther hodie apud me. cras mane vadit; A XIV 11, 2. cras ergo ad clepsydrum; Tusc II 67.

crassitudo, Dicke: I. extremitatem et quasi libramentum (esse), in quo nulla omnino crassitudo sit; Ac II 116. — II. propter aeris crassitudinem; div I 93.

crassus, dick, dicht, fett: quam (terram) crassissimus circumfundat aer; nat II 17. si iam te crassi agri delectabant; Flac 71. qui utantur crasso caelo atque concreto; nat II 42. ista crassis circumfusa tenebris; Ac II 122.

crastinum, morgende Tag: nisi forte in crastinum differre mavultis; de or II 367.

cratera, creterra, Gefäß, Mischstempel: I. quid delectationis habent in „Equo Troiano“ creterarum tria milia? ep VII 1, 2. — II. quod crateras ex aere pulcherrimas abstulit; Ver IV 131.

creatio, Wahl: »creatio magistratum, iudicia populi optumatis nota, plebi libera sunt«; leg III 10.

creator, Schöpfer, Erzeuger: »portenta deum dedit creator«; div II 64. princeps ille creator huius urbis, Romulus, docuit . . .; Balb 31.

creber, häufig, sich oft wiederholend, zahlreich, reich: qui (Thucydides) ita creber est rerum frequentia, ut . . .; de or II 56. (Philippus) satis creber in reperiendis sententiis; Bru 173. neque sententiis crebriorem (alium dixerim); Bru 264. utraeque (venae, arteriae) crebrae multaeque toto corpore intextae; nat II 138. hanc similitudinem qui imitatione adsequi volet, exercitationibus crebris persequatur; de or II 96. quam creberrimis litteris faciam, ut . . .; ep III 5, 4. quae (peccata) magis crebra et iam prope cotidiana sunt; Sex Rosc 62. per hos dies creberrimum fuisse sermonem . . .; Phil XIV 14. venae; f. arteriae.

crebritas, Häufigkeit, Fülle: I. tanta erat crebritas litterarum; A XIII 18. concinnitas illa crebritasque sententiarum pristina manebat; Bru 327. — II. ut longi temporis usuram et crebritate et magnitudine officiorum meorum sarciam; ep III 1, 1.

crebro, häufig, oft: quae (somnia) creberrime commemorantur a Stoicis; div I 56. quod (Etrusci) religione imbuti studiosius et crebrius hostias immolabant; div I 93. tu ad me velim litteras crebrius mittas; ep V 6, 3. cum crebro Catulum, saepe me, saepissime rem publicam nominabat; Cael 59. ut intuens alium crebro ad se ipsum revertatur; de or II 211.

credibilis, glaublich: credibile est, quod sine ullo teste auditoris opinione firmatur; inv I 48. id quod pro credibili sumptum erit, id infirmabitur, si . . .; inv I 80. non est credibilis tantus in illo furor, ut . . .; Marcel 21.

credibiliter, glaublich: quam non credibiliter (confingitis)! Deiot 17.

creditor, Gläubiger: I. nonne ultro Fufidium creditorem debitoribus suis addixisti? Piso 86. — II. nec tabulae creditoris proferuntur; Flac 20. — III. res agitur per eosdem creditores; ep I 1, 1.

credo, glauben, für wahr halten, vertrauen, anvertrauen, heißen: I. 1. a. cum imperiti facile a d credendum impellerentur; rep II 18. ut iudici libera potestas ad credendum (daretur); Ver II 178. — b. non temere creditur; Sex Rosc 62. — 2. at, credo, Sthenius hoc sibi amplum putavit; Ver II 107. „emi, pecuniam solvi.“ credo; Ver IV 43. amoenitas eum, credo, locorum retinet; prov 29. reddasne depositum? non credo; of III 95. — II. 1. haec est una via, mihi credite, laudis; Sest 137. urbem philosophiae, mihi crede, proditis, dum castella defenditis; div II 37. eram totus, crede mihi, tecum; A V 10, 1. ille (sapiens) longe aberit ut argumentis credat philosophorum; Ac II 117. nihil neque crimini tuo neque testimonio credendum esse fateare; Cael 35. quibus (eventis) mihi liceat non credere; div II 27. nemo unquam sapiens proditori credendum putavit; Ver I 38. fortunatorum promissis saucios et miseros credere non oportere; Muren 50. quodsi eius modi visis credendum non est, cur somniis credatur, nescio; div II 120. testimonio: j. crimini. curate, ut nostris testibus plus quam alienigenis credidisse videamini; Font 49. visis: j. somniis. — 2. nunc denique incipiunt credere fuisse homines Romanos hac quondam continentia; imp Pomp 41. Iunonem a invando credo nominatam; nat II 66. fingeat Carneades saxo diffisso caput exstitisse Panisci; credo, aliquam non dissimilem figuram; div I 23. — III. victori sese crediderunt; ep IV 7, 3. j. facinus. quo hoc firmius crederemus; Tusc V 20. vgl. II, 1. crimini. testibus. ut omnium civium bona, fortunae, domicilia vestrae sapientiae, fidei, potestati commissa creditaque esse videantur; dom I. cui tantum facinus, cui se, cui salutem suam credidit? Cael 57. fortunae: j. bona. altera (opinio) in Sardinia magis etiam credita; Scaur 10. qui maximam regi pecuniam credidit; Rab Post 38. salutem: j. facinus. (testimonium) non crederetur; Sex Rosc 103. — IV, 1. ut id de Romulo Proculo Iulio, homini agresti, crederetur; rep II 20. — 2. (Regulus) sibi honestum et sentire illa et pati credidit; of III 110. quae quondam credebantur apud inferos portenta; nat II 5.

credulus, leichtgläubig: in hoc me libenter praebeo credulum; A XV 16. ubi discerni (possit) stultus auditor et credulus ab religioso iudice; Font 23. persona improvidorum et credulorum senum; Lael 100.

cremo, verbrennen: (Sulla) primus e patriciis Corneliis igni voluit cremari; leg II 57. ubi crematum est corpus; leg II 57.

creo, schaffen, erschaffen, hervorrufen, erzeugen, erwählen: I. 1. artis maxime proprium esse creare et gignere; nat II 57. — 2. quoniam patria est antiquior parens quam is, qui creavit; rep I fr 2. — II. vitio creatos consules esse; nat II 11. si (decemviri) optima lege a populo essent creati; agr II 29. non numquam etiam errorem creat similitudo; div II 55. si magistratus patricii creati non sint; dom 38. odium creatur; de or II 208. si mihi periculum crearetur ab eo, quem ipse armasset; A II 22, 2. — III. natura fingit homines et creat imitatores et narratores facetos; de or II 219. cunctis populi suffragiis rex est creatus L. Tarquinius; rep II 35.

crepida, Sandale: L. Scipionis cum crepidis in Capitolio statuum videtis; Rab Post 27.

crepidatus, mit Sandalen befeidet: profugisse noctu crepidatum imperatorem; Piso 93.

crepido, Stai: piraticus myoparo usque ad omnes crepidines urbis accessit; Ver V 97.

crepitus, Schall, Klappen, Blähsung: ut terrorem dentium crepitus consequatur; Tusc IV 19. illi (Stoici) etiam crepitus aiunt aequae liberos ac ructus esse oportere; ep IV 22, 5. pedum crepitus; Top 52.

crepundia, Klapper: quoniam totum me non naevo aliquo aut crepundiis, sed corpore omni videris velle cognoscere; Bru 313.

creresco, wachsen, steigen, zunehmen: I. (lunae) forma mutatur tum crescendo, tum defectibus in initia recurrendo; nat II 50. — II. accusarem alios potius, ex quibus possem crescere; Sex Rosc 83. cum hostium opes animique crevissent; imp Pomp 45. conchyliis omnibus contingere, ut cum luna pariter crescant pariterque decrescant; div II 33. quod ex his studiis haec quoque crescit oratio et facultas; Arch 13. cum lacus Albanus praeter modum crevisset; div I 100. medici ex quibusdam rebus et advenientes et crescentes morbos intellegunt; div II 142. crescebat in eos odium; har resp 46. opes: j. animi. oratio: j. facultas. quamquam negant nec virtutes nec vitia crescere; fin III 48.

creta, Kreide, Siegelerde: haec laudatio obsignata erat creta illa Asiatica, qua utuntur omnes non modo in publicis, sed etiam in privatis litteris; Flac 37.

cretatus, mit Kreide bestrichen: mihi caligae eius (Epicratis) et fasciae creatae non placebant; A II 3, 1.

creterra j. cratera.

creticus, kreidiger Vers: creticus, qui est e longa et brevi et longa; orat 215.

cretio, Übernahme der Erbschaft: Galeonis hereditatem crevi. puto enim cretionem simplicem fuisse, quoniam ad me nulla missa est; A XI 12, 4. ut in cretionibus scribi solet, QUIBUS SCIAM POTEROQUE; de or I 101.

cretula, Siegelerde: cum epistula Agrigento adlata esset, casu signum iste animadvertit in cretula; Ver IV 58.

cribrum, Sieb: mures scuta an cribra corrosierint; div II 59.

crimen, Vorwurf, Beschuldigung, Anklage, Klagepunkt, Schuld, Verbrechen: I. 1. hoc non esse, ut solemus interdum in defensionibus dicere, crimen domesticum ac vernaculum; Ver III 141. volo esse totum mihi crimen hoc integrum; Ver V 79. quo maius crimen sit id, quod ostendatur esse falsum; Font 20. quod est istud crimen senectutis, cum id ei videatis cum adulescentia esse commune? Cato 67. in eo culpa et crimen haerebit; Ver III 106. quae in ipsum valebant crimina; Ver I 41. — 2. omnia sunt alia non crimina, sed maledicta; Cael 30. — II, 1. ut ne cui innocentis maeror tuus falsum crimen adferret; Cluent 168. susciperem hoc crimen, agnoscerem, confiterer; Rabir 18. de quo vos

homine ne ab inimicis quidem ullum fictum probrosum non modo crimen, sed ne maledictum quidem audistis; Font 37. in quam id crimen ab reo conferatur; inv II 82. confiteor: f. agnosco. quam acute collecta crimina! Deiot 33. qui hoc navale crimen conetur defendere; Ver V 131. depellendi criminis causa; Cael 31. ego crimen oportet diluam; Sex Rose 36. videmur avaritiae crimen effugere? Flac 89. ut in testibus interrogandis omnia crimina proponerem et explicarem; Ver I 29. utrum hoc tantum crimen praetermittes an obicies? div Caec 31. propono: f. explico. in hoc crimine propulsando; Sulla 12. libenter hoc iam crimen de statutis relinquam; Ver II 151. suscipio: f. agnosco. in quem crimen transferetur; inv II 79. — 2. nihil neque crimini tuo neque testimonio credendum esse fateare; Cael 35. quod crimini dabitur; inv II 74. cum respondero criminibus; Plane 4. non id erit eius vitrico fraudi aut crimini; Muren 73. — 3. sceleris crimine, furoris, paricidii liceat Cn. Pompeio mortuo carere; Ligar 18. qui antea Sopatrum eodem illo crimine liberarant; Ver II 71. — 4. ad hoc crimen accedam; Scaur 22. cognoscite nunc de crimine vinario; Font 19. non desino incurrere in crimen hominis nimium grati; Plane 91. ne ipse esset in crimine; Ver IV 100. avaritiam in crimine et in iudicium voco; Ver III 217. — III. quod certissimis criminibus fretus ad accusandum descenderit; Cluent 10. — IV. quae certissima sunt huius criminis argumenta; Ver V 79. totius huius ab illa est adornata comparatio criminis; Cluent 191. in hac intentio est criminis: „occidisti“. depulso: „non occidi“; inv II 15. nullum est fundamentum horum criminum, nulla sedes; Cael 30. intentio: f. depulsio. eorum criminum nos patronos adhiberi, quorum testes esse possemus; Sulla 13. relatio criminis est, cum reus id, quod arguitur, confessus alterius se inductum peccato iure fecisse demonstrat; inv II 78. remotio criminis est, cum eius intentio facti, quod ab adversario infertur, in alium aut in aliud demovetur; inv II 86. sedes: f. fundamentum. testes: f. patroni. quoniam criminum vim subterfugere nullo modo poterat; Ver pr 8. — V. 1. accusatus est criminibus gravissimis; Cluent 59. qui (Marius) optimum civem in invidiam falso crimine adduxerit; of III 79. nec ipse alterum iterum ambitus crimine arcesseret; Cael 16. Scaevola condemnatus est aliis criminibus; Cluent 116. tam nefariis criminibus convictus; Ver I 1. quibus criminibus Oppianicus damnatus sit; Cluent 19. quae (avaritia) criminibus infinitis implicata est; Piso 86. est reus uterque eodem crimine; Vatin 41. reus est maximis plurimisque criminibus in iudicium vocatus; Ver II 142. — 2. non iudicis solum severitatem in hoc crimine suscipere debes; Ver IV 69. quem absentem sine crimine et sine teste damnasti? Ver II 110.

criminatio. Beschuldigung, Verdächtigung: I. 1. quod accusator quoque saepe ex remotione criminationem conficit; inv II 93. Erucii criminatio tota dissoluta est; Q Rose 82. illa acerrima accusator criminatio levabitur; inv II 84. — 2. quae valeant contra falsam criminationem; de or II 221. — II. decimus locus est, per quem omnia cum unius cuiusque indignatione et criminatione conligimus; inv I 104. subita ex criminatione facere iudicium; inv II 36.

criminator, beschuldigen, verdächtigen, verleumden: I. 1. libet tibi nescio quid etiam de illa tribu criminari; Plane 38. — 2. criminabatur (M. Pomponius) etiam, quod (L. Manlius) Titum filium ab hominibus relegasset; of III 112. — 3. C. Marius Q. Metellum apud populum Romanum criminatus est bellum illud ducere; of III 79. — II. a l q d: f. I. 1. quibus (contionibus) cotidie meam potentiam invidiose criminabatur; Milo 12.

criminoſe, geſchäftig: qui suspiciosius aut criminosius diceret, audivisse me neminem; Bru 131. quod possit crimose ac suspiciose dicere; Sex Rose 55.

criminosus, vorwurfsvoll, geſchäftig: Cn. Pomponius acer, acerbus, criminosus; Bru 221. in hunc id criminosum esse debere; Sulla 36. si ingeniis hominum criminosorum sit exposita vita innocentium; part or 44. officiosam amicitiam nomine iniquas criminoso; Plane 46.

crinis, Haar: haec civitas mulieri in crines (praebat); Ver III 76.

criticus, Kunſtrichter: ego tamquam criticus antiquus iudicaturus sum, utrum (versiculi) sint τοῦ ποιητοῦ an παρεμβεβλημένοι; ep IX 10, 1.

crocodilus, Krokodil: I. crocodilos dicant, cum in terra partum ediderint, obruere ova, deinde discedere; nat II 129. — II. prius, quam (Aegyptii) crocodilum violent; Tusc V 78.

crocota, Frauenfleid: P. Clodius a crocota est factus repente popularis; har resp 44.

crocus, Safran: magis laudari, quod terram quam quod crocum olere || sapere || videatur; de or III 99.

cruciamentum, Marter: nec vero graviora sunt carnificum cruciamenta quam interdum tormenta morborum; Phil XI 8.

cruciatus, Qual, Marter: I. 1. omnibus cruciatum, tormenta denuntiat; Phil XIV 8. ut omnes dolores cruciatusque perferrem; Catil IV 1. qui (princeps) retinendi officii causa cruciatum subierit voluntarium; of III 105. — 2. qui vel ipse sese in cruciatum dari cuperet; Sex Rose 119. — II. 1. cum cives Romanos morte, cruciatu, cruce adfecerit; Ver I 9. angore conscientiae fraudisque cruciatu (eos agitant furiae); leg I 40. quo cruciatu animi (Caesarem putamus) vitam acturum fuisse? div II 23. confectus iam cruciatu maximorum dolorum; A XI 11, 1. summo cruciatu supplicioque Q. Varius perit; nat III 81. — 2. ille in dolore cruciatuque moriens; Ver V 169.

crucio, quäfen, martern: I. dolor (est) aegritudo crucians; Tusc IV 18. — II. cum (M. Regulus) vigiliis et fame cruciaretur; fin II 65. quodsi exspectando et desiderando pendemus animis || animi ||, cruciamur, angimur; Tusc I 96. sin illa te res cruciat; ep V 16, 4. officii me deliberatio cruciat cruciavitque adhuc; A VIII 15, 2. non animus ipse (Reguli cruciabatur a Poenis); par 16. ne diu crucietur (filius, quid dabis)? Ver V 118.

crudelis, grausam, unbarmherzig, geſühllos: ipsum (Caesarem) non voluntate aut natura non esse crudelem, sed quod popularem putaret esse clementiam; A X 4, 8. nemo erit tam crudeli animo; Plane 102. bellum crudele et exitiosum suscipi a Pompeio; A IX 6, 7. crudelissima in foro caede facta; Milo 38. in oppida militum crudelis et misera deductio; Phil II 62. latronis feremus taeterrimum crudelissimumque dominatum? Phil III 29. se ad crudelissimum hostem proficisci; of III 100. ut iis omnibus mortem acerbam crudelemque proponeret; Ver V 152. quod in tam crudelem necessitatem incidissemus; Tusc III 60. quod fuit ullorum unquam barbarorum tam crudele (odium) in hostem? Plane 71. o rem auditu crudelem! Plane 99. taurus, quem crudelissimus omnium tyrannorum Phalaris habuisse dicitur; Ver IV 73. quam crudelis esset futura victoria; ep IV 14, 2.

crudelitas, Grausamkeit, Umbarmherzigkeit, Härte: I. quas res crudelitas in suppliciis efficere potuisset; div Caec 3. est hominum naturae maxime inimica crudelitas; of III 46. cum exstitisset in cives tanta crudelitas; of II 27. — II. 1. quam (crudelitatem) in ipsum me ac meos adhibuistis; dom 60. ut suam insatiabilem crudelitatem exeruerit etiam in mortuo; Phil XI 8. quorum crude-

non placet;
Suplicat Pis.
14.17

litas nostro sanguine non potest expleri; de or I 225. cum crudelitatem vestram saturare cuperetis; Vatin 6. tibi civilis ferri subeunda fuit crudelitas; de or III 12. — 2. quorum alterum optare illorum crudelitatis est; Deiot 43. — 3. cum eorum omnium crudelitati scelerique cessissem; dom 58. — 4. illam clementiam tantam in crudelitatem esse conversam; Ver V 115. — III. hora nulla vacua a furto, scelere, crudelitate reperitur; Ver I 34. — IV. ut falsam a nobis crudelitatis famam repellamus; Sulla 93. qui (Sulla) trium pestiferorum vitiorum, luxuriae, avaritiae, crudelitatis, magister fuit; fin III 75. qui nullum vestigium crudelitatis regiae retinuerunt; Rabir 10. — V. procedit iste inflammatus crudelitate; Ver V 106. crudelitate mixtas libidines videtis immanes; Scaur 13. cuius taeterrima crudelitate omnis barbaria superata est; Phil XI 6.

crudeliter, grausam, unbarmherzig, schonungslos: quod gravius aut crudelius facere posses; Quinct 48. crudeliter et regi factum esse dicerent; Catil I 30. crudeliter otiosis minabantur; ep IX 6, 3. ante, quam me foedissime crudelissimeque vexarint; prov 3. ne quid temere, ne quid crudeliter; of I 82.

cruditas, Überladung des Magens, verdorbener Magen: I. aucupio, venatione vitantes cruditatem; fin II 23. — II. cruditate (Sullam mortuum) dicebant; ep XV 17, 1. satius est hic cruditate quam istic fame; ep IX 18, 4.

crudus, mit verdorbenem Magen, unreif: Roscius crudior fuit; de or I 124. quia crudus fuerit; de or I 125. (poma) cruda si sunt; Cato 71.

cruento, mit Blut besprigen, besudeln: haec (sica) istam Appiam nece Papirii cruentavit; Milo 37. ne propter me civium vulneribus res publica cruentaretur; sen 6.

cruentus, blutig, mit Blut besprigt: cruentus sanguine civium Romanorum; Phil IV 4. quod cruentum gladium habuerit; inv II 43. guttis imbrium quasi cruentis; nat II 14. qui monumentum senatus cruentis inustum litteris esse passi sunt; ep I 9, 15. cruentis manibus scelus et facinus prae se ferens; Milo 43. Antonii igitur promissa cruenta; Phil XIII 10.

cruror, Blut, Blutvergießen: I. nisi cruror appareat, vim non esse factam; Caecin 76. — II. ut crurorem inimici quam recentissimum ostenderet; Sex Rosc 19. — III. res familiaris casta a crurore civili; Phil XIII 8.

crus, Bein, Unterschenkel: I. alia (membra) videntur propter eorum usum a natura esse donata, ut manus, crura, pedes; fin III 18. quod in hoc Planco proverbii loco dici solet, perire eum non posse, nisi ei crura fracta essent; Phil XIII 27. — II. cum (ibes) sint aves excelsae, cruribus rigidis; nat I 101.

crusta, Bierat eingelegte Arbeit: quae probarant, iis crustae aut emblemata detrahebantur; Ver IV 52.

crux, Kreuz, Qual, Plage: I. 1. qui in campo Martio crucem ad civium supplicium defigi et constitui iubes; Rabir 11. multas cruces propositas effugere cupiebant; Ver III 70. ut, quam damnatis crucem servis fixeras, hanc indemnatis videlicet civibus Romanis reservares; Ver V 12. — 2. si te et Gabinium cruci suffixos viderem; Piso 42. — 3. cum (Polycrates) ab Oroete in crucem actus est; fin V 92. ab isto civem Romanum sublatum esse in crucem; Ver I 13. — II. nomen ipsum crucis absit a corpore civium Romanorum; Rabir 16. — III. cum cives Romanos morte, cruciati, cruce adfecerit; Ver I 9.

cubicularis, im Schlafgemach: cum (Dionysius) fossam latam cubiculari lecto circumdedisset; Tusc V 59.

cubicularius, Kammerdiener: I. hunc vestri

ianitores, hunc cubicularii diligunt; Ver III 8. — II. nihil per cubicularium; A VI 2, 5.

cubiculum, Zimmer, Schlafgemach: I. subgrande cubiculum et hibernum alterum || altum || valde probavi, quod et ampla erant et loco posita; Q fr III 1, 2. — II, 1. pono, al.: f. L. — 2. domum recipere legatum hostium, in cubiculum admittere; Phil VIII 29. huius in sedibus || aedibus || pro cubiculis stabula sunt; Phil II 69. — III. cum forem cubiculi clauserat (Dionysius); Tusc V 59. — IV. cum in cubiculo recubisses; Deiot 42. in illo cubiculo tuo; ep VII 1, 1.

cubile, Lager, Lagerstatt: I. mihi est cubile terra; Tusc V 90. — II. gallinae avesque reliquae cubilia sibi nidisque construunt; nat II 129. ut omnes mortales istius avaritiae non iam vestigia, sed ipsa cubilia videre possint; Ver II 190.

cubito, schlafen: qui tecum semper pusio cum maiore sorore cubitavit; Cael 36.

cubitus, Elle: 1. biennium praeterit, cum ille Καλλιπιδης adsiduo cursu cubitum nullum processerat || processerit ||; A XIII 12, 3. — 2. columellam tribus cubitis ne altiozem; leg II 66.

cubo, liegen, schlafen, bei Tische liegen: I. ut cubitum discessimus; rep VI 10. — II. quo eorum loco quisque cubisset; de or 353. Cretes, quorum nemo gustavit umquam cubans; Muren 74. in eo conclavi ei (Deiotaro) cubandum fuisset; div II 20. cum (uxor) simul cubaret; inv II 144.

cuias, was für ein Landsmann: cuiatem (Socrates) se esse diceret; Tusc V 108.

cuiquimodi, wie immer beschaffen: cuiquimodi || cuiusmodi || (Graeci) essent; de or III 94. velim omnia, cuiquimodi sunt, scribas; A III 22, 4. legem, cuiquimodi sit; inv II 134. cuiquimodi || cuiusmodi || res esset; ep IV 7, 4.

cuius, wem angehörig, weissen: A. cuium nomen exisset; Ver II 127. ut optima condicione sit is, cuius res, cuium periculum; Ver I 142. — B. ea caedes detur ei (crimini), cuius interfuit, non ei, cuius nihil interfuit; fr A II 11.

culcita, Polster: 1. Silius culcitas non habet; A XIII 50, 5. — 2. conlocemus (hunc) in culcita plumea; Tusc III 46.

culina, Küche: tua (philosophia) quidem in culina, mea molesta || in palaestra || est; ep XV 18, 1.

culleus, Saß: 1. dum culleus || culeus ||, in quem coniectus in profluentem deferretur, compararetur; inv II 149. — 2. conicio in: f. 1. quoniam Smyrnae duos Mysos insuisses in culleum || culeum ||; Q fr I 2, 5.

culmus, Stalm: (viriditas) culmo erecta geniculato; Cato 51.

culpa, Schuld, Verschuldung: I. dico aut omnes extra culpam fuisse aut, si uni attribuenda culpa sit, in eo maximam fuisse, qui . . .; Ver V 134. num ista est nostra culpa? Planc 18. in hoc uno genere omnes inesse culpas istius maximas avaritiae, maiestatis, dementiae, libidinis, crudelitatis; Ver V 42. — II, 1. attribuo: f. I. est. culpam omnem Pompeius in Domitium confert; A VIII 12, 6. cum ab aliis culpam demovebit; inv II 28. quo te liberent aliqua culpa, quam tu vereris, ne a te suscepta videatur; Planc 52. horum malorum omnium culpam fortuna sustinet; ep XV 15, 2. ut omnem culpam in te transferas; A XV 28. — 2. te summam laudem Sex Roscio vitio et culpae dedisse; Sex Rosc 48. — 3. qui culpa careat; inv II 101. libero: f. 1. suscipio. vacare culpa magnum est solacium; ep VII 3, 4. — 4. quod absit a culpa; inv II 101. ad alios ex culpa eximendos; inv II 24. omnes in culpa sunt ac suspicione ponendi; Cluent 127. malo Tironis verecundiam in culpa esse quam in liberalitatem Curii; A VIII 6, 5. sum extra: f. I. est. — III. hunc

adfinem culpae indicatote; Sex Rosc 18. — IV. huius culpae omnis a philosophia petenda correctio est; Tusc V 5. cum a te non liberationem culpae, sed errati veniam impetravissent; Ligar 1. sunt ista non naturae vitia, sed culpae; Tusc III 73. — V, 1. quae (calamitas) non culpa, sed vi maiore quadam acciderit; inv II 102. quae ipsorum (hominum) culpa contracta sunt; Q fr I 1, 2. qui non natura, sed culpa vitiosi esse dicuntur; Tusc IV 81. — 2. ut nullam calamitatem res publica accipere possit sine culpa senatus; Phil VII 20.

culter, Messer; (Dionysius) cultros metuens tonsorios; of II 25.

cultio, Bebauung; qui se agri cultione oblectabant; Cato 56.

cultor, Bebauer, Pfleger, Verehrer: I. sunt alii veritatis cultores, fraudis inimici; of I 109. — II. ut ager ipse cultorem desiderare videretur; Ver III 47. cum videmus hominem quasi deorum cultorem; Tusc I 69.

cultrix, Pflegerin: earum (rerum) augendarum et alendarum quamdam cultricem esse; fin V 39.

cultura, Bebauung, Anbau, Pflege: I. cultura animi philosophia est; Tusc II 13. — II. quibus (rebus) fundi fructus et cultura continetur; Ver III 119. agri cultura deseritur; imp Pomp 15. — III. sicut in vitibus nova sarmenta cultura excitantur; de or II 88.

cultus, Anbau, Pflege, Ausbildung, Verschönerung, Lebensweise, Verehrung: I. animi cultus ille erat ei quasi quidam humanitatis cibus; fin V 54. nobis, quocumque in loco simus, eundem cultum, eundem victum esse; ep IX 3, 1. deorum cultus existunt in dies maiores atque meliores; nat II 5. — II, 1. victus cultusque corporis ad valetudinem referatur; of I 106. pietas, per quam sanguine coniunctis diligens tribuitur cultus; inv II 161. — 2. regiones omni cultu propter vim frigoris aut caloris vacantes; Tusc I 45. — 3. quae vis alia potuit homines a fera agrestique vita ad hunc humanum cultum civilemque deducere? de or I 33. quae (officiorum genera) pertinent ad vitae cultum; of II 1. — III. quod parvo cultu natura contenta sit; Tusc V 97. — IV. summa iucunditas e cotidiano cultu atque victu; Tusc V 72. — V, 1. quae (religio) deorum cultu pio continetur; nat I 117. aratores cultu agrorum defessi; agr II 88. victu atque cultu terminatur pecuniae modus; par 50. — 2. neque fructum edere ex se sine cultu hominum et curatione potuissent; nat II 158.

culus, Hinterer: Sex Clodium, hominem impurum ac non modo facie, sed etiam culo || oculo || tuo dignissimum; Piso 8.

cum, als, wann, so oft als, seit, während, da, weil, obgleich, sowohl, nicht nur: A. **temporal**, **causal**, **concessiv**: I, 1. a. cum ea commutantur fiuntque contraria; of I 31. cum contrarium contrario opponitur; orat 220. cum de dis immortalibus disputatum est; nat I 15. Hercules cum suos configebat sagittis; Ac II 89. cum venerat ad se in Sabinos; rep III 40. ita fere officia reperientur, cum quaeretur, quid deceat; of I 125. nemo me vestrum, cum hinc excessero, consequetur; Tusc I 103. — b. cum domus sit omnium una; div I 131. cum corpus bene constitutum sit; fin II 92. facile indicabat ipsa natura vim suam, cum id recte fieri in altero iudicarent; Lael 24. antea cum certior factus essem; A XV 14, 2. cum mansurus sis in eadem ista liberalitate; ep XIII 41, 2. — 2. **biennium** praeteriit, cum ille *Καλλιπιδης* adsiduo cursu cubitum nullum processerat || processerit ||; A XIII 12, 3. commodum discisseras heri, cum Trebatius venit; A XIII 9, 1. nisi forte cessare nunc videor, cum bella non gero; Cato 18. nuper, cum in contione

donaret eos; Phil XII 19. quadriennio post, cum tribunus militaris depugnavi apud Thermopylas; Cato 32. secutum illud tempus est, cum me coegit . . ; ep XI 27, 4. fuit quoddam tempus, cum homines passim vagabantur; inv I 2. cum minime videbamur, tum maxime philosophabamur; nat I 6. tum etiam, cum has terras incolentes circumfusi erant caligine; Tusc I 45. tum ipsum, cum immolare velis, extorum fieri mutatio potest; div I 118. quem dolum tum teneri putat, cum aliud sit simulatum, aliud actum; nat III 74. iam tum, cum bello sociorum tota Italia arderet; Ver V 8. ut, cum Sthenium damnasset, tum supplicium sumeret; Ver II 91. non modo tunc, cum premetur summis doloribus; Tusc II 16. vixdum epistulam tuam legeram, cum Postumus Curtius venit; A IX 2, a, 3. — II. at cum de dignitate mea ferebatur; Sest 112. cum autem laevam manum amoverat; Ac II 145. nec satis lucebat, cum autem lucebat . . ; A XVI 13 (a), 1. cum enim fidem aliquis laudant; of III 77. etenim, cum esset ita responsum; Catil III 21. cum igitur hic locus nihil habeat dubitationis; of II 17. cum interea ne litteras quidem ullas accepi; ep III 6, 5. itaque, cum hanc eius consuetudinem cognosset; Cluent 33. cum haec maxime scriberem; A II 15, 3. nam cum extensis digitis adversam manum ostenderat; A II 145. ne cum appellasset quidem Autronium; Sulla 38. praesertim cum ii ipsi, qui ea vident, nihil divinent; div II 147. cum praesertim te ita malle arbitrari; ep III 5, 3. cum primo sunt dati iudices; Ver II 55. qui consulatum petierim, cum primum licitum sit; agr II 3. cum quidem ii, qui alia via fugerant, in hostium equitatum inciderunt; div I 123. nec reprehendo, quippe cum ipse istam reprehensionem non fugerim; A X 3, a, 1. quod cum speraret te quoque ita existimare; ep XIII 16, 3. cum repente a te praeclara illa tabula praelata est; Phil II 73. sed cum agellus eum non satis aleret; nat I 72. cum subito mare coepit horrescere; rep I 63. cum tamen abessent aliquot dierum viam; Plane 98. tamen, cum esset Demosthenes, multi oratores fuerunt; orat 6. cum vero paulum processerunt; fin V 55. verum tamen cum illorum actionem causae considero; Caecin 4.

B. **copulativ**: amicitias cum animi ratione tum facilius eloquentia comparatas; inv I 1. cum alia multa tum hoc vel maxime; Flac 94. in quo inest omnis cum subtilitas disserendi, tum veritas iudicandi; Tusc V 68. sollicitum esse te cum de tuis communibusque fortunis, tum maxime de me; A XI 6, 1. — vir cum clarissimus tum vero optimus mihi que amicissimus; sen 25. quam (rem publicam) est domi et militiae cum optime, tum etiam diutissime gesserat; rep II 1. cum facile orari tum semel exorari soles; Deiot 9. hoc cum ceterae gentes sic arbitrantur, tum ipsis Siculis ita persuasum est, ut . . ; Ver IV 106. etenim cum ceteris praemiis digni sunt, tum certe dignissimi sunt, qui civitate ea donentur; Balb 51. cum in augendis opibus, tum multo magis in his ipsis despiciendis; of I 17. mihi cum omnia sunt intolerabilia ad dolorem, tum maxime, quod . . ; A XI 13, 1. cum te semper amavi, tum mei amantissimum cognovi, tum patris tui pluribus beneficiis defensus sum totus vester; ep XV 7.

cum, mit, bei, unter, zu: quod dicitur „cum illis“, „cum“ autem „nobis“ non dicitur, sed „nobiscum“; quia, si ita diceretur, obscenius concurrerent litterae. ex eo est „mecum“ et „tecum“, non „cum te“ et „cum me“, ut esset simile illis „vobiscum“ atque „nobiscum“; orat 154.

I. **nach Verben**: hoc Precianum cum iis rationibus admisceri nolo; A VII 1, 9. ut, inter quos posset excellere, cum iis se pateretur aequari; inv I 3. coram me tecum eadem haec agere saepe conantem; ep V 12, 1. ambigunt agnati cum eo, qui est heres; inv

II 122. omnes se secum libidinum voluptates abstulisse || se omnes secum abst. lib. vol. ||; fin II 106. quoniam nobis cum fortuna belligerandum fuit; Quir 19. Gigantum modo bellare cum dis; Cato 5. iam non cum aliis, sed tecum ipse certa; ep XI 15, 2. cum mecum ipse de immortalitate animorum coepi cogitare; Tusc I 24. haec fides implicata est cum illis pecuniis Asiaticis et cohaeret; imp Pomp 19. qui (Peripatetici) honesta commiserent cum commodis; nat I 16. cum illo re saepe communicata; ep I 7, 4. ut cum patriae caritate constantiae gloriam commutaret; Sest 37. cum meum factum cum tuo comparo; ep III 6, 1. rationes tuas te video compensare cum istis doloribus; fin II 98. quocum mihi amicitiam res publica conciliavit; Deiot 39. idcirco amicitia cum voluptate conecitur; fin I 67. conferte nunc cum illius vita P. Sullae vobis notissimam; Sulla 72. manu cum hoste configere; of I 81. quae (philosophia) confundit vera cum falsis; Ac II 61. ut ego tecum luctari et condredi debeam; Sulla 47. pares vetere proverbio cum garibus facillime congregantur; Cato 7. si aliquem nacti sumus, cuius cum moribus et natura congruamus; Lael 27. quod (ius) cum religione coniunctum est; leg II 47. seiunge te ab iis, cum quibus te temporum vincla coniunxerunt; ep X 6, 2. quibuscum coniurasti; har resp 36. ita se cum multis conligavit; ep IX 17, 2. quicum conloqui libeat; rep I 28. nihil me etiam tecum de tui fratris iniuria conqueri; ep V 2, 6. ut vestrae mentes cum populi Romani voluntatibus consentiant; Muren 1. cum quibus vobis videbitur, consideretis; ep XIV 14, 2. cum hoc consistit; Ver pr 19. lege quoque consociati homines cum dis putandi sumus; leg I 23. senatum cum populo Romano conspirasse; Phil XI 2. cui sciam pactam et constitutam cum Manlio diem; Catil I 24. §. III. necessitudo. constetne oratio aut cum re aut ipsa secum; inv II 45. multis cum multis res rationesque contractae; of I 53. hoc mihi cum Bruto convenit; Tusc V 39. si cum honestate voluptatem tanquam cum homine peccidem copulavissent; of III 119. qui unus cum tot imperatoribus nostris per tot annos de imperio et de gloria decertavit; Sest 142. Flavius cum Fannio de Panurgo decidisse; Q. Rosc 79. quicum deliberarit; Sex Rosc 58. §. statuo. cum (Ajax) depugnaturus esset || est || cum Hectore; Tusc IV 49. quid res cum re differat; inv I 82. cum Pyrrho de imperio dimicabatur; of I 38. ut sibi cum palaestritis aequo iure disceptare liceat; Ver II 38. ut intellegas facta eius (Epicuri) cum dictis discrepare; fin II 96. quae a nobis cum familiaribus nostris in Tusculano erant disputata; Tusc III 6. dissensit cum Mario L. Sulla; har resp 54. cum illo (Epicuro) malo disserere quam tecum; nat I 61. verba ipsa videntur cum sententia scriptoris dissidere; inv I 17. quoniam ille modo cum regno, cum domo, cum coniuge, cum carissimo filio distractus esset tanto scelere? Deiot 15. Herculem diu secum multumque dubitasse, utram (viam) ingredi melius esset; of I 118. quae secum, ut aiunt, vel e naufragio possit efferre; rep I 28. ut ii, qui sunt superiores, exaequare se cum inferioribus debent, sic . . . ; Lael 71. qui nihil tecum de his ipsis rebus expostulem; ep V 2, 9. ea (aequitas) cum secum faciat; part or 127. cum filium tecum haberes; Ver V 109. quod (aegritudinis nomen) cum sapientia esse atque, ut ita dicam, habitare nullo modo possit; Tusc III 83. implico: §. cohaeret. quae (religio) est iuncta cum cognitione naturae; div II 149. quid dulcius quam habere, quicum omnia audeas sic loqui ut tecum? Lael 22. luctor: §. congregior. si qui in itinere secum ipse meditetur; of I 44. ut parentalia cum supplicationibus miscerentur; Phil I 13. quocum (regis filio) esset nupta regis Armeniorum soror; ep XV 3, 1.

quicum pepigerat; of III 92. §. constituo. quibuscum vivi bona nostra partimur; Ver I 113. quae permiscens cum materia (deus); Tim 22. ut utilia cum honestis pugnare videantur; of III 72. quaerere ipse secum coepit; Ver II 17. querar cum Vacerra; ep VII 8, 2. ut saepe soleo mecum recordari; ep XV 15, 1. tu videlicet tecum ipse rides; fin II 76. qui cum accusatoribus sedet; Flac 42. neque cum iis sentimus, qui . . . ; inv I 6. cum tu eam (vim rerum) cum eius scientia atque exercitatione sociaris; de or III 131. sic habuisti statutum cum animo ac deliberatum; Ver III 95. quae (aequitas) cum adversario staret; inv II 142. cum stomacharetur cum C. Metello; de or II 267. si mihi tecum minus esset, quam est cum tuis omnibus; ep XV 10, 2. erant principes (Syracusanorum) mecum; Tusc V 65. §. habito. qui (sonus) acuta cum gravibus temperans; rep VI 18. Tulliam adhuc mecum teneo; ep XIV 15. cum de sua parte Roscius transegit cum Flavio; Q. Rosc 55. Publius tecum tritatus est; A XIV 19, 4. quid exspectamus? an dum in foro nobiscum di immortales versentur? div I 79. cum ipso (Erote) videro; A XIV 18, 2. ut vivat cum suis, primum cum parente; Planc 29. semper ille antea cum uxore, tum sine ea; Milo 55. at quicum ioca seria, ut dicitur? fin II 85.

II. *nach Adjunctiven und Adverbien*: aequa parta cum P. fratre gloria; Muren 31. apte cum genere ipso orationis; de or III 222. quocum (astro) aptus fuerit; Tim 45. quae sunt communia vobis cum antiquis; fin IV 24. cum cetera vita fuisse hoc magis consentaneum; inv II 90. tibi consorti mecum temporum illorum; Milo 102. cum ea (natura) convenienter vivere; Tusc V 82. parem cum ceteris fortunae condicionem subire; rep I 7. quoniam in rem publicam sum pariter cum re publica restitutus; sen 36. orta (ratio) est simul cum mente divina; leg II 10. sociorum salutem una cum imperii vestri dignitate defendere; imp Pomp 14.

III. *nach Substantiven*: immissi cum faucibus multi; Tusc V 65. quid tibi cum Caelio? Cael 33. deinceps sunt cum populo actiones; leg III 42. quicum tibi adfinitas, societas, omnes denique causae et necessitudines veteres intercedebant; Quinct 48. oritur mihi magna de re altercatio cum Velleio; nat I 15. sibi cum eo amicitiam cognationemque esse; Ver II 64. illum cum re publica bellum gerere; ep XI 5, 2. cum fortuna bella restabant; Tusc I 109. adipisci cum honore et fide caritatem; of II 29. quae mihi sit ratio et causa cum Caesare; prov 40. §. adfinitas. est mihi tecum pro aris et focis certamen; nat III 94. qui (Peripatetici) sibi cum oratoribus cognationem esse dicant; Ac II 115. §. amicitia. quae vobis potest cum hoc gladiatore condicionis esse communis? Phil VI 3. cum ceteris praestantibus viris comparatio; de or II 348. si quis congressus fuerit mihi cum Caesare; A XI 12, 3. coniunctio tua cum conlega gratissima accidit; ep XI 15, 1. secutae conloquiones familiarissimae cum Trebonio complexusque; Phil XI 5. hinc cum hostibus clandestina conloquia nasci; Cato 40. cum Metellis erat ei non modo hospitium, verum etiam domesticus usus et consuetudo; Sex Rosc 15. quibus (animis) fuisset minima cum corporibus contagio; Tusc I 72. cum quibus (philosophis) omnis fere nobis disceptatio contentioque est; div II 150. eandem tum fuisse P. et L. Cominiis controversiam cum Staieno; Cluent 100. si ullam esse convenientiam naturae cum extis concesserit; div II 34. disceptatio: §. contentio. haec cum illis (Stoicis) est dissensio; fin V 76. genus rationum mearum dissimilitudinem non nullam habet cum illius administratione provinciae; ep II 13, 2. Lentulum cum Metella certe fecisse divortium; A XIII 7 (1). accessit familiaritas mihi cum Bruto tuo maxima; ep XV 14, 6. fletum cum singultu videre potuisti; Planc 76.

cum sententia senatus inclinaret ad pacem cum Pyrrho foedusque faciendum; Cato 16. cum mihi cum illo (Crasso) magna iam gratia esset; ep I 9, 20. honestas cum aliqua accessione; fin II 35. hospitium: j. consuetudo. cum triginta dierum essent cum hoste indutiae factae; of I 33. erant ei veteres inimicitiae cum duobus Rosciis Amerinis; Sex Rose 17. illud unum directum iter ad laudem cum labore qui probaverunt; Cael 41. homini nihil iuris esse cum bestiis; fin III 67. aegrotationem (appellant) morbum cum imbecillitate; Tusc IV 28 (29). necessitudinem constitutam habui cum domo vestra; ep X 3, 2. j. adfinitas. quod mihi odium cum P. Clodio fuit? prov 24. tecum mihi instituenda oratio est; fin V 86. cum omnibus nobis propositum esse debeat cum dignitate otium; ep I 9, 21. qui de sociis cum hostibus faciat pactiones; prov 12. pax: j. foedus. quem te in ipsa pugna cum acerrimo adversario fore putemus? div Caec 47. ratio: j. causa. erat res ei cum exercitu C. Marii victo; Sest 37. qui (sermo) cum Torquato est habitus; fin III 2. cum hoc genere philosophiae magnam habet orator societatem; fat 3. j. adfinitas. initium quod huic cum matre fuerit simultatis, audistis; Cluent 17. sphaeram esse positam cum cylindro; Tusc V 64. sponsio facta est cum cognitore tuo Apronio de fortunis tuis omnibus; Ver III 137. cum ceteris quae habebat vadimonia, differt; Quinct 23. cum M. Fadio mihi summus usus est; ep IX 25, 2. j. consuetudo.

IV. zum ganzen Satz gehörige Bestimmungen: qui (cygni) cum cantu et voluptate moriantur; Tusc I 73. Segestanis maxima cum cura Diana redditur; Ver IV 74. sumptus effusi cum probo atque dedecore; Sex Rose 68. cum subsidio tibi venire cum fortissimis legionibus, maximo equitatu; Phil XIII 44. magno cum luctu et gemitu totius civitatis, multis cum lacrimis et lamentationibus virorum mulierumque omnium; Ver IV 76. si quisvis unus cum scuto et gladio impetum in me fecisset; Caecin 62. (Diana) in suis antiquis sedibus summa cum gratulatione civium et laetitia reponitur; Ver IV 72. classes cum magna ignominia populi Romani amissae; Ver pr 13. vivere cum intellegentia rerum earum, quae. . .; fin II 34. lacrimis, al.: j. gemitu. laetitia: j. gratulatione. quod poterat domi cum laude meditari; of II 47. legionibus: j. equitatu. pallio: j. tunica. Glaucia cum primis ridiculus; Bru 224. vgl. **cumprime**. probo: j. dedecore. quid ante rem, quid cum re, quid post rem evenerit; Top 51. scuto: j. gladio. me aliquando cum similibus nostri rem publicam defensuros; ep XIV 7, 2. cum telis in hunc faciunt impetum; Milo 29. in hac officina cum tunica pulla sedere solebat et pallio; Ver IV 54. quae (vita) cum virtute degatur; fin IV 30. voluptate: j. cantu.

cumba, Kasten: cumbarum ante oculos multitudine; of III 58.

cumprime, besonders: C. Coponium, cumprime || cum primo, cum primis || hominem prudentem atque doctum; div I 68.

cumulate, reichlich, vollständig: quoniam coepiam cumulatius hoc munus augere; orat 54. cumulate publicanis satis factum; A VI 3, 3. omnia te cumulatissime et liberalissime procuratoribus suis pollicitum esse; ep XIII 42, 1. cumulatissime mihi gratiam rettulerunt; ep XIII 4, 1.

cumulo, aufhäufen, überhäufen, erfüllen, steigern, zur Vollenbung bringen: cumulari me maximo gaudio; ep IX 14, 1. ut ea augeri et cumulari per te velis; ep XIII 41, 2. duplici dedecore cumulatam domum; A XII 5, 1. (pars) totius eloquentiae cumulandae; de or III 91. ad cumulandum gaudium; A IV 1, 2. cumulata erant officia vitae; Tusc I 109. (orator) omni laude cumulatus; de or

I 118. nonne etiam alio incredibili scelere hoc scelus cumulasti? Catil I 14.

cumulus, Haufe, Übermaß, Gipfel: I magnus ad tua pristina erga me studia cumulus accedet; ep XV 12, 2. — II, 1. si ad id addideris cumulum commendationis meae; ep XIII 15, 3. quae (eloquentia) necesse est tamen aliquem cumulum illorum (philosophorum) artibus adferre videatur; de or III 143. — 2. noctes certarum mulierum non nullis iudicibus pro mercedis cumulo fuerunt; A I 16, 5. — III. ita magnum beneficium tuum magno cumulo auxeris; ep XIII 62.

cunabula, Wiege: qui (Roscius) cum esset in cunabulis; div I 79.

cunae, Wiege: Platoni in cunis parvulo dormienti; div I 78.

cunctatio, Zögern, Zurückhaltung: I. bonis viris hanc cunctationem nostram non probari; A IX 1, 3. — II. dicam sine cunctatione, quod sentio; Vatin 15.

cunctor, zögern, zaubern: I. quem (solitus esses) cunctantem et diffidentem excitare; ep VI 1, 5. cunctari illum (Diagoram) diutius in vita; Tusc I 111. — II. non est cunctandum profiteri hunc mundum animal esse; Tim 10.

cunctus, gesamt, sämtlich, alle: A. amicis et prope cunctis civibus; de or I 184. una voce cuncta contio declaravit. . .; Phil XIV 16. adsentiente Italia cunctisque gentibus; Piso 23. cum multitudo ex tota urbe cunctaque Italia convenisset; Sest 26. erat mecum cunctus equester ordo; Planc 87. reditu suo senatum cunctum paene delevit; sen 38. populi cunctis suffragiis se consulem declaratum; Milo 96. cunctam intuens terram; nat II 99. ille cunctam urbem, ille vos omnes salvos esse voluit; Catil III 22. — B. a. ut cuncti ex omni Italia ad me unum defendendum venirent; sen 24. — b. ut (sol) cuncta sua luce lustret et compleat; rep VI 17.

cuneolus, Heiner Keil, Stift: crebris quasi cuneolis inliquefactis; Tim 47.

cuneus, Keil: »hos ille (Muciber) cuneos fabrica crudeli inserens«; Tusc II 23.

cuniculus, unterirdischer Gang, Mine: I. quattuor eius (Cillonis) conservos et discipulos Venafri cuniculus oppresserat; Q fr III 1, 3. — II, 1. si (pater) cuniculos agat ad aerarium; of III 90. — 2. quod in templum per Gallorum cuniculum ascendit; Phil III 20. — III. quae res aperte petebatur, ea nunc occulte cuniculis oppugnatur; agr I 1.

cupa, Fass: panis et vinum a propola atque de cupa; Piso 67.

cupedo, Rästherei: j. **capudo**; rep VI 2.

cupide, begierig, gern, leidenschaftlich, vor-eilig: cuius (Erechthei) etiam filiae cupide mortem expetiverunt pro vita civium; Tusc I 116. hoc tu si cupidinis factum existimas; de or II 14. ut hanc fere (laudem) cupidissime persequantur; Rab Post 2.

cupiditas, Begierde, Sucht, Habgudt, Leidenschaft, Verlangen, Streben, Begehrlichkeit, Geliüste (cupiditatum: j. IV. lenocinia): ea cupiditas agendi aliquid adulescit una cum aetatibus; fin V 55. ut popularis cupiditas a consilio principum dissideret; Sest 103. genus est omnium nimirum libidinum cupiditas: eius autem generis sine dubio pars est avaritia; inv I 32. quae sit omnium mortalium cupiditas, ut acria iudicia fiant, intellegis; Sex Rose 11. animi morbi sunt cupiditates immensae et inanes divitiarum, gloriae, dominationis, libidosarum etiam voluptatum; fin I 59. quo te iam pridem ista tua cupiditas effrenata ac furiosa rapiebat; Catil I 25. in iis pecuniae cupiditas spectat ad opes; of I 25. — 2. o caecam cupiditatem! Sulla 91. — II, 1. quae res pecuniae cupiditatem adferunt; Tusc V

83. meditare, quibus verbis incensam illius cupiditatem comprimas atque restinguas; Piso 59. quae (sententiae) ad explendas cupiditates pertinebunt; part or 96. (sapiens) finitas habet cupiditates; fin I 62. de frangendis cupiditatibus; de or I 86. at, credo, in hisce solis rebus indomitas cupiditates atque effrenatas habebat; Ver I 62. f. finio. incendo; f. comprimo. quas inflammant cupiditates! rep IV 9. ipsa natura profundit adolescentiae cupiditates; Cael 28. restinguo; f. comprimo. cuius cupiditatem nulla unquam turpitudine retardavit; Cluent 199. — 2. huic veri videndi cupiditati adiuncta est appetitio quaedam principatus; of I 13. qui non potest cupiditatibus suis imperare; par 33. ut ne cupiditati quidem ulli servias; Sulla 25. — 3. (philosophia) cupiditatibus liberat; Tusc II 11. cum in hac re tam aperta cupiditate fuerit; Ver II 164. — 4. omnes trahimur et ducimur ad cognitionis et scientiae cupiditatem; of I 18. exarsistis ad libertatis recuperandae cupiditatem; Phil XI 3. cuius (Caesaris) in cupiditatem te auctore incubui; A V 13. 3. ex cupiditatibus odia, discidia, discordiae, seditiones, bella nascuntur; fin I 44. proximo bello si multum de cupiditate Caesar remisisset; Phil XIII 2. traho ad; f. duco ad. — III, 1. quorum cupiditati nimium angustus orbis terrarum esse videatur; agr II 37. — 2. modo (luxuria) sit vacua infinita cupiditate et timore; fin II 40. — IV. duo genera cupiditatum, naturales et inanes, naturalium duo, necessariae et non necessariae; fin II 26. si qui se cupiditatum lenociniis dederunt; Sest 138. nomine decumanos, re vera ministros ac satellites cupiditatum suarum; Ver III 21. moderator cupiditatis pudor; fin II 113. tresne partes (animus) habeat, ut Platonis placuit, rationis, irae, cupiditatis; Ac II 124. satellites; f. ministri. quorum virtuti auctoritatem in testimonio cupiditatis suspicio derogavit; Font 23. — V, 1. vidimus eos ardentem tum cupiditate, tum metu, tum conscientia; leg II 43. non te arbitrator suppellectilis meae cupiditate esse caecatum; dom 60. non gloriae cupiditate efferebantur; agr II 91. si Atheniensium sacra summa cupiditate expeuntur; Ver IV 108. flagrabat tota domus praetoria studio hominum et cupiditate; Ver II 133. beate vivendi cupiditate incensi omnes sumus; fin V 86. cum Catilinam et spe et cupiditate inflammatum viderent; Muren 52. maximam turpitudinem suscipere vitae cupiditate; Phil XIII 49. — 2. quem videmus omnia rabide appetentem cum inexplibili cupiditate; Tusc V 16. qui periculo carere possumus in tanta hominum cupiditate? Phil III 25. sine cupiditate iudicabunt; Marcel 29.

cupidus, begierig, lüſtern, habſüchtig, eigen-nützig, parteiſch, ergeben: A. quis est, qui non officii cupidior quam pecuniae sit? inv I 80. ita sum cupidus in illa longiore te disputatione audiendi, ut . . . ; de or II 16. quam cupidus mei C. Cestilius fuerit; sen 21. numquam me nimis vitae cupidum fuisse; Tusc II 10. retinere consulem non cupidum; Muren 83. hominem nostri cupidissimum; de or I 104. homo non cupidus neque appetens; agr II 20. videre licet alios (philosophos) pecuniae cupidos, gloriae non nullos; Tusc II 12. ne cupido (testi) auctoritas attributa esse videatur; Font 22. — B, 1. potestis cupidos moderatis anteferre? Font 32. — 2. quam (scientiam) non erat mirum sapientiae cupido patria esse cariorem; fin V 49.

cupio, begehren, verlangen, wünſchen: I, 1. appetitus tamquam exsultantes sive cupiendo sive fugiendo; of I 102. — 2. in quem tu, cum cuperes, nullam contumeliam iacere potueris; Sulla 23. eius (Dolabellae) causa et cupio et debeo; A XV 3, 1. — II, 1. necesse erit cupere et optare, ut quam saepissime peccet amicus; Lael 59. — 2. cupiit diem consumere; A IV 2, 4. quam

cupiunt (pueri) laudari! fin V 61. prior pars orationis tuae faciebat, ut mori cuperem; Tusc I 112. — 3. paratus ad praedam meditatusque venire cupiebat; Ver II 17. — 4. nemo est, qui non liberos suos incolumes et beatos esse cupiat; inv I 48. eum me esse cupio, ut . . . ; ep V 8, 3. cum maxime filium interfectum cupit; Cluent 12. — 5. cupio ad omnes tuas epistulas; A VII 2, 8. — III. (Pompeius) „te“, inquit, „ipsum cupio“; ep I 9, 9. neque quisquam potest exercitum cupere aperteque petere, ut non . . . ; Piso 56. cum (homines) quaedam etiam praeclara cuperent; Tusc III 4. si triumphum non cupiebas; Piso 56.

cuppedia, Raſchſhaftigkeit: aegrotationi subiecta sunt vinulentia, cuppedia; Tusc IV 26.

cupressetum, Cypressenhain: in cupressetis Gnosiorum et spatii silvestribus; leg I 15.

cur, warum, weſhalb: I, 1. cur iustitia laudatur? aut unde est . . . ? fin II 52. cur non sancunt, ut . . . ? aut cur ius ex iniuria lex facere possit? leg I 44. cur non iuret se Gadibus fuisse? dom 80. cur eum beatum modo et non beatissimum etiam dixerim? Tusc V 76. si (malum) in re esset, cur fierent provisa leviora? Tusc III 31. hodie non descendit Antonius. cur? Phil II 15. numquam facies. cur, nisi quod turpis oratio est? fin II 74. — 2. cur autem praetor te in consilium vocavit? Flac 77. cur deinde Metrodori liberos commendas? fin II 98. cur enim non confitear, quod necesse est? Planc 18. cur ergo hic nescio qui thesaurum solus invenit? div II 134. cur igitur pacem nolo? Phil VII 9. primum cur ista res digna odio est, nisi quod est turpis? fin II 79. sed cur sic ago? Planc 49. cur tandem, M. Lurco, non oportet? Flac 86. — II, 1. illud reprehendo et accusso, cur in re tam vetere quicquam novi feceris; Ver III 16. cum exspectant et avent audire, cur dolor malum non sit; fin IV 52. non solum Torquatus dixit, quod sentiret, sed etiam, cur; fin II 3. cur credatur somniantium visis, non intellego; div II 122. hoc tamen miror, cur huic potissimum irascere; Planc 17. quod crebro videt, non miratur, etiamsi, cur fiat, nescit; div II 49. cur non arbitrum pro socio adegeris Q. Roscium, quaero; Q. Rosc 25. reprehendo; f. accuso. illud etiam requiro, cur (deus ista visa) non vigilantibus potius det quam dormientibus; div II 126. non erit, cur depugnare quisquam posthac possessionis causa velit; Caecin 47. non video, cur esse divinationem negem; leg II 32. — 2. erat nihil, cur properato opus esset; Milo 49. quid est, cur is non beatus sit? Tusc V 17. id satis magnum argumentum esse dixisti, cur esse deos confiteremur; nat I 62. causam, cur cuperes, non fuisse; de or I 137. quaere rationem, cur ita videatur; Ac II 81.

cura, Sorge, Sorgfalt, Fürsorge, Beforgung, Pflege, Beforgnis, Stummer: I, si qua de Pompeio nostro tuendo cura te attigit; A IX 11, a, 2. est difficilis cura rerum alienarum; of I 30. dum (me) rei publicae non solum cura, sed quaedam etiam procuratio multis officiis implicatum et constrictum tenebat; Ac I 11. — II, 1. omnis adhibenda erit cura, meditatio, diligentia, ut . . . ; of I 114. relinquatur simplex illa iam cura doloris tui, quae non cum illis communicabitur, sed ad te ipsum proprie referetur; ep V 16, 5. ego omnes meas curas cogitationesque in eam (rem publicam) conferebam; of II 2. nec mediocrem a primo tempore aetatis in eo studio operam curamque consumpsimus; nat I 6. qui (Socrates) omnem eius modi curam deposuerit; rep I 15. haec cura erit infixata animo meo sempiterna, ut dignissimum ea civitate videar; Quir 25. levatur omnis cura, cum aut constitit consilium, aut cogitando nihil explicatur; A VIII 11, 1. in qua (re publica) omnis mea cura, cogitatio,

opera poni solebat; of II 3. refero, relinquo; f. communico. ut requiescerem curamque animi remitterem; Ver IV 137. tibi haec cura suscipienda est; Ver IV 69. — 2. quod omnibus curae sunt, et maximae quidem, quae post mortem futura sint; Tusc I 31. de Tirone mihi curae est; A XII 49, 3 (2). — 3. magnis curis liberatus; Marcel 34. — 4. cum diutius in negotio curaque fueram; Ver IV 137. ut sine cura essent; A XVI 16, 5. ut sine cura metuque vivamus; fin I 49. — III. quod vacua metu, cura, sollicitudine, periculo vita bonorum virorum sit; rep III 26. — IV. animus liber ab omni impeditioe curarum; div I 115. sive requies curarum (quaeritur); of II 6. — V. 1. id (verum) summa cura studioque conquirimus; Ac II 7. animus aberrat a sententia suspensus curis maioribus; Phil VII 1. — 2. quae (virtus) necesse est cum aliqua cura res sibi contrarias aspernetur atque oderit; Lael 47. nihil horum sine magna cura loquor; Rab Post 15.

curatio, Pflege, Behandlung, Heilung, Verwaltung; I. cum omnes potestates, imperia, curationes ab universo populo Romano proficisci convenit tum eas profecto maxime, quae constituuntur ad populi fructum aliquem; agr II 17. — II. 1. ut alia ad alium motum curatio sit adhibenda; Tusc IV 65. constituo; f. I. plane curationes eius (medici) non probro; ep XVI 4, 1. in aegritudine lenienda, quam quisque curationem recipere possit, videndum est; Tusc III 79. si curationem et quasi dispensationem regiam suscepisset; Rab Post 28. — 2. ut (Brutus) uteretur Asiatica curatione frumenti; A XV 11, 1. — 3. qui tulerit de aliqua curatione ac potestate; agr II 21. — III. cum curatione medicorum conturbatio mentis aufertur; Tusc IV 30.

curator, Aufseher, Leiter, Verwalter; Demosthenes curator muris reficiendis fuit; opt gen 19. »sunt aediles curatores urbis, annonae ludorumque sollempnium«; leg III 7. quod (Thermus) curator est viae Flaminiae; A I 1, 2.

curia, Curie, Pflanzschaft, Staatsgebäude, Amtsgebäude; I. Romuli lituus, cum situs esset in curia Saliorum, quae est in Palatio, eaque deflagrasset, inventus est integer; div I 30. non curia vires meas desiderat, non rostra; Cato 32. est; f. deflagrat. cum speculatur atque obsidet rostra vindex temeritatis et moderatrix officii curia; Flac 57. — II. 1. aspicere curiam non poteram; ep IV 6, 2. censor Concordiae signum volebat in curia curiamque ei deae dedicare; dom 130 (131). curiam nostram (Hostilium dico) intuens; fin V 2. ut eam (curiam Clodius) mortuus incenderet, quam vivus everterat; Milo 90. intueor; f. dico. — 2. ut dies inter eos curiae fuisse videretur, convivium Tusculani; de or I 27. — 3. quamquam populum in tribus tres curiasque triginta descripsit; [descr.]; rep II 14. a curia nulla me res divellet; A I 20, 3. fore ut (Caesar) in curia Pompeia trucidatus iaceret; div II 23. ut in curia Syracensis inauratam istius statnam ponerent; Ver II 50. — III. situs in; f. I. deflagrat. — IV. si neque amici in foro requirunt studium meum neque res publica in curia; Sulla 26. f. II. 1. dedico.

curialis, Curiengehoffe; Cimonem Athenis [Ath.] etiam in suos curiales Laciadas [Lac.] hospitalem fuisse; of II 64.

curiatim, nach Curien; (Tullus Hostilius) de imperio suo exemplo Pompilii populum consulit curiatim; rep II 31.

curiatus, aus Curien bestehend, in Curien beschloffen; Tullum Hostilium populum regem interrege rogante comitiis curiatis creavit; rep II 31. quod consuli, si legem curiatam non habet, attingere

rem militarem non licet; agr II 30. si licitum esset legem curiatam ferre; ep I 9, 25.

curiose, eifrig, neugierig; conquiram ista posthac curiosius; Bru 133. curiosius id faciunt, quam necesse est; nat I 10. cum de eo curiose quaesisset servus noster Dionysius; A IX 3, 1.

curiositas, Wißbegier, Neugier; sum in curiositate *δξυπνεως*; A II 12, 2.

curiosus, wißbegierig, sorgfältig, neugierig, zubringlich; A. quo minus familiaris sum, hoc sum ad investigandum curiosior; ep IV 13, 5. ut (Chrysiptus) est in omni historia curiosus; Tusc I 108. quod non solum curiosos oculos excludit, sed etiam errantes; har resp 37. — B. omnia scire cupere curiosorum est putandum; fin V 49.

curro (coero f. III. alqd; leg III 10), sorgen, Sorge tragen, besorgen, bedacht sein, Gewißt legen, sich kümmern, behandeln, pflegen, heilen; I. num eum (Endymionem) curare censes, cum Luna laboret? Tusc I 92. — II. 1. is (Antiochus) curavit, || ut || ex eo ceteri (argumentum) sumerent; Ac II 71. — 2. eos (deos) non curare, quid agat humanum genus; div I 132. — 3. curavi, ne quis (Catilinam) metueret; Muren 79. — 4. cura, ut valeas; ep IX 8, 2. f. I. — 5. (Cato) in Siciliam ire non curat; A VII 15, 2. qui ista nec didicissent nec omnino scisse || scire || curassent; de or I 91. — 6. ut natura et procreari vellet et diligi procreatos non curaret; fin III 62. — III. nos curemus; de or III 230. Pinarium diligentissime Deiotarus curat graviter aegrum; A VI 1, 23. eam (Atticam) cura diligenter; A XII 17. »ast quid erit, quod extra magistratus coerari oes sit«; leg III 10. studiosissime omnia diligentissimeque curabo; ep IV 13, 7. in quo (rei publicae statu) etiamsi nihil procuro, tamen nihil curare vix possum; Q fr III 9, 3. f. agros. si eius (animi) acies ita curata est, ut ne caecaretur erroribus; Tusc V 39. cur alia (acta Caesaris) defendas, alia non cures; Phil II 111. qui (medici) leviter aegrotantes leniter curant; of I 83. nihil prorsus aliud curant nisi agros, nisi villulas, nisi nummulos suos; A VIII 13, 2. qui animi conscientiam non curet; fin II 54. quod corpora curari possint; Tusc III 4. ad quos videbitur, velim cures litteras meo nomine; A XI 8, 2. mandatum tuum curabo diligenter; ep VII 2, 1. qui negotia aliena curasset; Top 66. nummulos; f. agros. deos res humanas curare; div I 33. quae (sacra Cereris) per Graecas curata sunt semper sacerdotes; Balb 55. L. Cincio HS CCIOO CCIOO CCCC pro signis Megaricis curavi; A I 8, 2. valetudinem tuam cura diligenter; ep XIV 11. villulas; f. agros. — IV. quas (litteras) velim cures quam primum ad me perferendas; A XI 6, 7. postea, quam tu oppida pacata diripienda ac vexanda curasti; Ver I 56. ut tantam pecuniam redemptori attribuendam solvendamque curent; Phil IX 16.

curriculum, Lauf, Wettlauf, Laufbahn, Rennbahn, Rennwagen; I. illa sunt curricula multiplicium variorumque sermonum; orat 12. tui sacerdotii sunt tensae, curricula; har resp 21. haec (sunt) curricula mentis; Cato 38. — II. 1. qui recte curriculum vivendi a natura datum confecerit; Tim 45. curricula equorum usque ad certam victoriam circo constitutis; leg II 38. do; f. conficio. si ne minimum quidem de meo curriculo vitae, quod mihi semper propositum fuit, decessero; Ver II 179. — 2. decedo de; f. 1. propono. vix ut in eodem curriculo esse videatur; Bru 173. qui (Milo Crotoniates) cum athletas se exercentes in curriculo videret; Cato 27.

curro, laufen, eilen, vorwärts streben, durdlaufen; I. curri ad praetorium; Ver V 92. — II. ut statim de iure aliquis cucurrerit; Quinct 79. quod me hortaris, ut eos dies consumam in philosophia explicanda, currentem tu quidem; A XIII

45. 2. expedita erat et perfacile currens oratio; Bru 227. — III. quos (cursus) cucurrerunt; agr II 44. qui stadium currit; of III 42.

currus, Wagen, Rennwagen, Streitwagen, Triumphwagen: I. 1. quem ego currum aut quam lauream cum tua laudatione conferrem? ep XV 6. 1. cum currus esset ductus a filiis; Tusc I 113. cum de foro in Capitolium currus || currum | flectere incipiunt; Ver V 77. — 2. optavit (Phaëthon), ut in currum patris tolleretur; of III 94. — II. cursor ad Olympia proficisci cogitans visus est in somnis curru quadrigarum vehi; div II 144.

cursum, im Lauf, eilig; quae cursum adripui; de or II 364. ille sensim dicebat, quod causae prodesset; tu cursum dicis aliena; Phil II 42.

curso, umherlaufen, umherziehen: Diodorus Romae sordidatus circum patronos atque hospites cursare; Ver IV 41. quia cum lictoribus invitatus cursarem; A X 10. 1. ex corporibus huc et illic casu et temere cursantibus; nat II 115. homines cursare ultro et citro non destiterunt; Sex Rosc 60.

cursor, Läufer, Wettläufer: ut in stadio cursores exclamant, quam maxime possunt; Tusc II 56. f. **currus**, II.

cursum, Lauf, Wettlauf, Flug, Zug, Richtung, Reise, Fahrt, Laufbahn, Umlauf, Gang, Verlauf: I. ut terram lunae cursus proxime ambiret; Tim 29. in his erat admirabilis orationis cursus; Bru 325. esse quosdam certos cursus conclusionesque verborum; orat 178. qui cursus rerum, qui exitus futurus sit; ep IV 2. 3. — II. 1. quo (rei publicae gubernatores) cursum suum derigere debeant; Sest 98. cursum expectabamus; A V 8. 1. progressio admirabilis incredibilisque cursus ad omnem excellentiam factus est; Tusc IV 1. quae cursus certos et constantes habent; nat III 24. cum numquam sit aut illius (Hortensii) a me cursus impeditus aut ab illo meus; Bru 3. (C. Fimbria) verborum sane bonorum cursu quodam incitato ita furebat tamen, ut . . ; Bru 233. inflectens sol cursum; nat II 49. qui errantium stellarum cursus, praegressiones, institutiones notavit; Tusc I 62. ille fortasse alium cursum petivit; A III 8. 2. maritimos cursus pracludebat hiemis magnitudo; Planc 96. etsi cursum ingenii tui premit haec importuna clades civitatis; Bru 332. quem potissimum vitae cursum sequi vellent; of I 119. minus tardabitur cursus animorum; Tusc I 75. qui eum vitae cursum tenere potuerunt; de or I 1. — 2. quem (non) honoris aura potuit unquam de suo cursu demovere; Sest 101. ad cursum equum esse natum; fin II 40. cum sum in cursu orationis; de or II 82. — III. hi (homines) optima petentes non tam voluntate quam cursus errore falluntur; Tusc III 4. — IV. 1. si ambitionis occupatio cursu || decursu || honorum, etiam aetatis flexu constitisset; de or I 1. furere; f. II. 1. incito. ante implicatur aliquo certo genere cursuque vivendi, quam potuit, quod optimum esset, indicare; of I 117. si lacus emissus lapsu et cursu suo ad mare profluxisset; div I 100. — 2. (C. Galba) cecidit in cursu; Bru 127. gubernacula rei publicae tractare in maximo cursu ac fluctibus posse; Sest 20.

curtus, verstümmelt, unvollständig: A. nihil (eis) curtum (videtur)? orat 173. eorum quasi curta sententia; fin IV 36. — B. meae (aures) curta sentiunt nec amant redundantia; orat 168.

curulis, curulsifß; post curulem a edilitate m; Bru 264. quod permulta essent ornamenta, toga praetexta, sella curulis; Cluent 154.

custodia, Wache, Aufsicht, Bewachung, Gewahrsam, Haft, Verwahrung, Schutz, Bedeckung, Wachtposten: I. ne Cn. Plancio custodia meae salutis apud eos obsit, qui . . ; Planc 2. canum tam fida custodia quid significat? nat II 158. — II. 1. cuius ego excubias et custodias mei capitis cognovi in consulatu meo; Phil VII 24. feris barbaris corporis custodiam (Dionysius) committebat; Tusc V 58. — 2. idcirco in hac custodia et tamquam specula conlocati sumus, uti . . ; Phil VII 19. qui in custodiam nominatim dati sunt; Catil IV 5. emitti nos e custodia et levari vinclis arbitremur; Tusc I 118. cum (Socrates) esset in custodia publica; div I 52. — III. nihil tam tutum ad custodiam cogitari potest; Ver V 68. — IV. homines spe custodiae rerum suarum urbium praesidia quaerebant; of II 73. — V. ut illae tabulae privata tamen custodia more maiorum continerentur; Sulla 42. illam coloniam meo iussu meis praesidiis, custodiis, vigiliis esse munitam; Catil I 8. domi teneamus eam (eloquentiam) saeptam liberali custodia; Bru 330. cum parietum custodiis consulis vita tegetur; Vatin 22.

custodio, bewachen, behüten, beschirmen, aufbewahren, festhalten, gefangen halten: si qui publice custodiendi sunt; Ver V 68. undique custodior; A X 12. 1. id posse percipere animo et memoria custodire; de or I 127. ut ea custodirem litteris; de or II 7. ut mulierum famam multorum oculis lux clara custodiat; leg II 37. se ut custodiat (natura) quam in optimo sui generis statu; fin V 26. uti Q. Caepio Brutus provinciam Macedoniam custodiat; Phil X 26. ut salutem et vitam custodirent; Sest 128.

custos, Wächter, Wächterin, Hüter, Schirmer, Aufseher: I. 1. praetor, custos defensorque provinciae, sic vixit, ut . . ; Ver V 81. — 2. qui custos capitis fuit, Cn. Plancius; sen 35. cum sapientiam totius hominis custodem et procuratricem esse vellent; fin IV 17. — II. ne reges quidem (appellabant eos), sed patriae custodes; rep I 64. si hunc habent custodem litterarum; Flac 53. quotiens custodes posuit, ne limen intrares! Phil II 45. — III. numquam de C. Mario, custode civitatis atque imperii vestri, in senatu mentio facta est; Quir 9. — IV. clamor a vigilibus fanique custodibus tollitur; Ver IV 94. monitus a diligentissimo custode pacis atque otii; prov 39.

cybaea, bauchig, Transportschiff: A. navem cybaeam maximam, triremis instar, palam aedificatam sumptu publico; Ver V 44. — B. praeclara illa praetori donata cybaea; Ver V 59.

cyaneus, des Schwanes: illa tamquam cyanea fuit divini hominis vox et oratio; de or III 6.

cygnus, Schwan: quae (animalia) altiora sunt, ut anseres, ut cygni; nat II 123 (122).

cylindrus, Walze: I. snapte natura cylindrum volvi; fat 42. — II. mihi cylindri (forma) videtur esse formosior; nat I 24.

cymbalum, Schallbecken: cum conlegae tui domus cantu et cymbalis personaret; Piso 22.

cynocephalus, Hundsaufe: erat praeterea cynocephalus in essedo; A VI 1. 25.